

PROGRAMUL NAȚIONAL DE REFORMĂ 2020

**BUCUREȘTI
APRILIE 2020**

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	3
1. INTRODUCERE.....	7
2. CONTEXT ȘI SCENARIU MACROECONOMIC.....	9
3. POLITICI DE RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE ECONOMICE.....	13
3.1. <i>Politica fiscal-bugetară</i>	13
3.2. <i>Mediul de afaceri și competitivitate</i>	30
3.3. <i>Consolidarea capacității administrative și alte măsuri guvernamentale</i>	54
4. OBIECTIVE NAȚIONALE EUROPA 2020	74
4.1. <i>Ocuparea forței de muncă</i>	74
4.2. <i>Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)</i>	83
4.3 <i>Mediu și schimbări climatice</i>	91
4.4. <i>Surse regenerabile de energie</i>	100
4.5. <i>Eficiența energetică</i>	103
4.6. <i>Părăsirea timpurie a școlii</i>	108
4.7. <i>Educația terțiară</i>	118
4.8. <i>Incluziunea socială și combaterea sărăciei</i>	123
5. ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE	141
ANEXA I: ȚINTE NAȚIONALE EUROPA 2020	143

LISTA ABREVIERILOR

ABA	Administrația Bazinală de Apă
ADR	Autoritatea pentru Digitalizarea României
AFM	Administrația Fondului pentru Mediu
AJPIS	Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială
AM	Autoritatea de Management
ANAF	Agenția Națională de Administrare Fiscală
ANANP	Agenția Națională pentru Aarii Naturale Protejate
ANAP	Agenția Națională pentru Achiziții Publice
ANAR	Administrația Națională „Apele Române”
ANC	Autoritatea Națională pentru Calificări
ANCPI	Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară
ANFP	Agenția Națională a Funcționarilor Publici
ANI	Agenția Națională de Integritate
ANIF	Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare
ANL	Agenția Națională pentru Locuințe
ANMCS	Autoritatea Națională de Management al Calității în Sănătate
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ANPC	Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor
ANDPDCA	Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții
ANPM	Agenția Națională pentru Protecția Mediului
ANPIS	Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială
ANRE	Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei
AP	Axa Prioritară
ARB	Asociația Română a Băncilor
ARF	Autoritatea pentru Reformă Feroviară
BAS	Bugetul Asigurărilor de Șomaj
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BNR	Banca Națională a României
BS	Bugetul de Stat
CCR	Curtea Constituțională a României
CEF	Connecting Europe Facility (Mecanismul pentru Interconectarea Europei)
CESEC	Conectivitatea rețelelor de gaze în Europa Centrală și de Sud-Est
CFR	Compania Națională de Căi Ferate S.A.
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
CNAIR	Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere S.A.
CNAS	Casa Națională de Asigurări de Sănătate
CNCAN	Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare
CNDIPT	Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic
CNPP	Casa Națională de Pensii Publice
CNSC	Consiliul Național de Soluționare a Contestațiilor
CNTDS	Consiliul Național Tripartit pentru Dialog Social
COM	Comisia Europeană

CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSAT	Consiliul Suprem de Apărare a Țării
CTE	Centrala termoelectrică
CV	Certificate Verzi
DDD	Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă
DEAUU	Directiva privind epurarea apelor uzate urbane
DGAF	Direcția Generală Antifraudă Fiscală
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DLAF	Departamentul pentru Lupta Antifraudă
DLRC	Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității
DSU	Departamentul pentru Situații de Urgență (din cadrul MAI)
EIA	Evaluarea impactului asupra mediului (EIA - Environmental Impact Assessment)
ERTMS	Sistemul European de Management al Traficului Feroviar
ESA	European System of Accounts
ESD	Decizia nr. 406/2009/CE privind partajarea eforturilor (ESD - Effort Sharing Decision)
E-SRE	Energia electrică produsă din surse regenerabile de energie
FC	Fondul de Coeziune
FDI	Fondul de Dezvoltare Instituțională destinat universităților de stat
FEAD	Fondul de Ajutor European pentru cele mai Defavorizate Persoane
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEI	Fondul European de Investiții
FESI	Fonduri Europene Structurale și de Investiții
FSE	Fondul Social European
GES	Gaze cu efect de seră
GNC	Gaz natural comprimat
HG	Hotărâre de Guvern
IFI	Instituții Financiare Internaționale
ILMT	Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineri
IM	Inspekția Muncii
IMM	Întreprinderi Mici și Mijlocii
INA	Institutul Național de Administrație
INHGA	Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor
INS	Institutul Național de Statistică
ITI	Investiții Teritoriale Integrate
ITM	Inspectoratul Teritorial de Muncă
ÎP	Întreprinderi Publice
LEA	Linie Electrică Aeriană
LULUCF	Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultură (Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MADR	Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MAE	Ministerul Afacerilor Externe
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MApN	Ministerul Apărării Naționale
MAP	Ministerul Apelor și Pădurilor
MC	Ministerul Culturii
MEEMA	Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri

MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MFE	Ministerul Fondurilor Europene
MFP	Ministerul Finanțelor Publice
MJ	Ministerul Justiției
MLPDA	Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
MO	Monitorul Oficial al României
MS	Ministerul Sănătății
MTIC	Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor
MTS	Ministerul Tineretului și Sportului
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODD	Obiective de Dezvoltare Durabilă
OG	Ordonanța Guvernului
OI	Organism Intermediar
OIT	Direcția Generală Organismul Intermediar pentru Transport
OM	Ordin de Ministru
OMDRAP	Ordinul Ministrului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
OMFP	Ordinul Ministrului Finanțelor Publice
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONAC	Oficiul Național pentru Achiziții Centralizate
ONRC	Oficiul Național al Registrului Comerțului
OP	Ordin al Președintelui (Agenție, Institut etc.)
OS	Obiectiv specific
OUG	Ordonanța de Urgență a Guvernului
PI	Prioritate de investiții
PIB	Produs Intern Brut
PIC	Proiecte de Interes Comun
PMUD	Planuri de Mobilitate Urbană Durabilă
PNCDI III	Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare 2015-2020
PNDR	<i>Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020</i>
PO	Program Operațional
POAD	Program Operațional <i>Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate 2014-2020</i>
POAT	Program Operațional <i>Asistență Tehnică 2014-2020</i>
POC	Program Operațional <i>Competitivitate 2014-2020</i>
POCA	Program Operațional <i>Capacitate Administrativă 2014-2020</i>
POCU	Programul Operațional <i>Capital Uman 2014-2020</i>
POIIMM	Program Operațional <i>Inițiativa pentru IMM</i>
POIM	Program Operațional <i>Infrastructura Mare 2014-2020</i>
POR	Program Operațional Regional
POS	Program Operațional Sectorial
REI	Registrul Educațional Integrat
RPU	Registrul Matricol Unic
RNC	Registrul Național al Calificărilor
RST	Recomandări Specifice de Țară
SEA	Evaluarea strategică de mediu (SEA - Strategic Environmental Assessment)
SEAP	Sistemul Electronic de Achiziții Publice
SICAP	Sistemul Informatic Colaborativ pentru mediu performant de desfășurare

	al Achizițiilor Publice
SIIR	Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România
SIPOCA	Sistemul Informatic al Programului Operațional Capacitate Administrativă
SGG	Secretariatul General al Guvernului
SNDDR	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030
SMG	Stație de măsurare a gazelor naturale
SNT	Sistem Național de Transport
SPAS	Serviciul Public de Asistență Socială
SPO	Serviciul Public de Ocupare
SRE	Surse Regenerabile de Energie
SUERD	Strategia UE pentru Regiunea Dunării
TEN-T	Rețeaua trans-europeană de transport
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UEIP	Unitatea de Evaluare a Investițiilor Publice
UIPFFS	Unitatea de Implementare a Proiectelor Finanțate din Fonduri Structurale

1. INTRODUCERE

Programul Național de Reformă (PNR) constituie o platformă-cadru pentru definirea măsurilor de reformă care să răspundă priorităților stabilite la nivelul UE, Recomandărilor Specifice de Țară și anumitor provocări identificate de COM în analizele sale anuale, denumite Rapoarte de țară.

PNR 2020 a fost elaborat în conformitate cu orientările COM¹ și cu prioritățile stabilite prin **Strategia Anuală privind Creșterea Durabilă 2020² (ASGS)**, fiind luate în considerare atât Recomandările Specifice de Țară 2019 (RST)³, cât și **Raportul de țară din 2020 privind România⁴**.

Trebuie totuși subliniat faptul că situația generată de pandemia COVID-19 impune o serie de măsuri excepționale în scopul atenuării efectelor negative economice și sociale. În acest context, actuala ediție a Semestrului European trebuie privită sub rezerva imposibilității de a evalua, la acest moment, efectele totale reale pe care pandemia COVID-19 le generează la nivelul UE și pentru fiecare dintre statele membre.

Ca atare, trebuie avută în vedere necesitatea ajustării angajamentelor prevăzute în forma actuală a PNR, precum și a reperelor temporare de implementare a unor măsuri propuse, în funcție de evoluțiile în curs. Din perspectiva României, va fi necesară continuarea dialogului cu Comisia Europeană și realizarea unei evaluări cuprinzătoare post COVID-19 la un moment ulterior, astfel încât aceste elemente să poată fi luate în calcul în derularea exercițiului Semestrului European pentru anul 2020-2021. De asemenea, viitoarele recomandări ale Comisiei Europene pentru 2020/2021 vor trebui să reflecte aceste evoluții.

PNR 2020 vizează stimularea în continuare a competitivității și productivității, consolidarea coeziunii sociale și teritoriale, menținerea nivelului de ocupare - toate acestea urmărind reducerea decalajelor față de celelalte state membre ale UE și minimizarea efectelor negative ale crizei COVID-19. Asumarea în continuare a reformelor structurale-cheie pentru economia și administrația națională corespunde obiectivului de consolidare a eforturilor în direcția modernizării societății românești, fiind de natură să susțină convergența economico-socială la nivelul UE.

Mesajul COM transmis prin intermediul ASGS a reliefat că dezvoltarea durabilă și bunăstarea cetățenilor trebuie să fie în centrul acțiunilor UE și ale statelor membre, iar economia trebuie să funcționeze pentru oameni și planetă. Pentru atingerea acestor obiective, COM a propus patru dimensiuni prioritare interconectate și care se consolidează reciproc: durabilitatea mediului înconjurător, creșterea productivității, echitatea socială și stabilitatea macroeconomică. De asemenea, un element de noutate este reorientarea Semestrului European pentru a integra și monitoriza Obiectivele de Dezvoltare Durabilă ale ONU (ODD). PNR 2020 va conține trimiteri la ODD-uri la finalul capitolelor sau sub-capitolelor sale, după modelul folosit de COM în Rapoartele de țară 2020.

Având în vedere evaluarea COM din **Raportul de țară 2020 privind România**, sunt preconizate măsuri de răspuns ale autorităților române privind provocări referitoare la politica fiscal-bugetară, investițiile publice, absorbția fondurilor europene, utilizarea deplină a

¹ Transmise prin scrisoarea SG Ref. Ares(2019)6337461 - 14.10.2019

² COM(2019) 650 final, Bruxelles, 17.12.2019

³ Recomandarea Consiliului din 09 iulie 2019 privind Programul național de reformă al României pentru 2019 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2019 (2019/C 301/23)

⁴ SWD(2020) 522 final, Bruxelles, 26.02.2020

potențialului forței de muncă, inegalitățile în materie de venituri, eficiența și accesibilitatea sistemului medical, asigurarea unei educații de calitate, susținerea mediului de afaceri, digitalizare, îmbunătățirea infrastructurii, dar și a calității mediului înconjurător sau continuarea reformei administrației publice, precum și a celei privind sistemul de achiziții publice.

Evoluțiile înregistrate în realizarea obiectivelor naționale din *Strategia Europa 2020*, indică, conform COM, rezultate bune în ceea ce privește ratele de ocupare a forței de muncă, emisiile naționale de gaze cu efect de seră, nivelurile de energie din surse regenerabile, eficiența energetică și învățământul terțiar. În privința țintelor stabilite pentru investițiile în cercetare și dezvoltare și părăsirea timpurie a școlii, obiectivele nu sunt îndeplinite.

Referitor la implementarea RST, COM a evaluat progresul punerii în aplicare din perspectivă multianuală⁵. Astfel, conform analizei COM, România a înregistrat cel puțin unele progrese pentru 47% dintre toate RST-urile adresate începând cu anul 2013.

Dat fiind contextul prezentat, PNR 2020 propune și măsuri noi, în concordanță cu *Programul de Guvernare* și continuă, totodată, o parte dintre angajamentele asumate prin programele anterioare, asigurând coerența cu documentele reper ale Semestrului European, precum ASGS sau RST.

Având în vedere *contextul determinat de pandemia COVID-19*, PNR 2020 reflectă, pentru principalele domenii de interes, și informații privind măsurile promovate pe termen scurt pentru a răspunde provocărilor determinate de gestionarea pandemiei de către România, cu precizarea că la momentul elaborării documentului sunt încă în evaluare o serie de alte măsuri punctuale, precum și a măsurilor de relansare economică, funcție și de obiectivele și instrumentele formulate la nivel european.

⁵ Evaluarea COM este realizată conform următoarelor niveluri: 1) Niciun progres, 2) Progrese limitate, 3) Unele progrese, 4) Progrese substanțiale, 5) Aplicare integrală.

2. CONTEXT ȘI SCENARIU MACROECONOMIC

În anul 2019, dinamica PIB-ului a fost de 4,1%, una dintre cele mai ridicate din rândul statelor membre UE (la nivel agregat, PIB a avansat cu 1,4% în UE și cu 1,2% în zona euro). Totuși, încetinirea creșterii din zona euro și în special a cererii externe din partea Germaniei, a avut un impact semnificativ asupra industriei prelucrătoare și exporturilor românești.

Pe latura ofertei, avansul economiei a fost susținut în anul 2019 de majorarea valorii adăugate brute în construcții (+17,3%) și servicii (+4,8%), în timp ce **agricultura și industria au înregistrat scăderi cu 3,2% și respectiv 1,5%**. Serviciile s-au caracterizat prin menținerea ritmului de creștere sustenabil pentru unele categorii, precum informațiile și comunicațiile (+8,1%), activitățile culturale și recreative (+7,5%), activitățile suport și administrative (+5,7%), în timp ce **comerțul și transporturile (+5,1%) s-au resimțit parțial ca urmare a reducerii activității în acest domeniu către finalul anului**.

Pe partea cererii, consumul privat, principalul determinant al avansului economic din ultimii ani, s-a poziționat pe o tendință de ușoară decelerare (+5,9% în 2019 comparativ cu +7,3% în 2018), indicând și începerea unei perioade de temperare a apetitului consumatorilor pentru unele categorii de bunuri. Pe de altă parte, **investițiile (formarea brută de capital fix) și-au inversat tendința descendentă și au înregistrat un avans important la nivelul anului 2019 (+18,2%)**, în condițiile expansiunii lucrărilor de construcții. Evoluția pozitivă a cererii interne a contrabalansat însă efectul nefavorabil al exportului net care și-a majorat contribuția la frânarea creșterii (-1,7 puncte procentuale în 2019 de la -1,4 puncte procentuale în 2018), pe fondul încetirii mai pronunțate a exporturilor de bunuri și servicii.

În anul 2019, s-a constatat o îmbunătățire a situației pe **piața forței de muncă** din punct de vedere al locurilor de muncă nou create în regim salarial. Astfel, numărul total de salariați (BIM) s-a majorat cu 1,2% comparativ cu anul 2018, în timp ce populația ocupată totală a înregistrat o ușoară scădere (-0,1 puncte procentuale). Rata șomajului a fost 3,9%, cu 0,3 puncte procentuale mai mică decât în 2018. **Rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani** a ajuns la 70,9%, situându-se pentru prima dată peste ținta națională de 70% stabilită în contextul *Strategiei Europa 2020*.

Rata anuală a inflației a evoluat în 2019 pe o traiectorie oscilantă, cu un maxim atins în iulie la 4,12%. Inflația anuală în luna decembrie a atins 4,04%, cu 0,08 puncte procentuale mai puțin decât în iulie. O influență s-a resimțit și în evoluția cursului de schimb leu/euro care s-a depreciat în termeni nominali cu 1,8%. Pe întreg anul 2019, prețurile de consum s-au majorat, în medie, cu 3,83%, comparativ cu anul anterior, pe seama creșterii prețurilor la mărfurile alimentare (4,69%) și servicii (3,87%), în timp ce prețurile mărfurilor nealimentare au crescut cu 3,24%.

Deficitul contului curent al balanței de plăți a continuat să se adâncească și în anul 2019 față de anul anterior, ajungând la o pondere în PIB de 4,6%, în condițiile accentuării balanței negative a bunurilor.

Prognoza evoluției PIB pentru anul 2020 ia în considerare efectele pandemiei COVID-19 (așa cum au fost acestea evaluate la momentul elaborării PNR 2020), precum și măsurile de sprijin pentru mediul de afaceri, piața muncii și consumatori și intervențiile în domeniul medical.

Urmare COVID-19, se așteaptă ca economia României să cunoască o ajustare semnificativă, PIB urmând să înregistreze o reducere de 1,9%, în termeni reali, ceea ce conduce, în fapt, la o contracție totală de aproximativ 6% față de prognozele anterioare pentru 2020.

Formarea brută de capital fix se va reduce cu 2,6% față de anul precedent, fiind așteptat un comportament investițional cu anvergură redusă din partea mediului privat. Într-o mai mică măsură vor fi afectate cheltuielile cu consumul privat (-0,7%) care sunt susținute de creșterea moderată a câștigului salarial net și de înclinația spre consum a populației. Cheltuielile cu consumul guvernamental vor crește (2,4%), ca urmare a măsurilor adoptate de Guvern pentru controlul și neutralizarea efectelor pandemiei. Atât exportul, cât și importul de bunuri și servicii vor înregistra dinamici negative comparativ cu anul 2019 (-6,7%, respectiv -5,6%). În aceste condiții, exportul net va înregistra o contribuție negativă la creșterea produsului intern brut de 0,3 puncte procentuale.

Pe partea ofertei sunt estimate reduceri ale contribuției la PIB a activității din industrie (-4,2%) și construcții (-1,7%) față de anul 2019, în primul caz criza COVID-19 conducând la o accentuare a tendinței descendente care s-a instalat încă din trimestrul al doilea 2019.

Comparativ cu prognoza de iarnă privind dinamica ramurilor economice, **impactul COVID-19 va fi mai accentuat asupra industriei și construcțiilor** (cu o reducere cu peste 7 puncte procentuale), **precum și în cazul serviciilor** (cu o reducere de circa 5,6 puncte procentuale), cele mai expuse fiind activitățile de spectacole, culturale și recreative (circa 11 puncte procentuale față de scenariul de iarnă), tranzacțiile imobiliare (-9 puncte procentuale), comerțul, transporturile, hotelurile și restaurantele (-8,8 puncte procentuale).

Creșterea economică

- modificări procentuale anuale -

	2018	2019	2020
PIB real	4,4	4,1	-1,9
PIB nominal	11,0	11,3	2,1
<i>Componentele PIB-ului real - metoda cheltuielilor</i>			
Cheltuielile consumului privat	7,3	5,9	-0,7
Cheltuielile consumului guvernamental	2,1	6,4	2,4
Formarea brută de capital fix	-1,2	18,2	-2,6
Exporturi de bunuri și servicii	6,2	4,6	-6,7
Importuri de bunuri și servicii	9,1	8,0	-5,6
<i>Componentele PIB-ului real - partea ofertei</i>			
Industrie	4,4	-1,5	-4,2
Agricultură, silvicultură și piscicultură	10,8	-3,2	0,3
Construcții	-1,0	17,3	-1,7
Servicii	3,6	4,8	-1,4
<i>Contribuții la creșterea PIB - metoda cheltuielilor (procente)</i>			
Cererea internă finală	4,7	8,7	-0,6
Modificarea stocurilor	1,2	-2,9	-1,0
Export net	-1,4	-1,7	-0,3
<i>Contribuții la creșterea PIB - partea ofertei (procente)</i>			
Industrie	1,1	-0,3	-0,9
Agricultură, silvicultură și piscicultură	0,5	-0,1	0,0
Construcții	-0,1	0,9	-0,1
Servicii	2,1	2,8	-0,8

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Deficitul contului curent al balanței de plăți se așteaptă să se reducă, în acest an, sub pragul de 10 mld. euro, ajungând la o pondere în PIB de 4,1%, ca urmare a restrângerii deficitului balanței comerciale și al balanței veniturilor primare, precum și a îmbunătățirii balanței veniturilor secundare.

Comerțul exterior și contul curent

- mld. Euro -

	2018	2019	2020
Export FOB	67,7	69,0	63,9
- modificare procentuală anuală, %	8,1	1,9	-7,3
Import CIF	82,8	86,3	81,0
- modificare procentuală anuală, %	9,6	4,2	-6,1
Sold Balanță Comercială FOB - CIF	-15,1	-17,3	-17,1
Deficit de cont curent	-9,0	-10,2	-9,1
- % din PIB	-4,4	-4,6	-4,1

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pentru anul 2020, se estimează că **inflația** se va reduce atât ca medie anuală - până la 3,1%, cât și la sfârșitul anului - până la 3,0%.

Inflația

- % -

	2018	2019	2020
- sfârșitul anului	3,27	4,04	3,0
- medie anuală	4,63	3,83	3,1

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Dacă la nivelul anului 2019, ținta stabilită a fost depășită cu 0,9 puncte procentuale, **rata de ocupare a populației de 20-64 ani** ajungând la 70,9%, pentru anul 2020 ca urmare a impactului crizei pandemice COVID-19, se estimează ca rata de ocupare a populației de 20-64 ani să se diminueze cu 0,4 puncte procentuale, rămânând însă peste nivelul de 70% stabilit în contextul *Strategiei Europa 2020*.

Forța de muncă

- % -

	2018	2019	2020
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	69,9	70,9	70,5
- bărbați	78,9	80,3	79,9
- femei	60,6	61,3	61,0
Rata șomajului (conf. BIM) - %	4,2	3,9	4,4

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Populația ocupată va urma tendința PIB-ului, respectiv o scădere în anul 2020 cu 1,4%, ajungând la 8,56 milioane persoane (conform metodologiei BIM), iar în cadrul acesteia, numărul de salariați va cunoaște cea mai mare reducere (-1,6%). Considerând ipoteza metodologică a păstrării celor din șomajul tehnic în categoria salariaților, **rata șomajului**, conform BIM, va ajunge la 4,4% în medie în anul 2020. În cazul în care persoanele care sunt în șomaj tehnic sunt adăugate la numărul de șomeri, rata șomajului atinge un nivel de 6,3%.

Potențialul de creștere al economiei este afectat **pe termen scurt** în principal prin intermediul factorului muncă, ca și în cazul recesiunii precedente. Date fiind atât evoluția negativă a populației ocupate, cât și a numărului mediu de ore lucrate pe persoană ocupată în contextul reducerii producției din majoritatea sectoarelor și a distanțării sociale, contribuția factorului muncă la creșterea potențială se așteaptă să fie negativă în 2020.

Referitor la anul 2021 s-au identificat, la acest moment, două surse importante de incertitudine, care se pot transforma în riscuri la adresa creșterii PIB: traiectoria trimestrială a reluării activităților economice și probabilitatea asociată unui al doilea val pandemic în lunile octombrie - noiembrie 2020.

O reluare a activității economice cu întârziere în eventualitatea unei evoluții în "L" a PIB sau reapariția COVID-19 ar avea efecte negative asupra activității economice și în anul 2021, caz în care revenirea creșterii economice robuste s-ar produce în partea a doua a anului viitor.

Stocul de capital își va diminua contribuția pozitivă în condițiile în care formarea brută de capital fix va înregistra în acest an o scădere cu 2,6%, iar pentru anul 2021 activitatea investițională, inclusiv fluxurile de ISD, sunt încă marcate de incertitudini. Conform metodologiei comune europene de estimare a PIB potențial și output-gap, pentru România s-a observat, începând cu anul 2009, că unor scăderi ale investițiilor brute cu 1% le corespund diminuări ale contribuției stocului de capital la creșterea potențială de 0,09 puncte procentuale. Similar capitalului contribuția productivității totale a factorilor se va menține pozitivă.

Trebuie menționat faptul că exporturile românești și industria prelucrătoare se găseau la începutul acestui an sub influența negativă a încetinirii fluxurilor comerciale globale precedente pandemiei de coronavirus. Mai mult, în condițiile în care scăderea activității economice la nivel global se conturează a fi una cu un grad foarte ridicat de sincronizare la nivelul economiilor naționale, redresarea economică din România depinde în mare măsură de înregistrarea unor evoluții pozitive la nivel internațional.

Pe termen mediu însă, scenariul cel mai probabil este cel în care creșterea economică revine în zona potențialului său estimat înainte de pandemia COVID-19, respectiv în intervalul 3-4%.

3. POLITICI DE RĂSPUNS LA PROVOCĂRILE ECONOMICE

3.1. Politica fiscal-bugetară

Direcții de acțiune:

- ✓ gestionarea eficientă a investițiilor publice
- ✓ eficientizarea cheltuielilor bugetare
- ✓ îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor
- ✓ îmbunătățirea activității vamale

Conform datelor operative, **execuția bugetului general consolidat pe anul 2019** s-a încheiat cu un deficit de 48,3 mld. lei, respectiv **4,6% din PIB** în termeni cash și 4,3% în termeni ESA. Execuția bugetului general consolidat pe anul 2019, în termeni ESA, indică o majorare a deficitului bugetar, cu 1,4 puncte procentuale în PIB față de nivelul de 2,9% din PIB înregistrat în anul 2018.

În aceste condiții de depășire a pragului de 3% al deficitului ESA în anul 2019, la 4 martie 2020, COM a propus declanșarea pentru România a **procedurii aplicabile deficitelor excesive (EDP)** iar la 3 aprilie 2020, Consiliul UE a adoptat **Recomandarea pentru corectarea deficitului bugetar excesiv**. Țintele din cadrul recomandării EDP sunt în linie cu cele prevăzute în *Strategia fiscal-bugetară a României* (elaborată la sfârșitul anului 2019), fiind prevăzută o scădere graduală a deficitului bugetar la 3,6% din PIB în 2020, 3,4% din PIB în 2021, respectiv 2,8% din PIB în 2022.

Însă, urmare crizei COVID-19, atât deficitul cash cât și ESA sunt planificate pentru anul 2020 la un nivel de 6,7% din PIB. Programarea bugetară conform Strategiei fiscal-bugetare prevedea un deficit ESA de 3,6% pentru anul 2020. Diferența față de acel nivel este explicată de criza generată de pandemia COVID-19, care a determinat pe de o parte pierdere de venituri cauzată de încetinirea activității economice, iar pe de altă parte creșterea cheltuielilor cu echipamente medicale și asistența socială (șomaj tehnic, ajutor pentru părinții care stau acasă cu copii etc.)

În primele trei luni ale anului 2020, execuția bugetului general consolidat s-a încheiat cu un deficit de 18,06 mld. lei, reprezentând 1,67% din PIB.

Pe de altă parte, în contextul crizei generate de pandemia COVID-19, la 20 martie, COM, cu acordul Consiliului European, a declanșat **clauza generală derogatorie de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC)**. Astfel, în această perioadă, SM se pot abate de la obiectivele bugetare pe termen mediu sau de la calea de ajustare către aceasta, iar în cadrul brațului corectiv al PSC, clauza va permite un tratament diferit pentru cheltuielile generate de pandemia COVID-19. În practică, acest lucru înseamnă că România va fi evaluată privind atingerea țintei EDP prin excluderea costurilor generate de COVID-19.

Pentru **creșterea veniturilor bugetare**, în 2019 au fost implementate măsuri precum creșterea taxării în domeniul jocurilor de noroc, creșterea nivelului accizelor la țigarete⁶ (8%) sau al celor pentru carburanți (3,1%). Astfel, în anul 2019, veniturile din accizele pentru produsele din tutun au înregistrat o creștere de 17,7% față de anul anterior, iar veniturile din accize pentru produse energetice au înregistrat o creștere de 6,4%, având în vedere și un

⁶ De la 1 ianuarie 2019 nivelul accizei totale pentru țigarete a fost majorat la 483,74 lei/1.000 țigarete (de la 448,74 lei); prin OUG nr. 114/2018, a fost prevăzut un calendar de creștere graduală a nivelului accizei totale pentru țigarete.

consum în creștere. În vederea respectării prevederilor art. 10 alin. (2) din *Directiva 2011/64/UE privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat*, nivelul accizei totale la țigarete a fost majorat din nou începând cu 1 ianuarie 2020⁷ și totodată a fost prevăzut un nou calendar de creștere graduală a nivelului accizei totale pentru țigarete prin OUG nr. 89/2019.

De asemenea, a fost finalizată implementarea *normelor europene împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale* (Directivei (UE) 2016/1164), acestea fiind transpuse în legislația națională prin OG nr. 6/2020.

Pentru **asigurarea sustenabilității pe termen scurt a cheltuielilor de personal** ale bugetului general consolidat, a fost adoptată OUG nr. 1/2020, care continuă măsurile de *limitare a acestor cheltuieli pentru anul 2020*. Se are în vedere menținerea cuantumului sporurilor la nivelul acordat în decembrie 2019, menținerea indemnizațiilor funcțiilor de demnitate publică la nivelul acordat în 2019, menținerea valorii indemnizației de hrană prevăzută de Legea-cadru nr. 153/2017 la nivelul din 2019 (347 lei/lună).

Datoria guvernamentală calculată conform metodologiei UE a fost de **35,4% din PIB** la 31 decembrie 2019, nivel inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht. Pentru 2020, potrivit Legii 238/2019, plafonul pentru datoria guvernamentală calculată conform metodologiei UE este de 40% din PIB.

Pentru **finanțarea externă a economiei**, pentru anul 2020 România și-a planificat atragerea unui volum de 6 miliarde euro de pe piețele financiare externe. A fost realizată cu succes o primă emisiune în valoare de 3 miliarde euro, în condiții foarte atractive de cost și cu maturități de 12 și 30 ani, cu o cerere din partea investitorilor de peste 3 ori mai mare față de valoarea adjudecată. Deși România se încadrează în categoria “*investment grade*”, se observă o decuplare dintre calificativul de rating și evoluția costurilor de împrumut, care s-au încadrat pe un trend descrescător de la începutul anului, în medie cu 10-15 bps, investitorii menținând un interes constant pentru euroobligațiunile emise de România.

Mai multe detalii legate de politica fiscal-bugetară a României se regăsesc în Programul de Convergență, elaborat sub coordonarea MFP.

Gestionarea eficientă a investițiilor publice

MFP urmărește anual modul în care ordonatorii principali de credite reflectă rezultatele **prioritizării proiectelor semnificative de investiții** în proiectele lor bugetare anuale (art. 45 din OUG nr. 88/2013), fiind abilitat să aplice sancțiuni în cazul nerespectării prevederilor legale (prin direcția Inspekția Economico-Financiară). În 2019, MFP a elaborat *Memorandumul privind lista proiectelor de investiții publice semnificative pentru 2020*, care cuprinde 158 de proiecte semnificative (față de 136 în 2018), gestionate de 8 ministere.

Pentru inițierea procesului de prioritizare a proiectelor de investiții publice semnificative, ale cărui rezultate vor fi utilizate la elaborarea bugetului aferent anului 2021, MFP va trimite solicitări ordonatorilor principali de credite pentru transmiterea proiectelor de investiții publice semnificative precum și a informațiilor aferente, în vederea verificării lor și a elaborării proiectului de memorandum care prezintă rezultatele prioritizării.

În ceea ce privește **raționalizarea portofoliului de investiții publice**, continuă desfășurarea exercițiului pilot demarat de MFP în colaborare cu MTIC. Au avut loc întâlniri ale grupului de lucru MFP-MTIC în vederea analizării informațiilor transmise de MTIC, precum și pentru parcurgerea etapelor procesului de raționalizare: analiza criteriilor de raționalizare având la

⁷ de la 483,74 lei/1000 țigarete la 503,97 lei/1000 țigarete

bază datele existente, formularea de propuneri de îmbunătățire a acestora și a standardelor de referință pentru identificarea proiectelor neperformante, identificarea de strategii și soluții pentru proiectele neperformante.

Având în vedere procesul de reorganizare al MTIC din anul 2019, precum și volumul mare de informații, se estimează finalizarea exercițiului pilot și prezentarea rezultatelor acestuia, alături de propuneri de reglementare, pentru trim. IV/2020.

Referitor la *Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL)*, continuă procesul de analiză pentru identificarea de modalități concrete în sensul eficientizării acestuia. La 7 iunie 2019, a fost adoptat Ordinul nr. 1686 privind modificarea și completarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor OUG nr. 28/2013⁸. Pentru a sprijini autoritățile în procesul de evaluare preliminară a cheltuielilor pentru realizarea obiectivelor de investiții publice, la nivelul MLPDA, a fost demarată o analiză a oportunității formulării unor standarde de costuri pentru tipuri de lucrări de construcții. La 25 martie a.c., se derulau 4.514 obiective de investiții finanțate din cadrul PNDL I, 2.774 dintre aceste obiective fiind deja finalizate. În ceea ce privește PNDL II, sunt finanțate 7.265 obiective și finalizate 1031.

Eficientizarea cheltuielilor bugetare

Eficientizarea cheltuielilor publice va contribui la creșterea spațiului fiscal pentru investiții, îmbunătățirea sustenabilității finanțelor publice și la creșterea predictibilității politicii bugetare pe termen mediu și lung.

Pentru monitorizarea **măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice**, la nivelul MFP se desfășoară, prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale, proiectul *"Asistență tehnică la nivelul DAACP⁹ din cadrul MFP, în vederea întăririi capacității administrative prin realizarea unei metodologii de monitorizare și evaluare a impactului financiar al măsurilor stabilite în contextul unei analize de cheltuieli sau al unui program"*. La finalizarea proiectului (trim. IV/2021), MFP va beneficia de un document suport în vederea realizării Manualului cuprinzând metodologia de monitorizare și evaluare a impactului măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice, respectiv de un caiet de sarcini pentru elaborarea/achiziționarea aplicației informatice pentru monitorizarea măsurilor de eficientizare a cheltuielilor publice.

În ceea ce privește **îmbunătățirea procesului de administrare a datoriei publice**, după definitivarea cadrului legislativ pentru utilizarea instrumentelor financiare derivate (OG nr. 14/2018, HG nr. 218/2019, OMFP nr. 3217/2019), la nivelul MFP sunt în curs de elaborare **procedurile interne privind elaborarea cadrului de utilizare a instrumentelor financiare derivate**. De asemenea, urmează să fie demarată procedura de achiziții pentru servicii de consultanță juridică pentru încheierea de acorduri-cadru de tip ISDA Master Derivative Agreement (elaborare, negociere, încheiere) și realizarea de tranzacții cu instrumente financiare derivate (swap pe rata dobânzii, swap valutar, swap pe valute încrucișate).

În ceea ce privește **diminuarea expunerii la riscul valutar**, la 31 decembrie 2019, ponderea datoriei publice guvernamentale în valută în total datorie publică a fost 50,2% (date preliminare conform legislației naționale, nu include finanțarea temporară), în scădere față de anul 2018, când ponderea datoriei publice guvernamentale în valută în total datorie publică a fost de 51,4%.

⁸ Pentru aprobarea PNDL, aprobate prin Ordinul viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice, nr. 1.851/2013

⁹ Direcția Analiză și Eficientizare a cheltuielilor publice

Îmbunătățirea colectării taxelor și impozitelor

În anul 2019, gradul de depunere voluntară a declarațiilor fiscale a fost de 94,69% (+0,25 puncte procentuale față de anul 2018) iar gradul de conformare voluntară la plata obligațiilor fiscale a fost de 86,55% (+ 0,11 puncte procentuale față de 2018).

În ceea ce privește evoluția veniturilor bugetare colectate de ANAF în anul 2019, potrivit prevederilor celei de a doua rectificări bugetare din 2019 (OUG nr. 71 și 72/2019), programul de încasări a veniturilor bugetare pentru 2019 a fost de 273.891,5 mil. lei. Conform datelor operative, a fost colectată suma de 271.639,4 mil. lei, ceea ce reprezintă un grad de realizare de 99,2% a programului de încasări stabilit prin legile bugetare anuale rectificate, o depășire cu 10,9% a veniturilor colectate de ANAF în 2019 față de cele colectate în anul 2018, respectiv o creștere a ponderii în PIB a veniturilor bugetare colectate de ANAF cu 0,2 p.p., de la 25,9% în 2018 la 26,1% în 2019, chiar și în condițiile creșterii PIB cu 10,2%¹⁰. Pentru prezentarea în condiții comparabile a rezultatelor activității din anii 2018 și 2019 este necesară excluderea influenței veniturilor din dividende și vărsăminte din profitul net al regiilor autonome. În aceste condiții:

- se constată o depășire a veniturilor colectate cu 12,0% față de cele colectate în anul 2018, când s-au colectat 237.294,6 milioane lei (exclusiv veniturile din dividende și vărsăminte din profitul net al regiilor autonome), creștere superioară indicelui de creștere economică prognozat pentru anul 2019, de 5,5%;

- gradul de realizare a programului de încasări (exclusiv veniturile din dividende și vărsăminte din profitul net al regiilor autonome) este de 99,6%.

Astfel, se constată îmbunătățirea generală a încasărilor aferente tuturor bugetelor administrate de ANAF în urma adoptării Planului de măsuri și a tuturor activităților de tip "Quick Wins" aplicate în această perioadă.

În luna iunie 2019, ANAF a publicat Planul de măsuri pentru eficientizarea colectării veniturilor la Bugetul General Consolidat, care are ca obiective:

- I. Simplificarea procedurilor de administrare fiscală pentru susținerea conformării voluntare la declararea obligațiilor fiscale;
- II. Sprijinirea conformării la plata obligațiilor fiscale;
- III. Măsuri de prevenire și combatere a evaziunii fiscale;
- IV. Asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor;
- V. ANAF, o instituție eficientă și transparentă.

De la momentul adoptării Planului de măsuri, ANAF a acționat în sensul implementării obiectivelor acestuia.

Stadiul implementării Planului de măsuri pentru eficientizarea colectării veniturilor la Bugetul General Consolidat

I. Prima categorie de măsuri vizează reducerea numărului de formulare și declarații pentru persoanele juridice, reducerea frecvenței de depunere a declarațiilor fiscale la persoane juridice, simplificarea declarației unice pentru persoane fizice, respectiv extinderea posibilității recepționării on-line a declarațiilor fiscale.

¹⁰ de la 944,2 miliarde lei în 2018 la 1.040,8 miliarde lei în 2019, conform prognozei de toamnă a CNSP

În acest context, au fost analizate posibilitățile de *reducere*, prin măsuri administrative (comasarea formularelor), a numărului de formulare de declarații fiscale care se depun de către persoanele juridice, rezultând că pot face obiectul comasării mai multe declarații fiscale¹¹.

De asemenea, la nivelul ANAF au fost elaborate *propuneri de modificare a Codului fiscal*, care se referă la *reducerea frecvenței de declarare pentru anumite categorii de persoane juridice*, a impozitului pe profit, impozitului pe veniturile microîntreprinderilor și TVA, respectiv propuneri de modificare a Codului fiscal în vederea *simplificării formularului "Declarație unică privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice"*. Propunerile de modificare a legislației privind declarațiile fiscale ale persoanelor juridice au fost supuse spre analiză Panelului Tehnic Consultativ constituit la nivelul ANAF. În privința declarației unice pentru persoane fizice, în 2019 aceasta a fost depusă de aproximativ 960.000 de contribuabili, 80% dintre aceștia utilizând spațiul privat virtual. Noul formular a fost aprobat prin Ordinul Președintelui ANAF nr. 139/2020, publicat în MO nr. 47/23.01.2020.

În ceea ce privește *extinderea posibilității recepționării on-line a declarațiilor fiscale*, Centrul Național de Informații Financiare (CNIF) din cadrul MFP lucrează la dezvoltarea/adaptarea unor aplicații informatice pentru completarea și depunerea electronică a unor formulare. Se are în vedere *asigurarea suportului tehnic necesar depunerii on-line a tuturor declarațiilor fiscale*.

În plus, a continuat dezvoltarea serviciilor informatice **Spațiul Privat Virtual (SPV)** și PatrimVen. *Funcționalitățile disponibile în prezent în cadrul SPV* sunt: depunere declarații, primire documente (răspunsuri, acte administrativ-fiscale), solicitări de informații sau documente, formular de contact, profil utilizator, ANAF - RSS, instrumente specifice, vizualizare istoric declarații 318 și 319, mini One Stop Shop¹², rapoarte tranzacții numerar/transferuri externe, date de identificare persoane nerezidente, generator numere de inventar, extrase de cont, depunere declarații în format PDF cu xml atașat, solicitarea și comunicarea certificatului de cazier fiscal. Prin OMFP nr. 2894/2019, au fost introduse suplimentar: posibilitatea contribuabililor de a verifica corectitudinea prelucrării de către organul fiscal a Declarației unice privind impozitul pe venit și contribuțiile sociale datorate de persoanele fizice, depusă în format hârtie; posibilitatea persoanelor fizice cu cetățenie română, care domiciliază, au reședința sau lucrează în străinătate, de a se înrola în SPV, prin prezentarea la ambasada/oficiile consulare din țara respectivă; posibilitatea ca în situația în care sunt stabilite modele noi de declarații, cereri, documente, acestea să fie implementate în SPV fără modificarea cadrului legal. În acest caz, este suficientă publicarea pe site-ul MFP/ANAF a listei și formatului documentelor, cu 30 de zile înainte de transmiterea prin SPV.

Numărul utilizatorilor înscriși în SPV a crescut în mod constant, la 9 martie 2020 ajungând la **1.302.967**, din care 840.940 persoane fizice și 462.027 persoane juridice sau alte entități¹³. Până la această dată, prin intermediul SPV, au fost transmise utilizatorilor: 1.012.745 adeverințe de venit, 69.794 + 351.397 certificate de atestare fiscală (persoane fizice și juridice), 321.221 decizii de impunere, 144.515 + 352.720 adrese de înființare a popririi asupra sumelor datorate debitorului de către terți (persoane fizice și juridice), 57.842 + 808.341 adrese de înștiințare privind înființarea popririi asupra disponibilităților bănești pentru persoane fizice și juridice, 193.570 decizii de ridicare a măsurilor de executare silită a sumelor datorate debitorului de către terți (persoane juridice), 373.563 decizii de impunere anuală pentru stabilirea contribuției de asigurări sociale de sănătate, 3.606 decizii

¹¹ 100 - Declarație privind obligațiile de plată la bugetul de stat; 101 - Declarație privind impozitul pe profit; 300 - Decont de TVA; 301 - Decont special de TVA; 307 - Declarație privind sumele rezultate din ajustarea/corecția ajustărilor/regularizarea TVA; 311 - Declarație privind TVA colectată datorată de către persoanele impozabile al căror cod de înregistrare în scopuri de TVA a fost anulat conform art. 316 alin.(11) lit.a) - e), lit.g) sau lit.h) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.

¹² Regim special de TVA ce permite persoanelor impozabile stabilite/nestabilite în UE dar nestabilite în SM de consum și care efectuează livrări de servicii electronice, de telecomunicații, radiodifuziune și televiziune către persoane neimpozabile din UE, să își îndeplinească obligațiile privind TVA într-un singur loc de conformare reprezentat de SM în care acestea și-au stabilit activitatea economică sau în care dispun de un sediu comercial fix. Sistemul permite înregistrarea, declararea și transmiterea informațiilor privind plata TVA în format electronic.

¹³ La 31.12.2019, numărul utilizatorilor SPV era de 1.262.120.

de anulare a deciziei de impunere din oficiu, 36.965 decizii de impunere din oficiu, 150.455 decizii de ridicare a măsurilor de executare silită a sumelor datorate debitorului de către terți, 178.596 + 390.425 decizii de calcul accesorii pentru persoane fizice și juridice, 77.823 notificări privind obligațiile fiscale restante pentru persoane fizice și juridice, 235.979 + 1.614.483 somații și titluri executorii pentru persoane fizice și juridice, 260.220 înștiințări privind stingerea creanțelor fiscale pentru persoane juridice, 78.778 notificări privind depunerea eronată a declarațiilor pentru persoane juridice, 293.056 notificări pentru nedepunerea în termen a declarațiilor pentru persoane juridice, 5.417.214 informații privind încasări/compensări/restituiri emise la inițiativa MFP, 7.575.189 alte documente (contribuții sociale declarate de angajatori, situația obligațiilor neachitate, ordine de plată în Trezorerie), 89.056 răspunsuri la sesizări prin formularul unic de contact.

În ceea ce privește **Serviciul PatrimVen**¹⁴, numărul instituțiilor publice care utilizează acest serviciu a crescut constant, la 9 martie 2020, fiind înrolate *2.630 de instituții publice*, ceea ce reprezintă 23% din totalul de 11.400 instituții publice (2.531 UAT-uri, 6 tribunale, 3 case de pensii MAPN, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ONPCSB, ONJN, MFE, MLPDA, MTS, ANOFM, ANPIS, Fondul Român de Garantare a Creditelor pentru IMM, Fondul Român de Contra garantare, 16 licee, 32 școli). Prin OMFP nr. 2756/2019, autoritățile și instituțiile *de interes public* au fost introduse în lista autorităților publice eligibile a fi înrolate în acest sistem informatic. De asemenea, cu această ocazie a fost introdus în formularul P1000 (Protocol de aderare la serviciile informatice PatrimVen) și serviciul Cazier fiscal. Serviciul constă în transmiterea de informații privind faptele sancționate contravențional sau penal de legile fiscale, contabile, vamale, precum și cele care privesc disciplina financiară.

II. Pentru sprijinirea conformării la plata obligațiilor fiscale, în cursul anului 2019 au fost adoptate și implementate următoarele măsuri:

- *restructurarea obligațiilor bugetare restante*, măsură realizată prin OG nr. 6/2019 privind acordarea unor facilități fiscale, care reglementează instituirea posibilității de restructurare a obligațiilor bugetare restante la 31 decembrie 2018. În acest context, 345 contribuabili au depus notificări/cereri pentru *restructurarea obligațiilor bugetare*, iar 67.185 contribuabili au depus notificări/cereri pentru *anularea accesoriilor*. Prin OUG nr. 29/2020 privind unele măsuri economice și fiscal-bugetare, termenul de depunere a notificărilor a fost prorogată până la 31.07.2020, iar cel al cererilor de restructurare până la 30.10.2020. Din punct de vedere al impactului bugetar, ca urmare a notificărilor depuse de contribuabili pentru anularea obligațiilor accesorii, situația se prezintă astfel: începând cu data de 08.08.2019 (data intrării în vigoare a OG nr. 6/2019), au fost încasate 7.889,2 milioane lei; ca urmare a soluționării cererilor depuse, au fost anulate obligații de plată accesorii în cuantum de 1.091,3 milioane lei.

- *implementarea unui sistem de supraveghere a debitorilor de către organele fiscale, cu privire la respectarea planului de restructurare fiscală*, măsură realizată prin prevederile art.7 alin (4) OG 6/2019, coroborate cu prevederile OMFP nr. 3126/2019.

- în vederea *implementării sistemului electronic de poprire a conturilor bancare* s-a aprobat înființarea organului de executare silită pentru îndeplinirea unor acte de executare silită prin procese electronice masive (OPANAF nr. 2153/2019) și s-a reglementat stabilirea mijloacelor electronice de transmitere la distanță a actelor de executare și a procedurii de comunicare a acestora (OMFP nr. 1665/2020). Implementarea va fi finalizată la împlinirea termenului de 30 de zile de la încetarea stării de urgență. De asemenea, au fost adoptate reglementările necesare astfel încât poprirea să fie ridicată la îndeplinirea sumei poprite, iar debitorului să-i fie eliberate conturile cât mai repede.

De asemenea, au fost realizate progrese însemnate în ceea ce privește *acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru bunii plătitori*, precum și cu privire la *mediatizarea celor mai buni plătitori de impozite și taxe* („lista albă”).

¹⁴ Sistem informatic pentru colectarea și punerea la dispoziția utilizatorilor, a informațiilor privind bunurile persoanelor fizice și juridice impozabile din România, veniturile persoanelor fizice impozabile, băncile la care persoanele fizice și juridice au conturi deschise.

III. Pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale au fost stabilite o serie de măsuri, precum:

- *inițierea inspecțiilor fiscale în concordanță cu planul BEPS (Base Erosion Profit Shifting) și directiva ATAD*. În acest sens, a fost aprobat modelul și conținutul formularului “Raportul pentru fiecare țară în parte”. De asemenea, în cadrul analizelor de risc cu specific în domeniul prețurilor de transfer, sunt valorificate datele provenite din schimbul spontan de informații aferent Acțiunilor 5 și 13 din cadrul Pachetului BEPS - OECD. Totodată, a fost constituit un grup de lucru pentru elaborarea modalităților de identificare a contribuabililor cu risc fiscal asociat prețurilor de transfer și au fost organizate instruirii în domeniul prețurilor de transfer. În perioada următoare se va aproba modalitatea de derulare a procedurii amiabile și se vor elabora procedurile de lucru care să conducă la îmbunătățirea modului de identificare a contribuabililor cu risc fiscal asociat prețurilor de transfer.

- *extinderea și îmbunătățirea tehnicilor de control electronic* se va realiza prin proiectul *Consolidarea capacității ANAF de a susține inițiativele de modernizare* (17,98 milioane euro, POCA). Proiectul presupune introducerea de *servicii publice electronice* ce optimizează procesele decizionale orientate către mediul de afaceri, inclusiv prin implementarea unui fișier standard internațional de audit pentru toți operatorii economici. SAF-T (Standard Audit File) vizează standardizarea informațiilor utilizate în interacțiunea administrație-contribuabil în etapa de control, cu efecte pozitive în procesele de activitate administrativă specifice controalelor fiscale dar și în reducerea costului conformării pentru contribuabili. La 06.11.2019 a fost lansată licitația pentru sistemul informatic SAF-T. Termenul de finalizare a acțiunilor aferente implementării proiectului este estimat a fi 31 decembrie 2020, conform Calendarului de activitate al Proiectului (respectiv, dezvoltarea aplicației informatice aferente implementării SAF-T). În paralel, cu sprijinul consultanților din cadrul proiectului, pe parcursul anului 2020 se vor elabora propunerile de modificare a legislației existente în vederea implementării sistemului SAF-T.

Un alt proiect în derulare, care va contribui la *informatizarea și modernizarea instituției*, este *Îmbunătățirea sistemului de monitorizare a tranzacțiilor intracomunitare* (1,38 milioane euro, POCA), care vizează dezvoltarea unui sistem informatic de monitorizare a tranzacțiilor intracomunitare.

Pentru **monitorizarea și controlul activităților în domeniul comerțului electronic**, în 2019, ANAF, prin intermediul structurii de specialitate, a efectuat verificări la 172 contribuabili care desfășurau activitate în acest domeniu, fiind aplicate 35 sancțiuni contravenționale (amenzi) și efectuate confiscări, în valoare totală de 304.900 lei; au fost înaintate organelor de urmărire penală 6 acte de sesizare pentru prejudicii în valoare de 3,52 milioane lei.

În cursul anului 2020, ANAF va continua eforturile de *consolidare a monitorizării și controalelor în domeniul comerțului electronic*. Măsura are în vedere dezvoltarea unui cadru legal și procedural în domeniu, consolidarea structurii specializate în cadrul Direcției Generale Antifraudă Fiscală, dezvoltarea de proceduri specifice privind detecția cazurilor de fraudă în domeniul comerțului electronic, dezvoltarea de instrumente speciale pentru monitorizare/analiză/investigare, dezvoltarea de specificații tehnice și funcționale pentru o aplicație specifică în domeniul controlului și monitorizării comerțului electronic. În perioada primelor două luni ale anului 2020, au fost verificați primii 47 contribuabili, la care s-au aplicat sancțiuni contravenționale și s-au efectuat confiscări în valoare de 219.100 lei.

O parte din aceste obiective vor fi realizate cu sprijinul proiectului finanțat prin PSRS - *Consolidarea capacității administrative a ANAF în ceea ce privește monitorizarea, analiza, investigarea și auditarea comerțului electronic* (290.000 euro); proiectul presupune schimb de experiență cu alte administrații fiscale, suport tehnic pentru dezvoltarea unei metodologii pentru monitorizarea tranzacțiilor din cadrul comerțului electronic, asistență tehnică pentru elaborarea de specificații tehnice și funcționale pentru o viitoare aplicație informatică.

Pentru **combaterea fraudei în domeniul TVA**, în anul 2019, ANAF, prin intermediul structurii de specialitate, a desfășurat verificări la 37.575 contribuabili, din care au rezultat 235 acte de sesizare înaintate organelor de urmărire penală, pentru un prejudiciu în valoare de 585,32 mil. lei (ponderea TVA în total obligații estimate în actele de sesizare reprezentând 58,9%). De asemenea, au fost aplicate sancțiuni contravenționale (amenzi) și confiscări în valoare de 272,14 mil lei. În perioada 1

ianuarie - 29 februarie 2020, au fost verificați 2.551 de contribuabili, fiind aplicate sancțiuni (amenzi și confiscări) în valoare de 12,85 milioane lei și fiind înaintate organelor de urmărire penală 34 acte de sesizare pentru prejudicii în valoare totală de 50,58 mil. lei.

Referitor la **frauda transfrontalieră**, în 2019 ANAF, a participat la desfășurarea a două *controale multilaterale*: unul în domeniul combustibililor fosili/diesel (demarat la inițiativa DGAF), altul în domeniul transportului de bere pe teritoriul Franței (la inițiativa autorităților din Franța).

Eforturile pentru combaterea fraudei în domeniul TVA, inclusiv a fraudei transfrontaliere vor continua și în 2020 prin creșterea ponderii controalelor operative și inopinate dedicate destructurării lanțurilor evazioniste și eliminarea din sistem a firmelor „fantomă”, monitorizarea traficului rutier de bunuri provenind din achiziții intracomunitare, controale bazate pe analiză de risc și reacție rapidă în domeniul comerțului cu mărfuri de proveniență comunitară și import, intensificarea utilizării instrumentelor de cooperare administrativă în materie de TVA, inclusiv a controalelor multilaterale.

Măsurile legate de monitorizarea comerțului electronic, combaterea evaziunii fiscale în domeniul TVA, precum și cele legate de stimularea emiterii de bonuri fiscale vor contribui și la **reducerea deficitului de încasare TVA (VAT gap)**. De altfel, ANAF a elaborat *studii pentru calcularea/estimarea decalajului fiscal (tax gap)*, ale căror rezultate vor fi discutate cu reprezentanții Comisiei Europene și IFI. Pe baza studiilor întreprinse, ANAF va elabora un raport comprehensiv care să aducă o mai bună înțelegere a comportamentului de conformare și care va constitui sprijin în luarea deciziei privind măsurile de intervenție. Trebuie subliniat faptul că la nivelul ANAF există o preocupare în sensul analizării rezultatelor acestor studii de decalaj fiscal, sens în care se lucrează deja pentru a calcula, cu ajutorul indicatorilor, cifre cât mai apropiate de realitate și pentru a defini și modela cât mai bine acțiunile pe zonele de risc, deoarece metodologia utilizată în prezent nu permite o descompunere a decalajului pe sectoare economice de activitate. Discuția va fi utilă mai ales în perspectiva următorului calcul de decalaj fiscal la TVA, respectiv decalajul privind anul 2018. Rezultatele mai recente pe această linie sunt efectul măsurilor luate în zona combaterii evaziunii fiscale și a fraudei în materia TVA. De altfel, administrația fiscală română analizează atent rezultatele acestui studiu, oferind un input în analiza de risc din zona de control, aceasta putând fi ajustată pentru a capta elementele de risc evidențiate.

Pentru **creșterea capacității administrative și profesionale a personalului implicat în verificarea prețurilor de transfer**, în 2019, au fost organizate cursuri care au vizat *studii de caz* (pentru 90 inspectori fiscali din cadrul direcțiilor regionale de finanțe), *analiza de risc asociată prețurilor de transfer* (pentru 120 inspectori fiscali din cadrul direcțiilor regionale de finanțe), precum și cursuri relevante pentru 30 de funcționari publici cu atribuții în soluționarea contestațiilor. Pregătirea inspectorilor fiscali se face în continuare în cadrul instruirilor săptămânale cu întreg personalul din domeniul compartimentelor de prețuri de transfer.

Totodată, a fost organizată o videoconferință pentru *pregătirea acțiunilor de control fiscal pe baza selecției contribuabililor mari cu risc asociat prețurilor de transfer*, cu personal de conducere și de execuție din cadrul a 38 de administrații fiscale județene și coordonatorii acțiunilor de inspecție din cadrul a șapte direcții regionale (în total 350 de funcționari publici). De asemenea, au avut loc audiențe la solicitarea contribuabililor atât pentru emiterea de Acorduri de Preț în Avans, cât și pentru *Mutual Agreement Procedures*.

Pentru **îmbunătățirea analizei de risc în domeniul prețurilor de transfer**, prin modificarea OPANAF nr. 3769/2015¹⁵, au fost *introduse informații referitoare la tranzacțiile cu persoane afiliate*. Au fost efectuate analize de risc la marii contribuabili care au beneficiat de rambursarea TVA cu control ulterior, iar în cadrul verificărilor (efectuate prin delegări de competență) au fost avute în vedere și relațiile de afiliere. În perioada 1 ianuarie - 10 martie 2020, au fost verificate tranzacții cu afiliați în sumă de 1.394,29 milioane lei, fiind stabilite sume suplimentare aferente impozitului pe profit de 7,21

¹⁵ privind declararea livrărilor/prestărilor/achizițiilor efectuate pe teritoriul național de către persoanele înregistrate în scopuri de TVA și pentru aprobarea modelului și conținutului declarației informative privind livrările/prestările/achizițiile efectuate pe teritoriul național de către persoanele înregistrate în scopuri de TVA (Declarația 394)

mil. lei, accesorii în valoare de 660.100 lei și diminuarea pierderii cu 39,23 milioane lei.

IV. Pe linia asigurării unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor, cele mai importante acțiuni care se află în plin proces de implementare vizează:

- armonizarea riscurilor identificate la nivelul activității de administrare fiscală, al activității de inspecție fiscală, al activității vamale, respectiv al activității de antifraudă fiscală cu scopul creării unui profil unic de risc al contribuabilului;
- aplicarea graduală, în funcție de comportamentul contribuabililor, a unor măsuri specifice: de la simpla notificare a contribuabililor cu privire la posibilele iregularități care ar putea conduce la stabilirea de diferențe de impozite și taxe și mediere, până la controlul inopinat, inspecție fiscală parțială și inspecție fiscală generală;
- transformarea executării silite în proces investigativ. Din acțiunile întreprinse pentru un număr de 1.130 de debitorii monitorizați, au fost emise decizii de angajare a răspunderii solidare pentru suma de 50 milioane lei;
- revizuirea procedurii de rambursare TVA (reducerea numărului de inspecții fiscale dedicate soluționării rambursărilor de TVA).

Pentru **îmbunătățirea analizei de risc și a selectării contribuabililor pentru inspecții fiscale**, prin Legea nr. 30/2019¹⁶, au fost introduse principii noi privind analiza de risc în cadrul ANAF, fiind creată baza legală pentru *administrarea fiscală a contribuabililor în funcție de comportamentul acestora* (pe categorii de risc). Astfel, a fost introdusă o nouă regulă de conduită în administrarea creanțelor fiscale, respectiv *procedura de administrare fiscală a creanțelor fiscale în funcție de clasa/subclasa de risc fiscal* în care sunt încadrați contribuabilii, urmare analizei de risc efectuate de organul fiscal. Totodată, s-au reglementat criteriile generale în funcție de care să se stabilească clasa/subclasa de risc fiscal.

În perioada aprilie 2019 - februarie 2020, au fost finalizate 7.805 inspecții fiscale al căror criteriu de selecție a fost "*analiza de risc*" și au fost stabilite sume suplimentare în valoare de 3.326,31 milioane lei.

V. ANAF are în vedere și creșterea eficienței și transparentizării instituției. Pentru a asigura o funcționare pe principii de eficiență și eficacitate, Agenția își propune măsuri care au în vedere implementarea unui sistem de indicatori de performanță, precum și alocarea justă a resurselor către organele fiscale subordonate. Aceste măsuri vor fi avute în vedere în procesul de reorganizare.

Totodată, inițiativa de reorganizare pe aceste principii are în vedere și ajustarea și reșezarea anumitor structuri interne de la nivelul aparatului central al ANAF, pentru o îmbunătățire a coordonării metodologice a anumitor activități. Prin H.G. nr. 174/2020 a fost aprobată revizuirea principiilor de organizare și funcționare a activității Direcției Generale de Antifraudă Fiscală, înființarea unei structuri unice pentru analiza de risc, în subordinea președintelui ANAF, ca urmare a preluării activității de analiză de risc într-o singură direcție în scopul gestionării eficiente a managementului riscurilor de neconformare fiscală și înființarea unei structuri interne având competențe pe zona de strategie și monitorizare a proceselor.

Totodată, **ANAF a implementat și o serie de alte măsuri vizând controlul și monitorizarea activității fiscale în scopul unei mai bune colectări.**

Astfel, **procesul de dotare al operatorilor economici cu aparate de marcat electronice fiscale este implementat în mod considerabil**, numărul aparatelor de marcat electronice fiscale (declarate de distribuitorii autorizați, pentru care se emit certificate de atribuire a numerelor unice de identificare, respectiv al celor instalate/în funcțiune la operatorii

¹⁶ Pentru aprobarea OUG nr. 25/2018 privind modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru aprobarea unor măsuri fiscal-bugetare

economici) modificându-se zilnic datorită ciclicității/evoluției mediului economic. Astfel, la data de 12 martie 2020, în sistemul informatic al ANAF erau înregistrate 625.364 aparate, 605.103 aveau identificator fiscal atribuit iar **519.530 erau în funcțiune la contribuabili**; din septembrie 2018 până la 12 martie 2020 au fost depuse 5.464.779 declarații A4200.

Pentru **accelerarea ritmului de dotare cu aparate de marcat cu jurnal electronic** a fost elaborat *Ghidul pentru înregistrarea informațiilor privind aparatele de marcat electronice fiscale*, precum și certificatul de atribuire a numărului unic de identificare în etapa pre-operaționalizare registru; au fost organizate sesiuni de asistență pe pagina de Facebook, pe tema aparatelor de marcat electronice fiscale; au fost organizate întâlniri cu operatori economici (utilizatori și distribuitori autorizați/unități de service și de comercializare acreditate din București și Ploiești); au fost transmise informații cu privire la obligativitatea dotării cu aparate de marcat electronice fiscale prin intermediul SPV.

Pentru operatorii economici care au obligația de a utiliza aparate de marcat electronice fiscale și care nu s-au conformat prevederilor legale în materie, au fost întreprinse **campanii de control operativ pe linia dotării și utilizării cu aparate de marcat electronice fiscale** în zone și domenii cu risc ridicat de neconformare. Astfel, pentru 405 contribuabili a fost dispusă suspendarea activității pentru abateri de la prevederile legale privind dotarea și utilizarea aparatelor electronice fiscale (316 pentru nedotare și 89 pentru neutilizare).

În 2020, structura de specialitate din cadrul ANAF va continua efectuarea de controale inopinate pe linia dotării și utilizării aparatelor de marcat electronice fiscale în zone și domenii cu risc ridicat de neconformare, contribuind la stimularea emiterii de bonuri fiscale.

În cursul anului 2019, a fost constituit un grup de lucru pentru coordonarea implementării **sistemului informatic național de supraveghere și monitorizare a datelor fiscale (OMFP 2005/2019)**, în cadrul căruia, după consultarea pieței, a fost elaborat caietul de sarcini pentru achiziționarea *Sistemului Informatic de Colectare, Stocare, Arhivare și Raportare date fiscale din aparatele de marcat electronice fiscale cu jurnal electronic (SICSAR)*; sistemul informatic va fi instalat în centrele de date MFP, urmând să fie operat de către furnizorul soluției pe durata a 4 ani. De asemenea, a fost elaborat un plan de acțiune privind implementarea SICSAR, acesta putând fi aplicat doar după alocarea fondurilor necesare, estimate la 91,5 milioane lei, incluzând SICSAR și infrastructura fizică suport, absolut necesară pentru asigurarea sistemului. Finalizarea procesului de achiziție a SICSAR și conectarea aparatelor este planificată pentru trim. IV/2020.

Nu în ultimul rând, la **consolidarea capacității administrative a ANAF** vor contribui și proiectele de asistență tehnică realizate cu sprijinul PSRS. Este vorba despre:

- *Consolidarea administrării contribuabililor mari din perspectiva creșterii eficienței și eficacității procesului de colectare a veniturilor (263.000 euro)* - proiectul presupune vizite de studiu la alte administrații fiscale pentru câștigarea de experiență în acest domeniu, asistență tehnică pentru optimizarea procedurilor și proceselor de control, suport tehnic pentru dezvoltarea de manuale de control pe diferite ramuri industriale (farmaceutic, bancar, etc.) precum și training privind îmbunătățirea tehnicilor și metodelor de audit și analiză a riscurilor, privind prețurile de transfer și taxarea internațională.
- *Creșterea capacității de management strategic în ANAF (700.000 euro)* - proiectul va contribui la dezvoltarea și implementarea unui nou cadru pentru managementul strategic, prin furnizarea de servicii de consultanță pentru creșterea abilităților și competențelor necesare pregătirii documentelor de lucru pentru top management și monitorizării implementării deciziilor. De asemenea, se va dezvolta un program de coaching pentru

managementul superior pentru creșterea gradului de conștientizare și pentru implementarea corectă a noului cadru de management strategic.

- *Dezvoltarea instrumentelor pentru creșterea conformării fiscale* (400.000 euro) - proiectul va contribui la crearea unei noi culturi în cadrul organizației (construirea abilităților de a lucra împreună pe baza planurilor de acțiune coordonate), la educația fiscală a contribuabililor prin implementarea managementului riscurilor cu privire la impozitul pe venit personal, la implementarea unei abordări moderne a cadrului de conformare fiscală, cu accent pe veniturile personale.

Îmbunătățirea activității vamale

În privința asigurării de echipamente, aparate și sisteme pentru securitatea frontierei externe UE în birourile vamale rutiere, maritime și aeroportuare, în perioada ianuarie 2019-martie 2020, au fost realizate următoarele:

- a fost prelungită valabilitatea Autorizației de Deținere pentru echipamentele din dotarea Unității Nucleare a Direcției Generale a Vănilor (DGV);
- a fost întocmit necesarul de servicii ce urmează a fi achiziționate, conform cerințelor CNCAN;
- a fost constituit un grup de lucru pentru actualizarea studiului de consultanță de securitate Dotare unitară și uniformă a birourilor vamale și a punctelor de mic trafic cu sisteme de securitate, de fluidizare și dirijare automată a traficului de persoane și marfă pentru îndeplinirea cerințelor standard de aderare la spațiul Schengen, cu noile prevederi legislative în domeniu și cu recomandările Organizației Mondiale a Vănilor și CELBET¹⁷ (OPANAF nr. 2200/2019);
- a fost încheiat un protocol de colaborare între Biroul vamal de frontieră Constanța Sud și Constanța South Container Terminal SRL, care pune la dispoziția organelor vamale, cu titlul gratuit, un **dispozitiv pentru scanarea containerelor provenite din import**;
- au fost încheiate două contracte pentru achiziția de **echipamente de control necesare dotării echipelor mobile aparținând autorității vamale**, în cadrul unui proiect finanțat prin Programul Hercule II;
- au fost elaborate documentațiile necesare dotării cu **echipamente de control**, care vor fi achiziționate din fonduri provenind din sumele în valută încasate în baza acordurilor de cooperare încheiate între COM, statele membre semnatare și Japan Tobacco International/Philip Morris International.
- a fost reluată procedura de negociere fără publicarea unui anunț de participare pentru **servicii de manipulare și transport materiale radioactive** pentru sistemele mobile pentru controlul vamal nedistructiv al mijloacelor de transport marfă și al containerelor tip Roboscan/MIS. Pentru achiziția acestor servicii, a fost aprobată documentația aferentă încheierii unui acord cadru pe o perioadă de 4 ani, urmând să se transmită invitația către operatorul economic. Termenul de încheiere a acordului cadru este trim./ II 2020.
- au fost demarate demersurile pentru o licitație deschisă pentru **servicii de manipulare pentru instalațiile radiologice din dotarea Unității Nucleare a ANAF**; documentele aferente încheierii unui acord cadru pe o perioadă de 4 ani sunt în curs de aprobare. Termenul de încheiere a acordului cadru este trim./ II 2020.

¹⁷ Customs Eastern Land Border Expert Team

De asemenea, ANAF are în derulare sau în pregătire **proiecte cu finanțare externă pentru îmbunătățirea infrastructurii vamale și modernizarea birourilor vamale**:

- **Îmbunătățirea infrastructurii vamale pentru fluidizarea traficului la punctul de trecere a frontierei de la punctul vamal Siret** (10,9 milioane euro, conform HG nr. 188/2020, POIM) - proiectul prevede construcția/modernizarea infrastructurii de acces în punctul de trecere a frontierei, inclusiv în vamă; crearea, extinderea și modernizarea infrastructurii de control vamal și rutiere în biroul vamal, inclusiv a clădirilor aferente; achiziția de echipamente specifice activității de control vamal nedistructiv, inclusiv achiziționarea de echipamente de scanare; achiziția de instrumente și echipamente aferente activității de monitorizare dinamică a perimetrului și dirijare a traficului.
- **Reabilitarea și modernizarea birourilor vamale de frontieră de pe granița România - Moldova**, respectiv birourile vamale Albița, Sculeni și Giurgiulești (10 milioane euro suma totală, din care 5 milioane euro, Instrumentul European de Vecinătate pentru investițiile pe teritoriul României) - proiectul presupune modernizarea birourilor vamale de pe teritoriul României și îmbunătățirea condițiilor de efectuare a controlului vamal conform cerințelor internaționale, prin dotarea cu echipament specializat de control vamal și sisteme de monitorizare și supraveghere pentru crearea de condiții tehnice optime de derulare a procedurilor de control vamal; reabilitarea clădirilor punctelor de trecere a frontierei și dotarea cu facilitățile necesare în scopul îmbunătățirii condițiilor de lucru pentru ofițerii vamali implicați în activitățile de control vamal; modernizarea și extinderea rețelei de infrastructură rutieră și de control a punctelor de trecere a frontierei în vederea îmbunătățirii capacității de trecere a frontierei; organizarea de instruire privind utilizarea noilor echipamente în procesul efectuării controlului vamal, în scopul fluidizării traficului de mărfuri și persoane și combaterii criminalității organizate transfrontaliere.

În privința **Convenției privind asistența reciprocă și cooperarea între administrațiile vamale** (Napoli II), este în curs de elaborare cadrul legislativ național (proiect de OUG) pentru implementarea prevederilor acesteia. Observațiile formulate de MFP asupra proiectului de OUG vor fi analizate în cadrul grupului de lucru interministerial, urmând a fi reluată procedura de avizare. În perioada 27-29 noiembrie 2019, a fost organizată, la Iași, cea de-a 12-a reuniune anuală a Unităților Centrale de Coordonare Napoli II.

Pentru **prevenirea și combaterea traficului ilicit cu produse din tutun**, pe parcursul anului 2019, echipele de supraveghere și control vamal de la nivel central, regional și local au efectuat controale specifice în urma cărora au fost reținute 39,3 milioane bucăți țigarete. În ceea ce privește tutunul vrac, în perioada de raportare, au fost confiscate 1.036 kg de tutun.

În primele 2 luni ale anului 2020, au fost identificate 290 cazuri de încălcare a legislației și au fost confiscate 1.901.683 țigarete și 151,9 kg tutun.

De asemenea, a fost elaborat raportul de evaluare pentru anul 2019 al **Strategiei autorității vamale 2019-2021 privind prevenirea și combaterea traficului ilicit cu produse din tutun**.

Potrivit cercetării efectuate trimestrial de o companie de consultanță în domeniu, comerțul ilegal cu țigarete s-a redus în septembrie 2019 la 10,5%, cu 3,2 p.p. mai puțin față de iulie 2019, fiind cel mai scăzut nivel înregistrat din 2010. În ceea ce privește media anuală a nivelului contrabandei, aceasta a fost de 13,9% în anul 2019, comparativ cu 16,3% în anul 2018. În luna ianuarie 2020, nivelul contrabandei a fost de 12,1%.

Este în curs de implementare **Strategia UE privind managementul riscurilor vamale**, prin care se vor transpune prevederile Codului Vamal Unional (Regulamentul UE 952/2013). În

acest sens, au avut loc întâlniri de lucru între experții din cadrul DGV și CNIF și a fost elaborat caietul de sarcini pentru dezvoltarea aplicației. De asemenea, a fost elaborată o notă de fundamentare pentru crearea unității *helpdesk* pentru analiza de risc în domeniul siguranței și securității.

Referitor la **sistemul de urmărire a mișcărilor de produse accizabile în regim suspensiv de accize**¹⁸ (EMCS - Excise Movement and Control System), contractul pentru achiziția de servicii de dezvoltare software pentru EMCS 3.3, EMCS 3.4 și SEED (V1.11 și V2.0) a fost atribuit și semnat. Lansarea în producție a SEED V 1.11 este prevăzută în a doua lună de proiect, iar punerea în producție a EMCS Faza 3.4 este prevăzută la sfârșitul lunii a 7-a de proiect.

Pentru a combate și gestiona efectele pandemiei de COVID-19 au fost adoptate măsuri care contribuie, în această perioadă, la creșterea capacității sistemului de sănătate, la susținerea cetățenilor și a sectoarelor afectate sau a lichidității economiei.

Măsuri relevante pentru politica fiscal-bugetară, aflate în responsabilitatea MFP:

- *modificarea modului de calcul a plăților anticipate* pentru contribuabilii care aplică sistemul anual de plată a impozitului pe profit cu plăți anticipate, în sensul stabilirii nivelului acestora la valoarea stabilită pe baza calculului trimestrial curent (față de 1/4 din impozitul anului precedent), pentru a corela sarcina fiscală cu încasările reduse determinate de măsurile de combatere a epidemiei Covid -19;
- acordarea unor *bonificații pentru plata impozitului pe profit și a impozitului pe veniturile microîntreprinderilor* până la termenul scadent (5% pentru contribuabilii mari, 10% pentru ceilalți contribuabili, inclusiv microîntreprinderi), având ca obiectiv necesități de consolidare bugetară;
- *scutirea contribuabililor din domeniile HORECA de plata impozitului* specific aferent zilelor în care activitatea a încetat ca urmare a măsurilor pentru combaterea Covid -19;
- *extinderea sponsorizărilor deductibile* efectuate de către microîntreprinderi către instituții publice și alte organisme ale autorităților publice, luând în considerare necesitățile de finanțare în domeniul sanitar și social, în principal;
- pentru avantajele în natură acordate de către angajatori persoanelor fizice care ocupă funcții considerate esențiale și care se află în izolare preventivă la locul de muncă sau în zone special dedicate nu se datorează impozit, iar contravaloarea acestora nu se include în baza de calcul al contribuțiilor sociale obligatorii;
- pentru indemnizațiile acordate în baza OUG. nr. 30/2020 și a Legii nr. 19/2020, decontate din bugetul pentru asigurări pentru șomaj sau din bugetul de stat, după caz, nu se acordă facilitățile fiscale prevăzute la art. 60, art. 138¹, art. 154 alin. (1) lit. r) din Codul fiscal;
- crearea cadrului legal (OMFP nr. 1830/06.04.2020) pentru *depunerea prin mijloace electronice de transmitere de distanță* (SPV) a formularelor de cereri pentru eliberarea certificatelor de rezidență și a certificatelor de atestare a impozitului plătit în România de către persoane nerezidente. Semnarea acestor certificate de către organul fiscal competent se realizează cu semnătură electronică extinsă, bazată pe un certificat calificat;

¹⁸ Sistem computerizat, utilizat de toate SM UE, de monitorizare a mișcărilor intracomunitare cu produse accizabile în regim suspensiv de la plata accizelor, care contribuie la simplificarea procedurilor și eliminarea birocrăției.

- *pentru obligațiile fiscale scadente începând cu data intrării în vigoare a OUG nr. 29/2020 și neachitate până la 30 de zile calendaristice după încheierea stării de urgență, nu se calculează și nu se datorează dobânzi și penalități de întârziere, iar obligațiile fiscale mai sus menționate nu sunt considerate restante;*
- *prorogarea termenului de plată a impozitului pe clădiri, impozitului pe teren și a impozitului pe mijloacele de transport, de la 31 martie la 30 iunie, precum și a bonificației stabilită de consiliul local (OUG nr. 29/2020);*
- *suspendarea obligațiilor aferente creditelor bancare pentru susținerea datornicilor afectați de restrângerea activității economice/restricțiile de circulație (OUG nr. 37/2020). Astfel, categorii diverse de debitori au posibilitatea să solicite băncilor suspendarea obligațiilor aferente împrumuturilor, reprezentând rate de capital, dobânzi și comisioane până la 31 decembrie 2020. Dobânda aferentă perioadei de suspendare se adaugă la soldul creditului la sfârșitul perioadei de suspendare, iar creditul se prelungește corespunzător cu perioada de suspendare. În cazul creditelor ipotecare contractate de persoanele fizice, dobânda aferentă perioadei de suspendare este individualizată ca o creanță distinctă și se rambursează de debitor pe o perioadă de 5 ani, plata acesteia fiind garantată integral de către statul român, prin FNGCIMM.*

Suplimentar față de măsurile amintite mai sus, în **domeniul administrării fiscale și vamale, ANAF a promovat o serie de măsuri pentru sprijinirea mediului de afaceri, cele mai importante fiind următoarele:**

- *suspendarea sau neînceperea măsurilor de executare silită prin poprirea creanțelor bugetare, cu excepția executărilor silite care se aplică pentru recuperarea creanțelor bugetare stabilite prin hotărâri judecătorești pronunțate în materie penală. Măsurile de suspendare a executării silite prin poprire asupra sumelor urmăribile reprezentând venituri și disponibilități bănești se aplică de către instituțiile de credit sau terții popriți, fără alte formalități din partea organelor fiscale;*
- *efectuarea rambursărilor de TVA în regim de urgență pentru a asigura fluxul de capital către companii, permițând companiilor care își desfășoară activitatea să beneficieze de capitalul de lucru necesar pentru a opera. În luna martie, ANAF a restituit TVA în valoare de aproape 4 miliarde de lei, aferent unui număr de 24.526 deconturi (față de 1,6 miliarde lei, media rambursărilor din primele două luni ale anului 2020). De la data declarării stării de urgență, ANAF a accelerat procesul de rambursare a TVA prin relocarea personalului implicat în acțiunile de control suspendate. Totodată, ANAF a desfășurat campanii în rândul contribuabililor care au solicitat rambursarea de TVA, pentru a fi pregătite cu rapiditate compensările și restituirile de taxe, necesare în derularea procedurii de rambursare;*
- *amânarea plății TVA în vamă pentru importurile de medicamente, echipamente de protecție, alte dispozitive medicale și materiale sanitare care pot fi utilizate în combaterea COVID-19, efectuate în perioada pentru care s-a instituit starea de urgență și în următoarele 30 de zile calendaristice de la încetarea ei (OUG nr. 33/2020). Taxa aferentă importurilor respective va fi evidențiată de către importatori atât ca taxă colectată, cât și ca taxă deductibilă în decontul de TVA aferent perioadei fiscale în care se realizează importul;*
- *birourile vamale de frontieră au program non-stop iar birourile vamale de interior asigură îndeplinirea formalităților vamale pentru operațiunile urgente și în afara programului normal de lucru, ori de câte ori sunt solicitate. În plus, a fost elaborat, aprobat și*

implementat un *Plan de măsuri la nivelul structurilor vamale pentru asigurarea îndeplinirii cu celeritate a formalităților vamale pentru dispozitivele medicale, materialele sanitare și medicamentele care asigură prevenția și tratarea afecțiunilor asociate COVID-19;*

- ANAF a solicitat contribuabililor utilizarea sporită a mijloacelor de interacțiune electronică cu ANAF prin depunerea declarațiilor fiscale on-line sau prin intermediul SPV, prin efectuarea plăților prin Internet banking, sau prin ghișeul.ro, prin solicitarea de informații prin Call center, electronic sau prin consultarea periodică a site-ului ANAF;
- contactul direct cu contribuabilii a fost limitat și au fost luate măsuri de siguranță în cadrul tuturor administrațiilor, în special în structurile deschise publicului. Notificările destinate contribuabililor cu privire la modificări privind politicile și serviciile furnizate sunt comunicate prin intermediul site-urilor web oficiale ale MFP și ale administrației fiscale și prin comunicate de presă oficiale.

Stabilitatea financiar-bancară

BNR continuă să monitorizeze evoluțiile din sectorul financiar-bancar și să se implice în dezbaterile publice și parlamentare cu privire la proiecte legislative al căror obiect de reglementare se circumscrie domeniilor de competență și atribuțiilor băncii centrale. În acest context, BNR va evalua impactul acestor inițiative legislative asupra sectorului financiar-bancar și va prezenta puncte de vedere, observații și propuneri, promovând soluții care să nu afecteze stabilitatea financiară și să nu genereze risc sistemic.

În ceea ce privește **gradul de îndatorare median pentru creditele nou-acordate în cursul anului 2019**, exprimat ca raport al serviciului datoriei în venitul net, ca urmare a implementării limitării gradului de îndatorare de la 1 ianuarie 2019, acesta a fost de 36,4%, în scădere cu 8,5 p.p. față de împrumuturile acordate în cursul anului 2018, indicând eficiența în prevenirea îndatorării excesive a populației. În plus, proporția creditelor nou-acordate cu grad de îndatorare peste 45% a scăzut de la 49% la 15%. Aceste modificări ale structurii portofoliului sunt de natură să diminueze probabilitatea de nerambursare a creditelor nou acordate și să îmbunătățească capacitatea debitorilor de a-și rambursa datoriile chiar și în condiții economice adverse.

BNR monitorizează în mod constant evoluțiile din sectorul financiar-bancar, implicându-se în dezbaterile publice și parlamentare care vizează domeniile de competență și atribuțiile băncii centrale. Astfel, în perioada ianuarie 2019 - martie 2020, BNR a avizat cu observații *proiectul OUG nr. 19/2019 pentru modificarea și completarea unor acte normative* (ulterior, prin OUG nr. 1/2020 au fost abrogate dispozițiile din OUG nr. 114/2018 care vizează instituțiile de credit). De asemenea, observațiile BNR au fost avute în vedere în cuprinsul OUG nr. 67/2019 pentru modificarea și completarea Legii nr.96/2000 privind organizarea și funcționarea Băncii de Export-Import a României EximBank, precum și în cuprinsul propunerii legislative pentru reglementarea unor măsuri privind cadrul general aplicabil băncilor naționale de dezvoltare din România (L42/2020).

În plus, BNR a comunicat **puncte de vedere** în ceea ce privește:

- propunerea legislativă pentru modificarea și completarea OG nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar¹⁹;

¹⁹ Ulterior, Curtea Constituțională a României a constatat că proiectul de lege pentru completarea OG nr.

- proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite²⁰;
- propunerea legislativă privind modificarea OG nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing;
- propunerile legislative privind protecția consumatorilor contra riscului valutar în contractele de credit, contra executărilor silite abuzive sau intempestive, împotriva dobânzilor excesive, respectiv împotriva cesiunilor speculative de creanțe. La data de 28.10.2019 aceste propuneri au fost retrase de inițiator, procedura legislativă încetând;
- proiectul de OUG privind exonerarea clienților băncilor de economisire-creditare în domeniul locativ de la rambursarea unor sume reprezentând primă de stat și accesorii.

De asemenea, propunerea legislativă privind consolidarea monedei naționale, ca monedă unică de plată pe teritoriul României se află în curs de analiză la nivelul BNR.

În ceea ce privește **sectorul asigurărilor**, ASF și Autoritatea Europeană privind Asigurările și Pensiile Ocupaționale (EIOPA) au convenit cu privire la un program de evaluare independentă în 2020 a sectorului de asigurări din România prin **exercițiul de evaluare a activelor și pasivelor** (BSR - Balance Sheet Review). Data începerii exercițiului de evaluare va fi stabilită în funcție de evoluțiile ulterioare ale pieței, în contextul situației actuale (pandemia COVID19). ASF va suporta din bugetul său costul privind consultantul pentru agregarea datelor și monitorizarea aplicării metodologiei, iar societățile de asigurare vor acoperi costul auditului ce va fi realizat de către auditori specializați, selectați de către ASF și EIOPA. *Rezultatele exercițiului de evaluare a activelor și pasivelor 2020 vor conduce la adoptarea de măsuri de supraveghere*, inclusiv în ceea ce privește adecvarea capitalului, termenele impuse societăților de asigurare participante pentru implementarea măsurilor impuse, precum și modul de monitorizare a conformării societăților de asigurare participante cu măsurile impuse.

Pentru realizarea unei **Strategii naționale de educație financiară**, în baza protocolului de colaborare între BNR, ASF, MEC, MFP și ARB, semnat în iulie 2018, Grupul de lucru național constituit, a beneficiat de asistență de specialitate acordată prin programul Dutch Constituency de către Ministerul de Finanțe al Olandei. De asemenea, în cadrul acestei finanțări și a activității aferente protocolului, s-a realizat un **chestionar privind nivelul de educație financiară în România**, primul astfel de sondaj realizat la nivel național. Chestionarul a fost realizat de către OCDE-INFE (International Network on Financial Education) și se află în etapa finală (termen de finalizare și publicare - mai 2020). Ulterior finalizării chestionarului, va fi demarată elaborarea strategiei de educație financiară națională.

De asemenea, pentru creșterea nivelului de alfabetizare financiară și economică, începând din anul școlar 2020-2021, **Educația economico-financiară** va fi o disciplină școlară obligatorie la nivelul clasei a VIII-a (demers realizat de către MEC).

13/2011 este neconstituțional în ansamblul său.

²⁰ Ulterior, Curtea Constituțională a României a constatat neconstituționalitatea parțială a proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 77/2016.

În ceea ce privește sectorul financiar-bancar, BNR a adoptat de asemenea un pachet de măsuri pentru a atenua efectele negative ale crizei provocate de COVID-19 asupra populației și companiilor românești.

Astfel, au fost întreprinse:

- *măsuri de politică monetară*: (1) reducerea ratei dobânzii de politică monetară cu 0,5 puncte procentuale, de la 2,5% la 2% și (2) îngustarea coridorului format de ratele dobânzilor facilităților permanente în jurul ratei dobânzii de politică monetară la $\pm 0,5$ puncte procentuale de la ± 1 punct procentual. Astfel, rata dobânzii pentru facilitatea de depozit se menține la 1,5%, iar rata dobânzii Lombard se reduce la 2,5% de la 3,5%. Efectul așteptat va fi acela de a scădea dobânzile la credite atât pentru populație, cât și pentru companii; (3) furnizarea de lichiditate băncilor și (4) cumpărarea de titluri de stat în lei de pe piața secundară pentru finanțarea în bune condiții a economiei reale și a sectorului public;
- *măsuri privind flexibilizarea cadrului de reglementare pentru ca instituțiile de credit și IFN-urile să poată ajuta persoanele și companiile cu credite*: împrumutătorii vor putea să amâne la plată creditele oricărei persoane fizice și juridice afectate de epidemia COVID-19, fără aplicarea condițiilor ce vizează gradul de îndatorare, limitarea creditului în funcție de valoarea garanției și durata maximă a creditului de consum;
- *măsuri privind rezoluția bancară*: amânarea cu 3 luni, cu posibilitatea de prelungire până la 6 luni, a termenului de colectare a contribuțiilor anuale la fondul de rezoluție bancară pentru anul 2020; amânarea termenelor de raportare a unor informații aferente planificării rezoluției;
- *măsuri operaționale*: asigurarea unei bune funcționări a sistemelor de plăți și de decontare în monedă națională, în vederea desfășurării, în condiții normale, a tranzacțiilor comerciale și financiare; BNR va asigura băncilor fluxuri neîntrerupte de numerar pentru toate operațiunile, inclusiv cele de lichidități pentru bancomate.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 8.

3.2. Mediul de afaceri și competitivitate

Direcții de acțiune:

- ✓ crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private
- ✓ dezvoltarea infrastructurii de transport
- ✓ dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică
- ✓ acordarea de ajutoare de stat pentru sprijinirea investițiilor
- ✓ îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice

Crearea unui mediu favorabil investițiilor publice și private

În vederea creșterii competitivității întreprinderilor, în baza recomandărilor OCDE rezultate în urma finalizării proiectului *Analiza impactului reglementărilor în vigoare în trei sectoare cheie ale economiei românești*²¹ asupra unui mediu concurențial, până la data de 15 martie 2020 au fost modificate 30 de acte normative, prin care s-au implementat 52 de recomandări OCDE, din care 24 în domeniul transporturilor de mărfuri (feroviar, naval, rutier), 19 în domeniul construcțiilor și achizițiilor publice și 9 în domeniul procesării agro-alimentare. Până la sfârșitul anului 2020, se are în vedere modificarea/completarea unui număr de 15 acte normative care vizează eliminarea a aprox. 20-30 de bariere.

De asemenea, se are în vedere **redimensionarea completă a sistemului de licențiere din România**. În acest sens, în scopul modernizării sistemului de licențiere, precum și a consolidării capacității instituțiilor competente de autorizare și de aliniere a acestui sistem la cele mai bune practici internaționale, Consiliul Concurenței, în colaborare cu OCDE, implementează un proiect de asistență tehnică, cu o finanțare de 715.000 euro, prin Programul de Sprijin pentru Reforme Structurale (PSRS). Proiectul vizează inventarierea sistemului de licențiere a activității comerciale din toate sectoarele economiei românești, eliminarea barierelor nejustificate la intrarea pe piață, precum și asigurarea unui tratament egal consumatorilor din România. Principalul obiectiv constă în identificarea blocajelor și dificultăților de funcționare ale actualului sistem de licențiere. Proiectul va juca un rol esențial în crearea unui mediu de reglementare care să faciliteze afacerile, să creeze locuri de muncă și să atragă investiții. Reducerea autorizațiilor excesive, eliminarea barierelor de intrare pe piață, precum și o reducere a sarcinii/poverii birocratice reprezintă obiective importante pentru mediul de afaceri din România.

Pentru a crește capacitatea autorităților de evaluare a impactului ajutoarelor de stat, continuă implementarea proiectului *Creșterea capacității autorităților de evaluare a impactului ajutoarelor de stat*, demarat în iulie 2018. Valoarea proiectului este de 400.000 euro, finanțat prin PSRS. Proiectul vizează realizarea unei evaluări pilot care va analiza impactul ajutoarelor de stat/de minimis acordate în cadrul a trei scheme de ajutor, alese în baza unor criterii de reprezentativitate și oportunitate. De asemenea, va fi elaborată o metodologie de evaluare *ex-ante* și *ex-post* a impactului ajutoarelor de stat (de către BM) și se vor organiza sesiuni de instruire pentru experții români în domeniul ajutorului de stat.

Data fiind necesitatea îmbunătățirii în România a mediului concurențial, a cadrului de reglementare și a structurii pieței în domeniul energiei electrice, dar și în anumite segmente ale pieței gazelor, s-a obținut finanțarea²² pentru implementarea proiectului

²¹ Sectoarele agro-alimentar, construcții și transporturi de marfă

²² Cu o valoare de 600.000 euro, prin PSRS.

Consolidarea pieței interne a Uniunii Europene prin acțiune pe piața energiei și a gazului. Concurență, intervenție în domeniul reglementărilor și mecanisme de piață. Aceasta are implicații în contextul românesc în ceea ce privește adaptarea reglementărilor, fluiditatea tranzacțiilor transfrontaliere, consolidarea sistemelor de piață (inclusiv condiții de concurență echitabile la accesul pe piață și la informații) și îmbunătățirea normelor de concurență. Proiectul a fost elaborat și în contextul Directivei 944/2019 (electricitate) și a Directivei 692/2019 (sectorul gazelor).

În vederea creșterii accesibilității întreprinderilor la serviciile prestate de autorități pentru susținerea acestora pe tot ciclul de viață continuă simplificarea/optimizarea procedurilor care susțin IMM-urile/întreprinderile pe tot ciclul de viață²³, astfel:

- **simplificarea procedurilor de obținere a autorizației de construcție:** pentru creșterea calității cadrului normativ și metodologic din acest domeniu²⁴, cu incidență asupra mediului de afaceri și asupra cetățenilor, se urmărește optimizarea fluxurilor de proces și informaționale prin proiectul *Sistematizarea legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și consolidarea capacității administrative a structurilor de specialitate din instituțiile publice centrale cu responsabilități în domeniu*, acceptat pentru finanțare POCA și în curs de implementare. Principalul rezultat al proiectului va fi *Codul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor*. În acest sens, a fost semnat contractul de achiziție publică de servicii dintre MLPDA și Asocieria Deloitte Consultanță SRL (lider de asocierie), SCA Reff și Asociații și Ordinul Arhitecților din România privind elaborarea Raportului analiză diagnostic în vederea fundamentării Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor, sistematizarea legislației și elaborarea proiectului de Cod al amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și asigurarea procesului de consultare a codului. În etapa de fundamentare a Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor au fost prevăzute și organizate în perioada august - octombrie 2019, 6 reuniuni de consultare privind disfuncționalitățile la nivelul cadrului normativ și instituțional din domeniile amenajarea teritoriului, urbanism, construcții și din domeniile conexe (la București, Craiova, Constanța, Galați și Brașov).

În cadrul contractului au fost elaborate două rapoarte de consultanță și anume Raportul privind analiza legislației din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor și Raportul privind analiza detaliată cu privire la structurile de specialitate din domeniul amenajării teritoriului, urbanismului, construcțiilor și exercitării controlului în domeniile respective, organizate la nivelul autorităților administrației publice locale. Prima versiune a codului a fost realizată în cadrul contractului de servicii de expertiză și transmisă către MLPDA. În cadrul acestei etape sunt prevăzute a fi realizate trei versiuni ale Codului. În cadrul celei de-a treia etape care se va derula în anul 2020, va fi realizată consultarea publică a Codului fiind prevăzute a fi organizate 6 dezbateri tematice și 2 consultări publice (activități care vor fi adaptate contextului actual privind distanțarea socială).

Proiectul de *Cod al amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor* va include toate actele normative relevante pentru domeniile indicate, iar reglementările, legislația și normele metodologice din domeniile amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor precum și prevederile specifice din domeniile conexe (mediu, energie, transporturi, cadastru, proprietate, zone construite protejate și monumente istorice, gestiunea riscurilor naturale și industriale etc.) urmează să fie corelate, simplificate, îmbunătățite și reunite într-o structură unitară astfel încât orice persoană fizică sau juridică, profesionist sau

²³ *Strategia privind mai buna reglementare 2014-2020.*

²⁴ Măsura 11 din *Planul integrat pentru simplificarea procedurilor administrative aplicabile cetățenilor*

investitor să cunoască și să aplice corect prevederile legale în materie. Astfel, se așteaptă reducerea vulnerabilității la corupție ca urmare a sistematizării legislației și dezvoltării procedurilor tehnice, urmând să fie simplificate minimum 3 proceduri în domeniul urbanismului, să se reducă cu minimum 30% termenele de obținere a avizelor aferente documentațiilor de urbanism și cu 25% termenele necesare obținerii autorizațiilor de construire. Pentru implementarea Componentelor 2 și 3 au fost realizate activități pregătitoare - reuniuni cu factori interesați, activități de corelare cu proiectul SIPOCA 20 în privința activităților de e-guvernare și se află în lucru caietele de sarcini pentru demararea procedurilor de achiziție publică de servicii.

- **îmbunătățirea activității cadastrale:** în acest scop, ANCPPI vizează creșterea calității serviciilor sale prestate și finalizarea înregistrării în *Sistemul integrat de cadastru și carte funciară (SICCF)*, prin implementarea *Programului național de cadastru și carte funciară 2015-2023 (PNCCF)* și a Proiectului major *Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România* care a fost elaborat să răspundă PNCCF. Acest program se implementează în conformitate cu prevederile OUG nr. 35/2016, care stipulează alocarea de fonduri autorităților publice locale de către ANCPPI pentru a se asigura finanțarea/co-finanțarea procesului de înregistrare sistematică a imobilelor, demarat de UAT-uri. La 31 martie 2020, situația înregistrărilor în SICCF era următoarea: 15.026.604 imobile (37,57 %) din cele 40 mil. imobile estimate la nivel național; 85 de UAT - uri, în care toate proprietățile au fost înregistrate; 9.426.961 ha - suprafață de teren. De asemenea, au fost angajate și instruite 604 de persoane în acest domeniu, conform unui alt obiectiv al proiectului.

Proiectul major *Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților*, aferent AP 11²⁵ a POR 2014-2020, completează obiectivul PNCCF, prin realizarea lucrărilor de înregistrare sistematică a imobilelor din 660 de UAT²⁶-uri din mediul rural (cu o suprafață totală de 5,758,314 ha) selectate după următoarele criterii de prioritizare: localități care fac obiectul dezvoltării proiectelor de infrastructură prevăzute în Master Planul General de Transport al României; localități care implementează ori sunt incluse în proiecte de dezvoltare a infrastructurii în cadrul altor programe; localități în care sunt identificate zone cu vulnerabilități sociale particulare privind accesul informal la proprietate.

Continuă procesul de organizare a licitației pentru atribuirea contractelor de servicii de înregistrare sistematică în *Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară*. În acest an, sunt vizate 510 UAT- uri. În cursul lunii martie 2020, ANCPPI a realizat o consultare de piață pentru stabilirea unui element definitoriu în cadrul proiectului (nivelul finanțării alocate pentru lucrările de cadastru), iar în luna aprilie 2020, va iniția două proceduri de atribuire pentru înregistrarea sistematică a imobilelor din 246 de UAT-uri. ANCPPI a întreprins demersurile necesare pentru simplificarea procedurilor prevăzute de legislația în vigoare. Pentru a clarifica diferite aspecte privind demararea și implementarea acestui proiect, se organizează videoconferințe (ANCPPI/MAI - actori relevanți la nivelul județean/local).

Sunt operaționale și serviciile de plată²⁷ online prin care persoanele fizice și juridice pot obține extrasul de carte funciară pentru informare, extrasul din planul cadastral, pe ortofotoplan, precum și serviciile de poziționare GNSS în timp real (Sistemul Global de Navigație prin Satelit).

²⁵ Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și carte funciară

²⁶ Conform listei aprobate prin Ordinul nr. 6962/1743/389/1522/2017

²⁷ <https://epay.ancpi.ro/epay/Welcome.action>

Continuă implementarea acțiunilor prevăzute în *Planul de activități pentru realizarea și actualizarea infrastructurii naționale pentru informații spațiale în România*²⁸, care permite încărcarea informațiilor geospațiale în sistem.

- **insolvența întreprinderilor:** în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie 2019, numărul firmelor dizolvate din registrul comerțului a scăzut cu 0,81% față de aceeași perioadă a anului 2018. În perioada 1 iulie 2014 - 31 decembrie 2019, conform buletinului procedurilor de insolvență (BPI), au fost soluționate 31.772 de proceduri de faliment (procedura generală și procedura simplificată).

Pentru îmbunătățirea procedurilor de insolvență, se implementează proiectul *IRI for Europe* pentru interconectarea registrelor de insolvență din statele membre și pentru implementarea prevederilor Regulamentului (UE) 2015/848 privind procedurile de insolvență. Valoarea totală²⁹ a proiectului este de 426.930 euro, iar termenul de finalizare al proiectului a fost prelungit cu 10 luni, respectiv până la 31 martie 2020.

- **înregistrarea întreprinderilor:** se menține activ portalul de servicii online al ONRC; a fost operaționalizată, la data de 30 august 2019, *interconectarea registrului comerțului al ONRC cu registrele comerțului din statele membre (BRIS)* în cadrul platformei *e-justice*, prin intermediul ONRC.

Continuă implementarea proiectului *Consolidarea capacității instituționale a Oficiului Național al Registrului Comerțului, a sistemului registrului comerțului și a sistemului de publicitate legală*, finanțat prin POCA, cu o valoare de aprox. 31,8 mil. lei. Proiectul vizează optimizarea proceselor decizionale și a fluxurilor de lucru în cadrul ONRC în concordanță cu principiile debirocratizării, maximizării transparenței și integrității, creșterii calității serviciilor furnizate. În ceea ce privește formarea profesională prevăzută în cadrul proiectului, până la 31 decembrie 2019, au fost finalizate: zece sesiuni în domeniul Codului Civil, patru sesiuni în domeniul Controlului managerial, o sesiune în domeniul legislației aplicabile Mass-media, s-au desfășurat nouă sesiuni (din zece) în domeniul *Codului de Procedură Civilă*, o sesiune (din două) în domeniul Legislației cibernetice și două sesiuni (din nouă) în domeniul Sistemului de management al calității. În cadrul componentei IT, s-au continuat activitățile de analiză pentru sistemul de publicitate legală a actelor, integrat și consolidat prin instrumentul informatic al buletinului electronic al registrului comerțului și pentru cadrul de cooperare de tip “Colaborativ”. În vederea implementării unui sistem de management al calității conform standardului ISO 9001, s-a realizat auditul diagnostic, inclusiv harta proceselor, în prezent situându-ne în etapa de implementare a sistemului de management al calității.

Având în vedere că **mediul digital devine un pilon important pentru buna funcționare a economiei**, inclusiv pentru susținerea dezvoltării întreprinderilor, cu accent pe IMM-uri și start-up-uri, se urmărește **înregistrarea de progrese în digitalizarea industriei și serviciilor, dezvoltarea competențelor digitale, precum și asigurarea securității cibernetice**.

În ceea ce privește *realizarea sistemului național de securitate cibernetică (SNSC)*, s-au elaborat principalele acte subsecvente implementării *Directivei NIS*, respectiv a *Legii nr. 362/2018 privind asigurarea unui nivel comun ridicat de securitate a rețelelor și sistemelor informatice*. Astfel, OMCSI privind înființarea *Registrului operatorilor de servicii esențiale*, identificarea operatorilor de servicii esențiale și furnizorilor de servicii digitale și metodologia de stabilire a impactului unui incident au fost publicate în MO nr. 542 din 2 iulie 2019. De asemenea, au fost finalizate proiectele de HG privind *lista serviciilor esențiale*, criteriile

²⁸ Aprobat prin HG nr. 38/2016

²⁹ Prin instrumentul financiar european *Connecting Europe Facility*

intersectoriale și valorile de prag sectoriale; normele tehnice de stabilire a impactului incidentelor aplicabile operatorilor de servicii esențiale și furnizorilor de servicii digitale; componența, atribuțiile și modul de organizare a *Grupului de lucru interinstituțional pentru determinarea valorilor de prag necesare pentru stabilirea efectului perturbator semnificativ al incidentelor la nivelul rețelelor și sistemelor informatice ale operatorilor de servicii esențiale*. Proiectele de acte normative sunt incluse în fluxul de aprobare și inițiere la nivelul SGG.

Este în curs de finalizare procesul de reorganizare a *Centrul Național de Răspuns la Incidențe de Securitate Cibernetică (CERT-RO)* care a vizat operaționalizarea a trei piloni: Autoritate NIS, Punct Unic de Contact și CSIRT³⁰ Național. A fost adoptată HG nr. 584/2019 de modificare și completare a HG nr. 494/2011, iar actele organizatorice privind statul de funcții, schema organizatorică și Regulamentul de Organizare și Funcționare (ROF) au fost aprobate de CSAT. S-au întreprins demersuri pentru introducerea în Clasificarea Ocupațiilor din România (COR) a noilor ocupații specifice domeniului securității cibernetice. Au fost inițiate și se vor dezvolta inițiative în domeniul public-privat, precum și în domeniul cooperării academice, astfel încât să se dezvolte potențialul pentru resursele umane necesare în domeniul securității cibernetice. Au fost demarate programe la nivelul unor universități românești, în scopul generării unor nuclee care se vor dezvolta și vor asigura un nivel de pregătire adecvat în domeniul securității cibernetice. Până la sfârșitul anului 2020, se are în vedere elaborarea unei strategii pe termen lung³¹ (3-5 ani) care vizează inclusiv identificarea resurselor atât din zona publică, cât și din cea privată.

De asemenea, pentru *dezvoltarea capacității administrative a MTIC și a CERT-RO*, s-a avansat în procesul de implementare a proiectului *Sistem integrat de management pentru o societate informațională performantă (SIMSIP)*, dezvoltat prin POCA 2014-2020, cu o valoare de aproximativ 8 mil. lei. Durata de implementare a proiectului a fost prelungită cu 12 luni, respectiv până la data de 10 iulie 2021. Au fost demarate procedurile de achiziții publice prevăzute în cadrul proiectului. Ulterior finalizării contractelor de achiziții, CERT-RO are prevăzute acțiuni în cadrul activităților de implementare CAF (Cadrul Comun de Autoevaluare a modului de funcționare a instituțiilor publice), implementare și certificare a standardului ISO 9001, precum și de implementare a unui sistem de management al performanței de tip BSC (*Balanced Scorecard*) la nivelul CERT-RO.

Pentru *asigurarea securității cibernetice a sistemelor TIC și a rețelelor informatice* (Acțiunea 2.3.2 a POC 2014 - 2020), se implementează (progres tehnic 5%) proiectul RO-SAT *Sistem de alertă timpurie și informare în timp real*, care a fost contractat la data de 20 septembrie 2019. Valoarea bugetului propus pentru proiect este de 15 mil. euro. A fost elaborată nota de fundamentare privind finanțarea acestui proiect, așteptându-se inițierea unui HG în acest sens de către SGG. A fost demarat procesul de realizare a achizițiilor publice aferente. Obiectivul principal al proiectului constă în creșterea capacității operaționale a CERT-RO în vederea asigurării capabilităților naționale de prevenire, identificare, analiză și reacție la incidentele de securitate cibernetică. În cadrul proiectului se va dezvolta un sistem național de avertizare în timp real a persoanelor fizice și/sau juridice vizate de atacuri cibernetice și/sau afectate de incidente cibernetice, precum și pentru informarea și cooperarea cu autoritățile competente. Proiectul vizează asigurarea interoperabilității RO-SAT cu alte sisteme informatice, beneficiare directe ale datelor din RO-SAT, respectiv organizații afectate sau posibil afectate în cadrul atacurilor cibernetice raportate la CERT-RO, cărora să le poată fi transmise toate datele necesare, în timp util și într-un format standardizat, în

³⁰ Computer Security Incident Response Team

³¹ Care are la bază o Carte Albă privind domeniul educației, deja elaborată

vederea luării tuturor măsurilor ce se impun pentru reducerea efectelor incidentelor.

De asemenea, începând cu data de 23 august 2019, se implementează (progres tehnic 14.35%) de către SRI și ADR, proiectul *Actualizarea sistemului informatic existent și includerea în acest sistem de noi infrastructuri IT&C cu valențe critice pentru securitatea națională (IVC)* în scopul sporirii capacităților de identificare a atacurilor cibernetice, precum și a creșterii nivelului de securitate. Valoarea finanțării proiectului este de 43,5 mil euro. A fost demarat procesul de realizare a achizițiilor publice aferente.

Pentru *stabilirea cadrului de referință în domeniul dezvoltării rețelei de bandă largă în România*, este în curs de implementare, începând cu trim. I/2019, un proiect ale cărui obiective specifice fac referire la: îmbunătățirea capacității MTIC de a interveni pe piața de *broadband*, în condiții de disfuncționalitate, prin elaborarea unui document complet de analiză a opțiunilor de intervenție publică; creșterea cererii și a utilizării rețelelor de foarte mare capacitate prin elaborarea *Planului de acțiuni* menit să sprijine instalarea acestora. Procedura de achiziție publică se află în etapa de evaluare tehnică, ulterior publicării acesteia în SICAP la data de 27 noiembrie 2019. Se lucrează la întocmirea unei hărți privind acoperirea în bandă largă la nivel național.

Continuă implementarea proiectului *RoNET Construirea unei infrastructuri naționale de broadband în zonele defavorizate, prin utilizarea fondurilor structurale*. Proiectul este finanțat din FERD, prin POC și are o valoare de aproximativ 378 mil. lei. Proiectul cuprinde șapte loturi (care vizează în medie o sută de localități fiecare), dintre care doar două au fost finalizate (Lotul 1 - luna mai 2019 și Lotul 5 - luna octombrie 2019).

Pentru *creșterea gradului de încredere a consumatorilor și a comercianților cu amănuntul în tranzacțiile online pe piața națională*, ca rezultat al implementării unui proiect³², a fost adoptat un plan de acțiune și o politică publică în domeniu. Se are în vedere elaborarea unei strategii de către MTIC.

Cu scopul *susținerii investițiilor pentru digitalizarea IMM-urilor*, a avut loc procesul de evaluare a celor 223 proiecte depuse în cadrul celui de-al doilea apel de proiecte pentru finanțarea IMM-urilor în scopul creșterii gradului de inovare a produselor TIC românești. Astfel, din cele 68 de proiecte evaluate ca fiind eligibile, 16 proiecte au fost contractate, iar 22 sunt în diverse faze de contractare. Pentru restul de 30 de proiecte, s-au întreprins demersuri către AM POC pentru suplimentarea schemei de ajutor de stat. Data limită pentru primirea contestațiilor - 25 martie 2020.

Sprijinirea IMM-urilor și susținerea investițiilor sunt priorități ale guvernului, urmărindu-se diversificarea surselor de finanțare pentru implementarea proiectelor de investiții.

În vederea susținerii accesului IMM-urilor la credite, în contextul pandemiei COVID-19, a fost adoptată OUG nr. 42/2020 pentru modificarea și completarea OUG nr. 110/2017 privind Programul de susținere a întreprinderilor mici și mijlocii - IMM INVEST ROMÂNIA, precum și pentru aprobarea Schemei de ajutor de stat pentru susținerea activității IMM-urilor.

Cu un buget de 781 mil. lei, această schemă de ajutor propune măsuri de garantare a creditelor și de subvenționare a dobânzilor, precum și a comisioanelor aferente destinate IMM-urilor prin FNGC IMM care garantează în procent de 80% sau 90% credite de investiții și/sau linii de creditare pentru finanțarea capitalului de lucru. Valoarea maximă cumulată a

³² Îmbunătățirea normelor, procedurilor și mecanismelor necesare MTIC în vederea continuării dezvoltării sectorului de comerț electronic (ECOM)

finanțării garantate care pot fi acordate unui beneficiar pentru realizarea de investiții este de 10 mil. lei, iar pentru capital de lucru 5 mil. lei.

Într-o primă etapă, până la data de 31 decembrie 2020, dobânzile aferente creditelor bancare, comisionul de risc datorat de beneficiar MFP pentru acoperirea riscului de credit, precum și comisionul de administrare datorat FNGCMM de beneficiarul creditului pentru gestionarea garanției se subvenționează integral din bugetul de stat printr-o schema de ajutor de stat, dar nu mai mult de echivalentul în lei a 800.000 euro per întreprindere. **Schema de ajutor de stat a fost aprobată de Comisia Europeană la data de 10 aprilie 2020.**

Pentru creșterea accesului IMM-urilor la credite și garanții cu alocări din FEDR 2014-2020 (în valoare totală de 250 mil. euro) a început implementarea instrumentului de tip garanție neplafonată derulat prin POIIMM. În anul 2018, alocarea bugetară a crescut cu 150 mil. euro, ajungând la valoarea de 250 mil. euro prin transformarea POIIMM în AP 15 POR. Până la 31 octombrie 2019 s-au selectat 9 intermediari financiari. Până la 31 decembrie 2019 au fost finanțate 2122 IMM-uri și au fost efectuate plăți în valoare de 250 mil. euro din FEDR.

În cursul anului 2020, MEEMA intenționează să promoveze două noi acțiuni cu caracter legislativ pentru îmbunătățirea mediului de afaceri, și anume: proiectul de hotărâre pentru aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului IMM și îmbunătățirea mediului de afaceri din România - Orizont 2027 și proiectul de Hotărâre de modificare a HG nr. 33/2018 privind stabilirea contravențiilor care intră sub incidența Legii prevenirii nr. 270/2017, pentru actualizarea listei de contravenții.

De asemenea, MEEMA are în vedere derularea următoarelor direcții de acțiune:

- *Promovarea României ca destinație de investiții* prin: intensificarea promovării României către destinații țintă precum: SUA, Japonia, Coreea de Sud, UE, UK; participarea la webinare online destinate industriilor cu impact semnificativ în economia României (automotive, IT, outsourcing, piața forței de muncă, ajutor de stat și altele); o concentrare mai mare asupra promovării online, în noul context, pe platformele de rețele sociale unde InvestRomania este deja prezentă (LinkedIn, Facebook, pagina de internet InvestRomania); intensificarea promovării României către industriile cu potențial de creștere (IT, outsourcing/BPO) prin colaborări mai apropiate cu asociațiile de profil din România: ANIS, ATIC, ARIES și ABSL.
- *Acordarea de asistență tehnică pentru investitorii care doresc realizarea de investiții* prin: comunicare aprofundată cu agențiile de resurse umane din Romania pentru a înțelege complet profilul forței de muncă care a revenit din diaspora, pentru a identifica sectoarele economice unde există forță de muncă disponibilă; un dialog unu la unu cu conducerea primilor 50 de investitori străini în România pentru a vedea care sunt principalele probleme întâmpinate și cum poate statul dezvolta instrumente pentru depășirea acestor dificultăți; identificarea de măsuri economice în vederea angajării forței de muncă revenită din diaspora și propunerea acestor măsuri către instituțiile de resort; acordarea de asistență suplimentară investitorilor străini din România, care au fost afectați de fenomene/evenimente (COVID-19 sau altele) neprevăzute, cu scopul atenuării/eliminării impactului efectelor negative asupra afacerii; facilitarea realizării de proiecte investiționale în domenii strategice cu scopul dezvoltării de produse/tehnologii necesare în cazuri speciale și/sau de urgență; facilitarea proiectelor investiționale din țări care nu au fost afectate de criză și promovarea României ca destinație de investiție în rândul investitorilor din aceste țări.

Dezvoltarea infrastructurii de transport

În domeniul transporturilor, obiectivul principal al guvernului este creșterea conectivității naționale și transeuropene. Investițiile sunt orientate pe dezvoltarea unui sistem de transport eficient economic, sustenabil, sigur, cu impact redus asupra mediului, eforturile fiind concentrate, în principal, pe îmbunătățirea pregătirii și accelerarea implementării proiectelor de investiții în infrastructura de transport (RST 4) pentru punerea în aplicare a priorităților stabilite prin *Master Planul General de Transport (MPGT)*³³.

Pentru îmbunătățirea capacității de gestionare a fondurilor europene și de pregătire și implementare a proiectelor de infrastructură de transport, până la mijlocul lunii ianuarie 2020, au fost implementate două proiecte de asistență tehnică³⁴ din partea BEI a căror principale rezultate constau în:

- elaborarea a 417 livrabile (printre care instrumentul pentru analiza riscurilor în implementarea POIM utilizat pentru pregătirea proiectelor noi în domeniul prevenirii riscurilor și rapoarte periodice cu măsurile corective propuse, precum și instrumentul IT implementat pentru monitorizarea pregătirii proiectelor și elaborarea specificațiilor tehnice);
- evaluarea/contractarea/monitorizarea a 48 de proiecte și dezvoltarea a 48 de aplicații de finanțare;
- creșterea capacității interne a principalilor beneficiari ai POIM prin elaborarea de proceduri (ex. cadrul de control intern la nivelul CNAIR), finalizarea listelor de verificare (*check-list*) privind pregătirea proiectelor și a documentației de achiziție publică și organizarea de sesiuni de instruire pentru diseminarea de bune practici privind implementarea proiectelor, pe diverse tematici (management de contract, studiu de trafic și analiza cost-beneficiu, sisteme de transport inteligente/ITS și siguranță rutieră etc.);
- monitorizarea executării contractelor de performanță ale CNAIR și CFR. Evaluarea gradului de îndeplinire a indicatorilor de performanță se realizează anual. CNAIR raportează semestrial către MTIC, stadiul îndeplinirii indicatorilor de performanță așa cum sunt prevăzuți în contractul de performanță. Modelul contractului de activitate și performanță al CFR va fi actualizat ulterior aprobării Strategiei de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2020 - 2024³⁵ și a planului multianual de finanțare a infrastructurii feroviare.

În decembrie 2019, a fost semnat, cu BEI, *Acordul de servicii de asistență tehnică pentru proiecte -PASSA 2020-2023*, în valoare de 20 mil. euro, care se finanțează prin POAT și se va derula până în decembrie 2023. Prin acest acord, experții BEI vor sprijini în continuare MFE (AM POIM), MTIC (OIT) și beneficiarii POIM pentru implementarea programului operațional. Obiectivele acordului vizează:

- sprijinirea pregătirii următoarei perioade de programare și implementarea lecțiilor

³³ HG nr. 666/2016 pentru aprobarea documentului strategic Master Planul General de Transport al României

³⁴ POAT, AP 1, OS 1.1 - Întărirea capacității beneficiarilor de proiecte finanțate din FESI de a pregăti și implementa proiecte, proiectul *Asigurarea de servicii de asistență tehnică din partea experților BEI pentru gestionarea POIM la nivelul beneficiarilor din transport și mediu* și AP 2, OS 2.1 - Îmbunătățirea cadrului de reglementare, strategic și procedural pentru coordonarea și implementarea FESI, proiectul *Asigurarea de servicii de asistență tehnică din partea experților BEI pentru gestionarea POIM la nivelul AM POIM și al structurilor cu rol de OI*. Proiecte derulate în conformitate cu *Acordul PASSA*

³⁵ Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare 2020 - 2024 a fost elaborată în conformitate cu cerințele Directivei 2012/34/UE, este corelată cu MPGT, precum și cu Planul de administrare a CFR, acoperă un orizont de timp de cel puțin cinci ani și indică direcțiile de acțiune necesare pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare, precum și nevoile de finanțare. După integrarea măsurilor recomandate de MAI pentru siguranța circulației, proiectul de HG pentru aprobarea strategiei va fi retransmis pe circuitul de avizare interministerială.

învățate din perioadele de programare anterioare, astfel încât să se maximizeze absorbția fondurilor europene;

- sprijinirea MFE pentru îndeplinirea condițiilor favorizante pentru perioada de programare 2021-2027, în sectoarele finanțate prin POIM: transport, apă, deșeuri, managementul dezastrelor, etc.;
- sprijinirea pregătirii portofoliului de proiecte pentru următorul exercițiu financiar, astfel încât să fie reduse potențiale probleme în implementare;
- consolidarea abilităților și a capacității de implementare a structurilor implicate în managementul programului operațional în următorul exercițiu financiar;
- sprijinirea pregătirii sistemului de management și implementare pentru alte proiecte, ca de exemplu proiecte finanțate prin CEF, pentru care MFE este autoritate de coordonare la nivel național, sau, de la caz la caz, proiecte de infrastructură de importanță strategică.

Pentru eficientizarea investițiilor în infrastructura feroviară de transport, guvernul susține *reforma structurală a transportului feroviar* în scopul creșterii securității și siguranței utilizatorilor, precum și a ponderii transportului feroviar față de transportul rutier.

La nivelul ARF³⁶ este în implementare proiectul pentru elaborarea studiului *Sustenabilitatea și eficientizarea rețelei feroviare din România*³⁷, care are ca scop analizarea din punct de vedere tehnic și economic a 113 linii de cale ferată și identificarea de măsuri concrete de eficientizare a rețelei feroviare. Progresul în implementarea proiectului este de 60%, fiind recepționate, conform graficului, trei rapoarte (raportul inițial, raportul intermediar nr. 1 și raportul de stare) și efectuate plăți în valoare de 2,66 mil. lei.

Proiectul major de *achiziție de material rulant* se derulează cu echipa de consultanță selectată de către experții BEI³⁸ și este împărțită pe mai multe loturi, în funcție de tipurile de material rulant necesar. În cadrul proiectului a fost elaborat studiul de fezabilitate și raportul privind consultarea pieței. În aprilie a fost lansată licitația pentru lotul 1, constând în achiziția de material rulant nou destinat transportului regional și suburban feroviar de călători (40 trenuri electrice regionale RE-R) și a serviciilor de mentenanță pentru o perioadă de 15 ani. În cadrul licitației au fost depuse și evaluate trei oferte, la nivelul trim. I/2020 fiind în derulare procedurile pentru soluționarea contestațiilor formulate de doi dintre ofertanți. În scopul lansării licitației pentru lotul 2 (achiziția de rame electrice noi pentru servicii regional expres, interregionale și de coeziune teritorială/RE-IR și de servicii de mentenanță), în martie 2020 era în derulare, în colaborare cu ANAP, procesul de elaborare a documentației de atribuire.

În ceea ce privește *contractele de servicii publice (CSP)*, ARF a elaborat atât Mecanismul de calcul, evidențiere și acordare de la bugetul de stat a compensației de serviciu public de călători, cât și Normele metodologice privind calculul, evidențierea și acordarea de la bugetul de stat a compensației de serviciu public³⁹. De asemenea, a fost elaborat proiectul de contract cu operatorii de transport feroviar public de călători pentru perioada 2020-2023,

³⁶ ARF este operațională începând din 2017 (în baza OUG nr. 62/2016 privind înființarea ARF și HG nr. 98/2017 privind organizarea și funcționarea ARF).

³⁷ Proiectul se derulează în baza Contractului de prestări servicii de consultanță nr. RUIC 64/31.08.2018 pentru elaborarea și finalizarea studiului și a Contractului de finanțare nr. 26 - RUIC 77/6.01.2019 (prelungit prin act adițional până la 31 mai 2020). Valoarea eligibilă a proiectului este de 5,26 mil. lei (FEDR+BS)

³⁸ Pentru pregătirea documentației necesare achiziției de material rulant, atribuirea și monitorizarea contractelor de servicii publice, implementarea studiului de restructurare a rețelei feroviare și pentru dezvoltarea capacității administrative, ARF beneficiază de asistența BEI - PASSA, în baza Acordul de implementare pentru Acordul PASSA nr.193/MN între MFE și ARF. Consultantul selectat de BEI este consorțiul AECOM&MC Viena.

³⁹ Decizia Președintelui ARF nr. 720/22.11.2019, publicată în MO nr. 979/15.12.2019

documentul fiind în analiză la ARF, CC și firma de consultanță.

În scopul îmbunătățirii funcționării ARF, în 2019 au fost organizate două concursuri, în urma cărora au fost recrutate 21 de persoane, fiind astfel ocupate 50% dintre posturi.

Îmbunătățirea cadrului legislativ are ca scop accelerarea implementării proiectelor de infrastructură. Modificările legislative adoptate în 2019 au vizat, printre altele: recepția lucrărilor de construcții din domeniul infrastructurii rutiere și feroviare de interes național⁴⁰ și calitatea în construcții⁴¹; asigurarea fondurilor pentru plata despăgubirilor aferente exproprierii pentru cauză de utilitate publică pentru imobilele proprietate privată situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică de interes național în infrastructura de transport⁴²; îmbunătățirea normelor metodologice privind funcția de control ex ante al procesului de atribuire a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, sectoriale și al contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii⁴³. Se estimează că până în septembrie 2020 vor fi actualizate *Normele de aplicare a Legii nr.255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare*.

Pentru orientarea investițiilor pe dezvoltarea unei infrastructuri eficiente și sustenabile, în contextul cadrului financiar 2021-2027, sunt derulate activități pentru planificarea globală a transporturilor la nivel corespunzător⁴⁴. În scopul identificării datelor din cadrul Modelului Național de Transport (MNT) ce pot fi utilizate în vederea efectuării unei cartografieri multimodale a infrastructurilor existente și a celor planificate până în 2030 în conformitate cu MPGT, MTIC colaborează cu MLPDA și consultantul responsabil de modelare din cadrul asistenței tehnice aferente proiectului *Creșterea capacității Ministerului Transporturilor de a realiza planificări strategice și a administra Master Planul General de Transport al României*⁴⁵.

Proiectul urmărește asigurarea continuității MPGT și îmbunătățirea procesului de priorizare a proiectelor. Principalele obiective vizează creșterea pe termen mediu și lung a capacității MTIC în vederea utilizării, actualizării și interogării MNT, precum și îmbunătățirea cadrului procedural privind realizarea evaluării proiectelor și a analizei cost-beneficiu în sectorul de transport. Până în martie 2020, opt persoane au fost instruite în utilizarea MNT și au fost finalizate toate ghidurile și procedurile prevăzute în cadrul proiectului (acestea fiind, în diverse stadii, pe circuitul intern de avizare în cadrul MTIC), după cum urmează: Procedura generală de lucru a Biroului Implementare Master Plan; Procedura de actualizare a MNT; Procedura de acces și interogare a MNT; Ghidul de evaluare a proiectelor; Ghidul privind standardele tehnice pentru infrastructura de transport și Planul de instruire internă. Pe

⁴⁰ Legea nr. 17/2019 privind aprobarea OUG nr. 84/2018 pentru completarea unor acte normative din domeniul construcțiilor (MO nr. 33/2019)

⁴¹ Legea nr. 97/12.05.2019 pentru modificarea și completarea Legii nr. 10/1995 privind calitatea în construcții și OG nr. 18/2019 privind prorogarea termenului prevăzut la art. II din Legea nr. 163/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 10/1995 privind calitatea în construcții

⁴² Legea nr. 34/2019 privind aprobarea OG nr. 13/2018 pentru completarea OUG nr. 40/2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020 (MO nr. 54/2019)

⁴³ HG nr. 495/24.07.2019 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor OUG nr. 98/2017 privind funcția de control ex ante al procesului de atribuire a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, a contractelor/acordurilor-cadru sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, prevăzute în anexa nr. 1 la HG nr. 419/2018

⁴⁴ Conform Memorandumului cu tema: Evaluarea națională a îndeplinirii condiției favorizante "Planificarea globală a transporturilor la nivelul corespunzător", prevăzută prin propunerea de Regulament CE de stabilire a unor prevederi comune pentru o serie de fonduri UE post 2020 și măsuri necesare îndeplinirii acesteia, aprobat în ședința de guvern din 14 mai 2019

⁴⁵ Proiect SIPOCA 15, derulat în perioada trim. IV/2016-trim. II/2020 cu finanțare prin POCA, AP 1-Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014-2020. Valoare eligibilă: 2,5 mil. lei.

tematica MPGT au fost organizate două seminarii la nivel național (unul în 2019 și unul în 2020) la care au participat cca. 120 de persoane.

În 2020, continuă investițiile pentru dezvoltarea infrastructurii în lungul rețelei TEN-T și pentru modernizarea infrastructurii de transport existente pe toate modurile de transport.

Pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere⁴⁶, în cadrul POIM au fost depuse 86 de proiecte (în valoare eligibilă totală de 6,71 mld. euro⁴⁷) și au fost înregistrate cheltuieli certificate în valoare de 992,62 mil. euro pentru cele 54 de proiecte contractate: 18 proiecte de asistență tehnică - valoare eligibilă totală de 44,61 mil. euro și 32 proiecte de lucrări - valoare eligibilă totală de 4,72 mld. euro. În cadrul proiectelor de lucrări, până în trim. I/2020 au fost construiți 290,02 km de drumuri noi pe rețeaua TEN-T centrală și globală (54,76 km construiți cu finanțare din FC și 235,26 km construiți cu finanțare din FEDR). Din cele 10 cereri de finanțare (în valoare eligibilă totală de 4,25 mld. euro) transmise spre analiză și aprobare la COM, opt cereri (în valoare eligibilă totală de 3,05 mld. euro) au fost aprobate.

Investițiile în dezvoltarea infrastructurii rutiere reprezintă o prioritate majoră pentru finalizarea rețelei TEN-T și integrarea teritorială a regiunilor. Într-o abordare exhaustivă, prioritare sunt 46 de proiecte de investiții (în valoare totală de aprox. 27.408,69 mil. euro) care se află în diferite faze de dezvoltare, după cum urmează: 34 de proiecte sunt în implementare (ex. Autostrada Lugoj - Deva, Autostrada Târgu Mureș - Ogra - Câmpia Turzii, Infrastructura integrată pentru zona orbitală a Municipiului București, Pregătirea proiectului de Autostrada Sibiu - Pitești și construcția Secțiunilor 1, 4 și 5, Varianta de ocolire Bacău, Pod suspendat peste Dunăre, Autostrada Sebeș-Turda, Autostrada București - Brașov tronson Comarnic - Brașov Lot 2, Autostrada Transilvania Subsecțiunea Biharia - Borș)⁴⁸; 5 proiecte sunt în evaluare (ex. Drum Expres Craiova - Pitești)⁴⁹ și 7 proiecte sunt în pregătire (Autostrada Tg. Mureș - Tg. Neamț - Iași - Ungheni, Autostrada Lugoj - Caransebeș - Drobeta Turnu Severin - Calafat/Vidin, Autostrada Craiova - Calafat, Autostrada Craiova - București, Autostrada Ploiești - Buzău - Focșani - Bacău - Pașcani - Suceava - Siret, Autostrada București - Giurgiu, Autostrada Timișoara - granița cu Serbia).

În scopul stimulării mobilității la nivel regional⁵⁰, FEDR finanțează proiectele de investiții de la nivel regional și local pentru modernizarea/reabilitarea rețelei de drumuri județene situate

⁴⁶ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.1 - Creșterea mobilității prin dezvoltarea transportului rutier pe rețeaua TEN-T centrală; AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.1 - Creșterea mobilității pe rețeaua TEN-T și O.S 2.2 - Creșterea accesibilității zonelor cu o conectivitate redusă la infrastructura rutieră a TEN-T.

⁴⁷ Valoare calculată la curs InfoEuro martie 2020 1 euro=4,8100 lei

⁴⁸ Alte proiecte în implementare: Autostrada Timișoara Lugoj și varianta de ocolire Timișoara la standard de autostradă; Varianta de ocolire Târgu Mureș; Autostrada București-Brașov, secțiunea București-Ploiești (Nod Centura București și Nod Moara Vlăsiei); Varianta de ocolire Bacău; Varianta de ocolire Timișoara Sud; Pasaj suprateeran peste drumul de centură al municipiului Oradea; Reabilitare DN 6 Alexandria - Craiova/faza II; Reabilitare DN56 Craiova-Calafat/faza II; Varianta de ocolire a Municipiului Brașov/faza II; Reabilitare pod Giurgiu/faza II; Reabilitare DN66 Rovinari-Petroșani/faza II; Construcția Variantei de Ocolire Caracal/faza II; Construcția variantei de ocolire Târgu-Jiu/faza II; Modernizare DN5 București-Adunații Copăcenii/faza II; DN 73 Pitești - Câmpulung - Brașov; Varianta de ocolire Mihăilești; Construcția variantei de ocolire Tecuci; Reactualizare a Studiului de Fezabilitate, întocmire Proiect Tehnic și Detalii de execuție pentru Varianta de ocolire a Municipiului Zalău - Etapa 2; Varianta de ocolire Satu Mare; Elaborare Studiu de fezabilitate și Proiect Tehnic de Execuție pentru obiectivul Drum Expres Brăila/Jijila - Tulcea/Cataloi; Reabilitare DN 76 Deva - Oradea/faza II; Construcția Variantei de Ocolire a orașului Săcuieni/faza II; Varianta de ocolire Carei/faza II și Varianta de ocolire Ștei

⁴⁹ Alte proiecte în evaluare: Reabilitarea Podului peste brațul Borcea și a Podului de la Cernavoda situate pe Autostrada A2, Construcția variantei de ocolire Aleșd Sud, Drum Expres Craiova - Pitești, Pod peste râul Dâmbovița pe DN73, Lărgire la 4 benzi DN7 Bâldana - Titu,

⁵⁰ POR, Prioritatea de investiții 6.1 - Stimularea mobilității regionale prin conectarea nodurilor secundare și terțiare la infrastructura TEN-T, inclusiv a nodurilor multimodale

În proximitatea rețelei TEN-T. La nivelul trim. I/2020 erau contractate 129 de proiecte de investiții (în valoare eligibilă de 2.056,177 mil. euro) care vor conduce la modernizarea/reabilitarea a 4.250 km de drumuri județene. Până în martie 2020 au fost recepționați 250 de km de drumuri județene modernizate și au fost efectuate plăți în valoare de cca. 235 mil. euro.

Pentru **dezvoltarea infrastructurii feroviare**⁵¹ continuă implementarea și pregătirea de proiecte de investiții pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare amplasate pe rețeaua TEN-T centrală și globală, achiziția sistemului ERTMS (Sistemul Feroviar European de Management al Traficului) și modernizarea gărilor. Până în trim. I/2020, au fost depuse 16 proiecte (în valoare eligibilă totală de cca. 2,23 mld. euro) și au fost înregistrate cheltuieli certificate în valoare de 845,25 mil. euro pentru implementarea celor 14 proiecte contractate (4 proiecte de asistență tehnică - valoare eligibilă totală de 4,24 mil. euro și 10 proiecte de lucrări - valoare eligibilă totală de 2,19 mld. euro). La nivelul trim. I/2020, erau recepționate lucrări pentru 61,959 km de linii de cale ferată renovate/modernizate (pentru trim. II/2020 fiind estimată efectuarea recepțiilor pentru 42,26 km pe lotul Simeria - Vințu de Jos), 11 poduri și 22 de podețe reabilite și erau în derulare activități pentru asigurarea funcționalității, certificarea și autorizarea punerii în funcțiune a sistemului ERTMS.

Trei cereri de finanțare (valoare eligibilă totală de 2,29 mld. euro) au fost transmise spre analiză și aprobare la COM, toate fiind aprobate. Lungimea liniilor de cale ferată renovate/modernizate, respectiv dotate cu sistemul ERTMS, cuprinse în proiectele majore transmise COM spre aprobare este de 314,47 km (ținta asumată pentru 2023 prin POIM fiind de 140 de km). În cadrul CEF, în sectorul feroviar au fost semnate două contracte pentru lucrări în valoare de 1.335,64 mil. euro pentru sectoarele de cale ferată Brașov - Apața și Cața - Sighișoara, respectiv Apața - Cața. Având în vedere întârzierile în implementarea acestor două proiecte, a fost agreată, împreună cu COM, fazarea proiectelor.

Prioritare pentru dezvoltarea infrastructurii feroviare sunt investițiile în 20 de proiecte (cu o valoare totală de 17.317,69 mil. euro) dintre care 10 proiecte⁵² sunt în implementare (ex. proiectele pentru reabilitarea liniilor de cale ferate componente ale Coridorului IV Pan European pentru circulația trenurilor cu viteza max. de 160 km/h: Brașov-Simeria, tronsoanele Sighișoara-Coșlariu și Simeria-Coșlariu, precum și Frontieră Curtici-Simeria tronsonul 2 km 614-Gurasada și tronsonul 3 Gurasada-Simeria), restul de 10 proiecte⁵³ fiind în pregătire (ex. la nivelul CFR se află în implementare 4 contracte de finanțare a studiilor de fezabilitate pentru secțiunile de cale ferată: Predeal - Brașov și Infrastructură feroviară Port Constanța, situate pe coridorul Rhine - Dunăre; Craiova - Drobeta Turnu Severin - Caransebeș și Craiova - Calafat, situate pe coridorul Orient - East Med).

În 2020 continuă implementarea proiectelor pentru **dezvoltarea infrastructurii de metrou**⁵⁴. Pentru finanțare din POIM au fost depuse șase proiecte (în valoare eligibilă totală de cca. 1,33 mld. euro) și au fost aprobate de COM cele patru cereri de finanțare (în valoare eligibilă

⁵¹ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.2 - Creșterea mobilității pe rețeaua feroviară TEN-T centrală; AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.7 - Creșterea sustenabilității și calității transportului feroviar.

⁵² Proiecte de infrastructură feroviară în implementare: Reabilitarea podurilor feroviare pe secțiunea feroviară București - Constanța/faza II; Reabilitare poduri, podețe și tuneluri de cale ferată - Sucursalele Regionale de Căi Ferate (SRCF) Iași, Brașov, București (faza II) și Cluj; Modernizarea stațiilor de cale ferată Sfântu Gheorghe și Târgu Mureș/faza II

⁵³ Proiecte de infrastructură feroviară în pregătire: Ploiești - Buzău - Bacău - Pașcani - Iași/MD și Siret/UKR, Coșlariu - Cluj Napoca - Dej - Suceava, București - Giurgiu, Craiova - București, Timișoara - SRB (Graniță), Inel feroviar București,

⁵⁴ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.4 - Creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în București - Ilfov.

totală de 1,1 mld. euro) transmise spre analiză și aprobare. La nivelul trim. I/2020 erau înregistrate cheltuieli certificate în valoare de 283,3 mil. euro pentru cele patru proiecte contractate (în valoare totală de 383,17 mil. euro). Proiectele se află în diferite faze de implementare: trei proiecte au fost finalizate⁵⁵, rezultând 1,89 km linii de metrou nou construite și 24 de trenuri achiziționate, modernizarea din punct de vedere al instalațiilor de ventilație a 6 stații și 5 interstații, instalarea a 1.329 de porți de acces pentru 41 de stații de metrou, punerea în circulație a două noi stații de metrou, a unei galerii de legătură, a unui terminal intermodal și a unui depou; un proiect⁵⁶ este în derulare, înregistrând un stadiu fizic al lucrărilor de 96% (98,5% structura de rezistență, 100% fundația căii de rulare, 77% finisaje și 26% sistemul de siguranță și automatizare a traficului) și se estimează că va fi finalizat până la 30 iunie 2020. În cadrul proiectului vor fi construite 10 stații de metrou, un depou și o galerie de legătură.

Pentru dezvoltarea infrastructurii de metrou, prioritățile de investiții vizează proiectele aflate în implementare (ex. Magistrala 5 Secțiunea Râul Doamnei - Eroilor, inclusiv Valea Ialomiței - Faza 2) și alte 11 proiecte de investiții (în valoare totală de 7.719 mil. euro) aflate în pregătire: Magistrala 4 - Sud/Gara de Nord - Gara Progresu, Magistrala 5 - Secțiunea 2 (Eroilor - Piața Iancului), Modernizare stații Magistrala 2, Extinderea Magistralei 2 - Nord, Magistrala 8 Sud, Extindere Magistrala 3 - Vest, Magistrala 7, Accesibilizarea stațiilor de metrou în funcțiune pentru persoanele cu deficiențe de vedere și trei proiecte pentru modernizarea sistemelor de ventilație, instalații de acces, respectiv sisteme dinamice de informații.

FEDR sprijină dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient. Pentru dezvoltarea infrastructurii aeroportuare⁵⁷, au fost depuse 18 proiecte (valoare eligibilă totală de cca. 153 mil. euro) și au fost efectuate cheltuieli certificate în valoare de 16,71 mil. euro pentru cele 10 proiecte contractate (în valoare eligibilă totală de 87 mil. euro) în scopul modernizării aeroporturilor Craiova, Bacău (două proiecte), Tulcea (două proiecte), Timișoara, Iași și Cluj (trei proiecte).

Investițiile pentru implementarea proiectelor contractate, precum și proiectele pentru modernizarea aeroporturilor Târgu Mureș, Satu Mare și Tuzla (care sunt în pregătire/evaluare) se numără printre prioritățile de dezvoltare a infrastructurii aeroportuare. La acestea, se adaugă proiectul major de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii aeroportuare la Aeroportul Internațional Henri Coandă - București (în implementare cu finanțare din surse proprii ale CN Aeroporturi București S.A. și bugetul de stat).

Dezvoltarea transportului naval și intermodal⁵⁸ vizează creșterea transportului pe căile navigabile și a volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi⁵⁹. Două

⁵⁵ Proiectul *Modernizarea instalațiilor de ventilație pe Magistralele 1, 2, 3 și TL de metrou - Tronsonul Petrache Poenaru - Timpuri Noi*. Proiectul *Modernizarea instalațiilor pe Magistralele 1, 2, 3 și TL de metrou. Instalații de control acces*. Proiectul *Magistrala 4 Racordul 2 Secțiunea Parc Bazilescu - Străulești*, pentru care se desfășoară testele sistemului de siguranță în vederea recepției la punerea în funcțiune pentru Terminalul Multimodal și Depoul Străulești

⁵⁶ Magistrala 5 Secțiunea Râul Doamnei - Eroilor, inclusiv Valea Ialomiței - Faza 2

⁵⁷ POIM, AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.3 - Creșterea gradului de utilizare sustenabilă a aeroporturilor.

⁵⁸ POIM, AP 1 Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a transportului cu metroul: OS 1.3 - Creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor situate pe rețeaua TEN-T central și AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.4 - Creșterea volumului de mărfuri tranzitate prin terminale intermodale și porturi.

⁵⁹ Traficul de mărfuri pe canale navigabile interioare a crescut la 29,714 mil. tone/an în 2018⁵⁹ față de 26,8 mil. tone/an în 2013 (anul de referință), dar rămâne sub ținta stabilită pentru 2023 de 32,20 mil. tone/an, iar volumul de mărfuri containerizat manipulat în unități de transport intermodal s-a menținut la nivelul anului de referință, respectiv 25.198 TEU/an (ținta asumată prin POIM fiind de 70.000 TEU/an). TEU (*Twenty Equivalent*

proiecte cu finanțare din CEF (*FAST Danube - Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno - bulgar al Dunării și Protect - Modernizarea infrastructurii și protecția mediului în Portul Constanța*) vor fi finalizate până la sfârșitul anului 2020, iar pentru finanțare din FESI au fost depuse 14 proiecte (în valoare eligibilă totală de cca. 295 mil. euro) și au fost efectuate cheltuieli certificate în valoare de 75,49 mil. euro pentru cele șase proiecte contractate. Printre priorități se numără investițiile în nouă proiecte, dintre care șase proiecte în implementare⁶⁰ și trei proiecte în evaluare⁶¹, a căror finalizare va conduce la îmbunătățirea/crearea a 36,6 km căi navigabile, reabilitarea a trei ecluze, modernizarea a patru porturi TEN-T și a trei porturi non TEN-T.

Continuă finanțarea din FEDR a proiectelor având ca scop **îmbunătățirea siguranței pe toate tipurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului**⁶², inclusiv prin instalarea ITS. Până în martie 2020, au fost depuse 14 proiecte (în valoare eligibilă totală de cca. 220 mil. euro) și au fost efectuate cheltuieli certificate în valoare de 28,40 mil. euro pentru cele șase proiecte contractate⁶³ (în valoare eligibilă totală de cca. 62 mil. euro) în scopul creșterii gradului de siguranță în transportul feroviar și rutier. Un alt proiect este în faza de precontractare, iar la nivelul OIT sunt în evaluare două proiecte care vizează transportul rutier și educația rutieră.

Investițiile în proiectele mai sus menționate rămân prioritare pentru îmbunătățirea siguranței pe toate tipurile de transport, implementarea acestor proiecte contribuind la scăderea numărului de accidente și decese înregistrate în urma accidentelor în trafic (de exemplu, implementarea proiectelor *Îmbunătățirea siguranței rutiere pentru legătura punct de trecere a frontierei Giurgiu cu DN5 și Modernizarea infrastructurii privind siguranța circulației pe DN1, în sate liniare și puncte negre - Etapa 1* va conduce la eliminarea a 95 de puncte negre rutiere, iar prin proiectul *Modernizarea trecerilor la nivel cu calea ferată*, estimat a se contracta în trim. IV/2020, 150 de treceri la nivel cu calea ferată vor fi semnalizate).

Accelerarea proiectelor majore de infrastructură prezintă o importanță deosebită pentru contracararea efectelor economice negative cauzate de pandemia de COVID-19 și revitalizarea economiei. Se urmărește menținerea termenelor asumate prin contracte și finalizarea cu prioritate a obiectivelor aflate în diverse stadii de execuție, precum și lansarea de noi proiecte majore de infrastructură. Un exemplu în acest sens este demararea lucrărilor la lotul 1 al secțiunii 1, Sibiu - Boița, din cadrul autostrăzii Sibiu - Pitești.

Pentru gestiunea imediată a provocărilor pandemiei COVID-19, România a luat măsuri

Units) este unitatea internațională de măsură pentru containere și este egală cu 20 de picioare (1 picior = 0,304 m)

⁶⁰ Proiecte prioritare în implementare: Apărări de maluri pe canalul Sulina-etapa finală; Modernizare Ecluze. Echipamente și Instalații/Faza 2; Implementare unei dane specializate într-o zonă cu adâncimi mari/Dana 80; Modernizarea infrastructurii portuare prin asigurarea creșterii adâncimilor șenalelor și bazinelor și a siguranței navigației în Portul Constanța; Modernizarea Portului Tulcea; Amenajarea punctului internațional de trecere a frontierei de stat româno - ucrainiene pentru pasageri și marfă în regim de bac între localitățile Isaccea/România și Orlivka/Ucraina

⁶¹ Proiecte prioritare în evaluare: dezvoltarea platformei multimodale Galați, etapele II și III și dezvoltarea Portului Tulcea

⁶² POIM, AP 2 Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient: OS 2.5 - *Creșterea gradului de siguranță și securitate pe toate modurile de transport și reducerea impactului transporturilor asupra mediului.*

⁶³ Sistem de detectare a cutiilor de osii supraîncălzite și a frânelor strânse/Faza II; Modernizarea instalațiilor de centralizare electromecanică pe secția de circulație Ilia - Lugoj/Faza II; Strategia ITS; Centralizare electronică în Stația Videle; Modernizarea instalațiilor de centralizare electromecanică pe secția de circulație Siculeni - Adjud; Remorcher multifuncțional cu clasă de gheață, având zona de navigație 3 - căi navigabile interioare (2 buc.) și Remorcher multifuncțional cu clasă de gheață, având zona de navigație maritim costieră (2 buc.)

pentru asigurarea transporturilor de marfă fără restricții, pe toate mijloacele de transport, în conformitate cu Orientările UE și a stabilit și notificat COM și statelor membre cele cinci culoare libere de tranzit de-a lungul rețelei principale TEN-T. În aceste culoare, vehiculele și conducătorii auto au acces la serviciile esențiale (parcare, alimentare cu combustibil, alimentație publică) cu limitarea contactului cu populația locală.

În aplicarea recomandărilor COM, Ungaria și România au decis să suplimenteze facilitățile de trecere a frontierei comune pentru transportul de mărfuri și persoane cu încă trei puncte de trecere a frontierei (Borș, Cenad, Nădlac I) pentru a asigura fluiditatea traficului în contextul coridoarelor de tranzit (măsură aplicabilă începând cu 20 martie 2020). În plus, având în vedere timpii mari de așteptare înregistrați în anumite intervale orare, în vederea decongestionării punctului de trecere a frontierei Nădlac II și pentru funcționarea corespunzătoare a "culoarului verde", s-a stabilit cu partea ungară ca acest punct să fie folosit în exclusivitate pentru camioane și traficul de mărfuri, iar traficul de persoane să fie direcționat către Nădlac I.

România, prin MAI, ROSA și MTIC, participă la **proiectul pilot lansat la nivel UE de dezvoltarea a unei aplicații pe telefonul mobil pentru monitorizarea, prioritizarea și fluidizarea traficului rutier la frontierele de pe rețeaua rutieră TEN-T** (în cadrul inițiativei culoarele libere/ "verzi" - green lanes). Proiectul implică colaborarea între polițiile de frontieră ale SM, cu sprijinul Agenției Europene a Sistemelor de Navigație prin Satelit GSA. Conducătorii auto vor beneficia și ei de informații prin această aplicație, alături de Poliția de frontieră.

România a adoptat și a notificat COM⁶⁴ cu privire la derogări de la prevederile privind timpul de conducere și de repaus al conducătorilor auto, prevăzute în Regulamentul 561/2006. De asemenea, pe teritoriul României s-a prelungit valabilitatea unor documente utilizate în transporturi, și anume: pentru documentele utilizate în transportul rutier, privitoare la persoana juridică sau la personalul calificat, în cazul în care aceasta ar fi expirat în perioada stării de urgență; prelungirea valabilității documentelor personalului navigant (maritim și la bordul navelor de navigație interioară) pentru o perioadă de 3 luni, dar nu mai târziu de 1 octombrie 2020; în baza Decretului nr. 195/2020, Autoritatea Aeronautică Civilă Română a prelungit cu până la patru luni, începând cu 30 martie 2020, certificatele profesionale și medicale emise persoanelor fizice și juridice din domeniul aviației civile.

În contextul pandemiei COVID-19, **operatorii economici din domeniul transporturilor (transportatori, aeroporturi, prestatori de servicii auxiliare transportului aerian etc.) se numără printre beneficiarii măsurilor de sprijin economic și social adoptate de Guvernul României** (ex. OUG nr. 29/2020 și OUG nr. 30/2020). Pentru sprijinirea transportatorilor în sensul menținerii acestora în stare operațională au fost luate o serie de măsuri, precum acordarea de ajutoare de stat pentru compensarea pierderilor suferite ca urmare a pandemiei COVID-19 de către CN TAROM S.A. și SC Blue Air Aviation S.A.⁶⁵, respectiv SN Aeroportul Internațional Timișoara - Traian Vuia S.A.⁶⁶.

⁶⁴ Prelungirea derogărilor se face cu autorizarea COM.

⁶⁵ În data de 23 aprilie 2020 a fost aprobat Memorandumul cu tema „Acordarea unui ajutor de stat, SC „Compania națională de transporturi aeriene române - TAROM” S.A., respectiv SC Blue Air Aviation S.A pentru compensarea pierderilor suferite ca urmare a pandemiei COVID-19 și cauzate direct de pandemie“, în baza art 107 alin.(2) lit. b) din TFUE.

⁶⁶ La data de 24 aprilie 2020, era în curs de avizare memorandumul pentru acordarea unui ajutor de stat la SN Aeroportul Internațional Timișoara - Traian Vuia S.A. pentru compensarea pierderilor suferite ca urmare a pandemiei COVID-19

Dezvoltarea sectoarelor cu potențial de creștere economică

Pentru dezvoltarea unor piețe de produse și servicii mai competitive, sunt finanțate de la BS și din FESI 2014-2020 proiecte de investiții orientate către **dezvoltarea celor 10 sectoare economice competitive**⁶⁷.

În scopul creșterii competitivității IMM-urilor în sectoare competitive identificate în SNC și în Planurile de dezvoltare regionale, prin POR, P.I. 2.1 A, în cadrul bugetului total alocat de 1.056,5 mil. lei, se vor finanța proiectele de **investiții ale microîntreprinderilor din mediul urban**. Astfel, până la data de 31 martie 2020, s-au semnat 1.961 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 356,65 mil. euro, pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 231,24 mil. euro.

În vederea *sprijinirii IMM-urilor pentru crearea și extinderea capacităților avansate de producție și dezvoltarea serviciilor*, prin POR - P.I. 2.2 A, până la data de 31 martie 2020, s-au semnat 993 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 935,91 mil. euro, pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 352,67 mil. euro.

În vederea *susținerii investițiilor în dezvoltarea incubatoarelor de afaceri* a fost lansat, la data de 4 decembrie 2017, un apel de proiecte, bugetul total alocat prin POR, P.I. 2.1 B, fiind de 529,4 mil. lei, estimându-se sprijinirea înființării și dezvoltării a 140 de IMM-uri. Astfel, până la data de 31 martie 2020, s-au semnat 32 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 105,44 mil. euro, pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 1,21 mil. euro.

În vederea susținerii investițiilor IMM-urilor destinate micro-industrializării, prin *Programul național multianual de micro-industrializare* au fost sprijiniți un număr de 117 beneficiari, cu o valoare totală a proiectelor finanțate de 50,18 mil. lei, creându-se un număr de 234 noi locuri de muncă. Prin *Programul de dezvoltare a activităților de comercializare a produselor și serviciilor de piață* au fost sprijiniți 96 de beneficiari cu o valoare totală a proiectelor de 22,17 mil. lei, creându-se 192 noi locuri de muncă.

Pentru **crearea masei critice de IMM-uri active** și antrenarea lor în economiile locale/regionale, inclusiv în zonele rurale, este susținută *dezvoltarea serviciilor suport pentru stimularea antreprenoriatului și a creativității în rândul IMM-urilor*.

În vederea **simplificării legislației în domeniul resurselor minerale și societăților cu capital de stat**, se implementează un proiect (SIPOCA 388), cu finanțare din FSE, care are ca obiective: simplificarea și sistematizarea fondului activ al legislației din domeniul resurselor minerale și societăților cu capital de stat în concordanță cu *Strategia pentru mai bună reglementare 2014-2020* și elaborarea de politici publice bazate pe dovezi. În acest sens, este urmărită adoptarea și publicarea în MO a două acte normative, respectiv câte unul pentru fiecare domeniu de intervenție (resurse minerale non-energetice respectiv societăți cu capital de stat), precum și elaborarea de politici publice în cele două domenii de referință ale proiectului.

Documentul de Politică Industrială a României a fost finalizat și aprobat în Comitetul Interministerial pentru Competitivitate, în prezent aflându-se în procedură de aprobare prin HG. Acesta stabilește măsurile care vizează îmbunătățirea competitivității sectoarelor industriei prelucrătoare, pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă, în concordanță cu *Strategia Europa 2020*, *Programul de Guvernare* și *Strategia Națională de Competitivitate*. Acestea vor constitui instrumente importante pentru creșterea competitivității prin consolidarea și diversificarea bazei industriale din România, îmbunătățirea capacității de inovare la nivelul întreprinderilor, utilizarea eficientă a

⁶⁷ Sectoarele competitive identificate în SNC sunt: turism și eco-turism; textile și pielărie; lemn și mobilă; industrii creative; industria auto și componente; TIC; procesarea băuturilor și alimentelor; sănătate și produse farmaceutice; energie și management de mediu; bio-economie.

resurselor naturale disponibile și specializarea inteligentă sau realizarea de produse industriale cu valoare adăugată mare.

Documentul de Politică Industrială vizează **dezvoltarea întreprinderilor inovative, a clusterelor, precum și aplicarea în consecință a normelor privind ajutorul de stat, astfel încât industria să poată valorifica cele mai bune tehnici disponibile**, dar care presupun alocarea unor resurse financiare corespunzătoare punerii în aplicare a acestora. Finanțarea publică va fi necesară pentru a îmbunătăți competențele digitale și durabile, pentru a impulsiona instalațiile de reciclare, renovarea clădirilor publice, pentru a conserva sau renova infrastructura iar identificarea nevoilor în materie de investiții va presupune efectuarea de studii de profil în domeniile de interes.

De asemenea, proiectul *Creșterea capacității administrative a Ministerului Economiei în vederea monitorizării, evaluării și coordonării politicilor publice din domeniul competitivității economice* (SIPOCA 605), cu finanțare FSE, vizează consolidarea capacității MEEMA de implementare și evaluare a strategiilor/politicilor publice pe care le coordonează. Obiectivele proiectului fac referire la: punerea la dispoziția MEEMA a instrumentelor necesare în vederea elaborării, implementării și monitorizării Strategiei Naționale de Competitivitate (SNC); extinderea sferei de aplicație a Atlasului Economic al României către zona utilizatorilor din afara MEEMA; dezvoltarea competențelor angajaților MEEMA în domeniul politicilor publice. Principalele rezultate preconizate ale proiectului sunt: SNC aferentă 2021-2027 elaborată și propusă spre aprobare; metodologii de monitorizare a SNC 2015-2020 și 2021-2027 și extinderea accesibilității datelor furnizate de Atlasul Economic al României către mediul extern.

Totodată, proiectul *Dezvoltarea capacității instituționale a Ministerului Economiei* (SIPOCA 7), vizează consolidarea capacității instituționale a MEEMA prin dezvoltarea capacității de a fundamenta, implementa, monitoriza și evalua politici publice. Printre obiectivele proiectului se evidențiază elaborarea *Atlasului Economic al României* (AEC) ca un instrument de lucru necesar în procesul de monitorizare a implementării investițiilor publice și private, a programelor naționale și europene și de evaluare a impactului acestora în plan sectorial și teritorial, în contextul îndeplinirii obiectivelor SNC 2014-2020. Astfel, informațiile cuprinse în AEC vor fi utilizate în procesul de fundamentare a politicilor publice, la dispoziția factorilor de decizie din cadrul MEEMA. Valoarea aferentă elaborării atlasului este de 4.5 mil. lei, adică 46% din valoarea totală a proiectului.

În vederea **creșterii performanțelor manageriale ale fermierilor, micro-întreprinderilor și întreprinderilor mici din mediul rural**, precum și pentru aplicarea practicilor de producție competitive la nivelul formelor asociative ale fermierilor și ale grupurilor de producători, urmează să înceapă, din FEADR 2014-2020, implementarea investițiilor în *dezvoltarea serviciilor de consiliere agricolă*. Astfel, au fost semnate 9 contracte ce constau în prestarea de *servicii de consiliere acordate fermierilor care activează în ferme mici, tinerilor fermieri și producătorilor agricoli* în vederea înființării și dezvoltării formelor asociative în sectorul agricol (1.613 beneficiari consiliați).

Pentru a sprijini **inițiativele antreprenoriale ale IMM-urilor din domeniile vegetal, zootehnic și acvacultură**, se are în vedere demararea unui **program de stimulare a producției în domeniile respective**, prin înființarea unui credit de dezvoltare a afacerii cu garanții de stat în procent de 80% din valoarea creditului de producție. Durata programului este de opt ani și vor beneficia aproximativ 10 mii de societăți cu activități în aceste domenii. De asemenea, se vor acorda facilități fiscale pentru cooperativele agricole (fermieri, exploatații agricole - membri ai unei cooperative agricole), ținând cont de reglementările *Legii cooperăției agricole*.

În vederea creșterii productivității muncii și a competitivității întreprinderilor/exploatațiilor agricole în prelucrarea și marketingul produselor agro-alimentare continuă, cu finanțare din FEADR 2014-2020, susținerea investițiilor pentru dezvoltarea fermelor/exploatațiilor agricole și a diversificării lanțului agro-alimentar integrat:

- creșterea competitivității fermelor, exploatațiilor agricole și grupurilor de producători. Au fost sprijinite 1.931 exploatații prin sM 4.1, din care 137 exploatații provenind din contractele tranzitate din PNDR 2007-2013 în PNDR 2014-2020 în vederea finalizării pentru care au fost efectuate plăți în valoare de 517,33 mil. euro, din care 24,56 mil. euro aferent contractelor tranzitate. Prin sM 4.1a au fost sprijinite 468 de exploatații pentru care au fost efectuate plăți în valoare de 92,33 mil. euro;
- sprijinul acordat prin submăsura 4.1, domeniul de intervenție 5D vizează investiții care să determine atingerea unui nivel adecvat de dotare a fermelor, facilități moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoii de grajd și a nămolului de epurare, facilități de biogaz, utilaje folosite în agricultura pentru reducerea amprentei GES și amoniac, precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon. De la demararea programului până în prezent, aferent domeniului de intervenție 5D, au fost contractate 423 proiecte în valoare publică de 378,85 mil. euro, din care 63 proiecte în valoare publică de 23 mil. euro au fost tranzitate din PNDR 2007-2013 în PNDR 2014-2020 în vederea finalizării. Au fost efectuate plăți în valoare publică de 112,45 mil. euro, din care 16,88 mil. euro aferent proiectelor tranzitate;
- stimularea comasării terenurilor agricole prin reducerea fragmentării acestora, în vederea creșterii productivității și competitivității din acest sector, au fost semnate trei contracte în valoare de 0,002 mil. euro, aferente schemei pentru micii fermieri din PNDR 2014-2020;
- creșterea competitivității întreprinderilor care procesează/comercializează produse agricole, aferent submăsurii 4.2 „Sprijin pentru investiții în prelucrarea/comercializarea și/sau dezvoltarea de produse agricole”, au fost sprijiniți 499 de beneficiari și efectuate plăți în valoare de 137,81 mil. euro iar aferent submăsurii 4.2a „Investiții în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol”, au fost sprijiniți 14 beneficiari și efectuate plăți în valoare de 3,29 mil. euro;
- sprijinul acordat prin sM 4.3 „Investiții pentru dezvoltarea, modernizarea sau adaptarea infrastructurii agricole și silvice” pentru investiții în modernizarea infrastructurii secundare de irigații contribuie la domeniul de intervenție DI 5A „Eficientizarea utilizării apei în agricultură” și are un efect pozitiv prin promovarea tehnologiilor noi, economisirea apei în agricultură și scăderea costurilor determinate de consumul apei. Sunt sprijinite investiții în modernizarea infrastructurii secundare de irigații, a clădirilor aferente stațiilor de pompare de punere sub presiune și/sau racordarea la utilități, inclusiv construcția/modernizarea bazinelor de colectare și stocare a apei de irigat. Până în prezent au fost semnate 347 contracte în valoare publică de 282,76 mil. euro, din care 72 contracte tranzitate din PNDR 2007-2013 în PNDR 2014-2020 în vederea finalizării. Plăți efectuate 119,20 mil. euro, din care 8,95 mil. euro, aferent proiectelor tranzitate;
- operaționalizarea fondului de creditare în agricultură prin care se urmărește creșterea accesului la finanțare a fermierilor pentru realizarea investițiilor care să contribuie la diversificarea economiilor din zonele rurale. Până în prezent, Fondul European de Investiții (FEI) a selectat cinci bănci care să acționeze ca intermediari financiari. La sfârșitul lunii decembrie erau acordate 274 de credite, în valoare de cca. 36,5 mil. euro.

Pentru asigurarea viabilității economice a fermelor, exploatațiilor agricole și forestiere, prin FEADR 2014-2020, se continuă susținerea investițiilor în modernizarea infrastructurii

secundate de irigații. Astfel, au fost semnate 347 contracte, din care 72 transferate din PNDR 2007-2013 și au fost efectuate plăți în valoare de 119,20 mil. euro, din care 8,95 mil. euro pentru proiectele tranzitate.

Complementar investițiilor realizate din FEADR 2014-2020, guvernul va acționa pentru **dezvoltarea infrastructurii principale de irigații**, în conformitate cu prevederile *Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România*⁶⁸, elaborat de MADR pentru a se asigura dezvoltarea infrastructurii principale. În perioada 2017 - 2018, s-au pus în funcțiune 14 amenajări de irigații nepuse în funcțiune de peste 20 - 25 de ani. În martie 2019 a început campania de irigații iar suprafața pregătită pentru irigații a fost de 1,4 mil. ha. Există 68 de obiective în faza de proiectare, valoarea investițiilor în anul 2019 fiind de 60,2 mil. euro.

Continuă **dezvoltarea și diversificarea lanțurilor scurte de aprovizionare**⁶⁹ pentru **comercializarea produselor agroalimentare**⁷⁰. În acest sens, aferent sM. 16.4, au fost sprijiniți 50 beneficiari, fiind efectuate plăți în valoare de 1,72 mil. euro. De la demararea PNDR 2014-2020, aferent sub-măsurii 16.4a au fost sprijiniți 21 beneficiari și au fost efectuate plăți în valoare de 0,67 mil. euro.

În vederea sprijinirii înființării și funcționării grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte-pilot și noi produse⁷¹ pentru sM 16.1, au fost depuse 117 cereri de exprimare a interesului, aferente etapei I și au fost selectate 24 cereri în valoare publică de 8,4 mil. euro. Totodată, au fost depuse 19 proiecte aferente etapei a II-a (depunerea, evaluarea și selecția proiectului detaliat al GO). Pentru sM 16.1a au fost depuse 73 cereri de exprimare a interesului aferente etapei I și au fost selectate 17 cereri în valoare publică de 7,2 mil. euro. Totodată au fost depuse 11 proiecte aferente etapei a II-a.

Pentru **susținerea dezvoltării durabile a turismului**, prin POR 2014-2020, au fost semnate 43 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 137,21 mil. euro și au fost efectuate plăți către beneficiari în valoare de 18,12 mil. euro.

În scopul **susținerii industriilor culturale și creative**, un alt sector important al economiei naționale prevăzut de SNC, se are în vedere elaborarea *Strategiei sectoriale în domeniul culturii*. În acest scop, ulterior evaluării tehnice și financiare⁷², proiectul aferent *Viziune strategică și coerentă pentru sectorul cultural*, a fost aprobat pentru finanțare în cadrul POCA.

Pentru elaborarea *Codului patrimoniului cultural*, este în curs de implementare, începând cu iulie 2018, proiectul *Monumente istorice - Planificare strategică și politici publice optimizate*. Continuă sistematizarea și simplificarea progresivă a fondului legislativ cu incidență în domeniul patrimoniului cultural, un alt obiectiv al proiectului. Astfel, până în prezent, au fost analizate 22 acte normative din cele prevăzute în cadrul proiectului și alte 20 acte normative conexe. Se are în vedere finalizarea activității de sistematizare, ulterior încheierii procesului de consultare publică a raportului de analiză. De asemenea, este în curs de desfășurare activitatea de codificare în procesul de elaborare a *Codului patrimoniului*

⁶⁸ Prin efectuarea investițiilor în reabilitarea infrastructurii principale de irigații se are în vedere creșterea ponderii suprafeței funcționale din suprafața viabilă și marginal viabilă economic pentru irigații (%) de la 50%, cât este nivelul actual, la 70% în anul 2020. Ținta pe termen lung (orizont 2030) va fi de 90%.

⁶⁹ Un lanț de aprovizionare care nu include mai mult de un intermediar între producător și consumator.

⁷⁰ FEADR 2014-2020, Sub-măsura 16.4 *Sprrijin pentru cooperarea orizontală și verticală între actorii din lanțul de aprovizionare, în vederea stabilirii și dezvoltării de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale, precum și în vederea realizării de activități de promovare în context local pentru dezvoltarea de lanțuri scurte de aprovizionare și de piețe locale* și submăsura 16.4.a

⁷¹ PNDR 2014-2020, Sub-măsura 16.1. și 16.1a (domeniul pomicol) - *Sprrijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale (GO), pentru dezvoltarea de proiecte-pilot, noi produse*.

⁷² Fiind admis după verificarea administrativă și a eligibilității.

cultural, prevăzută a se finaliza în aprilie 2020. În cadrul proiectului, au fost finalizate alte două etape, respectiv metodologia de inventariere a monumentelor istorice și procesul-pilot de inventariere a patrimoniului imobil, fiind în curs de desfășurare centralizarea informațiilor și redactarea fișelor.

Pentru **prezervarea patrimoniului cultural, științific și educațional**, din luna iulie 2018, este în curs de implementare proiectul *E-Cultura: Biblioteca Digitală a României* (valoarea totală a acestuia fiind de aproximativ 53 mil. lei, din care 43,6 mil. lei finanțare din FEDR⁷³). În ceea ce privește prima componentă a proiectului - digitalizarea patrimoniului, până în prezent, au fost digitalizate peste 269.000 de resurse culturale din cele 550.000 prevăzute.

Referitor la crearea platformei *culturalia.ro*, au fost finalizate procedura simplificată de achiziție de echipamente pentru echipa de management și 3 proceduri de achiziții (licitații deschise) pentru: servicii de dezvoltare a platformei informatice ce va avea rol de bibliotecă digitală și catalog partajat; achiziția echipamentelor necesare platformei informatice; achiziția de echipamente necesare procesului de digitizare și catalogare.

Se are în vedere implementarea proiectului *e-patrimoniu*, complementar cu *e-cultura*, prin care să se realizeze o bază de date completă și actualizată privind monumentele istorice din România, utilizându-se mijloace TIC moderne, precum și să se dezvolte proceduri de e-guvernare aferente interacțiunii dintre deținătorii de monumente și instituțiile publice. În acest scop, a fost elaborată fișa de proiect, fiind în curs de identificare sursele de finanțare.

Pentru **creșterea gradului de acces la cultură, promovarea diversității culturale și consolidarea dialogului intercultural**, la data de 1 aprilie 2020, în cadrul Programului RO-CULTURA, a fost lansată cea de-a doua sesiune a apelului de proiecte *Consolidarea antreprenorialului cultural și dezvoltarea audienței și a publicului*, care se va încheia la 1 iulie 2020. Bugetul proiectului este de 2 mil. euro⁷⁴.

Continuă finanțarea din FEADR 2014-2020 a investițiilor pentru restaurarea, conservarea și valorificarea obiectivelor de patrimoniu cultural, în cadrul submăsurii 7.6 *Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural* din PNDR. Alocarea a fost epuizată în anul 2017, în prezent fiind continuată implementarea proiectelor depuse în anii anteriori de care beneficiază 660 obiective de patrimoniu, fiind efectuate plăți în valoare de 82,19 mil. euro. În ceea ce privește FEDR, patrimoniul cultural este finanțat din cadrul axei prioritare 5 din POR 2014-2020, prioritatea de investiții 5.1 - *Conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural*, beneficiind de o alocare totală de 369,31 mil. euro. Au fost semnate 214 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 509,83 mil. euro și au fost efectuate plăți către beneficiari în valoare de 125,6 mil. euro.

În contextul pandemiei COVID-19, au fost promovate o serie de măsuri relevante atât pentru administrația publică din domeniul cultural, cât și pentru sectoarele private culturale și creative. Astfel, OUG nr. 29/2020, OUG nr. 30/2020 și OUG nr. 32/2020 privind **șomajul tehnic** au impact și asupra acestor sectoare, conținând inclusiv o prevedere specială pentru persoanele fizice care obțin venituri exclusiv din drepturile de autor și drepturile conexe, conform reglementărilor în vigoare. De asemenea, pentru încurajarea și susținerea industriei cinematografice, a fost majorat, de la 2% la 4% procentul alocat acestui sector din sumele colectate la buget de operatorii jocurilor de noroc.

⁷³ Perioada de implementare: 13 iulie 2018 - 12 iulie 2021 (36 luni).

⁷⁴ Finanțat prin granturile SEE 2014 - 2021.

La data de 27 martie 2020, MC a lansat **programul ACCES Online 2020** care prevede finanțarea proiectelor culturale care pot fi diseminate integral în mediul online, fiind destinat susținerii artiștilor independenți și profesioniștilor din domeniul culturii care nu pot derula activități cu public în această perioadă. Domeniile vizate sunt: teatru, muzică, dans, arte vizuale, patrimoniu imaterial. Bugetul acestui program este de 1 mil. lei, cu o alocare de maxim 50,000 lei/per proiect.

Pentru **facilitarea accesului la cultură prin intermediul platformelor digitale**, majoritatea instituțiilor publice de cultură și-au asigurat prezența on-line (website-uri sau pagini de socializare) prin difuzarea de concerte, piese de teatru, opere, filme, expoziții, tururi virtuale. De asemenea, a fost creată o platformă de înregistrare a activităților culturale on-line la nivel național de către Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală. Această platformă identifică atât furnizorii, cât și conținuturile culturale circulate în mediul online și va fi disponibilă în limbile română și engleză începând cu data de 21 aprilie 2020. De asemenea, a fost demarat, la începutul lunii martie 2020, un studiu privind piața digitală a produselor culturale.

Acordarea de ajutoare de stat pentru sprijinirea investițiilor

În ceea ce privește **acordarea de ajutor de stat⁷⁵ pentru stimularea investițiilor cu impact major în economie**, până în prezent au fost emise 55 acorduri pentru finanțare, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare totală de 504,58 mil. euro. Până în prezent, plățile efectuate au însumat echivalentul a 167,73 mil. euro. În perioada aprilie 2019 - martie 2020 au fost emise 25 acorduri pentru finanțare, pentru care a fost aprobat un ajutor de stat în valoare de 128,41 mil. euro. Din cele 55 de întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare, 9 se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției. În aceeași perioadă, plățile efectuate au însumat echivalentul a 77,7 mil. euro.

Referitor la acordarea de ajutor de stat⁷⁶ pentru dezvoltarea economică durabilă, până în prezent plățile efectuate au însumat echivalentul a 343,78 mil. euro. Au fost emise 59 de acorduri pentru finanțare, dintre care 20 au fost revocate, toate cele 39 de întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare au finalizat investițiile, 20 se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției, în timp ce 19 întreprinderi au încheiat această etapă.

Pentru acordarea de ajutor de stat⁷⁷ pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții, au fost emise 4 acorduri de finanțare, pentru care a fost alocat un ajutor de stat în valoare totală de 103,11 mil. euro. Toate cele patru întreprinderi care au primit ajutoare de stat au finalizat etapa de monitorizare privind menținerea investiției.

Cât privește ajutorul de stat⁷⁸ pentru dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, până în prezent au fost emise 2 acorduri pentru finanțare, fiind efectuate plăți totale în valoare de 70,94 mil. euro. Cele două întreprinderi pentru care au fost emise acorduri pentru finanțare se află în etapa de monitorizare privind menținerea investiției.

⁷⁵ H.G. nr. 807/2014 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat având ca obiectiv stimularea investițiilor cu impact major în economie

⁷⁶ H.G. nr. 1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile

⁷⁷ H.G. nr. 1165/2007 pentru stimularea creșterii economice prin sprijinirea realizării de investiții

⁷⁸ H.G. nr. 753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor

În ceea ce privește acordarea de ajutoare de stat⁷⁹ pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, plățile efectuate au însumat echivalentul a 99,33 mil. euro. Întreprinderile pentru care au fost emise acorduri de finanțare au finalizat etapa de implementare a proiectelor de investiții. Toate cele 14 întreprinderi se află în etapa de monitorizare a investiției și/sau a locurilor de muncă create în urma efectuării plății. În anul 2019, plățile efectuate au însumat echivalentul a 8,92 mil. euro, acesta fiind ultimul an în care s-au realizat plăți.

Pentru creșterea capacității autorităților de evaluare a impactului ajutoarelor de stat, în ceea ce privește studiul privind puterea de piață, au fost derulate trei sesiuni de formare la care au participat 150 de invitați.

În contextul gestiunii pandemiei de COVID-19, având în vedere Decretul Președintelui României nr 195/2020 prin care a fost declarată starea de urgență pe tot teritoriul României, și în vederea urgentării efectuării plății ajutorului de stat solicitat de beneficiari, a fost aprobată HG nr. 268/2020 pentru modificarea HG nr. 807/2014 care prevede ca în perioada 6 aprilie 2020 - 31 decembrie 2020 să se elimine o etapă din cadrul soluționării cererilor de plată, respectiv efectuarea verificării la fața locului. Prevederea se va aplica și pentru cererile de plată aflate în curs de soluționare la momentul aprobării HG nr. 268/2020.

De asemenea, pentru a veni în sprijinul mediului de afaceri din România, MFP a elaborat o serie de propuneri de modificare a cadrului legal în ceea ce privește obligațiile beneficiarilor de ajutor de stat în baza tuturor schemelor administrate de MFP, care se pot confrunta cu eventuale blocaje în activitatea curentă. Astfel, MFP are în vedere, printre altele, implementarea unui mecanism privind recalcularea contribuțiilor la dezvoltarea regională și/sau a altor obligații prevăzute în acordurile pentru finanțare, luând în calcul această perioadă, în care activitatea societăților beneficiare de ajutor de stat, și nu numai, poate avea de suferit.

Îmbunătățirea performanțelor întreprinderilor publice (ÎP)

MFP, prin structurile competente, urmărește în mod constant implementarea guvernantei corporative conform prevederilor legale incidente, inclusiv prin acțiuni de control urmare cărora, în cazul nerespectării prevederilor legale, sunt aplicate sancțiuni contravenționale conform prevederilor legale în vigoare. Raportul anual privind activitatea ÎP pentru anul 2018 a fost publicat pe site-ul MFP în data de 10 septembrie 2019.

În ceea ce privește monitorizarea întreprinderilor publice conform prevederilor OMFP nr. 1952/2018, din totalul de 146 întreprinderi publice de subordonare centrală, obligate la aplicarea prevederilor OUG nr. 109/2011, la 31 decembrie 2019, un număr de:

- 22 ÎP au finalizat procesul de selecție a administratorilor și directorilor conform prevederilor OUG nr. 109/2011;
- 63 ÎP se aflau în diferite etape ale procesului de selecție a administratorilor și directorilor conform prevederilor OUG nr. 109/2011;
- 37 ÎP nu au demarat procesul de selecție a administratorilor și directorilor conform OUG nr. 109/2011;
- 24 ÎP nu au declarat stadiul procesului de selecție conform OUG nr. 109/2011.

Din totalul de 1141 întreprinderi publice de subordonare locală, obligate la aplicarea prevederilor OUG nr. 109/2011, la 31 decembrie 2019, un număr de:

- 301 ÎP au finalizat procesul de selecție a administratorilor și directorilor conform

⁷⁹ H.G. nr. 797/2012 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă

- prevederilor OUG nr. 109/2011;
- 98 ÎP se aflau în diferite etape ale procesului de selecție a administratorilor și directorilor conform prevederilor OUG nr.109/2011;
- 89 ÎP nu au demarat procesul de selecție a administratorilor și directorilor conform OUG nr. 109/2011;
- 653 ÎP nu au declarat stadiul procesului de selecție conform OUG nr. 109/2011.

Referitor la *verificarea modului de respectare a prevederilor privind aplicarea guvernantei corporative și luarea măsurilor legale potrivit art. 59¹ alin. (5) din OUG. nr. 109/2011 și OMFP nr. 2460/2016*, au fost împuternicite persoanele din cadrul aparatului de inspecție economico - financiară de a constata contravențiile și a aplica sancțiunile prevăzute de OUG nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice. Astfel, în anul 2019, s-au efectuat un număr de 98 acțiuni de verificare la autorități/întreprinderi publice. Cu ocazia controalelor efectuate, au fost aplicate un număr de 89 sancțiuni contravenționale și au fost dispuse măsuri de remediere a deficiențelor. În anul 2020, au fost programate la nivelul aparatului de inspecție economico-financiară un număr de 119 acțiuni de control la autorități publice/operatori economici, urmând ca pe parcursul anului să se efectueze verificări și la alți operatori la care se vor primi sesizări.

Raportul pentru anul 2018 privind evoluția și performanța activității regiilor autonome și societăților la care MEEMA deține calitatea de Autoritate Publică Tutelară a fost elaborat și a fost publicat pe pagina de internet a MEEMA unde au fost publicate și rapoartele privind evaluarea activității directorilor/directoratului societăților. Conform prevederilor art. 58 alin. (1) Raportul pentru anul 2019 va fi publicat până la sfârșitul lunii iunie 2020.

În conformitate cu prevederile art. 3 alin. (1) lit. (b) din OMFP nr. 1952/2018, MEEMA a transmis către MFP informațiile cuprinse în anexele 1 și 3 ale formularului S1100 pentru semestrul II al anului 2019.

Pentru **consolidarea/crearea structurilor responsabile cu gestionarea ÎP din cadrul autorităților tutelare**, pentru asigurarea funcționării corespunzătoare a structurilor cu atribuții în aplicarea Legii nr. 111/2016 privind guvernanta corporativă, MEEMA a angajat două persoane. Totodată, Departamentul pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului (DPAPS) a fuzionat prin absorbția de către MEEMA. Astfel, în cadrul ministerului a fost înființată Direcția Administrare Participații, Guvernanta Corporativă și Insolvență (DAPGCI), având ca structură distinctă Serviciul Guvernanta Corporativă (SGC).

În ceea ce privește îmbunătățirea performanțelor la ÎP care au implementat deja **managementul profesionist pentru MEEMA**, managementul profesionist s-a introdus la o parte dintre ÎP, unde au fost negociați indicatorii cheie de performanță financiari și nefinanciari, anexă la contractele de mandat, instrumente de măsurare a performanțelor stabilite cu scopul de a determina eficientizarea activității din cadrul ÎP și creșterea profitabilității. În prezent se derulează un contract de asistență și recrutare membri CS/CA, semnat cu experți independenți. Pe paginile de internet ale MEEMA și ÎP aflate sub autoritatea sa, au fost publicate șase scrisori de așteptări.

MEEMA în calitate de autoritate publică tutelară, a dispus măsurile necesare în vederea declanșării procedurii de selecție a membrilor Consiliilor de Administrație/Supraveghere la societățile la care deține pachetul majoritar de acțiuni, având un rol activ în implementarea prevederilor OUG nr. 109/2011.

În privința societăților din domeniul energiei și resurselor energetice au fost implementate prevederile OUG nr. 109/2011 privind guvernanta corporativă a întreprinderilor publice la următoarele societăți: CONPET SA, OIL Terminal SA, Electrocentrale Grup SA, Societatea de Administrare a Participațiilor în Energie (SAPE) SA, SPEEH Hidroelectrică SA, SN

Nuclearelectrica SA și Societatea Uzina Termoelectrica Midia SA.

Continuă activitățile derulate în scopul **selectării managementului profesionist la ÎP din domeniul transporturilor**⁸⁰. Până în trim. I/2020 au fost aprobate și publicate documente specifice procedurii de recrutare a managementului profesionist (peste 11 scrisori de așteptări, profiluri de candidat, profiluri membru Consiliul de Administrație/CA, componente inițiale) și au fost numiți membrii CA la nouă ÎP care funcționează sub autoritatea MTIC. De asemenea, prin OMT nr. 1115/31 iulie 2019 s-a stabilit declanșarea procedurii de selecție a candidaților pentru pozițiile de administratori vacante sau care urmează să devină vacante, precum și cele ocupate provizoriu la alte 4 regiile autonome⁸¹ și prin Hotărârea Adunării Generale a Acționarilor Companiei Naționale de Transporturi Aeriene Române Tarom S.A. nr. 10/2 septembrie 2019 s-a decis declanșarea procedurii de selecție a candidaților pentru pozițiile de administratori vacante sau ocupate provizoriu. Pentru achiziționarea serviciilor expertului independent (persoană fizică sau juridică) specializat în recrutarea și selectarea candidaților pentru pozițiile de administrator, bugetul alocat în 2020 este de 150.000 lei.

În vederea creșterii performanțelor economice continuă **procesul de restructurare/reorganizare și eficientizare a unor ÎP din domeniul energiei și transporturilor**.

În *domeniul energiei*, prin Decizia CE 48394 din 2018/C (ex2017/N), adoptată la 24 februarie 2020, ajutorul de stat individual de salvare acordat Companiei Naționale a Uraniului a fost declarat incompatibil cu piața internă și a fost dispusă recuperarea acestuia până la 25 iunie 2020.

În *domeniul transporturilor*, eforturile se concentrează pe *restructurarea/eficientizarea activității TAROM*. În acest scop este în curs de elaborare (cu consultantul PriceWaterhouse Cooper) un program de restructurare al companiei, pe perioada 2020 - 2022, a cărui implementare va demara după primirea ajutorului de salvare adoptat de Guvernul României prin OUG nr. 12/2020 și aprobat de către COM, care prevede un împrumut, în limita sumei de 199,052 mil. lei, pe o perioadă de 6 luni. De asemenea, sunt implementate măsuri pentru: reînnoirea flotei (în luna decembrie 2019 a fost semnat un contractul pentru achiziția în leasing operațional a nouă aeronave ATR72-600, din care 4 aeronave au intrat deja în flotă în perioada februarie - martie 2020, urmând ca până la sfârșitul lunii aprilie 2020 să fie livrate încă 3 avioane; se află în derulare procedurile de vânzare pentru ATR-urile mai vechi aflate în proprietate); derularea proiectului pentru modernizarea sistemului aplicațiilor și produselor (SAP) și implementarea sistemului de contabilitate venituri și pasageri; restructurarea rețelei de rute în vederea eficientizării operării (până în martie 2020 au fost închise șase rute, dar contextul global legat de COVID-19 nu favorizează deschiderea de rute noi).

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 2, ODD 8, ODD 9, ODD 11 și ODD 12.

⁸⁰ 20 de ÎP stabilite în baza OMT nr. 348/20 martie 2017 și a OMT nr. 573/23 mai 2017

⁸¹ Regia Autonomă "Administrația Română a Serviciilor de Trafic Aerian - ROMATSA"; Regia Autonomă "Autoritatea Aeronautică Civilă Română"; Regia Autonomă "Administrația Fluvială a Dunării de Jos" Galați; Regia Autonomă "Administrația Canalului Navigabil Bega" Timiș

3.3. Consolidarea capacității administrative și alte măsuri guvernamentale

Direcții de acțiune:

- ✓ implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă
- ✓ creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene
- ✓ continuarea procesului de descentralizare
- ✓ planificarea strategică și prioritizarea politicilor guvernamentale
- ✓ consolidarea culturii transparenței și a guvernării participative
- ✓ stabilirea unui regim juridic-cadru unitar pentru administrația publică centrală și locală
- ✓ îmbunătățirea managementului resurselor umane din administrația publică
- ✓ profesionalizarea personalului din administrație
- ✓ mai buna reglementare
- ✓ dezvoltarea teritorială
- ✓ îmbunătățirea condițiilor privind locuirea
- ✓ îmbunătățirea soluțiilor de e-guvernare
- ✓ continuarea reformei sistemului de achiziții publice
- ✓ alte demersuri în sprijinul funcționării administrației

Refacerea capacității administrative și a încrederii cetățenilor în instituțiile publice, respectarea principiilor de transparență, integritate, profesionalism se numără printre obiectivele pe termen scurt statuate în *Programul de Guvernare*, cu rol important în pregătirea reformelor necesare pentru modernizarea României în spirit european.

Implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă

În privința ODD, România a realizat pași concreți astfel încât din anul 2017, în subordinea prim-ministrului, în cadrul aparatului de lucru al guvernului a fost înființat Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă (DDD)⁸² cu rolul principal de coordonare a activităților de implementare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă a ONU și a Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030 (SNDDR). În consecință, în anul 2018, DDD a revizuit SNDDR, conform celor 17 ODD-uri adoptate prin Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, la nivelul ONU, în septembrie 2015. SNDDR a fost aprobată prin HG nr. 877/2018.

În plus, prin HG nr. 272/2019, a fost înființat *Comitetul interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă*, compus din membri ai guvernului, sub președinția Prim-ministrului. Comitetul urmărește procesul de implementare, monitorizare, evaluare și revizuire a acestei strategii și asigură coerența în procesul de elaborare și promovare a actelor normative care vizează dezvoltarea durabilă, de către autoritățile și instituțiile publice cu responsabilități în punerea în aplicare a *Agendei 2030* pe plan național, regional și local. Tot la inițiativa Departamentului, la nivelul autorităților centrale /ministerelor sunt în curs de constituire

⁸² Prin HG nr. 313/2017 privind înființarea, organizarea și funcționarea Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă

Nucleele pentru Dezvoltare Durabilă.

Pentru urmărirea implementării SNDDR, DDD este beneficiarul proiectului finanțat din FSE, **"România Durabilă - Dezvoltarea cadrului strategic și instituțional pentru implementarea SNDDR 2030"**⁸³. În cadrul proiectului, DDD coordonează activități variate de implementare a SNDDR precum inventarierea politicilor existente, analiza decalajului înregistrat în legătură cu fiecare țintă pentru anul 2030 sau **elaborarea Planului de Acțiuni pentru implementarea SNDDR**, printr-o strânsă consultare a societății civile, mediului academic și sectorului privat.

Tot prin intermediul proiectului, DDD a demarat acțiunile de sprijin pentru elaborarea *Codului Român al Sustenabilității*⁸⁴, cu scopul creșterii gradului de transparență, prin crearea unor mecanisme pentru raportarea nefinanciară de către întreprinderile care intră sub incidența prevederilor *Ordinului MFP nr. 1.938/2016 privind modificarea și completarea unor reglementări contabile* prin care sunt transpuse parțial prevederile *Directivei 2014/95/UE de modificare a Directivei 2013/34/UE în ceea ce privește prezentarea de informații nefinanciare și de informații privind diversitatea de către anumite întreprinderi și grupuri mari*, cu privire la aspectele de mediu, sociale și de personal și cu privire la drepturile omului, combaterea corupției și a dării de mită. Acest cadru standardizat va permite realizarea de analize de tip *benchmarking*, *bench-learning*, în vederea asigurării transparenței și responsabilității atât pentru entitățile care sunt obligate să elaboreze această raportare, cât și pentru celelalte entități care doresc să elaboreze această raportare în mod voluntar. De asemenea, SGG (prin DDD⁸⁵) are în lucru elaborarea standardului ocupațional *expert în dezvoltare durabilă* pentru perfecționarea personalului din administrație, în scopul asigurării coerenței în actul guvernamental și de planificare strategică, pentru dezvoltare durabilă la nivelul administrației centrale și locale din România.

Creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene

În vederea creșterii capacității de absorbție a fondurilor europene structurale și de investiții și pentru îmbunătățirea administrării acestora, precum și pentru maximizarea impactului utilizării fondurilor puse la dispoziția României de către UE, se află în curs de implementare măsuri ce vizează monitorizarea punerii în aplicare a programelor operaționale finanțate din FESI 2014-2020, lansarea/accelerarea apelurilor de proiecte dedicate în special sectorului de sănătate, investițiilor sociale și celor care vizează creșterea competitivității economice, asigurarea transparenței în implementarea programelor și proiectelor europene, sprijinirea beneficiarilor de proiecte, inclusiv a IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor financiare și teritoriale. În anul 2019, au fost finalizate măsurile ce au condus la îndeplinirea tuturor celor 36 condiționalități ex-ante⁸⁶ asumate de România în *Acordul de Parteneriat*.

În contextul monitorizării implementării programelor FESI 2014-2020, până la data de 28 februarie 2020, au fost lansate 322 apeluri de proiecte, bugetul total pentru apelurile lansate fiind de aproximativ 26 mld. euro, ceea ce reprezintă aproximativ 97% din alocarea totală disponibilă pentru implementarea programelor finanțate din politica de coeziune (POIM, POC, POAT, POCU, POR și POCA). De asemenea, au fost contractate 7.572 proiecte în valoare totală de aproximativ 29,4 mld. euro, rata de absorbție a României fiind de aproximativ 38%.

Pentru asigurarea unei transparențe totale în implementarea programelor și proiectelor

⁸³ Cod proiect SIPOCA 613, perioadă de implementare 36 de luni, începând cu august 2019

⁸⁴ Se realizează prin proiectul SIPOCA 613

⁸⁵ Idem 84

⁸⁶ 7 condiționalități generale și 29 tematice

europene, pe paginile de internet ale instituțiilor care gestionează fonduri europene sunt disponibile informații relevante privind stadiul implementării FESI 2014-2020, iar până la sfârșitul lunii februarie 2020 au fost publicate 323 ghiduri ale solicitantului (atât finale, cât și în consultare publică).

Sprijinirea beneficiarilor de proiecte finanțate din fonduri europene a continuat prin instruirea a 2.562 persoane în cadrul proiectelor finanțate din POAT. Sesiunile de formare au abordat tematici precum elaborarea cererilor de finanțare, a rapoartelor de progres și cererilor de rambursare, conflictul de interese și incompatibilități, prevenirea neregulilor și a fraudei, noul pachet legislativ/noul sistem de verificare privind achizițiile publice, elaborarea de studii de fezabilitate, managementul serviciilor IT și al securității etc. 1012 persoane au participat la 23 de sesiuni de informare regională pentru beneficiarii POCU, sesiuni axate pe măsurile de evitare a suspiciunii de nereguli, fraude și conflicte de interese. În plus, cu finanțare din POAT, este acordată asistență pentru creșterea capacității administrative a beneficiarilor în privința pregătirii proiectelor mari de investiții, prin organizarea de sesiuni de instruire pe teme orizontale și specifice în cadrul acordului ASATIP⁸⁷ cu BEI pentru 570 de beneficiari POIM și în cadrul acordului cu BERD pentru 956 de beneficiari POIM din sectorul de apă și apă uzată.

De asemenea, în perioada august - octombrie 2019, s-a derulat un proces de analiză la nivelul POR, POC și POCU în vederea identificării unor **măsuri pentru simplificarea procesului de implementare**. În acest context, au avut loc reuniuni ale grupurilor de lucru constituite din reprezentanți ai AM, OI și din cadrul Direcției coordonare sistem și monitorizare, în cadrul cărora au fost analizate *documentele solicitate la depunerea cererii de finanțare/la semnarea contractului/la depunerea cererii de rambursare*, fiind evaluată necesitatea acestora (ca urmare a unor condiții prevăzute în regulamentele UE sau în legislația națională) sau obținerea documentelor prin acorduri cu alte instituții publice. Au fost abordate și aspecte ce țin de *verificările efectuate de AM și OI*, conform procedurilor (dacă sunt necesare prin prisma cerințelor din regulamentele UE, dacă există suprapuneri nejustificate sau dacă succesiunea verificărilor este una eficientă) și *modalitățile în care intervine sistemul informatic în proces*. Rezultatele preliminare ale analizei au fost structurate pe două categorii: (i) măsuri ce pot fi implementate în actuala perioadă de programare și (ii) măsuri care vor sta la baza pregătirii implementării perioadei viitoare de programare. Măsurile identificate au fost discutate cu reprezentanții COM și ai Autorității de Audit, iar acțiunile ulterioare au fost incluse într-un proiect de plan de acțiuni pentru simplificare, în care au fost integrate și propuneri suplimentare înaintate de către COM.

Se înregistrează evoluții în **crearea unei platforme digitale de comunicare și consultare între MFE și beneficiarii de fonduri europene**, aceasta fiind realizată din punct de vedere tehnic (mfe.gov.ro/comp). În prezent, MFE realizează o analiză privind instrumentele de comunicare cu beneficiarii și cu publicul larg.

A continuat susținerea IMM-urilor prin utilizarea instrumentelor financiare și a celor teritoriale, 10.441 întreprinderi fiind sprijinite prin POCU și 39 prin POC. Până la 30 decembrie 2019, au fost finanțate 2.122 de IMM-uri în cadrul *Inițiativei pentru IMM* (instrument financiar de tip garanție de portofoliu neplafonată). În cazul instrumentului financiar capital de risc, finanțat din POR - P.I 2.2, fondul *Morphosis Capital* a realizat prima investiție în compania DocProcess SA, în valoare de 3 mil. euro.

⁸⁷ Acord de servicii de asistență tehnică pentru implementarea proiectelor

În vederea asigurării unui răspuns eficient la criza generată de COVID-19, Guvernul României, prin MFE, sprijină în această perioadă, cu finanțare din fonduri europene, eforturile instituțiilor/autorităților române implicate în combaterea pandemiei, atât pentru procurarea de echipamente medicale/protecție destinate personalului medical care este implicat în tratarea pacienților contaminați cu coronavirus, cât și pentru realizarea de produse/tehnologii/procese/servicii noi sau semnificativ îmbunătățite pentru consolidarea răspunsului la criza COVID-19, în scopul producției și comercializării⁸⁸.

Conform prevederilor OUG nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii virusului COVID-19, pe perioada stării de urgență, prin POCU se vor susține următoarele măsuri:

- *sprijinirea asistenților/lucrătorilor sociali care sunt implicați în sprijinirea persoanelor în vârstă aflate în izolare la domiciliu sau cu restricții de deplasare, a persoanelor cu dizabilități și a familiilor care au în îngrijire persoane cu dizabilități pe perioada de epidemie cu COVID-19;*
- *sprijin pentru persoanele angajate în cadrul întreprinderilor a căror activitate este direct afectată ca urmare a declarării situațiilor de epidemii (ex. COVID-19), inclusiv subvenții;*
- *sprijin pentru acordarea unui stimulent de risc aplicat salariului existent pentru medici, personalul medico-sanitar, personalul paramedical, inclusiv personalul auxiliar, implicat direct în transportul, echiparea, evaluarea, diagnosticarea și tratamentul pacienților infectați cu COVID-19 pe perioada stării de urgență, precum și decontarea echipamentelor și materialelor de protecție pentru personalul din sănătate implicat direct în transportul, echiparea, evaluarea, diagnosticarea și tratamentul pacienților infectați cu COVID-19.*

A fost demarată modificarea POCU în sensul adaptării acestuia la măsurile prevăzute în OUG mai sus menționată.

Sunt evaluate, de asemenea, alte posibile măsuri în linie cu prevederile cadrului legislativ adoptat recent la nivel UE în context COVID-19, în special în privința flexibilităților în gestionarea fondurilor structurale și de investiții.

Continuarea procesului de descentralizare

Procesul de descentralizare continuă să fie o prioritate a guvernului, demersurile fiind circumscrise obiectivelor stabilite prin *Strategia Generală de Descentralizare*. Stadiul implementării acestei strategii, la nivelul trim. II/2019, a fost prezentat în cadrul memorandumului cu tema *Măsuri privind continuarea procesului de descentralizare*, aprobat în ședința de guvern din 20 iunie 2019. Continuă procedurile în sensul adoptării proiectului de HG pentru organizarea și funcționarea *Comitetului Tehnic Interministerial pentru Descentralizare și a grupurilor de lucru pentru descentralizarea competențelor*. Proiectul de act normativ a trecut prin procedura de transparență și consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale și urmează să fie transmis pe circuitul de avizare interministerială. Acest proiect vine în sprijinul ministerelor și al altor instituții ale administrației publice centrale responsabile de elaborarea și promovarea standardelor de calitate și, după caz, de cost pentru serviciile publice descentralizate.

În vederea îmbunătățirii calității serviciilor publice, sunt în curs de *aprobare standardele de*

⁸⁸ Detalii privind proiectele ce vor fi finanțate se găsesc la capitolul 4.8. Incluziunea socială și combaterea sărăciei, la secțiunea aferentă domeniului sănătate și 4.2. Cercetare, dezvoltare, inovare.

cost și de calitate ale acestor servicii. Termenul de aprobare este de 12 luni⁸⁹ de la intrarea în vigoare, în iulie 2019, a *Codului administrativ* pentru serviciile publice care au fost descentralizate, iar pentru serviciile publice care urmează să fie descentralizate, termenul este de 12 luni de la intrarea în vigoare a legilor sectoriale de descentralizare. Astfel, MLPDA coordonează procesul de elaborare a proiectelor de hotărâri ale guvernului pentru **aprobarea standardelor de calitate pentru serviciile publice descentralizate** pentru domeniile selecționate ca rezultat al implementării⁹⁰ proiectului “*Consolidarea cadrului pentru creșterea calității serviciilor publice și pentru sprijinirea dezvoltării la nivel local*”⁹¹.

Planificarea strategică și prioritizarea politicilor guvernamentale

Îmbunătățirea calității actului guvernamental și a managementului politicilor publice, în special prin întărirea rolului SGG în procesul de coordonare a politicilor, constituie unul dintre obiectivele majore ale reformei administrației. În acest context, demersurile de **planificare strategică și prioritizare a politicilor guvernamentale** (finanțate inclusiv din fonduri europene) rămân în atenția autorităților naționale, ca direcții de acțiune menite să conducă la consolidarea capacității instituționale a executivului de formulare a politicilor, comunicare, coordonare interministerială, respectiv la o transparență mai mare în actul de guvernare.

Astfel, continuă punerea în aplicare a *Planului Anual de Lucru al Guvernului* (PALG), raportul de evaluare pentru anul 2019 arătând că ministerele au implementat 33% din prioritățile asumate. Raportul a fost prezentat în ședința guvernului din 10 martie 2020. În luna ianuarie 2020, a fost elaborat PALG 2020, a cărui implementare este monitorizată la nivelul SGG. Totodată, începând cu anul 2019, se pune accent pe *consolidarea funcției de management strategic* a SGG. În luna august 2019, a fost semnat contractul de finanțare cu AM POCA pentru un proiect în acest scop, iar cel de asistență tehnică între SGG și BIRD-BM⁹², în luna decembrie. A fost finalizat un proiect de HG privind metodologia de elaborare, implementare și monitorizare a strategiilor guvernamentale la nivel național, care va intra în procedură de aprobare în trim. III/2020. În plus, a fost inițiat inventarul strategiilor cu termen de finalizare 2020, în vederea analizării intenției ministerelor de a lansa astfel de documente sau de a le continua pe cele existente. Următoarea etapă va consta în analizarea capacității de management strategic a ministerelor.

Din perspectiva **extinderii sistemului de planificare strategică**, au fost actualizate, pentru 2019-2022, cele 13 planuri strategice instituționale și elaborat raportul final al proiectului derulat de SGG⁹³. Documentul prezintă principalele zone de reformă ce trebuie implementate în continuare, pentru a avea un sistem complet și funcțional de planificare strategică și bugetare pe bază de programe. De asemenea, a fost revizuit proiectul de HG privind metodologia de planificare strategică, aprobarea sa fiind preconizată pentru trim. III/2020. Proiectul se va încheia în luna iulie 2020 și este de natură să contribuie la consolidarea componentei de monitorizare pe baza indicatorilor de performanță, în vederea îmbunătățirii procesului decizional și creșterii calității cheltuielilor publice. Pentru a aplica

⁸⁹ Potrivit art. 80 alin. (1) din OUG nr. 57/2019 privind *Codul Administrativ*.

⁹⁰ În anul 2018, au fost elaborate propuneri de standarde de calitate și, după caz, de cost pentru următoarele domenii de servicii publice descentralizate: servicii comunitare de utilități publice; ordine, siguranță publică și evidența persoanelor; asistență socială; cultură, tineret și sport; administrarea domeniului public și privat al UAT, iar în anul 2017, pentru sănătate și educație.

⁹¹ Proiect SIPOCA 9, co-finanțat din FSE, prin POCA

⁹² Durată: trim. IV/2019 - IV/2022

⁹³ SIPOCA 28; s-a axat pe domenii precum: *agricultură, administrație, economie, educație, mediul de afaceri, finanțe publice, sănătate, transporturi* etc.

sistemul de planificare strategică la nivelul tuturor ministerelor, este în derulare un *al doilea proiect*⁹⁴, care vizează domenii precum *justiția, energia, cultura, comunicațiile și societatea informațională, turismul etc.*

Consolidarea culturii transparenței și a guvernării participative

În trim. IV/2019 a fost finalizat proiectul *Guvernare transparentă, deschisă și participativă-standardizare, armonizare, dialog îmbunătățit* (grup-țintă: autoritățile publice centrale și locale, societatea civilă). Au fost elaborate propuneri legislative de modificare a normelor de aplicare a *Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public* și norme de implementare a *Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională*. Proiectele de HG urmează a fi supuse procedurii de consultare publică și, ulterior, transmise spre adoptare, în ședință de guvern (2020). De asemenea, a fost realizat documentul de politică publică *Îmbunătățirea procesului de asigurare a transparenței instituționale la nivelul administrației publice centrale și locale*. Potrivit acestuia, studiile și analizele elaborate prin proiect arată o creștere a interesului pentru participare publică (informare, consultare, transparență), fapt care influențează dezvoltarea cadrului instituțional și non-instituțional de dialog social și consultare publică⁹⁵.

SGG va sprijini, în continuare, procesul legislativ la nivelul guvernului, prin elaborarea și implementarea politicii în materie de guvernare deschisă, transparență și acces la informații de interes public, consultare publică. În acest sens, printre activitățile principale 2020-2021 se regăsesc: (i) demersuri privind solicitarea de finanțare nerambursabilă din FSE (POCA) pentru un proiect axat pe crearea unui parteneriat strategic autorități publice-societate civilă, în scopul creșterii calității proceselor de consultare publică; (ii) coordonarea elaborării, implementării și monitorizării *Parteneriatului pentru o Guvernare Deschisă* (PGD); (iii) operaționalizarea platformei *Registrul Unic de Transparență a Intereselor*; (iv) lansarea proiectului *Consolidarea capacității în domeniul guvernării publice în România* (realizarea, de către OCDE, a unei analize a politicilor în domeniul guvernării deschise, care va ajuta dezvoltarea unei noi strategii naționale în materie).

Obiectivul de asigurare a calității, transparenței procesului decizional a fost urmărit și din perspectiva administrației publice locale. În scopul creșterii gradului de implicare a autorităților din acest sector în implementarea principiilor PGD, precum și a cetățenilor în procesul decizional, au fost organizate opt sesiuni de informare la nivel regional (iunie-iulie 2019), cu peste 200 reprezentanți ai administrației publice locale, ONG-urilor și mediului academic. Totodată, 119 autorități au primit asistență și îndrumare în implementarea planurilor de acțiune locală. Acțiunea a fost finalizată în trim. IV/2019. În contextul elaborării *Planului Național de Acțiune 2020-2022* pentru punerea în practică a angajamentelor din PGD, măsurile destinate guvernării deschise la nivel local rămân în atenția MLPDA.

Stabilirea unui regim juridic-cadru unitar pentru administrația publică centrală și locală

Continuă eforturile pentru stabilirea unui regim juridic-cadru unitar, clar și coerent, atât pentru administrația publică centrală, cât și locală. *Codul de Procedură Administrativă* urmează a fi realizat prin proiectul *Instrumente de sistematizare a legislației, de*

⁹⁴ SIPOCA 612, asistență tehnică: BM

⁹⁵ <https://sgg.gov.ro/new/wp-content/uploads/2019/12/Document-de-politica-publica.pdf>

*monitorizare și de evaluare în administrația publică (SIPOCA 59)*⁹⁶. În luna februarie 2020, a fost semnat contractul de prestări servicii pentru organizarea evenimentelor și consultărilor necesare fundamentării și elaborării proiectului de cod. La începutul lunii martie 2020, au fost dezbătute cu actorii relevanți aspectele care vor forma obiectul metodologiei de lucru pentru procesul de analiză a legislației aplicabile, a situațiilor și dificultăților întâlnite în practică de către autoritățile și instituțiile publice în ceea ce privește principalele categorii de acte și contracte administrative, doctrina și experiența altor state. Au fost agreate elementele de structură/conținut aferente metodologiei, document care va fi supus validării în cel de-al doilea atelier de lucru. Având în vedere situația epidemiologică și instituirea stării de urgență⁹⁷, evenimentele dedicate procesului de fundamentare și întocmire a proiectului de cod au fost reprogramate.

Acțiunea **elaborarea unei metodologii de evaluare a impactului implementării sistemelor și instrumentelor de management al calității în administrația publică** are loc prin același proiect, SIPOCA 59. În trim. II/2019, au demarat activitățile pentru analiza preliminară privind identificarea și dezvoltarea setului de indicatori relevanți, respectiv a tipurilor de date care vor fi colectate pentru măsurarea impactului măsurilor legate de managementul calității. În trim. I/2020, s-au desfășurat două ateliere de lucru pe tema propunerilor de indicatori specifici de impact și a modalităților de colectare a datelor, concluziile urmând a fi luate în considerare la elaborarea metodologiei. Aceasta va avea în vedere progresele înregistrate în privința îmbunătățirii modului de realizare a activităților și prestare a serviciilor publice prin implementarea instrumentelor de management al calității și se va baza pe un set de indicatori relevanți pentru evaluarea impactului (ex. rezultatele instituției publice, pornind de la obiectivele/țintele stabilite; gradul de satisfacție al beneficiarilor).

Proiectul **Codului finanțelor publice locale**⁹⁸, care vizează sistematizarea, concentrarea și asanarea normelor juridice specifice domeniului, va fi supus unui nou proces de consultare cu structurile asociative ale administrației publice locale, în vederea actualizării, până la sfârșitul anului 2020, a formei documentului elaborat în anul 2018 de către direcția de specialitate din MLPDA.

Îmbunătățirea managementului resurselor umane din administrația publică

Îmbunătățirea managementului resurselor umane rămâne în atenție, ca direcție de acțiune menită să asigure o gestiune coerentă a carierei, cu efecte benefice atât pentru instituțiile publice, din perspectiva eficientizării cheltuielilor de personal, cât și pentru funcționari, din punct de vedere al motivării și stabilității în funcție⁹⁹. Astfel, continuă *monitorizarea respectării normelor de conduită de către funcționarii publici și a implementării procedurilor disciplinare*¹⁰⁰, precum și *evaluarea nevoilor/cerințelor de formare pentru autoritățile și instituțiile din administrația centrală și locală*. În anul 2019, ANFP a centralizat 166 planuri anuale de perfecționare profesională a funcționarilor, printre domeniile de interes pentru administrația publică centrală și locală regăsindu-se *managementul și comunicarea, respectiv transparența decizională* (peste 40% din opțiunile

⁹⁶ Co-finanțare FSE, durată: aprilie 2018 - iulie 2021; beneficiar: MLPDA

⁹⁷ Decretul Președintelui României nr. 195, MO nr. 212 din 16 martie 2020

⁹⁸ Tezele prealabile ale Codului finanțelor publice locale au fost aprobate prin HG nr. 285/27 aprilie 2017.

⁹⁹ http://www.dpfb.mdrap.ro/documents/strategia_administratiei_publice/Strategia_pentru_consolidarea_administratiei_publice_2014-2020.pdf

¹⁰⁰ Potrivit OUG nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu completările ulterioare, pe baza rapoartelor transmise de consilierii de etică, ANFP elaborează rapoarte anuale privind monitorizarea implementării principiilor și standardelor de conduită, precum și a procedurilor disciplinare în cadrul autorităților și instituțiilor publice.

de perfecționare), *dreptul și legislația comunitară* (11%), *gestionarea fondurilor europene, TIC, resursele și serviciile publice, dezvoltarea regională durabilă* (fiecare cu 8%)¹⁰¹.

Punerea în aplicare a măsurilor legate de *stabilirea cadrului normativ primar pentru crearea sistemului electronic național de evidență a ocupării în administrație, reevaluarea modalității de recrutare a funcționarilor, stabilirea rolului ANFP, revizuirea și completarea cadrului normativ privind consilierul de etică* trebuie corelată cu prevederile *Codului administrativ*¹⁰².

Implementarea unor asemenea măsuri prezintă relevanță pentru reforma sistemului de administrație în general, contribuind la asigurarea unui cadru instituțional și de reglementare a resurselor umane stabil, cuprinzător și coerent. În trim. I/2020, a fost definitivat și supus transparenței decizionale, un proiect de HG referitor la procedura de desemnare, atribuțiile, modalitatea de organizare a activității și procedura de evaluare a performanțelor profesionale individuale ale funcționarului public desemnat *consilier de etică*, precum și pentru aprobarea modalității de raportare a instituțiilor, în scopul asigurării implementării, monitorizării și controlului respectării principiilor și normelor privind conduita funcționarilor. În același timp, SGG depune eforturi pentru operaționalizarea *Consiliului Național pentru Dezvoltarea Resurselor Umane în Administrația Publică*.

Activitățile care țin de *sistemul electronic național de evidență a ocupării în administrație* (ex. studiu despre necesarul de date comune privind personalul din administrație), de *reevaluarea modalității de recrutare a funcționarilor* (ex. sistem informatic pentru organizarea concursului național de recrutare și selecție în administrație) au loc în cadrul proiectului *Dezvoltarea unui sistem de management unitar al resurselor umane din administrația publică*¹⁰³. Acesta este menit să conducă la implementarea unor politici publice predictibile și sustenabile, care să identifice soluții pentru o gestiune standardizată a diferitelor categorii de resurse umane, dar și pentru a limita abordarea discreționară a proceselor decizionale. În trim. IV/2019, analiza funcțională referitoare la ANFP (cuprinsă în *Studiul privind cadrul legal și instituțional existent în domeniul resurselor umane*) a fost validată de *Comitetul național pentru coordonarea implementării Strategiei pentru consolidarea administrației publice 2014-2020*. Experții BM au elaborat un draft al cadrelor de competențe pentru administrația publică, funcții generale și specifice; se află în lucru proiectarea unui model și sistem informatic pentru organizarea concursului național, în vederea unui proces transparent și incluziv de recrutare și selecție în administrație.

De asemenea, în trim. I/2020, experții BM au revizuit și actualizat documentele aferente modelului propus pentru cadrele de competență prin includerea observațiilor și propunerilor primite, în vederea finalizării și avizării acestui document.

Profesionalizarea personalului din administrație

Direcțiile strategice de creștere a eficienței instituționale vizează inclusiv componenta de *instruire, perfecționare*, de o manieră adaptată cerințelor actuale ale administrației publice. Ca urmare, continuă **profesionalizarea personalului din administrația centrală și locală**, prin stabilirea unui portofoliu de programe de perfecționare/formare specializată destinate diverselor categorii de funcții și altor persoane interesate, înalților funcționari publici, secretarilor de unități administrativ-teritoriale, aleșilor locali etc.

¹⁰¹ *Raport privind perfecționarea profesională a funcționarilor publici - anul 2019*, finalizat în august 2019 și postat pe site-ul ANFP

¹⁰² OUG nr. 57/2019, cu completările ulterioare (act normativ adoptat în luna iulie 2019)

¹⁰³ SIPOCA 136, co-finanțare FSE; beneficiar: SGG, parteneri: ANFP, MMPS, asistență tehnică: BM

În anul 2019, împreună cu Centrele Teritoriale, INA a organizat 200 *programe de perfecționare profesională*, pe tematici variate, cu 3020 participanți (ex. 78 programe în trim. IV/2019, cu 1225 persoane). Grila cu programele de perfecționare pentru anul 2020 este în curs de elaborare și avizare¹⁰⁴. Totodată, a continuat *Programul de formare specializată pentru ocuparea unei funcții publice corespunzătoare categoriei înalților funcționari publici* (concurș național de admitere: martie-aprilie 2019; opt module de formare: mai-iulie 2019; 55 absolvenți). Pentru anul 2020, INA analizează variantele optime pentru organizarea acestui program, dat fiind că pandemia de COVID-19 a generat măsuri de distanțare socială și necesitatea alocării fondurilor publice pentru alte domenii prioritare.

Un alt obiectiv urmărit, în acord cu *Strategia privind formarea profesională pentru administrația publică 2016-2020*, se referă la *desfășurarea de programe de leadership* pentru factorii decizionali și conducerea executivă a autorităților, instituțiilor și serviciilor publice, un Regulament în acest sens fiind aprobat în luna iunie 2019¹⁰⁵. În trim. III/2019, programul de formare aplicată *Academia de Leadership* a fost inclus în oferta INA.

Întărirea capacității de a dezvolta și implementa politici publice cu impact asupra sistemului de formare profesională se află, de asemenea, în atenție. La 29 octombrie 2019, INA-SGG-BM au semnat un acord de asistență tehnică, pentru doi ani (activități preconizate: analize funcționale, standarde comune, recomandări pentru îmbunătățirea politicii de formare etc.). Acordul vine în sprijinul proiectului¹⁰⁶ *Întărirea capacității INA privind dezvoltarea de studii/analize cu impact asupra sistemului de formare profesională în administrația publică* (semnat în luna august 2019)¹⁰⁷.

Mai buna reglementare

Vor continua demersurile în direcția *operaționalizării mecanismului de control al calității reglementărilor* prin proiectul *Studii de impact pentru o reglementare mai bună*¹⁰⁸. Implementarea acestui proiect a demarat și, în perioada 13 - 23 ianuarie 2020, s-a derulat prima misiune a experților BM. O scurtă prezentare a analizei care va recomanda opțiuni clare pentru configurarea și operaționalizarea mecanismului sus-menționat a fost deja livrată. Cât privește procedura de achiziție în vederea organizării, până la sfârșitul anului 2020, a sesiunilor de instruire în domeniul evaluării preliminare a impactului, trebuie subliniat că, în contextul pandemiei de COVID-19, aceasta a fost suspendată, existând o probabilitate mare ca sesiunile să fie amânate.

Referitor la proiectul *Zero birocrăție*¹⁰⁹, care vizează, în principal, dezvoltarea unui mecanism integrat de identificare și simplificare a sarcinilor administrative pentru mediul de afaceri și pentru cetățeni, a fost definitivată documentația pentru demararea procedurii de achiziție publică. În cadrul acestui proiect, este preconizată realizarea, până la sfârșitul anului 2020, a analizei serviciilor publice cu impact birocratic semnificativ asupra mediului de afaceri și pentru cetățeni.

¹⁰⁴ Datorită prevederilor art. 7 alin. (1), OUG nr. 68/2019 și ale art. XXXII alin. (1), OUG nr. 1/2020, coroborate cu art. 37 alin. (1) din *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare*

¹⁰⁵ OP INA nr. 170/6 iunie 2019

¹⁰⁶ Co-finanțat prin POCA, implementat de INA, în parteneriat cu SGG și ANFP (durată: 24 luni).

¹⁰⁷ Proiectul a fost suspendat trei luni (15 ianuarie-15 aprilie 2020); pe 23 martie 2020, INA a solicitat o nouă suspendare pentru trei luni, datorită dispozițiilor art. 7 alin. (1), OUG nr. 68/2019 și ale art. XXXII alin. (1), OUG nr. 1/2020, coroborate cu art. 37 alin. (1) din *Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare*

¹⁰⁸ SIPOCA 603

¹⁰⁹ SIPOCA 399

În ceea ce privește crearea mecanismelor aferente *Planului integrat de simplificare a procedurilor administrative aplicabile cetățenilor* (de monitorizare, respectiv de evaluare a impactului măsurilor de simplificare) prin proiectul *Instrumente de sistematizare a legislației, de monitorizare și de evaluare în administrația publică* (SIPOCA 59), în luna august 2019 a fost semnat contractul de prestare servicii de consultanță. Pentru serviciile de organizare a evenimentelor și consultărilor necesare elaborării celor două mecanisme, procedura de achiziție a fost reluată¹¹⁰ în luna mai 2019, iar contractul a fost semnat pe 12 februarie 2020. Întârzierile în atribuirea acestui contract au determinat decalarea cu circa un trimestru a activităților care vizează elaborarea mecanismului de monitorizare, fapt care repercutează asupra termenului de realizare a celui de-al doilea mecanism, de evaluare a impactului implementării măsurilor de simplificare.

Instaurarea stării de urgență, generată de contextul epidemiologic actual, a determinat decalarea tuturor evenimentelor și atelierelor de lucru previzionate în cadrul proiectului, ceea ce implică o prelungire a termenelor estimate pentru realizarea mecanismului de evaluare a impactului până în trim. II/2021. De menționat că au fost organizate două ateliere de lucru pentru stabilirea indicatorilor de monitorizare relevanți și a riscurilor aferente implementării măsurilor din Plan (26 și 27 februarie 2020), iar o primă formă a metodologiei de colectare a datelor pe domeniile specifice măsurilor de simplificare a fost dezbătută în cadrul unui atelier de lucru (13 martie 2020), mecanismul de monitorizare urmând a fi definitivat până la finalul trim. II/2020. Aplicarea mecanismului pentru monitorizarea *Planului integrat de simplificare a procedurilor administrative*, precum și elaborarea raportului de monitorizare au ca termen estimat începutul trim. III/2020.

Dezvoltarea teritorială

În ceea ce privește **dezvoltarea teritorială și locuirea**, proiectul de lege pentru aprobarea *Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României* (SDTR) este în curs de aprobare în cadrul Camerei Deputaților (Cameră decizională). Inițierea procesului de aprobare a proiectelor de HG¹¹¹ necesare implementării SDTR și a proiectului de lege privind dezvoltarea zonelor metropolitane va fi posibilă numai după promovarea proiectului Legii pentru aprobarea SDTR.

În vederea atingerii obiectivelor de dezvoltare ale *Noii Agende Urbane* asumate de România, cât și pentru o dezvoltare urbană sustenabilă, în septembrie 2019, a fost aprobată¹¹² finanțarea proiectului *Elaborarea politicii urbane ca instrument de consolidare a capacității administrative și de planificare strategică a zonelor urbane din România* (SIPOCA 711). La data de 27 noiembrie 2019, a fost semnat acordul de servicii cu BM. Valoarea totală a proiectului este de 20 mil. lei, iar perioada de implementare este de 24 de luni. Conform graficului de implementare, proiectul se află în faza de analiză și inițiere a consultărilor cu actorii relevanți de la nivel local.

Fundamentarea cadrului normativ, investițional și financiar și schimbarea mentalității în privința procesului de dezvoltare urbană reprezintă elemente esențiale în procesul de îndeplinire a obiectivului general al proiectului privind elaborarea *Politicii Urbane*. Domeniile acoperite sunt cel *social, economic, infrastructura, mediul și guvernarea teritorială*. Printre

¹¹⁰ Prima procedură în acest sens a fost anulată în luna aprilie 2019.

¹¹¹ Proiectele HG pentru adoptarea metodologiei de identificare și evaluare a peisajelor, metodologiei de identificare a așezărilor informale și metodologiei de calcul și aplicare a indexului de dezvoltare teritorială; proiectul HG pentru aprobarea procedurii de evaluare a impactului teritorial al strategiilor, programelor și politicilor în profil teritorial elaborate de către autoritățile administrației publice centrale; proiectul HG pentru aprobarea Planului de implementare a SDTR

¹¹² Prin Ordinul nr. 2709/27.09.2019

rezultatele vizate se pot enumera: elaborarea *Politicii Urbane 2020-2035* și a planului de acțiuni aferent; elaborarea a patru strategii de dezvoltare urbană la nivel local pentru implementarea prevederilor *Politicii Urbane*; elaborarea a cinci mecanisme de implementare a *Politicii Urbane*; crearea unui *Grup de dialog și sprijin tehnic*. În contextul schimbărilor instituționale, a fost reinițiat procesul de promovare a proiectului de lege privind *revizuirea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea a IV-a Rețeaua de localități*.

Îmbunătățirea condițiilor privind locuirea

Referitor la **îmbunătățirea condițiilor privind locuirea**, va fi reinițiat procesul de promovare a proiectului¹¹³ de act normativ privind *Strategia Națională a Locuirii*. De asemenea, este în curs de elaborare, la nivelul MLPDA, noul proiect al *Legii locuinței* pentru reglementarea aspectelor economice, tehnice și juridice ale construcției și folosinței locuințelor (în sensul revizuirii majore a *Legii Locuinței nr. 114/1996*).

În contextul demersurilor de asigurare a cadrului strategic pentru dezvoltare teritorială și locuire, MLPDA implementează¹¹⁴, începând cu 23 mai 2019, un proiect destinat *consolidării capacității de planificare strategică a ministerului în renovarea fondului construit național din perspectiva eficienței energetice și a riscului seismic (SIPOCA 606)*, cu obiective specifice care vizează siguranța fondului construit la acțiuni seismice și eficientizarea programelor de finanțare a lucrărilor de intervenție (consolidare) la clădirile existente. Valoarea finanțării proiectului este de 10, 57 mil. lei, iar perioada de implementare este de 24 luni. În cadrul acestuia se va elabora *Strategia Națională de Reducere a Riscului Seismic (SNRRS)*, care se adresează tuturor tipurilor de clădiri vulnerabile (clădiri publice și private, clădiri rezidențiale și nerezidențiale). De asemenea, se va asigura corelarea, în procesul de implementare, a măsurilor prevăzute în SNRRS cu cele din *Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung*, care va fi elaborată în cadrul aceluiași proiect. Pentru implementarea SNRRS se va stabili un plan de acțiuni, cu obiective specifice pe termen scurt, mediu și lung (anii 2030, 2040 și 2050) și acțiuni corective pentru soluționarea problemelor identificate în domeniul riscului seismic pentru clădiri. Conform graficului de implementare, proiectul se află în faza de fundamentare a strategiei și de planificare a consultărilor cu actorii relevanți.

Îmbunătățirea soluțiilor de e-guvernare

În vederea creșterii gradului de utilizare a sistemelor de e-guvernare, prin POC 2014-2020¹¹⁵ se asigură sprijin (216,8 mil. euro¹¹⁶) pentru *consolidarea și asigurarea interoperabilității sistemelor informatice dedicate serviciilor de e-guvernare tip 2.0 (Acțiunea 2.3.1)*. Continuă implementarea proiectelor conform contractelor semnate în acest scop (din cele 13 contracte semnate, trei s-au finalizat, inclusiv două proiecte fazate).

- secțiunea *Big Data* - din cele trei proiecte aprobate, proiectul SII ANALYTICS - *Sistem informatic de integrare și valorificare operațională și analitică a volumelor mari de date* a fost finalizat, iar celelalte două sunt în faza de implementare: proiectul *Îmbunătățirea capacității de procesare a datelor și creșterea performanțelor de raportare ale ONRC prin arhitecturi și tehnologii Big Data* (stadiul de implementare declarat: 44,92% - în derulare

¹¹³ Procedura de avizare internă a acestui proiect de act normativ a fost reluată, având în vedere Decretele Președintelui României nr. 5/03.01.2019, nr. 46/07.01.2019 și nr. 121/21.02.2019

¹¹⁴ În parteneriat cu Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Construcții, Urbanism și Dezvoltare Teritorială Durabilă *URBAN-INCERC* și cu sprijinul BM

¹¹⁵ Prin axa prioritară 2 a POC se susțin intervenții sistemice, la nivel național, în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și mediului de afaceri.

¹¹⁶ FEDR și bugetul de stat.

contractul pentru sistemul informatic principal); proiectul *Optimizarea interacțiunii cu mediul de afaceri și implementarea unor mecanisme avansate de analiză și schimb de date prin implementarea unui sistem informatic de e-guvernare și analiză de tip Big Data în cadrul Consiliului Concurenței* (stadiu implementare -37%).

- secțiunea *Cloudcomputing guvernamental și rețelele sociale în instituțiile publice* - se așteaptă depunerea proiectului, până la 28 august 2020, pentru *Platforma națională de Cloud Guvernamental*. Proiectul va asigura instituțiilor publice resursele tehnologice pentru a livra servicii publice electronice, permițând implementarea facilă a unor sisteme informatice interoperabile, uniforme, sigure, cu costuri și timpi de implementare reduși.
- secțiunea *e-guvernare și interoperabilitate* - sunt în curs de implementare trei proiecte. La nivelul MAI, două proiecte: *Hub de servicii (centrul de furnizare servicii electronice)*, demarat la 11 iulie 2019, care își propune informatizarea serviciilor ce au incidență asupra următoarelor evenimente de viață pentru cetățeni și mediul de afaceri: obținerea cărții de identitate; obținerea pașaportului; obținerea permisului de conducere; înmatricularea autovehiculului; *Sistemul Informatic Integrat pentru Emiterea Actelor de Stare Civilă - SIIEASC* (stadiu în implementare - 40 %) și la nivelul MTIC, proiectul *Sistem de interoperabilitate tehnologică cu statele membre UE SITUE*, demarat la data de 29 mai 2018, își propune realizarea sistemului de interoperabilitate tehnologică cu statele membre UE. Acesta va avea la bază construcția nodului eIDAS pentru România și va realiza interconectarea cu nodurile eIDAS ale celorlalte state membre și cu furnizorii de identitate și servicii electronice din România.
- secțiunea *E-guvernare și Open Data* - din cele cinci proiecte depuse, patru sunt în curs de implementare: la nivelul MMPS (ANPD) - proiectul *Sistem National de Management privind Dizabilitatea (SNMD)*; la nivelul MAE - proiectele *Sistem informatic integrat de emitere și gestiune a pașaportului electronic, pașaportului diplomatic și de serviciu și a titlurilor de călătorie în oficiile posturilor consulare (ePass)* și *Sistem integrat de alertare personalizată și actualizare permanentă a indicatorilor de risc pentru destinațiile de călătorie ale cetățenilor*; la nivelul MMPS (ANPDCA) - proiectul *Sistemul informatic național pentru adopție - SINA*; la nivelul MTIC - proiectul *Platforma Software Centralizată pentru Identificare Digitală (PSCID)* este în curs de contractare.
- secțiunea *E-guvernare și evenimente de viață* - continuă implementarea proiectului *Sistem electronic integrat al ONRC consolidat și interoperabil destinat serviciilor de e-guvernare centrate pe evenimente de viață*, demarat la 4 aprilie 2019 (stadiul declarat este de 39 %, procedura de achiziție a serviciilor de implementare a sistemului informatic principal este în curs).

În scopul simplificării procedurilor administrative, ADR dezvoltă și menține operaționale următoarele sisteme informatice:

- *Sistemul Electronic de Achiziții Publice- SEAP* (www.e-licitatie.ro) oferă mediul electronic de derulare a procedurilor de achiziții publice tuturor utilizatorilor - autorități contractante și operatori economici. De asemenea, acest sistem este utilizat de instituții cu atribuții de reglementare și control în materie de achiziții publice (ANAP, ANI și CNSC).
- *Sistemul Național Electronic de Plată - SNEP* (www.ghiseul.ro) reprezintă soluția electronică ce permite contribuabililor persoane fizice, persoane fizice autorizate, persoane juridice sau alte entități fără personalitate juridică să vizualizeze și să plătească rapid și sigur sumele datorate bugetului general consolidat (în acest sistem sunt înregistrate 403 instituții care oferă această posibilitate de plată online și peste 550.000 de utilizatori activi).
- *Sistemul Informatic de Atribuire Electronică în Transporturi* - SIAET

(www.autorizatiiauto.ro) reprezintă sistemul care conține o secțiune publică (oferă informații privind aspectele relevante ale activității sistemului) și o secțiune care, pe bază de autentificare, oferă acces la anumite funcționalități dedicate operatorilor de transport marfă și persoane, prin două aplicații web: *Autorizații TIR* (permite desfășurarea fluxului de alocare autorizații de transport internațional de marfă) și *Licențe Persoane* (permite desfășurarea fluxului pentru o sesiune de atribuire de trasee de transport intern de persoane și preia informațiile introduse în aplicația SIAE de către Autoritatea Rutieră Română).

- *Punctul de Contact Unic electronic - PCUe* (<https://edirect.e-guvernare.ro>), reprezintă platforma pentru integrarea serviciilor de e-guvernare destinate mediului de afaceri și cetățenilor, care cuprinde două componente: *informațională* (1523 proceduri configurate), cu rol de informare și *operațională* (2641 proceduri configurate) care permite inițierea și finalizarea unui întreg flux procedural (avize, certificate - ex. certificate de urbanism, fiscal etc) pe cale electronică. Pentru dezvoltarea și completarea platformei PCUe, se are în vedere implementarea unui proiect *Servicii de e-guvernare - PCUe*, care este în pregătire (termen de finalizare a aplicației financiare - trim. IV 2020). Astfel, prin portalul PCUe, se va asigura implementarea principiilor prevăzute în *Regulamentul UE 2018/1724 privind înființarea unui portal digital unic (gateway)*. Din perspectiva acestui Regulament, PCUe va permite: integrarea cu sistemul informatic aferent proiectului PSCID (aflat în contractare), realizarea platformei software centralizată pentru identitate electronică și a HUB-ului de interoperabilitate, precum și implementarea principiului “*once only*” care va asigura interoperabilitatea sistemelor informatice ale instituțiilor guvernamentale din zona serviciilor publice electronice. Totodată, noul portal pentru servicii va contribui la consolidarea și interconectarea sistemelor IT existente în instituțiile publice, va permite realizarea de interfețe standardizate și folosirea regiștrilor naționali.
- *Sistemul Electronic Național SEN* (www.e-guvernare.ro) - portalul care constituie interfața pentru serviciile electronice oferite prin sistemele informatice menite să simplifice procedurile administrative (menționate anterior), inclusiv *Spațiul Privat Virtual (SPV)* și găzduiește *Registrul Național al Instituțiilor Publice din Romania*. Acest portal este accesat lunar de un număr impresionant de vizitatori (în medie 150.000, cu un procent de aprox. 63% utilizatori noi).

În contextul [epidemiei COVID-19](#), ADR vizează punerea la dispoziția cetățenilor și a instituțiilor publice a unor **soluții electronice menite să sprijine eforturile pentru prevenirea răspândirii acestui virus, prin crearea unor platforme de informare, comunicare sau gestiune a serviciilor publice** care sprijină cetățenii să ia decizii corecte, precum și să limiteze expunerea acestora.

Astfel, pentru asigurarea informării din surse sigure a cetățenilor, a fost lansată, la 16 martie 2020, platforma online *COVID-19 Stiri Oficiale* (stirioficiale.ro), de către ADR și organizația neguvernamentală *Code for Romania*. De asemenea, prin intermediul acestui parteneriat, vor deveni operaționale următoarele platforme¹¹⁷: *Date la Zi* - date anonimizate cu privire la cazuri; *Stăm Acasă* - centralizarea și monitorizarea persoanelor aflate în autoizolare; *Diaspora Hub*-centralizare și monitorizare/comunicare suport pentru cetățenii din diasporă; *Ce Mă Fac* - chestionare care pot sprijini populația să înțeleagă situația existentă și *RO Help* - colectarea coerentă și în siguranță a donațiilor în acest context.

¹¹⁷ Pentru a susține recomandările MS privind conduita socială responsabilă în prevenirea răspândirii COVID-19.

Totodată, la data de 2 aprilie 2020, ADR, în parteneriat cu Aurachain Solutions S.R.L, a lansat **platforma aici.gov.ro**, prin care se oferă posibilitatea companiilor de a depune electronic documentația necesară pentru acordarea șomajului tehnic. Se are în vedere dezvoltarea capacității tuturor instituțiilor publice (gradual) de a răspunde, în format electronic, într-un timp cât mai scurt, solicitărilor adresate de cetățeni.

Astfel, în vederea utilizării înscrisurilor în formă electronică la nivelul autorităților și instituțiilor publice, a fost adoptată, la 30 martie 2020, OUG nr. 38 (MO nr 282/7 aprilie 2020). Acest act normativ prevede obligația autorităților și instituțiile publice de a primi înscrisurile transmise de persoane fizice sau juridice autentificate cu semnătură electronică. De asemenea, autoritățile și instituțiile publice vor emite documente cu semnătura electronică calificată, care vor fi asimilate înscrisurilor autentice.

Stabilirea tipului de semnătură electronică aplicabilă pentru utilizarea de către persoanele fizice sau juridice a unui serviciu disponibil online prestat de autoritățile și instituțiile publice se va realiza printr-un act administrativ, emis în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a acestei OUG, cu respectarea dispozițiilor Regulamentului UE nr. 910/2014.

Pentru eficientizarea exploatării soluțiilor de e-guvernare, continuă implementarea (de către MTIC și SGG) a proiectului *Stabilirea cadrului de dezvoltare a instrumentelor de e-guvernare (EGOV)*, finanțat prin POCA, având ca termen de finalizare trim. III/2020. În perioada aprilie 2019 -15 martie 2020, au fost depuse o serie de livrabile, printre care: formarea pe tema e-guvernării a reprezentanților instituțiilor administrației publice cu atribuții legate de serviciile publice, în special cele legate de evenimentele de viață identificate (10 sesiuni de formare la nivel național/o sesiune la nivel european); elaborarea unui cadru legislativ unitar privind implementarea și gestionarea serviciilor de e-guvernare; stabilirea de proceduri unitare de abordare a evenimentelor de viață în cauză, precum și a cerințelor operaționale și informaționale care derivă din acestea. De asemenea, a fost elaborat setul de standarde procedurale minime pentru furnizarea serviciilor publice în format electronic și s-au încheiat sesiunile de asistență de tip „on the job” a salariaților.

*Comitetul Director*¹¹⁸ pentru e-guvernare, înființat¹¹⁹ pentru asigurarea unei coordonări integrate a intervențiilor de e-guvernare, s-a întrunit la 20 decembrie 2019, în vederea aprobării catalogului național al soluțiilor IT pentru e-guvernare.

În ceea ce privește îndeplinirea unui obiectiv important al acestui proiect - *propunerea de politică publică în domeniul e-guvernării*, s-au făcut progrese. Prima versiune a acestei propuneri a fost elaborată și transmisă, spre analiză, instituțiilor care gestionează evenimentele de viață¹²⁰. De asemenea, au avut loc întâlniri de lucru cu principalii actori instituționali. După aprobarea documentului de *Comitetul director pentru e-guvernare*, acesta va fi supus procesului de consultare publică.

Pentru a promova și sprijini furnizarea serviciilor publice prin *eficientizarea operațiunilor electronice aferente*, a fost stabilit *Cadrul Național de Interoperabilitate*, prin adoptarea HG nr. 908/2017¹²¹. Proiectul de *Lege privind realizarea Cadrului național de referință pentru realizarea interoperabilității în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor* se află în procedură parlamentară.

¹¹⁸ Conducător de SGG, în care sunt implicate toate instituțiile responsabile privind implementarea, administrarea sau funcționarea serviciilor publice electronice aferente evenimentelor de viață

¹¹⁹ *Decizia Prim-ministrului nr. 169/2018 privind constituirea Comitetului director pentru e-guvernare*

¹²⁰ Au fost furnizate comentarii și observații de către membrii Comitetului și echipa de proiect și au avut loc întâlniri de lucru cu actorii instituționali principali.

¹²¹ Pentru aprobarea *Cadrului Național de Interoperabilitate*

Continuarea reformei sistemului de achiziții publice

Continuarea reformei sistemului de achiziții publice, respectiv creșterea transparenței și eficienței acestuia rămân principalele obiective în atenția autorităților cu responsabilități în domeniu. Un demers important în acest sens este reprezentat de *evaluarea sistemului de achiziții publice*, care se află în etapa efectuării de analize și studii specifice în vederea identificării eventualelor probleme privind funcționarea sistemului de achiziții publice. În ceea ce privește dezvoltarea aplicației electronice pentru realizarea *screening*-ului legislativ de către ANAP, au avut loc mai multe videoconferințe cu reprezentanții BM și ANAP pentru stabilirea notei conceptuale și solicitarea informațiilor necesare. Pentru o mai bună monitorizare și evaluare a modului de funcționare a sistemului de achiziții publice, activitățile¹²² legate de dezvoltarea unor noi indicatori-cheie¹²³ aferenți sistemului național de achiziții publice au fost finalizate în trim. I/2020.

Punerea în aplicare a *Strategiei Naționale privind achizițiile publice*, aprobată prin HG nr. 901/2015, este continuată prin intermediul proiectului *Sprijin în implementarea Strategiei Naționale în domeniul Achizițiilor Publice (SNAP) prin consolidarea capacității administrative a ANAP și a autorităților contractante*¹²⁴. Astfel, vor continua să fie puse în aplicare măsuri în direcția *consolidării capacității administrative a autorităților contractante*, cu accent pe profesionalizare și aspecte de integritate. O asemenea măsură constă în sprijinirea a 160 de autorități contractante pentru eficientizarea procesului de achiziții publice și aplicarea în mod unitar a normelor și procedurilor în domeniu. De asemenea, *ghidul operațional interactiv online* cu documentații de atribuire standard, bune practici și îndrumări metodologice este funcțional în integralitate începând din trim. IV/2019.

Referitor la *Planul privind profesionalizarea în domeniul achizițiilor publice* s-a decis, în cursul anului trecut, aprobarea acestuia prin completarea HG nr. 901/2015 privind aprobarea *Strategiei Naționale în domeniul achizițiilor publice*. În luna octombrie 2019, proiectul de HG pentru completarea HG nr. 901/2015 a fost transmis INA și ANFP pentru punct de vedere, întrucât aceste instituții au fost nominalizate în cadrul Planului drept responsabile de implementarea unor activități. Demersurile de promovare a proiectului de HG au fost oprite în contextul în care, în luna noiembrie 2019, a fost adoptată *OUG nr. 68/2019 privind stabilirea unor măsuri la nivelul administrației publice centrale și pentru modificarea și completarea unor acte normative* prin care ANAP a trecut în subordinea SGG, iar INA s-a desființat, atribuțiile sale fiind preluate de către MLPDA.

Se preconizează ca o parte din măsurile prevăzute în Plan să fie puse în aplicare prin proiectul sus-menționat (SIPOCA 625). A fost demarată sub-activitatea¹²⁵ referitoare la elaborarea cadrelor de competență pentru funcțiile publice *consilier achiziții publice* și *consilier sistem achiziții publice*, și la revizuirea standardului ocupațional pentru ocupația *expert achiziții publice*, iar în perioada septembrie 2019 - februarie 2020 au avut loc cinci întâlniri pe această temă între reprezentanții ANAP și cei ai BM. Cadrele de competență, precum și noul standard ocupațional vor include competențe legate de achizițiile publice care

¹²² Realizate prin proiectul *Creșterea capacității administrative a ANAP și a instituțiilor publice responsabile pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul achiziții publice* (SIPOCA 45)

¹²³ ANAP va putea calcula indicatori cantitativi specifici achizițiilor verzi/eficienței energetice/inovării/achizițiilor durabile după implementarea prevederilor *Regulamentului 2019/1780/CE de stabilire a formularelor standard pentru publicarea anunțurilor în domeniul achizițiilor publice și de abrogare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2015/1986 (formulare electronice)*.

¹²⁴ Proiectul (SIPOCA 625) a început în iunie 2019, are o durată de 36 de luni, iar valoarea totală este de 119.971.468,35 lei

¹²⁵ Sub-activitatea nr. 5.1 din cadrul proiectului SIPOCA 625

promovează dezvoltarea durabilă și inovarea. În luna octombrie 2019 au fost organizate trei sesiuni de lucru: două la nivelul administrației centrale și locale, pe tema elaborării cadrului de competență pentru funcția publică generală de execuție *consilier achiziții publice* și una la ANAP, referitoare la elaborarea cadrului de competență pentru funcția publică specifică de execuție *consilier sistem achiziții publice*. Reprezentanții BM au întocmit două variante de lucru ale cadrelor de competență, care vor fi supuse consultării publice în perioada următoare.

Sub-activitatea¹²⁶ privind dezvoltarea a *două programe de formare și perfecționare profesională în domeniul achizițiilor publice* a fost, de asemenea, demarată. Reprezentanții BM au elaborat două chestionare privind evaluarea nevoilor de formare, postate spre completare pe site-ul ANAP și urmează să prelucreze datele colectate. Se are în vedere includerea în curriculum-ul programelor de formare a achizițiilor publice strategice, precum: achizițiile publice ecologice, sociale și cele care promovează inovarea.

Pentru *înființarea a cel puțin două unități pilot de achiziții centralizate la nivel local*¹²⁷, în luna iulie 2019 au avut loc prima reuniune de lucru cu reprezentanții BEI (în care au fost stabiliți pașii următori¹²⁸) și întâlnirea preliminară a *Grupului de Lucru privind Achizițiile Publice*¹²⁹, care are ca scop acordarea de sprijin în implementarea acestei măsuri. De asemenea, în 2019 au fost elaborate de către BEI proiectul *Planului de implicare a părților interesate și proiectul Studiului pentru selectarea a 24 de județe și a 72 de organizații partenere în vederea constituirii, la nivel local, de unități de achiziții centralizate*. Pe baza acestei prime selecții, vor fi alese trei județe și opt organizații partenere pentru stabilirea unităților de achiziții centralizate la nivel local.

În ceea ce privește *continuarea/consolidarea reformei controlului ex-ante* prin asigurarea de suport personalului ANAP, în perioada septembrie 2019 - februarie 2020 au fost organizate o serie de întâlniri cu reprezentanții BEI pentru stabilirea termenilor de referință pentru experții cooptați și organizarea unui seminar pentru personalul care realizează controlul ex-ante cu privire la contractele de lucrări.

De asemenea, în scopul eficientizării controlului ex-ante, *OUG nr. 98/2017 privind funcția de control ex ante al procesului de atribuire a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, a contractelor/acordurilor-cadru sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii* a fost modificată prin *OUG nr. 23/2020 cu privire la modificarea și completarea unor acte normative cu impact asupra sistemului achizițiilor publice*. Principalele modificări aduse de OUG nr. 23/2020 sunt:

- eliminarea controlului ex-ante voluntar;
- controlul se realizează de către ANAP în mod selectiv și vizează verificarea conformității cu dispozițiile legale aplicabile în domeniul achizițiilor publice/sectoriale/concesiuni;
- introducerea controlului ex-ante pe un eșantion de maxim 10% din totalul procedurilor de achiziție publică;
- controlul ex-ante va pune accent pe contractele care se încadrează în categoriile cu riscul cel mai mare.

Tot ca urmare a adoptării OUG nr. 23/2020, vor fi implementate *noi facilități de gestionare a sistemului național de achiziții publice prin intermediul SEAP*, respectiv:

¹²⁶ Sub-activitatea nr. 5.3 din cadrul proiectului SIPOCA 625

¹²⁷ Măsură pusă în aplicare prin proiectul SIPOCA 625

¹²⁸ Întocmirea planului de achiziții și elaborarea caietului de sarcini pentru achiziția de servicii de consultanță.

¹²⁹ Format din reprezentanți din cadrul ANAP, MLPDA și ai structurilor asociative ale administrației locale - UNCJR, Asociația Orașelor din România, Asociația Comunelor din România, Asociația Municipiilor din România

- digitalizarea controlului ex ante prin introducerea semnăturii electronice,
- facilitarea accesului în SEAP la documentele procedurii de achiziție pentru personalul care realizează controlul ex- ante;
- CNSC și instanțele vor putea accesa direct în SEAP pe baza semnăturii electronice documentele achiziției.

În vederea creșterii capacității ONAC, acțiunile pentru operaționalizarea instituției au avut ca efect un grad de ocupare a posturilor de 90,90%, precum și identificarea de surse de finanțare în vederea asigurării calității procesului de achiziții centralizate. De asemenea, ONAC a încheiat cu AM POCA contractul¹³⁰ de finanțare pentru proiectul *Dezvoltarea și implementarea unor mecanisme electronice integrate pentru desfășurarea și monitorizarea achizițiilor centralizate*, cu un buget total de 49,99 mil. lei.

Proiectul are ca obiective *creșterea eficienței achizițiilor centralizate și a transparenței*, inclusiv în etapele de planificare și monitorizare a acordurilor-cadru, prin implementarea unui sistem informatic integrat, *simplificarea procesului de achiziție centralizată* prin standardizarea specificațiilor tehnice ale produselor/serviciilor achiziționate, *creșterea integrității* prin elaborarea unui ghid practic de evitare a potențialelor blocaje, în parteneriat cu CNSC, *întărirea capacității ONAC* prin dezvoltarea cooperării inter-instituționale, asistența oferită de experții BEI și BM și transferul de cunoștințe care va fi realizat. Totodată, prin proiect se urmărește *obținerea de economii în sectorul sănătății* prin extinderea mandatului ONAC de a achiziționa centralizat produse din domeniul medical, un aspect favorizant în acest sens reprezentându-l parteneriatul încheiat cu MAI-DSU. De asemenea, prin proiect vor fi *instruite* 180 de persoane din cadrul ONAC, CNSC și MAI-DSU în următoarele domenii: *achiziții publice centralizate, abilități profesionale și personale și comunicare cu mass-media*.

În plus, **în vederea acoperirii necesităților de produse stocuri de urgență medicală, inclusiv a scannerelor termice, care să contribuie la gestionarea infecțiilor cu COVID-19**, inclusiv a supravegherii active, depistării timpurii, izolării și tratamentului cazurilor, urmării contactelor și prevenirii răspândirii continue a infecției, Guvernul României a adoptat **OUG nr. 11/2020 privind stocurile de urgență medicală, precum și unele măsuri aferente instituirii carantinei**, aprobată prin Legea nr. 20/2020, prin care ONAC a fost desemnat ca instituție abilitată pentru organizarea și derularea procedurilor de atribuire, în regim de urgență, în scopul încheierii de acorduri-cadru. Până în acest moment, ONAC a încheiat 22 de acorduri-cadru în temeiul OUG nr. 11/2020.

În luna martie 2020, **a fost aprobat memorandumul cu tema Aprobarea participării României la Dezvoltarea unei rezerve europene de contra măsuri medicale de echipamente medicale de terapie intensivă și de echipamente individuale de protecție destinate combaterii amenințărilor transfrontaliere grave pentru sănătate**, prin care **au fost dispuse măsurile necesare implementării acordului de grant - RescEU - COVID19-RO**, aprobat de COM. Conform dispozițiilor acestuia, ONAC a încheiat un acord-cadru pentru furnizarea de ventilatoare. De asemenea, au fost începute demersurile pentru inițierea celei de-a doua proceduri de negociere fără publicare prealabilă având ca obiect achiziția de măști FFP2/N95.

¹³⁰ Nr. 449/14.11.2019 pentru proiectul SIPOCA 753

Alte demersuri în sprijinul funcționării administrației

Buna funcționare a justiției, combaterea corupției se află în centrul preocupărilor Guvernului României, ca parte a efortului integrat al tuturor statelor membre UE, *dimensiunea preventivă* din *Strategia Națională Anticorupție* (SNA) având un rol esențial. Alte obiective specifice în materie, incluse în *Programul de Guvernare*, vizează ajustarea cadrului legislativ consacrat justiției, calitatea legislației sau educația juridică etc. În acest context, a continuat punerea în aplicare a măsurilor cu impact asupra componentei de **prevenire-educație-combatere a corupției, în vederea reducerii fenomenului la toate nivelurile administrației.**

În cadrul acțiunii *monitorizarea implementării obiectivelor SNA 2016-2020*, instituțiile publice centrale, autoritățile independente și instituțiile anticorupție participă la reuniunile platformelor de cooperare¹³¹ specifice SNA, la mecanismul de evaluare instituțională de tip *peer-review* și transmit raportări regulate către Secretariatul tehnic¹³². Cele 20 misiuni de evaluare (22 august-7 noiembrie 2019) au examinat modul de implementare a dispozițiilor legale privind conflictele de interese în timpul și după exercitarea funcției, incompatibilitățile, transparența și accesul la informații de interes public. Raportul privind implementarea SNA 2016-2020 pentru anul 2019 este în curs de pregătire, urmând a fi prezentat în prima sesiune a platformelor de cooperare din acest an. Este avută în vedere *evaluarea ex-post a impactului SNA* (modul de folosire a resurselor, eficiența intervențiilor etc.), iar concluziile auditului extern vor sta la baza elaborării și promovării unui nou document de politică publică în materia luptei împotriva corupției.

În același timp, MJ se axează pe *consolidarea capacității administrative a Secretariatului tehnic al SNA 2016-2020*, măsură pusă în practică printr-un proiect finanțat din FSE (POCA), preconizat a se încheia în luna septembrie 2020. Proiectul este menit să contribuie la creșterea transparenței, eticii și integrității la nivelul instituțiilor publice, prin orientarea eforturilor către prevenirea faptelor de corupție, sporirea gradului de educație anticorupție, remediarea unor lacune legislative în domeniu.

Printre activitățile în desfășurare sunt de menționat: finalizarea studiului de drept comparat *Evaluarea legislației privind instituția avertizorului în interes public și interdicțiile post-angajare* (după dezbaterile din luna ianuarie 2020 cu reprezentanți ai platformelor SNA 2016-2020, specialiști/experti, acesta a fost modificat), realizarea unui studiu criminologic și a unei cercetări sociologice pe tema corupției în România. În noiembrie 2019 a fost definitivată metodologia de realizare a unui scor de tip *index* al integrității instituționale pentru sectoarele vulnerabile identificate în SNA, iar în luna decembrie 2019, a avut loc *Conferința Anuală Anticorupție* (o a doua conferință va fi organizată în semestrul I/2020, după încetarea stării de urgență).

Formarea profesională în scopul creșterii gradului de educație anticorupție prezintă, de asemenea, interes (ex. septembrie 2019: sesiune de instruire pentru angajații MJ și ai structurilor subordonate). Însă, pe fondul măsurilor de prevenire a răspândirii COVID-19, care impun o serie de restricții general valabile pe teritoriul național și reglementează inclusiv aspecte privitoare la modul de organizare a întâlnirilor de grup, 20 sesiuni de pregătire a personalului din administrație (module *e-learning*) se vor desfășura ulterior încetării stării de

¹³¹ Prima rundă: aprilie 2019 (ex. teme tratate: stadiul implementării SNA în anul 2018, aprobarea chestionarelor pentru misiunile de evaluare tematică etc.); a doua rundă: decembrie 2019 (ex. subiecte pe agendă: aprobarea rapoartelor de evaluare aferente misiunilor de peer review finalizate până la data convocării platformelor, demersuri de aderare a RO la OCDE etc.)

¹³² Opt rapoarte finalizate în 2019 (trei aprobate în platforma administrației publice centrale, respectiv cinci aprobate în platforma autorităților independente și a instituțiilor anticorupție)

urgență. Practic, măsurile dispuse în domeniul *justiției* în contextul crizei COVID-19, pe durata stării de urgență¹³³, vizează, în principal, suspendarea activității instanțelor de judecată și a celei de urmărire penală, suspendarea termenelor de prescripție și decădere în cauzele civile, suspendarea proceselor civile (cu excepția celor prevăzute în decret), întreruperea termenelor în procesele penale, suspendarea prescripției răspunderii penale.

Pentru un nivel mai mare de transparență, etică și integritate, continuă *monitorizarea procesului de elaborare a planurilor de integritate ale întreprinderilor publice*, în 2019 fiind centralizate 73 astfel de planuri (datele vor fi reflectate în raportul SNA pentru anul 2019). În plus, continuă proiectul privind consolidarea integrității în întreprinderile publice (au fost diseminate instrumentele create: două metodologii de evaluare a riscurilor de corupție, respectiv a incidentelor de integritate, Cod de guvernanță corporativă, Ghid privind conflictele de interese etc.).

Din perspectiva obiectivului SNA de îmbunătățire a activității de identificare, sancționare și prevenire a cazurilor de incompatibilități, conflicte de interese și averi nejustificate, este avută în vedere implementarea măsurii *continuarea evaluării averilor și intereselor, a incompatibilităților și conflictelor de interese* și asigurarea unui follow-up eficient al cazurilor ANI care ajung pe rolul instanțelor de judecată sau al comisiilor de disciplină.

În contextul demersurilor de *consolidare a cooperării cu Grupul de lucru al OCDE privind combaterea mitei*, în luna august 2019 a fost efectuată plata contribuției financiare voluntare a României la OCDE, în scopul participării, prin MJ, la un proiect de asistență tehnică, pe tema conformității legislației naționale cu prevederile Convenției OCDE privind combaterea mituirii funcționarilor publici în tranzacțiile comerciale internaționale¹³⁴. Este avută în vedere transmiterea către OCDE a răspunsului României la chestionarul pe acest subiect. Urmează elaborarea unui raport analitic (Secretariatul OCDE). Proiectul continuă în anul 2020.

Trebuie subliniat că alocarea fondurilor nerambursabile, disponibile în perioada 2014-2020, a permis finanțarea unui număr important de măsuri, prin următoarele programe: POCA (alocare de aprox. 100 mil. euro), Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021 (alocare de aprox. 53 mil. euro). Măsurile au vizat consolidarea instituțională a sistemului judiciar, inclusiv a instituțiilor subordonate, integritatea, transparența și informatizarea actului de justiție, îmbunătățirea calității acestuia, garantarea accesului liber la justiție. De altfel, buna funcționare a sistemului judiciar și garantarea independenței justiției reprezintă o precondiție pentru înfăptuirea reformelor în toate celelalte sectoare cuprinse în PNR.

Dintre *proiectele relevante implementate la nivelul MJ* sunt de amintit (cu titlu de exemplu):

- în cadrul Mecanismului Financiar Norvegian 2014-2021: Programul *Justiție*¹³⁵ (52.941.176 euro, din care 85% grant, iar 15% co-finanțare națională), implementat prin șapte proiecte predefinite (până în prezent, șase contracte de finanțare semnate);
- în cadrul POCA, proiecte în care MJ este coordonator: *Consolidarea capacității administrative a secretariatului tehnic al Strategiei Naționale Anticorupție 2016-2020 de a sprijini implementarea măsurilor anticorupție - SNA* (noiembrie 2017-septembrie 2020); *Analiza funcțională și strategia de dezvoltare a sistemului judiciar post 2020* (cerere de finanțare în curs de evaluare la AM POCA; data estimată pentru semnarea contractului: aprilie/mai 2020; contractor: BM);
- proiecte în care MJ este partener: *Mecanisme eficiente de control administrativ și de prevenire a corupției* (iunie 2018-mai 2020; coordonator: SGG; rezultate urmărite -

¹³³ Decretul Președintelui României nr. 195/16 martie 2020, anexa I, capitolul V

¹³⁴ HG nr. 394/2019 (adoptată în ședința guvernului din 12 iunie 2019)

¹³⁵ Informații despre program și proiectele finanțate pe pagina <http://norwaygrants.just.ro/>

realizarea și implementarea unui studiu privind sistemul sancțiunilor administrative); *Transparență, accesibilitate și educație juridică prin îmbunătățirea comunicării publice la nivelul sistemului judiciar* (septembrie 2018-septembrie 2020; coordonator: CSM).

Din punct de vedere al aplicării SNA 2016-2020 de către administrația publică locală, continuă demersurile de creștere a gradului de implementare a măsurilor de prevenire a corupției și a indicatorilor de evaluare, respectiv de conștientizare a efectelor corupției la nivelul personalului din administrația locală, dată fiind importanța acestora pentru sporirea transparenței în instituții și consolidarea integrității. În anul 2019, 75 primării de orașe și comune au primit asistență tehnică directă în domeniu. Acordarea de asistență tehnică indirectă pentru 125 autorități ale administrației locale (orașe și comune) cu privire la aplicarea măsurilor anticorupție este în derulare. Activitatea de asistență tehnică pentru autoritățile administrației locale se desfășoară pe tot parcursul implementării SNA 2016-2020.

În același timp, se pune accent pe îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor personalului din autoritățile locale, în scopul prevenirii corupției. Mai multe activități sunt stabilite prin proiectul *Consolidarea sistemelor de integritate - cea mai bună strategie de prevenire a corupției în administrația publică*¹³⁶. Pe fondul măsurilor pentru prevenirea răspândirii Covid-19, cele opt sesiuni de instruire în domeniul integrității, având un grup-țintă de aprox. 200 persoane (angajați din administrația locală, inclusiv aleși locali și angajați din instituțiile în/subordinea/sub autoritatea MLPDA) se vor derula după încetării stării de urgență.

A fost finalizată strategia *Campaniei de conștientizare a personalului din administrația publică locală cu privire la drepturile și obligațiile pe care le are în exercitarea funcției în scopul prevenirii faptelor de corupție*. Mesajul cheie al campaniei este *Am ales integritatea!* Demarată în luna martie 2020 (opt reuniuni), aceasta se va desfășura în cele 41 orașe reședință de județ (după încetarea stării de urgență). A fost constituit și operaționalizat un mecanism de promovare a integrității/bunelor practici în domeniu, implementate la nivelul administrației locale: *Rețeaua campionilor în domeniul integrității* (două ediții ale acestei competiții - septembrie 2019, martie 2020, care au promovat instrumente de reformă ale autorităților administrației publice în domeniul prevenirii corupției).

Din perspectiva *evaluării tematice a punerii în practică a Strategiei pe plan local*, în perioada aprilie-noiembrie 2019, au avut loc 90 misiuni tematice, fiind evaluate consiliile județene, municipiile reședință de județ, primăria municipiului București, primăriile de sectoare. Au fost organizate patru reuniuni ale platformei de cooperare (iunie 2019 - martie 2020), care au aprobat rapoartele de evaluare pentru cele 90 de misiuni.

În ceea ce privește *monitorizarea implementării SNA 2016-2020 la nivel local*, în trim. II/2019, a fost definitivat Raportul (M3) aferent anului 2018. Printre concluziile acestuia sunt de menționat creșterea majoră a gradului de aderare la valorile SNA 2016-2020 față de ciclul strategic anterior (de la 16,17% la 49,88%) și creșterea ratei de completare a raportului anual de autoevaluare cu 11,37% față de 2017, când s-a înregistrat cel mai scăzut grad de raportare. Au fost identificate exemple de bună practică privind punerea în aplicare a unor măsuri inovative de promovare a integrității, comunicare și transparență, educație anticorupție, implicare activă a cetățenilor, e-administrație. Raportul de monitorizare a implementării SNA la nivel local pentru anul 2019 (M4) este în curs de elaborare.

Măsuri privind consolidarea capacității administrative a ANAF se regăsesc în capitolul 3.1. Politica fiscal-bugetară.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 11 și ODD 16.

¹³⁶ SIPOCA 61, co-finanțare FSE

4. OBIECTIVE NAȚIONALE EUROPA 2020

Capitolul cuprinde măsurile noi de reformă, măsurile care sunt continuate, precum și evoluțiile cu privire la realizarea obiectivelor naționale *Europa 2020*. De asemenea, sunt abordate anumite provocări constatate de COM în *Raportul de țară 2020 privind România*. Totodată, sunt prezentate măsurile pe termen scurt adoptate în context COVID-19 pe domeniile relevante.

4.1. Ocuparea forței de muncă

În anul 2019, rata de ocupare pentru grupa de vârstă de 20-64 ani și-a continuat tendința de creștere comparativ cu anul anterior, situându-se la **70,9%**, cu 0,9 puncte procentuale peste ținta națională Europa 2020, în timp ce rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) a fost de 24,7%.

Direcții de acțiune:

- ✓ menținerea locurilor de muncă din sectoarele economice confruntate cu dificultăți ca urmare a efectelor produse de pandemia COVID-19
- ✓ mobilizarea unor segmente de populație pentru a intra pe piața muncii
- ✓ mobilizarea angajatorilor și a lucrătorilor pentru dobândirea de noi competențe
- ✓ implementarea *Garanției pentru tineret*
- ✓ creșterea numărului de locuri de muncă și diversificarea economiilor locale în zonele rurale
- ✓ consolidarea Serviciului Public de Ocupare
- ✓ combaterea muncii nedeclarate
- ✓ dialogul social
- ✓ salariul minim

Evoluțiile generate de criza COVID-19 determină provocări importante în materie de ocupare a forței de muncă care fac necesare eforturi consistente atât pe termen scurt, pentru menținerea locurilor de muncă din sectoarele economice afectate, cât și pe termen lung, pentru adaptarea măsurilor la noul context de pe piața muncii.

Pentru a limita impactul negativ al pandemiei COVID-19 pe piața muncii, guvernul a adoptat OUG nr. 30/2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri în domeniul protecției sociale în contextul situației epidemiologice determinată de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, OUG nr. 32/2020 privind modificarea și completarea OUG nr. 30/2020 în sensul stabilirii unor măsuri suplimentare de protecție socială și OUG nr.53/2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative privind măsuri de protecție socială determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2.

Principalele măsuri adoptate prin respectivele acte normative vizează următoarele aspecte:

- Pe perioada stării de urgență instituită și prelungită prin decrete prezidențiale, în condițiile reducerii sau întreruperii totale sau parțiale a activităților economice, pe durata suspendării temporare a contractului individual de muncă din inițiativa angajatorului, în conformitate cu prevederile *Codului Muncii*, salariații pot beneficia de o indemnizație de

75% din salariul de bază corespunzător locului de muncă ocupat, dar nu mai mult de 75% din câștigul salarial mediu brut. Indemnizația este supusă impozitării și plății contribuțiilor sociale obligatorii, iar sumele provenite din BAS pentru această intervenție se pot deconta din fonduri externe nerambursabile.

- **Măsuri de protecție socială au fost stabilite și pentru persoanele care nu au contracte individuale de muncă și nu pot beneficia de indemnizația asimilată șomajului tehnic.** În baza declarației pe propria răspundere, alți profesioniști¹³⁷, lucrătorii din sectorul cooperatie¹³⁸, persoanele fizice care obțin venituri exclusiv din drepturi de autor și drepturi conexe, dar și avocații beneficiază de o indemnizație lunară de 75% din câștigul salarial mediu brut, plătită din bugetul de stat.
- **Sportivii care își întrerup activitatea pe perioada stării de urgență beneficiază de o indemnizație,** plătită din bugetul de stat, în cuantum de 75% din drepturile în bani aferente prestației activității sportive, dar nu mai mult de 75% din câștigul salarial mediu brut.
- **În situația închiderii temporare a unităților de învățământ, lucrătorii/părinții beneficiază de zile libere pentru supravegherea copiilor¹³⁹.** Sunt acordate zile libere unuia dintre părinți, în cazul în care au copii cu vârsta sub 12 ani sau 18 ani pentru copilul cu handicap, după epuizarea opțiunilor prevăzute prin lege - program individualizat de lucru, munca în schimburi, munca la domiciliu și telemunca. Indemnizația pentru fiecare zi liberă este plătită din bugetul angajatorului, fiind în cuantum de 75% din salariul de bază corespunzător unei zile lucrătoare, dar nu mai mult de 75% din câștigul salarial mediu brut. Aceasta este supusă impozitării și plății contribuțiilor sociale obligatorii.

Mobilizarea unor segmente de populație pentru a intra pe piața muncii

Grupurile vulnerabile care se confruntă cu provocări legate de integrarea/ menținerea pe piața muncii (șomeri/șomeri pe termen lung, persoane inactive apte de muncă, persoane cu vârsta peste 45 ani, părinți unici susținători ai familiilor monoparentale, lucrători vârstnici care mai au 5 ani până la pensie, persoane cu nivel redus de calificare, persoane cu handicap, persoane de etnie romă și cele din zona rurală ocupate în agricultura de subzistență și semi-subzistență) beneficiază de măsuri finanțate din BAS și FSE. Finanțarea acoperă o gamă largă de intervenții, cum sunt primele de mobilitate și subvenționarea locurilor de muncă, ucenicia la locul de muncă și stagiile pentru absolvenții de învățământ superior, înființarea întreprinderilor de economie socială, inserția pe piața muncii a persoanelor cu handicap, programe de formare:

- **măsurile de stimulare a ocupării,** implementate de ANOFM în anul 2019, au facilitat accesul pe piața muncii a 275.830 persoane, din care 117.798 „greu ocupabil” și 52.406 „foarte greu ocupabil”. Structura de gen a persoanelor angajate a fost de 123.240 femei și 152.590 bărbați, iar în funcție de mediul de rezidență 146.473 persoane proveneau din zona urbană și 129.357 persoane din zona rurală. În perioada ianuarie - decembrie 2019, au fost încheiate 6.163 contracte de ucenicie la locul de muncă, din care 3.433 pentru femei și 2.730 pentru bărbați;
- **Programul național pentru ocuparea forței de muncă pentru anul 2020** prevede ca anumitor grupuri vulnerabile care au un acces mai dificil pe piața muncii să le fie oferite

¹³⁷ Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare

¹³⁸ Persoane care au încheiate contracte individuale de muncă conform Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperatiei

¹³⁹ Legea nr. 19/2020 privind acordarea unor zile libere părinților pentru supravegherea copiilor, în situația închiderii temporare a unităților de învățământ, cu modificările și completările ulterioare

măsuri de activare, astfel încât 330 persoane cu handicap și 3.800 persoane de etnie romă vor putea beneficia de intervenții specifice;

- **integrarea pe piața muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă sau a celor inactive**¹⁴⁰, ca urmare a furnizării unor pachete personalizate de măsuri, până în martie 2020, 12.153 persoane au beneficiat de sprijin;
- **schemele de dezvoltare a antreprenoriatului** (alocări din FSE și contribuție națională) pot oferi soluții la problemele socio-economice ale comunităților locale, prin diversificarea opțiunilor de activare pe piața muncii pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă. Au fost contractate 173 proiecte - *România Start Up*, 32 proiecte - *Diaspora Start Up*, 3 proiecte - *România Start Up Nation*. Până în decembrie 2019, numărul beneficiarilor s-a ridicat la 24.283 șomeri și persoane inactive, 48.120 angajați sau persoane care desfășurau o activitate independentă, fiind susținute 2.203 întreprinderi¹⁴¹;
- **înfiiințarea întreprinderilor sociale**¹⁴² - implementarea proiectelor susține generarea de noi locuri de muncă pentru persoanele din grupurile vulnerabile, dobândirea de noi competențe și furnizarea de servicii pentru grupurile vulnerabile, ceea ce contribuie la dezvoltarea economiilor locale și la promovarea unor noi forme de incluziune în comunitate;
- MMPS și ANOFM derulează, în cursul lunii mai 2020, o campanie de informare privind rolul întreprinderilor sociale în integrarea pe piața muncii a persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile, precum și cu privire la măsurile de ocupare de care pot beneficia întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție;
- declinul socio-economic, din ultimele decenii, al **regiunilor carbonifere** este consecința specificului monoindustrial al acestor zone și a restructurărilor succesive înregistrate în industria minieră din România. Modificarea structurii ocupaționale regionale și accesul limitat la programe de formare și recalificare pentru lucrătorii disponibilizați din acest sector de activitate s-au reflectat în nivelul ridicat al șomajului și riscurile sociale asociate cu gradul crescut de sărăcie. **Un apel pilot de proiecte (alocare de 2 mil. euro FSE și contribuție națională) finanțează un pachet integrat de măsuri - servicii de ocupare, programe de formare profesională, servicii de acompaniere adresate persoanelor "greu și foarte greu ocupabil" și subvenționarea angajatorilor pe parcursul derulării programelor de formare - pentru reintegrarea pe piața muncii a șomerilor și a persoanelor inactive din zona Valea Jiului, grupul țintă fiind de peste 2.000 de persoane vulnerabile și 1.560 de mineri disponibilizați. Intervențiile vizează și o componentă de participare a copiilor la sistemul de educație timpurie prin finanțarea serviciilor de tip creșă și *after school* pentru minorii aflați în îngrijirea beneficiarilor din grupul țintă, pe durata prezenței acestora la locul de muncă.**

Înfiiințarea de noi locuri de muncă este facilitată de schemele ce finanțează de la bugetul de stat investițiile în companii¹⁴³, fiind create 5.593 noi locuri de muncă. Continuă monitorizarea celor 38 întreprinderi pentru care au fost emise acorduri de finanțare privind menținerea locurilor de muncă (ajutor de stat în valoare totală echivalentă de 35,66 mil. euro și plăți efectuate însumând echivalentul a 16,38 mil. euro).

Un proiect, finanțat din FSE prin POCA, își propune **impulsionarea muncii prin agent de**

¹⁴⁰ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8i

¹⁴¹ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8iii

¹⁴² POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9v

¹⁴³ HG nr. 332/2014 privind instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin crearea de locuri de muncă

muncă temporară concomitent cu asigurarea protecției salariaților angajați temporar și identificarea cerințelor de amendare a legislației ca urmare a modificărilor survenite pe piața muncii din România¹⁴⁴. Vor fi identificate soluții de flexibilizare a procesului de autorizare a agenților de muncă temporară pentru a reduce povara administrativă din sarcina mediului de afaceri. Un alt obiectiv al proiectului este standardizarea procedurilor și introducerea sistemelor informatice pentru autorizarea furnizorilor de formare profesională a adulților. Pentru îmbunătățirea calității și a relevanței formării pentru piața muncii, va fi creat un mecanism de colectare și corelare a datelor necesare întocmirii registrelor naționale ale furnizorilor/ specialiștilor/ absolvenților programelor de formare a adulților.

Mobilizarea angajatorilor și a lucrătorilor pentru dobândirea de noi competențe

Sunt în implementare **proiecte destinate anticipării cerințelor de calificare și competențe** și furnizării programelor de formare organizate în contextul schimbării structurii ocupațiilor și dezvoltărilor tehnologice. Până în martie 2020, 35.132 persoane au beneficiat de programe pentru îmbunătățirea competențelor resurselor umane, iar 11.008 întreprinderi au fost sprijinite financiar, plățile efectuate însumând 38.945.227,96 euro¹⁴⁵.

Programele de formare corelată cu cerințele locurilor de muncă, inclusiv dobândirea competențelor digitale, a angajaților din sectoare economice cu potențial competitiv/ domenii de specializare inteligentă și evaluarea și certificarea competențelor obținute pe căi non-formale/ informale sunt susținute, de asemenea, din FSE și contribuție națională¹⁴⁶.

Armonizarea legislației în ceea ce privește sistemul național de calificări va veni în sprijinul furnizorilor și al beneficiarilor de formare profesională, putând contribui la creșterea calității acestora. Printr-un proiect, finanțat din FSE prin POCA, vor fi revizuite reglementările privind cadrul național al calificărilor, va fi dezvoltat un instrument standardizat de evaluare pentru calificări și operaționalizat registrul național al calificărilor¹⁴⁷.

Elaborarea studiului *Agenda pentru competențe - ROMANIA 2020 - 2025*, finanțat din Planul sectorial de cercetare-dezvoltare al MMPS 2018-2020, a avut ca rezultate:

- evaluarea necesarului de competențe în economia românească la orizontul anilor 2020-2025 pentru sectoarele economice prioritare conform Strategiei Naționale pentru Competitivitate;
- dezvoltarea unor mecanisme de tratare a deficitelor și excedentelor de competențe;
- formularea de măsuri pentru sprijinirea îmbunătățirii calității și a relevanței formării competențelor;
- propunerea unei *Agende pentru competențe - ROMÂNIA la orizontul anilor 2025*.

Aceste rezultate științifice vor fi valorificate pentru o mai bună fundamentare a ofertei de competențe, în concordanță cu cererea previzionată pentru perioada 2020-2025, la nivelul sectoarelor prioritare identificate prin Strategia Națională pentru Competitivitate.

Au fost inițiate mai multe **modificări legislative cu scopul de a facilita accesul persoanelor cu nivel scăzut de educație și calificare sau fără educație la piața muncii sau pentru dezvoltarea oportunităților de carieră**. Astfel, a fost modificat Cadrul Național al

¹⁴⁴ Proiectul *Dezvoltarea, stimularea și eficientizarea muncii prin agent de muncă temporară și a serviciilor de formare profesională pentru o piață a muncii competitivă și performantă*.

¹⁴⁵ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 8v

¹⁴⁶ POCU 2014-2020, AP 3 Locuri de muncă pentru toți, PI 10iii

¹⁴⁷ Proiectul *Creșterea capacității administrative a ANC și MMPS prin sistematizare și simplificare legislativă în domeniul calificărilor*

Calificărilor, fiind introdus nivelul 1 de calificare pentru persoanele cu nivel foarte scăzut de educație și aprobată lista ocupațiilor elementare pentru care se pot organiza programe de calificare de nivel 1. În ultimul an, au fost dezvoltate standarde ocupaționale pentru o parte dintre aceste calificări de nivel 1, iar acestea au fost incluse în Registrul Național al Calificărilor Profesionale. De asemenea, a fost modificată legea uceniciei, introducându-se posibilitatea organizării de programe de ucenicie cu durata de 6 luni pentru calificări nivel 1.

Implementarea Garanției pentru tineret

Rata tinerilor NEETs (grupa de vârstă 15-24 ani) a crescut cu 0,2 puncte procentuale față de anul anterior, la 14,7% în anul 2019, cu 4,6 puncte procentuale peste media UE.

Măsurile de activare a tinerilor NEETs, implementate de ANOFM în anul 2019, au contribuit la angajarea a 31.485 persoane. SPO a oferit servicii de acompaniament social personalizat, fiind încheiate contracte de solidaritate pentru 194 tineri cu risc de marginalizare socială.

Mobilizarea tinerilor NEETs către agențiile teritoriale de ocupare a condus la identificarea a 112.264 tineri NEETs și înregistrarea în baza de date a SPO a 100.866 tineri NEETs, experții în ocupare, asistenții sociali, consilierii/ mediatorii școlari oferindu-le acestora soluții adecvate de asistență socială, educație, formare sau plasare pe piața muncii¹⁴⁸.

Ca urmare a implementării proiectelor (plăți în valoare de 15.371.943,49 euro din FSE și contribuție națională) dedicate tinerilor NEETs¹⁴⁹, până în martie 2020, 3.498 persoane au beneficiat de sprijin, din care 1.062 tineri de etnie romă și 2.481 tineri din zona rurală. Sunt subvenționate **programe de ucenicie la locul de muncă, stagii pentru absolvenții de învățământ superior și scheme de mobilitate destinate tinerilor NEETs** (șomeri, persoane cu handicap, unici susținători ai familiilor monoparentale, șomeri de lungă durată, absolvenți ai sistemului de învățământ). Formarea, evaluarea și certificarea competențelor obținute pe căi non-formale/ informale, serviciile specializate de ocupare, activitățile de acompaniament și integrare socio-profesională adresate tinerilor NEETs din categoriile "greu și foarte greu ocupabil" contribuie, de asemenea, la creșterea numărului de tineri NEETs care participă la piața muncii.

Alte direcții de acțiune au ca obiectiv **reinsertia tinerilor NEETs, în special a celor din categorii defavorizate, în sistemul de educație prin programe de tip A doua șansă**. Pentru detalii suplimentare vezi cap. 4.6. *Părăsirea timpurie a școlii*.

Creșterea numărului de locuri de muncă și diversificarea economiilor locale în zonele rurale

Finanțarea formării fermierilor și dobândirii de noi competențe acompaniază investițiile orientate către creșterea competitivității și restructurării/ modernizării sectorului agricol, fiind semnate 101 contracte pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 4,43 mil. euro. Până în martie 2020, au fost înregistrați la activitățile de training 5.968 participanți persoane fizice care activează în ferme mici, 5.581 tineri fermieri și 3.167 participanți la instruirii dedicate fermierilor care dețin angajamente pe măsura 10 - Agromediu și climă. Pentru *transferul de cunoștințe, încurajarea inovării și accesul la informații* au fost semnate cinci contracte, plățile însumând 0,04 mil. euro.

Intervențiile, susținute din FEADR, contribuie la **diversificarea economiei locale și reducerea fluctuației sezoniere a locurilor de muncă**, în total fiind create 5.214 noi locuri

¹⁴⁸ Proiectul INTESPO - Înregistrarea Tinerilor în Evidențele Serviciului Public de Ocupare

¹⁴⁹ POCU, AP 1 Inițiativa locuri de muncă pentru tineri și AP 2 Îmbunătățirea situației tinerilor NEETs, PI 8ii

de muncă. Sunt în implementare măsurile de *înființare a activităților neagricole în zone rurale* (1.922 beneficiari, din care 71 în zona ITI Delta Dunării; au fost create 2.194 locuri de muncă, din care 30 locuri de muncă în zona ITI Delta Dunării) și *dezvoltare a activităților neagricole de către întreprinderile/ fermele existente* (1.213 beneficiari, din care 47 zona ITI Delta Dunării; au fost create 3.020 locuri de muncă, din care 57 în zona ITI Delta Dunării).

În plus, pentru menținerea la nivel local a tinerei generații, sunt alocate **fonduri pentru instalarea tinerilor fermieri**, fiind susținuți 11.341 tineri fermieri, din care 201 în zona ITI Delta Dunării. Sprijinul acordat pentru **dezvoltarea fermelor de mici dimensiuni** contribuie la creșterea veniturilor populației ocupate în aceste ferme și orientarea către piață a micilor fermieri. Au fost finanțate 26.923 ferme mici, din care 187 în teritoriul ITI Delta Dunării, pentru care s-au efectuat plăți în valoare de 184,02 mil. euro.

Consolidarea Serviciului Public de Ocupare

Proiectul *Strategia ANOFM post 2021 - STRATEG* realizează o analiză a structurii agenției și a calității serviciilor furnizate, concomitent cu stabilirea nevoilor de inovare și adaptare a ANOFM la cerințele pieței muncii, în conformitate cu prevederile documentelor programatice de la nivel național, european și internațional. **Proiectul abordează o nevoie reală și își propune să rezolve o serie de probleme existente la nivelul SPO prin dezvoltarea unei strategii proprii pentru perioada post 2020, identificarea și asigurarea unui nivel adecvat de resurse pentru măsuri active, pentru creșterea calității, eficacității și pentru oferirea de servicii personalizate.** Strategia ANOFM 2021-2027, rezultatul proiectului, va identifica nevoile actuale ale SPO, va defini obiectivele pentru perioada menționată și le va structura în acțiuni, termene și responsabilități clare, astfel încât soluțiile propuse să se adreseze punctual acestora.

ANOFM are ca obiectiv reducerea birocrăției în implementarea măsurilor de ocupare a forței de muncă și adaptarea SPO la dinamica pieței muncii, pentru aceasta fiind depuse la MFE (DG PECU) două fișe de proiect, cu o valoare totală de aprox. 63 mil. euro (FSE și contribuție națională). Una dintre propunerile de proiecte - *Relația SPO cu angajatorii - eSPOR* - se adresează angajatorilor, iar celălalt - *Managementul de caz* - persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Primul proiect va crea o platformă unică care va include toate serviciile dedicate angajatorilor și va facilita interacțiunea acestora cu agențiile județene de ocupare, grupul țintă fiind beneficiarii SPO (min. 40.000 angajatori și min. 200.000 șomeri) și instituțiile SPO. Cel de-al doilea proiect va realiza o aplicație informatică de profilare, informare și consiliere și management de caz, grupul țintă constând în 102.600 persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, instituții ale SPO și minimum 826 experți ai SPO.

Combaterea muncii nedeclarate

Acțiunile desfășurate de IM, în anul 2019, în domenii susceptibile a avea o incidență crescută a muncii nedeclarate sau subdeclarate¹⁵⁰ s-au concretizat în 67.632 controale în urma cărora au fost depistate 8.551 persoane care desfășurau muncă nedeclarată, fiind dispuse 3.871 sancțiuni și aplicate amenzi în valoare de 94.100.000 lei.

IM a derulat, la nivel național, *acțiuni de informare și conștientizare*, de exemplu au fost 231 apariții în presă și 62 intervenții radio - TV menite să dezvolte cultura prevenirii în domeniul relațiilor de muncă, fiind informate 13.452 persoane. În perioada 15 aprilie - 31 mai 2019, s-a

¹⁵⁰ Construcții, service-auto, alimentație publică și turism, comerț, confecții, transport marfă și călători, depozite, baze sportive și de recreere, pază și protecție, alte prestări servicii, agricultură

desfășurat acțiunea de informare referitoare la respectarea legislației privind ucenicia la locul de muncă, efectuarea stagiului pentru absolvenții de învățământ superior și *internship*.

În perioada 31 iulie - 4 august 2019, ITM București și ITM Ilfov au realizat în comun cu Direcția Regională Antifraudă Fiscală București și Ilfov controale în domeniile construcției și prestări servicii, având ca rezultate depistarea a 29 persoane care efectuau muncă nedeclarată, aplicarea a 21 sancțiuni contravenționale, în valoare de 676.000 lei. Alte acțiuni de control efectuate de ITM împreună cu Direcțiile Regionale Antifraudă Fiscală, în perioada 8 - 18 august 2019, au avut ca efecte depistarea a 100 persoane care prestau muncă nedeclarată și aplicarea a 68 sancțiuni contravenționale, în valoare de 1.630.000 lei.

IM a desfășurat, în perioada 7 - 11 octombrie 2019, o campanie națională referitoare la respectarea prevederilor legislației privind exercitarea activităților cu caracter ocazional desfășurate de zilieri și de prevenire și combatere a exploatării copiilor/ tinerilor prin muncă în aceste domenii, fiind controlați 1.010 beneficiari și 11.068 zilieri și aplicate 211 sancțiuni în valoare de 283.500 lei.

În cadrul activității de inspecție fiscală și antifraudă, derulată de ANAF, unul dintre riscurile de analiză îl constituie identificarea muncii subdeclarată, dar și constatarea situației de muncă nedeclarată. Ca urmare a analizelor de risc efectuate în comun, la solicitarea IM se vor efectua acțiuni de control pentru combaterea muncii nedeclarate.

Dialogul social

Participarea activă a ONG-urilor și a partenerilor sociali la procesul de luare a deciziei este realizată și prin dezvoltarea de instrumente independente de monitorizare și evaluare a politicilor publice și a *mecanismelor/ instrumentelor de consolidare a dialogului social și civic și de interacțiune cu autoritățile și instituțiile administrației publice*, facilitând astfel formularea de propuneri alternative la politicile publice inițiate de guvern în domeniul serviciilor sociale¹⁵¹.

Proiectul legii dialogului social s-a aflat pe ordinea de zi a Camerei Deputaților din data de 9 martie 2020, proiectul obținând avize favorabile de la Comisia pentru drepturile omului, culte și probleme ale minorităților naționale (28 noiembrie 2018) și de la Comisia pentru egalitate de șanse pentru femei și bărbați (26 martie 2019). Adoptarea sa depinde de primirea avizului de la Comisia juridică, de disciplină și imunități și a raportului de la Comisia pentru muncă și protecție socială, dezbaterile în cadrul Comisiei reîncepând la data de 9 octombrie 2019.

MMPS a continuat să acorde **asistență pentru impulsionearea consultărilor în cadrul comisiilor de dialog social (CDS)**, organizându-se 141 reuniuni în care au fost dezbătute 425 acte normative. Ponderele confederațiilor sindicale participante la CDS sectoriale a fost de 48%, iar a confederațiilor patronale de 23%. Au fost încheiate un acord în sectorul construcției și un parteneriat transfrontalier în rețeaua europeană pentru detașare echitabilă, acorduri în educație și sănătate, precum și parteneriate cu părțile interesate din sectorul agricultură.

Pentru eficientizarea consultărilor tripartite, în anul 2019, au fost derulate patru reuniuni ale Consiliului Național Tripartit pentru Dialog Social (CNTDS), temele de discuție vizând legislația pensiilor (5 iunie 2019) și identificarea unei propuneri de creștere, pe baza a trei formule propuse de guvern, pentru salariul minim brut garantat în plată pentru anul 2020, care să țină cont de date economice obiective (28 octombrie, 26 noiembrie și 3 decembrie 2019).

¹⁵¹ Proiectul *Inițiative în politici publice alternative pentru servicii sociale de impact* (în valoare de 998.290,77 lei), finanțat din FSE prin POCA, implementat de Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială în parteneriat cu MMPS

În contextul pandemiei de COVID-19, conform OUG nr. 1/1999 privind regimul stării de asediu și regimul stării de urgență, reglementările referitoare la transparența decizională și dialogul social nu se aplică în cazul proiectelor de acte normative care stabilesc măsuri aplicabile pe durata stării de asediu sau de urgență ori care sunt o consecință a instituirii acestor stări.

La data de 17 martie 2020, a avut loc reuniunea CNTDS privind măsurile economice și de protecție socială necesare pentru reducerea efectelor epidemiei de coronavirus COVID-19. MMPS a continuat consultările cu partenerii sociali, acestea conducând la adoptarea OUG nr. 30/2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri în domeniul protecției sociale în contextul situației epidemiologice determinată de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2, a OUG nr. 32/2020 de modificare a OUG nr. 30/2020, precum și a actului normativ de modificare și completare a Legii nr. 19/2020 privind acordarea unor zile libere părinților pentru supravegherea copiilor, în situația închiderii temporare a unităților de învățământ.

La nivelul guvernului, pe lângă CNTDS, au loc consultări în cadrul Consiliului Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă constituit în sprijinul aplicării Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă, precum și în Grupul interministerial de lucru pe tema măsurilor necesare pentru reducerea efectelor COVID-19 și pentru stabilirea Planului național de intervenție.

De asemenea, partenerii sociali au fost implicați în monitorizarea și evaluarea măsurilor cuprinse în programele și strategiile naționale, putând fi menționate, în context, dezbaterile privind:

- proiectul de politică publică de *Dezvoltare a sectorului IMM și îmbunătățire a mediului de afaceri din România către economia digitală, în perioada 2021-2027*;
- majorarea subvențiilor acordate întreprinderilor care angajează persoane din grupuri vulnerabile, ucenici sau stagiați;
- Programele de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/ centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate și Înființarea de servicii sociale în vederea asigurării tranziției tinerilor cu dizabilități de la sistemul de protecție specială a copilului către sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități*;
- *Programul național pentru protecția victimelor violenței domestice și a metodologiei privind organizarea și funcționarea rețelei naționale integrate de locuințe protejate destinate victimelor violenței domestice*;
- sistemul de pensii ocupaționale;
- extinderea *Programului-pilot de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolarii și elevii din 100 de unități de învățământ preuniversitar de stat*;
- modificările aduse Codului fiscal și acordarea de facilități fiscale;
- Strategia națională privind imigrația 2019-2021;
- Strategia de dezvoltare a infrastructurii feroviare;
- Strategia națională de dezvoltare a ecoturismului 2019-2029 și Master planul pentru dezvoltarea turismului balnear;
- *Programul de compensare cu 90% a prețurilor de referință la medicamente pentru pensionari*;
- *Programul multianual de finanțare a investițiilor pentru modernizarea, reabilitarea, re tehnologizarea și extinderea sau înființarea sistemelor de alimentare centralizată cu*

energie termică a localităților.

Susținerea negocierii colective și a soluționării amiabile a conflictelor colective de muncă a avut următoarele rezultate:

- 6.703 de noi contracte colective de muncă înregistrate la nivel de unitate în perioada aprilie 2019 - martie 2020, 12.582 contracte colective de muncă valide la data de 1 martie 2020;
- două contracte colective de muncă înregistrate la nivelul sectorului învățământ preuniversitar și sănătate;
- 17 contracte colective de muncă/ acte adiționale înregistrate la nivel de grupuri de unități din: învățământ preuniversitar, învățământ superior, MAI, MTS, unități sanitare, case de cultură ale sindicatelor, direcții de cultură, sistemul caselor de ajutor reciproc ale salariaților, oficiile de cadastru și publicitate imobiliară Administrația Națională Apele Române, operatori din serviciile publice de alimentare cu apă, canalizare și salubritate, servicii comunitare și utilități publice - transporturi urbane, suburbane și metropolitane de călători, activități financiare, bancare și de asigurări din România;
- un acord încheiat între federațiile patronale și sindicale din sistemul bancar pentru implementarea proiectului de pregătire profesională a angajaților;
- propunerea de revizuire a sectoarelor de activitate în care se desfășoară negocierea colectivă urmează a fi supusă dezbaterilor, după adoptarea noii legislații privind dialogul social;
- 22 conflicte colective de muncă, din care 13 au fost închise, 9 au rămas deschise.

Salariul minim

Guvernul României a elaborat *Analiza de impact privind salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată pentru anul 2020*¹⁵². Această analiză a propus trei scenarii de calcul al salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, în funcție de rata inflației și productivitatea muncii. Partenerii sociali au fost consultați cu privire la analiza de impact privind salariul minim brut și cele trei scenarii privind aplicarea unui mecanism pentru stabilirea acestuia (reuniunile CNTDS din 26 noiembrie și 3 decembrie 2019). Consultările tripartite pe tema evoluției salariului minim, demarate în primul trimestru al anului 2020, au fost amânate pe fondul decretării stării de urgență.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 4, ODD 5 și ODD 8.

¹⁵² Pentru elaborarea analizei de impact s-a constituit grupul de lucru din care au făcut parte Comisia Națională de Strategie și Prognoză, MFP, MMPS și INS

4.2. Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)

Investiții în cercetare-dezvoltare: ținta națională 2020 - 2% din PIB (1% PIB - sector public și 1% PIB - sector privat). În 2018, nivelul cheltuielilor de CD a fost de 0,51% din PIB (0,21% din PIB - sector public și 0,30% din PIB - sector privat)¹⁵³, în creștere față de 2017 cu 0,01 p.p. pe total cheltuieli (datorită creșterii cheltuielilor din sectorul privat cu 0,01 p.p., nivelul cheltuielilor din sectorul public rămânând constant)¹⁵⁴.

Direcții de acțiune:

- ✓ stimularea investițiilor private în CDI
- ✓ consolidarea dimensiunii europene a politicilor și programelor naționale de CDI
- ✓ întărirea capacității și performanțelor sistemului de CDI
- ✓ asigurarea unei baze științifice de înaltă calitate

Stimularea investițiilor private în CDI

Pentru stimularea investițiilor private în CDI și întărirea legăturii dintre mediul de cercetare și cel privat sunt sprijinite activitățile având ca scop dezvoltarea de noi tehnologii și produse și comercializarea rezultatelor cercetării, activitățile economice cu potențial în creșterea capacităților de inovare, atragerea și menținerea specialiștilor CDI în întreprinderi, parteneriatele dintre actorii din sectorul privat și furnizorii de cercetare.

În scopul stimulării cererii întreprinderilor pentru inovare¹⁵⁵, FEDR finanțează proiectele de CDI derulate de întreprinderi inovatoare individual sau în parteneriat cu institute de CD/universități. În 2019 erau în implementare 74 de proiecte derulate de întreprinderi inovatoare individual sau în parteneriat cu institute de CD/universități (52 derulate de întreprinderi de tip *start-up* și *spin-off* și 22 de către întreprinderi inovatoare nou-înființate). Până în trim I/2020 au fost efectuate plăți în valoare de 35,75 mil. euro și au fost finalizate 61 de proiecte (40 derulate de întreprinderi de tip *start-up* și 21 de întreprinderi inovatoare nou-înființate) care au avut ca rezultate 18 cereri de brevete depuse și 12 co-publicații științifice (cu parteneri privați) publicate. La sfârșitul trim. I/2020, alte 62 de proiecte propuse de întreprinderi de tip *start-up* și *spin-off* au trecut de etapa de evaluare tehnico-financiară, urmând a intra în etapa de contractare. În ceea ce privește proiectele tehnologice inovative propuse de întreprinderi în scopul inovării de produs sau de proces (pe baza cercetării realizate în cadrul proiectului), 27 de proiecte au fost selectate pentru finanțare și sunt în etapa de contractare.

FSE sprijină crearea de întreprinderi, inclusiv IMM-uri inovative¹⁵⁶ prin scheme de dezvoltare a antreprenoriatului. Pentru detalii suplimentare -cap. 4.1 *Ocuparea forței de muncă*.

¹⁵³ Conform ultimelor date disponibile: date provizorii publicate de INS în *Comunicatul nr. 294/15 noiembrie 2019 privind activitatea de CD în anul 2018*.

¹⁵⁴ În 2018 comparativ cu 2017, în valoare absolută, cheltuielile totale au crescut de la 4317,1 mil. lei în 2017 la 4769,3 mil. lei în 2018; deși ca % din PIB, cheltuielile din sectorul public au rămas constante, în valoare absolută cheltuielile guvernamentale au înregistrat o ușoară creștere, de la 1396,9 mil. lei în 2017 la 1460,8 mil. lei în 2018; cheltuielile din sectorul privat au crescut de la 2448,5 mil. lei în 2017 la 2830,2 mil. lei în 2018.

¹⁵⁵ POC, Acțiunea 1.2.1 - Stimularea cererii întreprinderilor pentru inovare prin proiecte de CDI (Ghidul solicitantului, secțiunile C - *Proiecte ale întreprinderilor inovatoare de tip start-up sau spin-off* și D - *Proiecte ale întreprinderilor nou-înființate inovatoare*)

¹⁵⁶ POCU, AP 3 - Locuri de muncă pentru toți, Prioritatea de investiții 8 iii - Activități independente, antreprenoriat și înființare de întreprinderi, inclusiv a unor microîntreprinderi și a unor întreprinderi mici și mijlocii inovatoare

Programul *Dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM*¹⁵⁷ sprijină **dezvoltarea IMM-urilor prin inovare**, cu accent pe inovarea verde în industrie, TIC și dezvoltarea durabilă a sectorului marin și maritim. La începutul lunii aprilie 2020 erau contractate 14 proiecte (în valoare totală de cca. 20 mil. euro, din care valoarea granturilor de cca. 8,3 mil. euro) destinate creșterii competitivității și rentabilității întreprinderilor din România, prin dezvoltarea și implementarea de tehnologii, produse și servicii inovative. Până la 17 septembrie 2020 este deschis al doilea apel pentru proiecte, cu o alocare de cca. 18,5 mil. euro.

Pentru întărirea legăturii dintre mediul privat și cel al CD, atât bugetul de stat, cât și FEDR sprijină **crearea de parteneriate public-private pentru CD și transfer de cunoștințe**:

- Cu finanțare din FEDR¹⁵⁸ au fost contractate 54 de proiecte (în valoare eligibilă totală de 541,3 mil. lei), dintre care 51 de proiecte sunt în implementare, unul a fost reziliat și două proiecte au fost finalizate. La nivelul trim. I/2020, în cadrul acestor proiecte erau încheiate 222 de contracte subsidiare cu întreprinderi pentru transfer de cunoștințe și realizarea în parteneriat de proiecte de CD, valoarea investițiilor private atrase fiind de 5,55 mil. lei, iar nivelul plăților înregistrate de 44,49 mil. euro;
- Prin PNCDI III¹⁵⁹, până în decembrie 2019 au fost finanțate 575 de proiecte (252 de proiecte de tip *Proiect experimental demonstrativ - demonstrare concept*, 57 proiecte de tip *Proiect de transfer la operatorul economic*, 128 proiecte de tip *Cecuri de Inovare*, 126 proiecte *Bridge Grant - Transfer de cunoaștere la agentul economic* și 12 proiecte de tip *Organizare și dezvoltare cluster - Cluster inovativ*), în cadrul cărora au fost încheiate 342 de contracte cu întreprinderi (nivelul investițiilor private atrase fiind de 29.367,75 mil. lei) și au fost publicate 320 de publicații științifice. În trim. III/2019 au fost lansate două apeluri de proiecte: la apelul pentru proiecte experimentale demonstrative (buget alocat de 60 mil. lei) sunt în evaluare 2.140 de proiecte, rezultatele finale urmând a fi publicate în trim. II/2020, iar la apelul pentru proiecte de transfer la operatorul economic (buget alocat de 50 mil. lei) a demarat procesul de contractare pentru cele 193 de proiecte aprobate.

Pentru creșterea inovării la nivelul IMM-urilor, FEDR sprijină **promovarea transferului tehnologic**¹⁶⁰. Până la 31 martie 2020, s-au semnat șase contracte de finanțare (valoare eligibilă de 11,44 mil. euro) și au fost acceptate în etapa de precontractare două proiecte pentru sprijinirea parcurilor științifice și tehnologice. În ianuarie 2020 a fost lansat în consultare publică Ghidul Solicitantului pentru lansarea unui nou apel de proiecte derulate de IMM-uri în parteneriat cu o EITT pentru investiții de transfer tehnologic.

În vederea dezvoltării ecosistemului regional de inovare se urmărește **creșterea gradului de inovare în firme**¹⁶¹. Până la sfârșitul lunii martie 2020 a fost deschis apelul pentru proiecte

¹⁵⁷ Program gestionat de InnovationNorway (în calitate de operator de fond) și finanțat din Granturi SEE și Norvegiene 2014 - 2021.

¹⁵⁸ POC, Acțiunea 1.2.3 (Ghidul solicitantului, secțiunea G) - *Parteneriate pentru transfer de cunoștințe*

¹⁵⁹ PNCDI III, Programul 2 - Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare, subprogramul 2.1. - Competitivitate prin cercetare, dezvoltare și inovare, Acțiunile: 2.1.1. Cecuri de inovare, 2.1.2. Proiect transfer de cunoaștere la agentul economic - Bridge Grant, 2.1.3. Proiect experimental - demonstrativ (demonstrare concept), 2.1.4. Proiect de transfer la operatorul economic, 2.1.5 Organizare și dezvoltarea cluster - Cluster inovativ

¹⁶⁰ POR, Axa prioritară 1 - Promovarea transferului tehnologic: PI 1.1.A - Sprijinirea entităților de inovare și transfer tehnologic, PI 1.1.B - Sprijinirea parcurilor științifice și tehnologice și PI 1.1.C - Investiții pentru IMM-uri pentru implementarea unui rezultat al cercetării - inovării în parteneriat cu ITT

¹⁶¹ POR, AP 1 - Promovarea transferului tehnologic: PI 1.2 - Creșterea inovării în companii prin sprijinirea abordărilor multisectoriale rezultate în urma implementării "Inițiativei Regiuni mai puțin dezvoltate" în România. Proiectul Sprijin țintă pentru implementarea RIS3 s-a derulat în două etape: în etapa 1 (octombrie 2016 - iunie 2018) au fost sprijinite regiunilor de dezvoltare Nord-Est și Nord-Vest; în etapa 2 (iunie 2018 - iunie 2019) sprijinul a fost extins la toate cele opt regiuni de dezvoltare din România.

având ca scop introducerea pe piață a rezultatelor cercetării, în concordanță cu domeniile prioritare identificate în Strategiile de Specializare Inteligentă a regiunilor de dezvoltare Nord-Est și Nord-Vest. Proiectele finanțabile sunt cele 34 de proiecte identificate în cadrul proiectului *Sprijin țintă pentru implementarea RIS3* derulat în contextul *Inițiativei regiuni mai puțin dezvoltate a COM*. În martie 2020 a fost publicat spre consultare ghidul solicitantului pentru proiecte *Proof of Concept* care vizează derularea de activități specifice cu caracter inovativ realizate de IMM-uri cu scopul principal de a demonstra funcționalitatea și de a verifica un anumit concept de produs, serviciu sau proces care poate fi realizat și pus pe piață.

Sprrijinirea CD din domeniul agricol și al dezvoltării rurale urmărește să faciliteze adaptarea noilor tehnologii la condițiile de producție din România și găsirea unor soluții viabile de conservare și de exploatare durabilă a resurselor agricole. Prin *Planul sectorial pentru cercetare-dezvoltare din domeniul agricol și de dezvoltare rurală al MADR, pe anii 2019-2022 - ADER 2022*¹⁶² vor fi sprijinite 134 de proiecte de cercetare aplicată și inovare în domeniul agricol, ale căror rezultate să contribuie la reducerea costurilor de producție pe fondul sporirii randamentului calității produselor. Până la sfârșitul anului 2019 au fost contractate 111 proiecte de CDI, ale căror faze de execuție au fost predate până la 15 ianuarie 2020, monitorizate și decontate.

Promovarea de facilități fiscale pentru CD urmărește stimularea investițiilor private în CDI. Se aplică deducerea fiscală suplimentară de 50% (în total 150%) pentru cheltuielile de CD ale întreprinderilor la determinarea profitului impozabil¹⁶³ și scutirea de la impozitul pe salarii pentru toate persoanele incluse în echipa unui proiect de CDI¹⁶⁴.

În scopul **facilitării accesului IMM-urilor inovative la finanțare**¹⁶⁵ se implementează *instrumentul de fonduri de capital de risc* (prin doi intermediari financiari - GapMinder și Early Game) și *instrumentul de creditare cu dobândă subvenționată* (intermediar financiar ProCredit Bank). Până în trim. I/2020, 39 de IMM-uri au beneficiat de investiții sau împrumuturi pentru sprijinirea activităților de inovare în domeniile de specializare inteligentă, nivelul plăților efectuate prin POC fiind de 59,30 mil. euro.

Detalii suplimentare privind măsurile destinate diversificării surselor de finanțare pentru IMM-uri (ex. *creșterea accesului IMM-urilor la credite și garanții*¹⁶⁶, îmbunătățirea cadrului legislativ pentru stimularea investițiilor de capital privat - business angels, incubatoare de afaceri) se regăsesc la sub-capitolul 3.2. *Mediul de afaceri și competitivitate*.

¹⁶² ADER 2022 se implementează pe o perioadă de 36 de luni, cu finanțare de la BS (buget total - 133 mil. lei)

¹⁶³ Ordinul comun al MFP nr. 1056/2016 și al MENCs nr. 4435/2016 pentru aprobarea Normelor privind deducerile pentru cheltuielile de cercetare-dezvoltare la determinarea profitului impozabil

¹⁶⁴ Conform Legii nr. 136/2017 privind aprobarea OUG nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale și a Ordinului comun MFP-MCI nr. 2326-2855/2017 privind încadrarea în activitatea de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică

¹⁶⁵ POC, AP1, Acțiune 1.2.2: Instrumente de creditare și măsuri de capital de risc în favoarea IMM-urilor inovative și a organizațiilor de cercetare care răspund cererilor de piață. Implementarea *schemei de ajutor de stat și de minimis sub formă de investiții de capital de risc* (aprobată prin OMFE nr. 194/2018) administrată de FEI (în calitate de Fond de Fonduri). Buget alocat: 40 mil. euro pentru investiții de capital de risc; 15,15 mil. euro pentru creditare subvenționată și 4,15 mil. euro costuri de management. Finanțare totală, inclusiv resurse private: 63 mil. euro pentru investiții de capital de risc și 30,3 mil. euro pentru creditare subvenționată

¹⁶⁶ POR, AP 15 -Inițiativa pentru IMM, PI 15.1 - Sprijinirea capacității IMM-urilor de a crește pe piețele regionale, naționale și internaționale și de a se angaja în procesele de inovare

Consolidarea dimensiunii europene a politicilor și programelor naționale de CDI

Promovarea proiectelor de infrastructuri pan-europene de CD și stimularea participării la programe europene și internaționale, contribuie la deschiderea sistemului de CD și la integrarea în Spațiul European de Cercetare.

Va fi sprijinită în continuare participarea românească la programe de CDI europene și internaționale, atât din fonduri europene, cât și de la bugetul de stat. La începutul lunii martie 2020, din FEDR, erau efectuate plăți în valoare de 2,44 mil. euro pentru cele nouă proiecte contractate în scopul creării de sinergie cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale¹⁶⁷. Prin PNCDI III¹⁶⁸ este susținută participarea companiilor din România, în parteneriat cu organizații de cercetare, la programe europene și internaționale de cercetare care facilitează mobilitatea cercetătorilor, circulația ideilor și a cunoștințelor, precum și accesul la rețele transnaționale de colaborare.

În cadrul proiectului strategic **Extreme Light Infrastructure-Nuclear Physics (ELI-NP)**, lucrările de construcție a clădirilor și a drumului suplimentar de acces din centura București au fost finalizate. Parametrii tehnici pentru sistemul laser de mare putere (HPLS) au fost îndepliniți: cele două brațe funcționează la puterea de 10 PW (cea mai mare putere din lume) și se fac în continuare teste și reglaje. În octombrie 2019, a fost semnat un nou contract pentru construirea sistemului fascicul gamma care se estimează că va fi operațional la începutul anului 2023. În 2020, continuă procesul de achiziție, instalare, calibrare și testare a echipamentelor care intră în dotarea laboratoarelor experimentale.

De asemenea, se fac demersuri pentru crearea *Parcului Științific Măgurele (MSP)* și transformarea orașului Măgurele într-un oraș *smart*, având la bază politici publice fundamentate pe rezultatele cercetării științifice. În acest scop este în evaluarea BEI¹⁶⁹ proiectul pentru un împrumut de investiții în scopul dezvoltării primei faze a Parcului Științific Măgurele, constând în construcția unor centre de transfer tehnologic și inovare.

În 2020, va continua promovarea proiectului pan-european **Advanced Lead Fast Reactor European Demonstrator (ALFRED)**. Proiectul de infrastructură, care urmărește dezvoltarea tehnologiilor pentru reactoare nucleare de generație IV, a fost inclus în *Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 - 2027*. În februarie 2019, a fost aprobată schema de ajutor de stat¹⁷⁰ pentru sprijinirea ALFRED prin PNCDI III și, începând din septembrie 2019, este în implementare proiectul *Activități de pregătire a realizării infrastructurii de cercetare ALFRED în România (PRO Alfred)*¹⁷¹ care are ca obiective specifice, printre altele, fundamentarea proiectului de infrastructură și asigurarea maturității acestuia (analiza fezabilității, stabilirea cerințelor operaționale pentru instalațiile experimentale, analiza impactului economic, social și tehnico-științific la nivel local, regional și național etc.).

Până în trim. I/2020, printre activitățile derulate în cadrul proiectului PRO Alfred se numără: elaborarea schemelor conceptuale ale instalațiilor experimentale ce fac parte integrantă din infrastructura ALFRED (HELENA2, ELF, MELTIN’POT și HANDS ON), precum și a centrului de

¹⁶⁷ POC, AP 1, Acțiunea 1.1.3 - Crearea de sinergie cu acțiunile de CDI ale Programului Orizont 2020 și alte programe de CDI internaționale

¹⁶⁸ PNCDI III, Programul 3 - Cooperare europeană și internațională, subprogramele 3.1 - Bilateral/Multilateral, 3.2 - Orizont 2020, 3.5 - Alte inițiative și programe europene și internaționale și 3.6 - Suport

¹⁶⁹ <https://www.eib.org/en/projects/pipelines/all/20180760>

¹⁷⁰ OMCI nr.121/01.02.2019 privind aprobarea schemei de ajutor de stat pentru Subprogramul 5.5. Program de cercetare, dezvoltare și inovare pentru reactori de generația a IV-a - ALFRED

¹⁷¹ Proiectul-suport, în valoare de 12 mil. lei, se va derula prin PNCDI III (Programul 5: Cercetare în domenii de interes strategic, Subprogramul 5.5 Programul de CDI pentru reactori de generația a IV-a - ALFRED) și se va implementa în perioada septembrie 2019 - noiembrie 2020.

coordonare și pregătire (HUB); pregătirea procesului de licențiere a demonstratorului ALFRED; identificarea aspectelor cheie în asigurarea viabilității infrastructurii; pentru asigurarea resursei umane necesare, a fost evaluat programul național de educație, au fost cuantificate necesitățile și identificate competențele necesare pentru cercetare și operarea infrastructurii; prin achiziția de hardware și software s-a extins infrastructura de calcul necesară activităților de proiectare asociate infrastructurii ALFRED.

Reprezentativ pentru contribuția României la SUERD în domeniul CDI este proiectul de infrastructură pan-europeană **Centrul internațional de studii avansate pentru sisteme fluvii-delte-mări DANUBIUS-RI**¹⁷². În 2019 au fost implementate proiecte care să sprijine elaborarea proiectului major, și anume: în scopul asigurării maturității juridice, financiare și tehnice pentru dezvoltarea infrastructurii s-a derulat proiectul Danubius-PP (PreparatoryPhase)¹⁷³; în cadrul proiectului cu tema *Strategie și acțiuni pentru pregătirea participării naționale la proiectul DANUBIUS-RI (DANS)*¹⁷⁴ au fost elaborate analize și studii privind definirea și construcția componentelor românești ale infrastructurii (*Hub-ul internațional Murighiol, Supersite-ul Delta Dunării, Centrul de date Danubius*) și au fost derulate acțiuni pentru operaționalizarea programului DANUBIUS din PNCDI III. În perioada februarie - martie 2020 a fost în dezbatere publică ghidul solicitantului pentru un proiect suport (cu finanțare prin POC) prin care va fi finalizată documentația necesară proiectului major de construcție a infrastructurii.

Proiectul DANUBIUS-RI reprezintă una dintre prioritățile majore de investiții ale României în viitoarea perioadă multianuală de finanțare. Investiția totală pentru construirea infrastructurii este estimată la aprox. 90 mil. euro, proiectul urmând a fi finanțat din FESI. Scopul DANUBIUS-RI este de a furniza soluții științifice inovative pentru dezvoltarea durabilă a sistemului Dunăre - Delta Dunării - Marea Neagră, ca bună practică pentru sistemele majore de tip fluviu-deltă-mare la nivel mondial, contribuind semnificativ la îndeplinirea ODD 14.

Întărirea capacității și performanțelor sistemului de CDI

Principalele acțiuni derulate în scopul întăririi capacității și performanțelor sistemului de CDI au în vedere consolidarea capacității administrative și instituționale și îmbunătățirea guvernantei strategiei naționale/regionale de specializare inteligentă pentru asigurarea unui cadru strategic favorabil investițiilor în cercetare și inovare (RST 4).

Proiectul pentru **dezvoltarea capacității administrative a MEC de implementare a unor acțiuni stabilite în Strategia Națională de CDI 2014-2020 (SNCDI 2020)**¹⁷⁵ a contribuit la consolidarea capacității de identificare a tendințelor tehnologice emergente la nivel global și facilitarea analizei ecosistemelor de inovare regionale. Printre rezultatele obținute în cadrul proiectului se numără: stabilirea *Roadmap-ului național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 - 2027*¹⁷⁶; dezvoltarea platformei electronice integrate a cercetării¹⁷⁷;

¹⁷² În 2016, DANUBIUS-RI a fost inclus pe Foaia de Parcurs (Roadmap) a Forumului Strategic European pentru Infrastructuri de Cercetare (ESFRI).

¹⁷³ Proiect finanțat prin Orizont 2020: perioadă de implementare decembrie 2016 - noiembrie 2019, valoare proiect - cca. 4 mil. euro (ID proiect 739562).

¹⁷⁴ Proiect finanțat prin PNCDI III: perioadă de implementare - 14 luni de la atribuirea contractului (mai 2018 - iunie 2019)

¹⁷⁵ Proiectul SIPOCA 27, derulat de MEC în parteneriat cu UEFISCDI și INCD în domeniul Muncii și Protecției Sociale: perioadă de implementare august 2016 - iulie 2019, valoare totală - 21,56 mil. lei (18,1 mil. lei - FSE și 3,4 mil. lei - BS)

¹⁷⁶ Aprobat prin OMCI nr. 624/2017 pentru aprobarea Raportului final privind infrastructurile de cercetare din România (Roadmap-ul național al infrastructurilor de cercetare din România 2017 - 2027). Raportul, care include roadmap-ul național a fost realizat de Comitetul Român pentru Infrastructurile de Cercetare.

elaborarea unui ghid al aplicării normelor privind deducerile pentru cheltuielile de CD la calculul rezultatului fiscal; stabilirea unui mecanism de descoperire antreprenorială prin rețeaua de observatori creată la nivelul celor opt regiuni de dezvoltare ale României care monitorizează dinamica ecosistemelor regionale de inovare.

În 2020, pentru orientarea politicii economice în materie de investiții pe inovare, ținând seama de disparitățile regionale, continuă o serie de acțiuni pentru **îmbunătățirea guvernancei strategiei naționale/regionale de specializare inteligentă**. În acest scop este în implementare proiectul *Creșterea capacității sistemului de CDI de a răspunde provocărilor globale și consolidarea capacității anticipatorii de elaborare a politicilor publice bazate pe dovezi*¹⁷⁸. Proiectul are ca principale obiective: elaborarea și corelarea Cadrului Strategic Național de CDI 2021-2027 (SNCDI) și a cadrului strategic național de specializare inteligentă (SNSI); îmbunătățirea politicilor publice și creșterea calității reglementărilor în domeniul antreprenoriatului inovativ; implementarea unui sistem de managementul calității la nivelul MEC și dezvoltarea competențelor în implementarea cadrului strategic (SNCDI și SNSI). În trim. IV/2019 a fost finalizat documentul de analiză a factorilor care împiedică diseminarea inovării, inclusiv digitalizarea și continuă activitățile pentru dezvoltarea platformei integrate a cercetării¹⁷⁹ și elaborarea SNSI (care are ca input Strategiile Regionale de Specializare Inteligentă/RIS3), inclusiv a cadrului de monitorizare, evaluare, raportare și a procesului de descoperire antreprenorială. Până în trim. I/2020, șapte din cele opt regiuni de dezvoltare au finalizat RIS3 (strategia pentru regiunea București-Ilfov fiind în curs de elaborare), iar MLPDA a transmis MFE un prim draft al metodologiei de desfășurare a procesului de descoperire antreprenorială la nivel regional.

De asemenea, continuă implementarea proiectului pentru **consolidarea capacității instituționale a MEC prin optimizarea proceselor decizionale în domeniul CDI**¹⁸⁰. Proiectul are ca obiective, printre altele: elaborarea unei politici publice cu accent pe segmentul cercetării aplicative și al valorificării rezultatelor cercetării, în corelație cu necesitățile mediului economic; sistematizarea și simplificarea legislației în domeniul CDI; implementarea unui cadru de lucru care să faciliteze elaborarea și aplicarea unor proceduri simplificate pentru companiile care au activități de CDI; dezvoltarea competențelor pentru personalul MEC. Astfel, proiectul urmărește reducerea barierelor de reglementare care împiedică legăturile dintre mediul academic/de cercetare și cel privat.

Asigurarea unei baze științifice de înaltă calitate

Măsurile destinate **asigurării unei baze științifice de înaltă calitate** și încurajării investițiilor private în CD, care să contribuie la crearea unor nuclee de competență științifică și tehnologică în domeniile de specializare inteligentă și la intensificarea colaborării dintre mediul academic și cel privat, vor fi finanțate, în continuare, atât de la BS prin PNCDI III, cât și din FEDR.

¹⁷⁷ Platforma BrainMap accesibilă la adresa <https://www.brainmap.ro/> include cinci registre cu informații specifice domeniului CDI (Registrul Cercetătorilor, Registrul Rezultatelor, Registrul Potențialilor Contractorilor - antreprenori cu activitate de inovare, Registrul Evaluatorilor și Registrul Infrastructurilor de Cercetare).

¹⁷⁸ Proiectul SIPOCA 592 Creșterea capacității sistemului CDI de a răspunde provocărilor globale. Consolidarea capacității anticipatorii de elaborare a politicilor publice bazate pe dovezi, derulat de MEC în parteneriat cu UEFISCDI: perioadă de implementare mai 2019 - mai 2022, valoare totală - 26,04 mil. lei (FSE și BS).

¹⁷⁹ Dezvoltarea platformelor Romanian repository of open access și Accelerate Romania și continuarea dezvoltării platformelor [Brainmap](#) și [ERRIS](#).

¹⁸⁰ Proiect SIPOCA 393 derulat de MEC în parteneriat cu Universitatea Dunărea de Jos, Academia de Studii Economice și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Pentru Mecatronica și Tehnica Măsurării: perioadă de implementare februarie 2019 - februarie 2021, valoare eligibilă - 7,9 mil. lei

În scopul facilitării accesului potențialilor investitori la resurse umane bine pregătite și la oportunități de colaborare va continua **dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare**¹⁸¹ și **atragera de cercetători cu înalte competențe din străinătate**¹⁸²:

- Prin PNCDI III sunt sprijinite proiectele având ca scop dezvoltarea noilor generații de cercetători și a școlilor de cercetare competitive la nivel european. În 2019 au fost alocate fonduri în valoare totală de cca. 31 mil. lei pentru finanțarea a 4.234 de proiecte (25 de burse de cercetare, 547 de proiecte de mobilitate pentru cercetători, inclusiv din diaspora, premii pentru publicarea a 3.467 de articole ISI și 195 de brevete înregistrate la OSIM, EPO sau USPTO).

La nivelul trim. I/2020 erau în evaluare 535 de proiecte de cercetare postdoctorală și 898 de proiecte pentru stimularea tinerelor echipe independente de cercetători. În plus, se are în vedere lansarea unui apel de proiecte pentru acordarea de burse în scopul reintegrării într-o instituție de cercetare din România a cercetătorilor care au beneficiat de stagii de cercetare în străinătate.

- Cu finanțare din FEDR a fost finalizat un proiect de cercetare în domeniul stocării energiei din surse regenerabile pe bază de hidrogen și continuă implementarea a 50 de proiecte conduse de cercetători străini; până la începutul lunii martie au fost înregistrate plăți în valoare de 60,97 mil. euro.

Pentru întărirea legăturii dintre mediul academic și mediul privat, FSE acordă **sprijin doctoranzilor și post-doctoranzilor**¹⁸³ în dezvoltarea competențelor antreprenoriale în domeniile cu potențial de creștere și specializare inteligentă, prin acordarea de burse (bursa *Doctorand antreprenor* și bursa *Cercetător post-doctorat antreprenor*). Detalii suplimentare se regăsesc la sub-capitolul 4.7 *Educația terțiară*.

În 2020, continuă finanțarea proiectelor pentru **dezvoltarea marilor infrastructuri de CD**¹⁸⁴. La nivelul trim. I/2020 erau finalizate 10 proiecte pentru crearea sau modernizarea de centre și laboratoare de CD (unul de infrastructură publică și nouă de infrastructură privată) și se aflau în implementare alte 20 de proiecte de infrastructură și trei proiecte destinate clusterelor de inovare, fiind înregistrate plăți în valoare de 26,95 mil. euro. Proiectele finalizate au avut ca rezultate, printre altele, modernizarea a șase laboratoare de CD și crearea a nouă laboratoare noi, menținerea a 18 locuri de muncă și crearea a 29 de noi locuri de muncă (din care 25 pentru cercetători), iar valoarea investițiilor private atrase a fost de 74,75 mil. lei. La apelul din 2019 dedicat infrastructurilor de cercetare incluse în *Roadmap-ul infrastructurilor de cercetare ale României pentru perioada 2017-2027*, au fost depuse 25 de proiecte ale instituțiilor publice de CD/universități. Competiția pentru cluster de inovare (cu o alocare din FEDR de 1.181,85 mil. lei) a fost lansată în ianuarie 2020 (termen de închidere - aprilie 2020) în scopul finanțării investițiilor destinate dezvoltării capacității de CD în cadrul clusterului, intensificării activităților de inovare (de exemplu prin introducerea de noi produse - bunuri sau servicii - și procese pe piață) și creșterii competitivității economice a clusterului.

¹⁸¹ PNCDI III, Programul 1 - Dezvoltarea sistemului național de CD: Subprogramul 1.1. - *Resurse umane*

¹⁸² POC, Acțiunea 1.1.4 (Ghidul solicitantului, secțiunea E) - *Atragerea cercetătorilor de înaltă competență din străinătate*

¹⁸³ POCU, AP 6 - Educație și competențe, OS 6.13 - Sprijin pentru doctoranzi și cercetători postdoctorat

¹⁸⁴ POC, Acțiunea 1.1.1 - Mari infrastructuri de CD (Ghidul solicitantului secțiunile: A - Investiții pentru departamentele de CD ale întreprinderilor; B - Cluster de inovare și F - Proiecte de investiții pentru instituțiile publice de CD/universități)

FEDR sprijină dezvoltarea unor rețele de centre de CD¹⁸⁵ în scopul creșterii gradului de implicare și conectare a cercetătorilor români pe plan național și internațional:

- Pentru asigurarea accesului cercetătorilor la literatura științifică de specialitate continuă implementarea proiectului *Anelis Plus 2020*¹⁸⁶. În 2019 au fost achiziționate patru baze de date bibliometrice, patru arhive electronice și 22 de platforme cu reviste de specialitate în text integral și a fost asigurat accesul la depozitul electronic național de documente științifice¹⁸⁷ pentru 88 beneficiari din sistemul de CDI, numărul total de accesări ale resurselor informaționale oferite ajungând la peste 9 mil.;
- Proiectul pentru extinderea rețelei RoEduNet a fost contractat și este în implementare, până la începutul lunii martie 2020 fiind înregistrate plăți în valoare de 3,27 mil. euro;
- Pentru modernizarea infrastructurilor de tip CLOUD și a infrastructurilor masive de date au fost depuse 23 de proiecte (20 pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 3 pentru regiunile mai dezvoltate).

În contextul provocărilor și amenințărilor globale cauzate de infecția cu COVID-19, în data de 3 aprilie 2020, MEC (prin UEFISCDI) a lansat competiția de tip "top-down" (licitație restrânsă) pentru șapte teme de cercetare sprijinite de MS¹⁸⁸. Astfel, 25 mil. lei au fost alocați prin PNCDI III¹⁸⁹ pentru identificarea și atribuirea execuției proiectelor de CDI de tip "Soluții" în vederea susținerii intervențiilor eficiente în limitarea răspândirii pandemiei COVID-19 pe teritoriul României.

Cu finanțare prin POC, MFE are în vedere deschiderea unui apel de proiecte destinate realizării de produse/tehnologii/procese/servicii noi sau semnificativ îmbunătățite, în scopul producției și comercializării, pentru consolidarea răspunsului la pandemia COVID-19. Vor fi finanțate atât proiecte pe termen scurt (3 luni) care pot ajuta imediat lupta împotriva COVID-19, cât și proiecte pe termen mediu (12 luni) pentru consolidarea pe piață a furnizării de noi echipamente/tehnologii/servicii, mai ales în situația unei eventuale recurențe a virusului.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 2, ODD 3, ODD 9, ODD 13 și ODD 14.

¹⁸⁵ POC, Acțiunea 1.1.2 - Dezvoltarea unor rețele de centre CD, coordonate la nivel național și racordate la rețele europene și internaționale de profil și asigurarea accesului cercetătorilor la publicații științifice și baze de date europene și internaționale

¹⁸⁶ Valoare totală 249 mil. lei, din care valoare eligibilă 186,7 mil. lei. Perioada de implementare: 60 de luni (18 iulie 2017 - 17 iulie 2022)

¹⁸⁷ <https://dspace.anelisplus.ro/xmlui/>

¹⁸⁸ Conform art. 11, alin. (3), pct. a2, din Anexa la HG 583/2015 privind aprobarea PNCDI III, tipul de proiect "Soluții" este definit ca proiectul care oferă soluții sub formă de bun (produs/serviciu/proces de fabricație) inovator, ca răspuns la necesitatea identificată în sectorul public (achiziții publice pentru inovare). Soluția este dată de către conducătorul consorțiului (organizația publică de cercetare) la o problemă ridicată de administrația publică. Tema se definește pe baza unui dialog la nivelul entităților publice comanditare. Proiectele se segmentează în faze (explorare, dezvoltare, testare funcțională, fezabilitate acceptabilitate). Pentru soluționarea problemelor tehnice și tehnologice derivate din necesitățile identificate de unele autorități publice (în baza unor acorduri, protocoale de colaborare, grupuri de lucru inter-instituționale etc.) sunt stabilite liste cu propuneri de proiecte prioritare propuse de către aceste autorități publice, încadrate în domeniile prioritare ale SNCI 2014-2020, astfel nemaifiind necesară consultarea organismelor consultative ale MEC.

¹⁸⁹ PNCDI III, Programul 2 - Creșterea competitivității economiei românești prin cercetare, dezvoltare și inovare, subprogramul 2.1. - Competitivitate prin cercetare, dezvoltare și inovare, Acțiunea: Soluții.

4.3 Mediu și schimbări climatice

Conform ultimelor date disponibile¹⁹⁰ din Inventarul Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), în anul 2018, raportat la anul de bază 1990, **indicele emisiilor GES (excluzând LULUCF¹⁹¹) este 47,05** (aceste emisii au scăzut de la 248,07 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 1990, la 117,00 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2018), iar **indicele emisiilor GES (incluzând LULUCF) este 40,27** (aceste emisii au scăzut de la 229,79 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 1990, la 92,55 mil. tone CO₂ echivalent, în 2018).

În anul 2018, raportat la anul de bază 2005, **indicele emisiilor GES din sectoarele ESD¹⁹² este 101,50¹⁹³** (aceste emisii au scăzut de la 75,4 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2005, la 74,27 mil. tone CO₂ echivalent, în anul 2018).

Valorile istorice și cele prognozate asociate emisiilor GES arată că România își va respecta limita privind emisiile asumată conform Deciziei nr. 406/2009/CE privind partajarea eforturilor statelor membre de a reduce emisiile GES astfel încât să respecte angajamentele UE de reducere a emisiilor GES până în 2020.

Direcții de acțiune:

- ✓ construirea unei economii cu emisii scăzute de GES
- ✓ diminuarea emisiilor GES din sectoarele energie și transporturi
- ✓ atenuarea efectelor schimbărilor climatice
- ✓ îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase
- ✓ susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea infrastructurii și calității mediului protecția naturii și conservarea biodiversității

Construirea unei economii cu emisii scăzute de GES

În contextul avizului de mediu nr. 35/22.12.2015, pentru operaționalizarea *Strategiei naționale privind schimbările climatice și creștere economică bazată pe emisii reduse de carbon (CRESC)* și a *Planului național de acțiune 2016-2020 privind schimbările climatice (PNASC)*, la data de 31 decembrie 2019, a fost realizată o nouă raportare trimestrială, care consemna progresele înregistrate de către instituțiile responsabile cu privire la elaborarea studiilor prevăzute în PNASC 2016 - 2020.

Pentru instruirea personalului implicat în aplicarea efectivă a legislației de mediu a UE referitoare la evaluarea strategică de mediu (SEA) și la evaluarea impactului asupra mediului (EIA) sunt în derulare două cicluri de instruire din cadrul proiectului *Formarea profesională a personalului autorităților competente pentru protecția mediului privind evaluarea impactului asupra mediului și evaluarea strategică de mediu pentru perioada 2014-2020*: Ciclul I - în perioada 2014-2020 (încheiat) și Ciclul II - în perioada 2020-2023. Valoarea estimată a proiectului este de 0,96 mil. euro, urmând a se identifica resursele financiare necesare pentru finanțare din POAT/buget de stat.

¹⁹⁰ Date furnizate de ANPM, conform ultimei versiuni a *Inventarului Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES)*, elaborată de România în luna martie 2020, pentru perioada 1989-2018

¹⁹¹ Utilizarea terenurilor, schimbarea utilizării terenurilor și silvicultură (LULUCF - Land Use, Land-Use Change and Forestry)

¹⁹² Decizia nr. 406/2009/CE privind partajarea eforturilor (ESD - Effort Sharing Decision)

¹⁹³ Ținta asumată de România pentru anul 2020, raportat la anul de bază 2005, este ca indicele emisiilor GES din sectoarele ESD să nu depășească valoarea de 119, respectiv emisiile ESD să nu crească peste 88,3 mil. tone CO₂ echivalent

Diminuarea emisiilor GES din sectoarele energie și transporturi

Pentru diminuarea emisiilor de GES din sectorul energiei și stimularea producerii de energie din surse nepoluante, în cadrul noului apel de proiecte integrate de termoficare de pe OS 6.4 din POIM au fost depuse 6 proiecte, în valoare totală eligibilă de 27,08 mil. euro, din care au fost contractate 2 proiecte, cu valoarea totală de 9,87 mil. euro (capacitatea instalată în cogenerare de înaltă eficiență se ridică la 17,14 MW, pentru aceasta plătindu-se 1,73 mil. euro) în cadrul cărora au fost efectuate cheltuieli certificate în valoare de 2,91 mil. euro. În vederea creșterii economiilor în consumul de energie primară produsă prin cogenerare de înaltă eficiență, se află în evaluare 4 proiecte în valoare totală de 17,21 mil. euro.

Se urmărește totodată dezvoltarea într-un ritm accelerat a **infrastructurii pentru combustibili alternativi** din România. Prin *Programul privind dezvoltarea infrastructurii de reîncărcare pentru vehiculele electrice și electrice hibrid plug-in la nivelul autostrăzilor, drumurilor europene și drumurilor naționale*, finanțat de *Fondul pentru mediu*, este vizată promovarea utilizării autovehiculelor electrice, în scopul diminuării efectelor poluării aerului asupra mediului și sănătății populației. Programul are propusă o alocare de 92 mil. lei. Principala sursă de finanțare o reprezintă sumele rezultate în urma licitării certificatelor de emisii GES. *Schema de ajutor de stat* a fost aprobată de COM (DG Competition), urmând a fi publicată în *Jurnalul Oficial*.

De asemenea, prin OM nr. 760/17.07.2018 a fost aprobat *Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic: stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ*, finanțat tot din sumele obținute în urma scoaterii la licitație a certificatelor de GES. Ghidul de finanțare al acestui program a fost aprobat prin OM 760/17.07.2018, iar în perioada 18 octombrie 2018 - 30 octombrie 2020, se desfășoară sesiunea de depunere a dosarelor de finanțare. Până la sfârșitul lunii martie 2020, au fost aprobate dosarele depuse de 19 municipii, pentru un număr total de 142 stații reîncărcare, cu 302 puncte de reîncărcare aferente. Cu 10 municipii s-au semnat deja contracte pentru finanțarea a 130 puncte de reîncărcare rapidă aferente. În plus, în cadrul acestui program au mai fost depuse 11 dosare de finanțare, pentru 87 stații de reîncărcare cu 184 puncte aferente, AFM fiind în procedură de evaluare a eligibilității acestora.

Un alt program dedicat dezvoltării infrastructurii de reîncărcare a autovehiculelor electrice este cel destinat finanțării autorităților publice locale pentru instalarea stațiilor de reîncărcare în localități, pentru care este alocat un buget de 96 mil. lei din sumele rezultate în urma licitării certificatelor de GES. Ghidul de finanțare urmează a fi elaborat în vederea lansării sesiunii în cursul anului 2020.

Pentru **reducerea emisiilor de GES din sectorul transporturi**, FESI sprijină dezvoltarea unui sistem de transport eficient economic, sustenabil, sigur și cu un impact redus asupra mediului. Detalii suplimentare se regăsesc la capitolul 3.2 *Mediul de afaceri*, secțiunea *Dezvoltarea infrastructurii de transport*.

Programul de stimulare a înnoirii parcului auto național (Programul RABLA) are un buget alocat de 405 mil. lei și s-au înscris la producătorii validați 8.482 persoane fizice. *Programul privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea vehiculelor de transport rutier nepoluante și eficiente din punct de vedere energetic 2020-2024 (Programul RABLA PLUS)* are un buget alocat de 140 mil. lei, s-au înscris la producătorii validați 208 persoane fizice și s-au achiziționat 27 autovehicule electrice.

Pentru **reducerea impactului aviației civile asupra mediului**, TAROM continuă aplicarea de măsuri de eficientizare a consumului de combustibil: monitorizarea și optimizarea consumului

(Sistemul informatic de monitorizare a consumului de combustibil și raportare EU-ETS/CORSIA este în faza de negociere a contractului); introducerea în flotă a unor aeronave cu consum redus de combustibil (până în trim. I/2020, patru aeronave ATR72-600 au fost introduse în flotă prin leasing operațional); înființarea unei structuri organizatorice dedicată reducerii consumului operațional de combustibil de aviație; reducerea folosirii documentelor pe suport de hârtie de la bordul aeronavelor prin utilizarea sistemului “Electronic Flight Folder” care permite înlocuirea dosarului de cursă cu documentația în format electronic. În plus, continuă implementarea de măsuri de reducere a emisiilor directe și indirecte de CO₂ la nivelul aeroporturilor internaționale Henri Coandă București și București Băneasa - Aurel Vlaicu pentru păstrarea acreditărilor ACA¹⁹⁴ de nivel III, respectiv de nivel I, valabile până în noiembrie 2020.

FEDR sprijină **dezvoltarea mobilității urbane durabile**¹⁹⁵ prin finanțarea proiectelor destinate reducerii dependenței de utilizare a autoturismelor, prin dezvoltarea unui sistem de transport public de călători atractiv și eficient și stimularea mobilității cu bicicleta, pe jos sau cu autoturisme nepoluante. Până la sfârșitul anului 2019 au fost efectuate plăți în valoare de cca. 533,7 mil. lei (FEDR și contribuție națională) pentru 175 de proiecte contractate (în valoare eligibilă totală de cca. 1.358,5 mil. lei) în scopul achiziționării de mijloace de transport public (material rulant - tramvaie, troileibuze și autobuze electrice) ce pot fi echipate cu softuri și echipamente aferente sistemelor de bilete integrate pentru călători (e-bilete sau e-ticketing), sistemelor de management al traficului și a altor ITS.

Finanțarea achiziției de mijloace de transport în comun (tramvaie/troileibuze/autobuze electrice) este condiționată de elaborarea *Planurilor de mobilitate urbană* (PMUD)¹⁹⁶ care constituie instrumentul de planificare strategică teritorială prin care este corelată dezvoltarea spațială a localităților și a zonei periurbane/metropolitane cu nevoile de mobilitate și transport ale persoanelor și mărfurilor. Actualizarea PMUD se realizează sub coordonarea grupului de lucru interinstituțional pentru optimizarea PMUD în România (GO - PMUD)¹⁹⁷. Se estimează că, până în 2022, PMUD vor fi actualizate la nivelul a 18 municipii mari, marea majoritate a PMUD urmând să fie actualizate de către autoritățile publice locale în perioada 2022-2023.

Prin *Programul privind îmbunătățirea calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, utilizând autovehicule mai puțin poluante în transportul public local de persoane* se urmărește îmbunătățirea calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, prin utilizarea autobuzelor electrice, autobuzelor electric hibride, autobuzelor alimentate cu GNC și a troilebuzelor în transportul public local de persoane. Programul a demarat în anul 2018, cu un buget total de 460 mil. lei. Beneficiarii eligibili în cadrul programului au fost unități

¹⁹⁴ Standardul de Acreditare a Nivelurilor de CO₂ pentru Aeroporturi (Air Carbon Accreditation - ACA) conform Programului de Acreditare a Nivelurilor de CO₂ pentru Aeroporturi (Airport Carbon Accreditation Program), lansat în iunie 2009 de Consiliul Aeroporturilor Internaționale. Programul are ca scop evaluarea performanțelor aeroporturilor în gestionarea și reducerea emisiilor de CO₂ rezultate din activitățile aeroportuare și aplicarea unui standard european pentru aeroporturi care include 4 nivele de acreditare: I - *cartografiere* (evaluarea emisiilor de CO₂ sau stabilirea amprentei de CO₂ a aeroportului), II - *reducere* (aplicarea unor măsuri de reducere a emisiilor), III - *optimizare* (optimizarea activităților aeroportuare) și IV - *neutralitate* (aplicarea unor măsuri de plafonare a emisiilor).

¹⁹⁵ POR, AP 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, PI 3.2 - Reducerea emisiilor de carbon în zonele urbane bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă și AP 4 - Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, PI 4.1. - Reducerea emisiilor de carbon în municipiile reședință de județ prin investiții bazate pe planurile de mobilitate urbană durabilă

¹⁹⁶ PMUD sunt realizate în conformitate cu prevederile Ordinului nr. 233/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism.

¹⁹⁷ Grup organizat de MLPDA împreună cu Asociația Orașe în Mișcare și funcțional începând din 2018

administrativ-teritoriale - municipii reședințe de județ, inclusiv municipiul București. Programul a fost conceput ca o măsură a Guvernului României pentru soluționarea problemelor privind calitatea aerului, rezultate din traficul rutier, principalul vinovat atât pentru nivelurile ridicate de oxizi de azot, cât și pentru particule (PM 10 și PM 2,5), în legătură cu care România riscă să fie sancționată de către CJUE. În 2020 sunt în derulare două contracte de finanțare încheiate cu Municipiul București și Municipiul Brașov în valoare de 449,6 mil. lei. Principala sursă de finanțare o reprezintă sumele rezultate în urma licitării certificatelor de emisii GES.

În plus, AFM a alocat prin bugetul anului 2020, alte 480 mil. lei, tot din sumele rezultate din licitarea certificatelor de GES, pentru lansarea unui nou program destinat finanțării autovehiculelor mai puțin poluante în transportul public local de persoane - autobuze și troleibuze electrice/GNC, tramvaie și troleibuze.

Pentru modernizarea monitorizării calității aerului, în România se află în desfășurare *Programul de dezvoltare și optimizare a Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA)* prin care se vor putea raporta în timp util datele privind calitatea aerului. Pentru realizarea acestui Program, în anul 2019 s-a aflat în derulare Contractul subsecvent de servicii nr. 11/2019, încheiat în baza Acordului-cadru nr. 999/2015 (cu un buget de 5,53 mil.lei).

Atenuarea efectelor schimbărilor climatice

Pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice continuă măsurile de împădurire a terenurilor degradate, în scopul apărării anumitor teritorii contra factorilor climatici dăunători. Bugetul alocat atât în anul 2019, cât și în anul 2020 pentru lucrări de înființare a plantațiilor, de întreținere, de îngrijire, de completare etc. a fost de câte 10 mil. lei/an. Astfel, suprafața plantată prin AFM în perioada martie - octombrie 2019 este de 42 ha, valoarea aferentă lucrărilor de plantare și de întreținere din această perioadă fiind de 5,5 mil. lei. De la începutul anului 2019, având un buget de 11,7 mil. lei, *Gărzile Forestiere* au executat împăduriri/completări/refaceri pe 17/107/41 ha terenuri degradate (total 165 ha). În aceeași perioadă, cu un buget de 0,5 mil. lei, RNP-Romsilva a executat lucrări de întreținere a plantațiilor înființate anterior (pe 2.394,87 ha teren).

Îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase

Îmbunătățirea managementului deșeurilor este unul dintre obiectivele majore ale României. În acest scop, se descurajează utilizarea echipamentelor ce conțin substanțe care depreciază stratul de ozon și gaze fluorurate cu efect de seră. Astfel, în anul 2018, a fost lansat *Programul național de înlocuire a echipamentelor electrice și electronice uzate cu unele mai performante din punct de vedere energetic (RABLA ELECTROCASNICE)*, prin care se înlocuiesc electrocasnicele vechi (mașini de spălat rufe, mașini de spălat vase, aparate de aer condiționat, frigider/combine frigorifice/lăzi frigorifice/congelatoare, televizoare) cu aparate din clasă energetică superioară (clasă energetică A+ și peste). În sesiunile din anii 2018 și 2019 au fost acordate 109.257 vouchere, în valoare totală de 40 mil. lei, pentru achiziția de: mașini de spălat rufe - 25.830 vouchere; aparate de aer condiționat - 8.300 vouchere; frigider/combine frigorifice/lăzi frigorifice/congelatoare - 18.276 vouchere; mașini de spălat vase - 4.507 vouchere; televizoare - 52.344 vouchere.

Prin POIM, AP 3, OS 3.1 se finanțează proiectele fazate de consolidare și extindere a sistemelor integrate de management al deșeurilor (inițiate pe POS Mediu), precum și proiectele noi

integrate/individuale pentru consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, cu respectarea ierarhiei deșeurilor. Bugetul total al OS 3.1 (contribuție UE + contribuție națională) este în valoare totală de 374,31 mil. euro. Astfel, prin POIM sunt contractate până în prezent 18 proiecte fazate de dezvoltare a sistemelor integrate de management al deșeurilor, în valoare totală de 202,73 mil. euro, din care 15 proiecte sunt în implementare și 3 proiecte au fost finalizate. De asemenea, se află în pregătire 6 proiecte în valoare totală de 563 mil. euro. Prin implementarea celor 18 proiecte fazate de dezvoltare a sistemelor integrate de management al deșeurilor depuse pe OS 3.1 din POIM, în cadrul cărora s-au certificat cheltuieli în valoare de 138,93 mil. euro, pe lângă cele 44 depozite neconforme de deșeurii care au fost închise/reabilitate, se urmărește crearea unei capacități suplimentare de reciclare a deșeurilor de 1.308.262 t./an. Capacitatea suplimentară de recuperare deșeurilor (exclusiv reciclare) a fost 88.025 t./an față de valoarea țintă de 340.000 t./an. Se preconizează atingerea valorii de 310.000 t./an prin proiectul major *Instalație de valorificare energetică cu cogenerare de înaltă eficiență a deșeurilor municipale în municipiul București*.

Prin Programul de gestionare a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase, din Fondul pentru Mediu se finanțează operatorii economici care realizează instalații de reciclare și tratare a deșeurilor. Programul va contribui implicit la dezvoltarea economică a regiunilor în care sunt realizate investițiile și, indirect, la crearea de locuri de muncă, concomitent cu îmbunătățirea calității mediului înconjurător, economisirea de materii prime și energie, asigurând astfel un echilibru între protecția mediului, creșterea economică și accesul echitabil la resurse între generații. Valoarea minimă a finanțării solicitate este echivalentul în lei a 200.000 euro, la cursul BNR de la data solicitării finanțării. Programul are un buget alocat de 527 mil. lei. În cadrul acestui Program, a fost aprobată *Schema de ajutor de stat regional pentru investiții având ca scop reducerea efectelor negative ale deșeurilor asupra mediului și reducerea consumului de resurse primare* și urmează a fi elaborat ghidul de finanțare aferent acestui program.

Tot din *Fondul pentru Mediu* este finanțată închiderea a 12 depozite de deșeurii municipale neconforme, cuprinse în Cauza C 301/2017 (în condițiile Directivei 1999/31/CE a Consiliului privind depozitele de deșeurii), aflată pe rolul CJUE, la momentul actual fiind aprobate dosarele depuse de către 8 municipii, acestea urmând a demara procedurile specifice de închidere.

Nu în ultimul rând, AFM urmează să utilizeze o finanțare de aprox. 100 mil. euro pentru închiderea unor depozite de deșeurii industriale periculoase și nepericuloase neconforme, cuprinse de asemenea, în Cauza C 301/2017 (în condițiile Directivei 1999/31/CE a Consiliului privind depozitele de deșeurii) și ale căror proprietari/administratori sunt operatori economici aflați în faliment.

În plus, prin *Programul vizând educația și conștientizarea publicului privind gestionarea deșeurilor*, AFM contribuie la conștientizarea publicului cu privire la colectarea selectivă a deșeurilor de ambalaje, deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE), deșeurilor voluminoase, deșeurilor provenite din construcții și demolări, cu privire la drepturile și obligațiile ce revin persoanelor fizice în circuitul gestionării deșeurilor, precum și cu privire la posibilitățile de colectare existente la nivel local. MMAP urmărește îndeaproape atingerea obiectivului 2020 privind reutilizarea și reciclarea deșeurilor (reciclare a 50% din masa totală a deșeurilor de hârtie/carton, metal plastic și sticlă din deșeurii municipale până în anul 2020). Astfel prin OM nr. 1196 din 08.11.2018 a fost aprobat *Ghidul de finanțare a Programului vizând educația și conștientizarea publicului privind gestionarea deșeurilor*, sesiunea de depunere a proiectelor desfășurându-se în perioada 7 decembrie 2018 - 31 iulie 2019. În ședința Comitetului de Avizare a fost aprobat dosarul de finanțare depus de către MMAP, valoarea aprobată fiind de 10 mil. lei. În luna decembrie 2018, au fost adoptate două ordine de ministru

care reglementează *procedura de înregistrare a operatorilor economici care preiau prin achiziție deșeurile de ambalaje de la populație* (OM nr. 1271/2018) și *procedura de autorizare, avizare anuală și de retragere a dreptului de operare a organizațiilor care implementează obligațiile privind răspunderea extinsă a producătorului* (OM nr. 1362/2018).

Susținerea dezvoltării durabile și îmbunătățirea infrastructurii și calității mediului, protecția naturii și conservarea biodiversității

Dezvoltarea infrastructurii de mediu necesită investiții majore pentru extinderea rețelelor de apă și apă uzată, realizarea și reabilitarea/modernizarea stațiilor de tratare, a rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare. Astfel, la nivel național, în aglomerările mai mari de 2.000 l.e., la sfârșitul lunii decembrie 2018, au fost inventariate 1.103 rețele de canalizare, din care 826 funcționale și 277 aflându-se în diferite stadii de executare. În ceea ce privește stațiile de epurare a apelor uzate, în aglomerările mai mari de 2.000 l.e. existau 764 stații de epurare, din care 658 funcționale și alte 106 stații de epurare noi, finalizate, la care populația nu a fost racordată încă sau aflate în probe tehnologice/dezafectate. Gradul de acoperire cu sisteme de colectare a apelor uzate, în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., corespunde unei încărcări biologice de cca. 63,1% locuitori echivalenți, iar gradul de acoperire cu stații de epurare a apelor uzate corespunde unei încărcări biologice de cca. 58,4% locuitori echivalenți. Investițiile realizate în perioada ianuarie 2007 - decembrie 2018 pentru infrastructura de apă uzată se ridică la cca. 6.062,2 mil. euro, din care 55% pentru reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare și 45% pentru reabilitarea și construirea de noi stații de epurare.

Pentru întărirea capacității beneficiarilor din **sectorul de apă și apă uzată** în procesul de management strategic al portofoliului de proiecte POIM, MFE a încheiat cu BERD *Acordul de servicii de asistență tehnică pentru consolidarea sectorului de apă și apă uzată din România*. Pentru investițiile în domeniul apei-apei uzate, pe OS 3.2 din POIM au fost depuse 91 proiecte în valoare totală eligibilă de 4.157,57 mil. euro. Din acestea s-au contractat 86 proiecte în valoare totală de 3.964,00 mil. euro. Din cele 86 proiecte contractate, 6 proiecte au fost deja finalizate (2 proiecte de asistență tehnică și 4 proiecte de infrastructură fazate). De asemenea, se află în pregătire 25 de proiecte în valoare totală de 5.390,33 mil. euro. Din cele 86 proiecte contractate, în cadrul cărora s-au certificat cheltuieli în valoare de 370,85 mil. euro, 41 de proiecte sunt de sprijin pentru pregătirea aplicației de finanțare și a documentațiilor de atribuire, 29 de proiecte de infrastructură sunt fazate și 16 sunt proiecte noi de infrastructură apă și apă uzată. Prin cele 45 proiecte de infrastructură selectate, 2.861.945 de persoane vor beneficia de o mai bună alimentare cu apă și se va atinge valoarea de 4.449.031 populație suplimentară care beneficiază de o mai bună tratare a apelor uzate.

De asemenea, pentru întărirea capacității autorităților s-a semnat *"Acordul de prestări de servicii de asistență tehnică rambursabilă privind asistența acordată României pentru analizarea și abordarea provocărilor apărute în îndeplinirea cerințelor din Directiva privind epurarea apelor uzate urbane (DEAUU)"*, încheiat de către MMAP cu BM. Rezultatele proiectului vor consta în: (i) elaborarea unui *Plan reactualizat de implementare a DEAUU*; (ii) elaborarea unei *Strategii naționale privind alimentarea cu apă, colectarea și epurarea apelor uzate urbane*; (iii) dezvoltarea și implementarea sistemului de colectare, prelucrare și raportare a datelor; (iv) promovarea unui proiect de act normativ (lege) privind definirea obligațiilor și responsabilităților legate de colectarea și epurarea apelor uzate urbane care decurg din prevederile DEAUU. Proiectul este finanțat prin POCA 2014-2020 și are valoarea de 15,8 mil. lei, termenul de finalizare a acestuia fiind august 2021. *Planul și Strategia* de mai sus reprezintă și condiții favorizante privind *"Planificarea actualizată pentru investițiile necesare în sectorul apei și cel al apelor uzate"*, prevăzută prin propunerea de *Regulament*

CE de stabilire a unor prevederi comune pentru o serie de fonduri UE post 2020.

Continuă într-un ritm susținut lucrările de **îmbunătățire a sistemelor de protecție împotriva riscului de inundații**, astfel că au fost puse în funcțiune la 31.12.2019 lungimea de 65,86 km diguri, consolidări de mal și amenajări de albie de râuri. ANIF-MADR a intervenit asupra 103 sisteme complexe de desecare-drenaj în situații de prevenire și gestionare a inundațiilor și a realizat lucrări de îmbunătățiri funciare, respectiv desecare pe raza a 229 localități. În cursul anului 2019 au fost afectate de inundații, cel puțin o dată, 3.246 de localități din 1.243 de unități administrativ teritoriale. Valoarea totală estimativă a pagubelor la nivel național este de cca. 1,6 mld. lei.

Complementar acestor lucrări, în perioada 3 iunie - 5 iulie 2019 au fost programate a se desfășura exerciții de simulare la nivelul fiecărei Administrații Bazinale de Apă (ABA). Evenimentele hidrometeorologice extreme înregistrate la nivel național în acea perioadă au permis desfășurarea acțiunilor doar la nivelul a patru ABA-uri: Crișuri, Dobrogea-Litoral, Prut-Bârlad și Buzău-Ialomița. La celelalte șapte ABA-uri exercițiile de simulare au fost suspendate/anulate, evenimentele derulându-se în timp real. În exercițiile de simulare au fost implicate 47 de localități din județele Constanța, Tulcea, Bihor, Prahova, Dâmbovița, Botoșani și Vaslui.

În cursul lunii iulie 2019 a fost organizată o întâlnire cu participarea tuturor responsabililor cu activitatea de apărare de împotriva inundațiilor de la nivel județean (sistemele de gospodărire a apelor), ABA, ANAR și MAP pentru dezbateri/precizări referitor la prevederile noului regulament privind managementul riscului la inundații, aprobat prin Ordinul comun MAP/MAI nr. 459/78/2019. În perioada ianuarie - martie 2019 au fost organizate mese rotunde cu participarea specialiștilor din cadrul MAP, ANAR, INHGA și ABA pentru pregătirea datelor necesare raportării la COM a etapei 1 din ciclul II de implementare a Directivei Inundații 2007/60/CE. În trimestrele II-III/2019 a continuat analiza evenimentelor hidrometeorologice deosebite înregistrate în perioada 2011-2016, pe 30 august 2019 fiind confirmată ca realizată raportarea către COM.

În octombrie 2019, în cadrul POCA 2014-2020, a fost semnat contractul de finanțare pentru proiectul *„Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul apelor în scopul implementării etapelor a 2-a și a 3-a ale Ciclului II al Directivei Inundații - RO-FLOODS”*. Proiectul se derulează pe parcursul a 36 de luni, în perioada octombrie 2019 - octombrie 2022, lider de proiect fiind MMAP, ANAR participând în calitate de partener. Valoarea totală a proiectului este de 139,996 mil. lei, din care ANAR 6,95 mil. lei. Proiectul se desfășoară cu asistență tehnică din cadrul BM.

De asemenea, proiectul RO-FLOODS va contribui esențial la atingerea țintelor stabilite și identificate în cadrul Strategiei de Management al Riscului la Inundații, în cadrul *proiectului „Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în scopul implementării Strategiei Naționale de Management la Inundații (SNMRI) pe termen mediu și lung”*, al doilea proiect pentru care s-a semnat contractul de finanțare, în februarie 2020, cu finanțare în cadrul POCA 2014-2020. Proiectul este programat a se derula pe parcursul a 24 de luni, în perioada februarie 2020 - februarie 2022, lider de proiect fiind MMAP, ANAR participând în calitate de partener. Valoarea totală a proiectului este de 11,06 mil. lei, din care ANAR 5,25 mil. lei.

În vederea **promovării adaptării la schimbările climatice, prevenirii și gestionării riscurilor**, prin POIM se află în pregătire *Proiectul de promovarea a adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor - Creșterea nivelului de pregătire pentru o reacție rapidă și eficientă la dezastre a echipajelor de intervenție*, în valoare totală de 681 mil. euro. De

asemenea, în cadrul AP 5 „Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor” sunt în implementare 18 proiecte în valoare totală de 1360 mil. euro, în cadrul cărora s-au efectuat cheltuieli certificate în valoare de 117,09 mil euro. Dintre acestea este semnat un contract de finanțare în valoare de 841 mil euro pentru proiectul *“Reducerea eroziunii costiere faza II (2014-2020)”*¹⁹⁸. Scopul acestui proiect este prevenirea eroziunii costiere prin acțiuni specifice de limitare a efectelor negative ale acesteia asupra zonelor de coastă ale litoralului românesc. Se va sprijini astfel dezvoltarea unui mediu corespunzător creșterii valorii conservative a habitatelor marine în zonele proiectului, asigurarea condițiilor pentru păstrarea și susținerea dezvoltării viitoare a speciilor marine cu valoare conservativă mare.

În ceea ce privește **protecția naturii și conservarea biodiversității**, România se remarcă printr-o varietate de arii naturale protejate de însemnătate națională, europeană și mondială. Astfel, dintr-un total de 1.574 arii naturale protejate, ANANP administrează 1.227 dintre acestea. Pentru întărirea capacității instituționale a ANANP, a fost aprobată **Legea nr. 220/2019 privind modificarea și completarea unor acte normative din domeniul protecției mediului** și se află în curs de aprobare cele 7 ghiduri elaborate în cadrul proiectului *Elaborarea ghidurilor necesare îmbunătățirii capacității administrative a autorităților pentru protecția mediului în scopul derulării unitare a procedurii de evaluare a impactului asupra mediului EGEIA, COD SIPOCA 19*.

La sfârșitul lunii aprilie 2020, dintr-un total de 3.179 localități (UAT-uri) care au obligația efectuării proiectelor de amenajamente pastorale, 2.130 UAT-uri au elaborat proiecte pentru amenajamente pastorale ce acoperă o suprafață aferentă de 2.399.027,55 ha, iar alte 474 de proiecte sunt în curs de elaborare pentru o suprafață aferentă de 990.664,61 ha, gradul de realizare la nivel național fiind de 65,43%.

Pentru **protejarea și refacerea biodiversității**, pe OS 4.1 din POIM, au fost depuse 141 proiecte, în valoare totală de 325,71 mil. euro, din care au fost contractate 76 proiecte, în valoare totală de 151,78 mil. euro, în cadrul cărora s-au efectuat cheltuieli certificate în valoare de 35,47 mil euro. De asemenea, se află în evaluare 9 proiecte în valoare totală de 16,84 mil. euro. Implementarea OS 4.1 este afectată de eliminarea custodiei ca formă de gestiune a ariilor protejate (OUG nr. 75/2018), ceea ce a determinat un blocaj atât în procesul de evaluare a cererilor de finanțare, cât și în procesul de implementare a contractelor, dar și în lansarea de noi apeluri. Pentru indicatorul *“suprafața habitatelor sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun”* valoarea țintă este de 60.000 ha, iar prin proiectele selectate, valoarea acestui indicator va fi de 41.416 ha. Pentru indicatorul *“seturi de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune aprobate”* valoarea țintă este de 70 planuri, iar prin proiectele selectate valoarea acestui indicator va fi de 84 planuri. Pentru indicatorul *“suprafața ecosistemelor degradate refăcute”* valoarea țintă este de 2.000 ha, iar valoarea preconizată a fi atinsă în anul 2020 este de 1.000 ha.

Prin PNDR 2014-2020¹⁹⁹ este sprijinită **reducerea emisiilor de GES și de amoniac din sectorul agricol**. Sunt vizate investiții care să determine atingerea unui nivel adecvat de dotare a

¹⁹⁸ Proiectul a fost aprobat prin HG nr. 667/2016 și are ca beneficiar ANAR.

¹⁹⁹ În cadrul priorității 5 *“Promovarea utilizării eficiente a resurselor și sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon și rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar și silvic”*, domeniul de intervenție (DI) 5D *“Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură”*. Submăsura 4.1 *„Investiții în exploatații agricole”* se încadrează în măsura 4 *„Investiții în active fizice”* și contribuie la domeniile de intervenție DI 2A *„Îmbunătățirea performanței economice a tuturor fermelor și facilitarea restructurării și modernizării fermelor, în special în vederea creșterii participării și orientării către piață, cât și a diversificării agricole”* și DI 5D *„Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și de amoniac din agricultură”*.

fermelor, facilități moderne pentru depozitarea și aplicarea gunoiului de grajd și a nămolului de epurare, facilități de biogaz, utilaje folosite în agricultură pentru reducerea amprentei GES și amoniac, precum și tehnologii care contribuie la susținerea unei economii cu un nivel scăzut de carbon. Până la sfârșitul trim. I/2020, pe acest program au fost contractate 423 proiecte, în valoare de 378,85 mil. euro și au fost efectuate plăți în valoare de 112,45 mil. euro.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 2, ODD 3, ODD 6, ODD 7, ODD 9, ODD 11, ODD 12, ODD 13, ODD 14 și ODD 15.

4.4. Surse regenerabile de energie

Conform EUROSTAT, în anul 2018, ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie a fost de 23,87%. Valorarea acestui indicator depășește ținta europeană (20%) pentru anul 2020, însă a scăzut sub ținta națională asumată (24%) pentru anul 2020.

Direcții de acțiune:

- ✓ promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) prin intermediul Fondului pentru Mediu și a certificatelor verzi (CV)
- ✓ încurajarea producției de energie din surse regenerabile mai puțin exploatate

Promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) prin intermediul Fondului pentru Mediu și a certificatelor verzi (CV)

Noua *Strategie energetică a României 2019-2030, cu perspectiva anului 2050*²⁰⁰ a fost elaborată și publicată (în luna august 2019) pe site-ul Ministerului Energiei pentru comentarii și propuneri, alături de *Raportul de mediu*²⁰¹ și de *Studiul de evaluare adecvată*²⁰², iar la data de 15 octombrie 2019 a avut loc dezbateră publică deschisă asupra acestor documente. În prezent strategia se află în curs de evaluare SEA în vederea obținerii avizului de mediu.

Pentru creșterea ponderii energiei din surse regenerabile, a fost continuată **promovarea surselor regenerabile de energie (SRE) prin intermediul certificatelor verzi (CV)**. Pentru anul 2019, conform prevederilor *Legii nr. 184/2018*, ANRE a stabilit cota obligatorie de achiziție de CV astfel încât impactul mediu la consumatorul final să fie de 12,5 euro/MWh. Cota obligatorie de achiziție de CV pentru anul 2019, a fost la valoarea de 0,433548 CV/MWh. Întrucât schema de promovare prin CV este închisă pentru accesul de noi producători E-SRE de la data de 1 ianuarie 2017, puterea instalată în centralele care beneficiază de sistemul de promovare, la data de 31 decembrie 2019 a fost de 4779,6 MW, în scădere față de anul 2018 cu 5,4 MW, reprezentând capacitățile electrice pentru care perioada de acreditare a expirat, precum și capacitățile electrice pentru care s-a procedat la retragerea acreditării, la cererea operatorilor economici care le dețin.

Anual se realizează evaluarea indicatorilor specifici (costurile fixe de operare și mentenanță, costurile de operare variabile, a factorului de utilizare a capacității instalate, rata internă de rentabilitate), iar la sfârșitul trim. I al fiecărui an se publică *Raportul cu privire la analiza de supra-compensare a sistemului de promovare prin certificate verzi a energiei din SRE*²⁰³ pentru anul precedent. Gradul de realizare al țintei naționale privind ponderea energiei electrice produse din surse regenerabile în consumul final brut se publică în *Raportul de monitorizare a funcționării pieței de certificate verzi* pentru situația din anul precedent, care se publică la sfârșitul trim. II al anului în curs.

În plus, prin prevederile art. I, pct. 16 din *Legea nr. 184/2018 pentru aprobarea OUG nr. 24/2017 privind modificarea și completarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie și pentru modificarea unor acte normative*, a fost introdusă obligația ANRE de a elabora cadrul de reglementare, care să faciliteze comercializarea energiei electrice produse în centrale electrice din surse

²⁰⁰ http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2019/03/Strategia_Energetica_FINAL_02_nov_2018.docx

²⁰¹ http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2019/08/20190729_Raport-de-mediu_SER-2019-2030-2050_ROL_rev05_2.pdf

²⁰² http://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2019/08/20190729_Studiu-de-evaluarea-adevata_SER-2019-2030-2050_rev05-2_DC.pdf

²⁰³ <https://www.anre.ro/ro/energie-electrica/legislatie/surse-regenerabile/rapoarte-garantii-certif-verzi>

regenerabile cu puterea electrică instalată de cel mult 27 kW pe loc de consum aparținând prosumatorilor și livrată în rețeaua electrică către furnizorii de energie electrică cu care aceștia au încheiate contracte de furnizare a energiei electrice. În acest sens, la sfârșitul anului 2018, ANRE a aprobat un pachet de reglementări referitoare la subiectul menționat, care cuprinde: Ordinul ANRE nr. 226/2018 *pentru aprobarea regulilor de comercializare a energiei electrice produse în centrale electrice din surse regenerabile cu putere electrică instalată de cel mult 27 kW aparținând prosumatorilor*; Ordinul ANRE nr. 227/2018 *pentru aprobarea Contractului-cadru de vânzare-cumpărare a energiei electrice produse de prosumatorii care dețin centrale electrice de producere a energiei electrice din surse regenerabile cu puterea instalată de cel mult 27 kW pe loc de consum și pentru modificarea unor reglementări din sectorul energiei electrice*; Ordinul ANRE nr. 228/2018 *pentru aprobarea Normei Tehnice "Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru prosumatorii cu injecție de putere activă în rețea"*; Ordinul ANRE nr. 194/2019 pentru modificarea și completarea Ordinului ANRE nr. 226/2018 și 227/2018. De asemenea a fost publicat pe pagina de internet a ANRE²⁰⁴ un ghid al prosumatorilor care comercializează energie electrică la prețuri reglementate.

Promovarea SRE, prin intermediul Fondului pentru Mediu, a fost continuată prin: (i) *Programul privind instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire (CASA VERDE)*, în perioada ianuarie 2018 - octombrie 2019 fiind puse în funcțiune 6.243 de astfel de sisteme, cu o valoare a finanțării de 37,72 mil. lei. (ii) *Programul privind instalarea de sisteme fotovoltaice pentru producerea de energie electrică, în vederea acoperirii necesarului de consum și livrării surplusului în rețeaua națională* (aprobat prin OM nr. 1.287/2018), pentru cele 7 regiuni de dezvoltare au fost semnate 7 contracte de finanțare, cu o valoare eligibilă de 108,26 mil. euro (din care FEDR 92,02 mil. euro) și plăți în valoare totală de 0,027 mil. euro. Cu instalatorii au fost semnate 206 contracte de participare pentru regiunile finanțate din POR. Pentru regiunea București -- Ilfov, neeligibilă prin POR 2014-2020, au fost semnate 36 contracte de participare, finanțate din Fondul pentru Mediu. (iii) *Programul Sisteme fotovoltaice - beneficiari persoane fizice* se derulează prin AFM, cu sprijin prin POR (cu o valoare eligibilă de aproximativ 110 mil. euro din FEDR și contribuția națională). Se preconizează astfel finanțarea a aprox. 30.000 de gospodării în vederea instalării de sisteme fotovoltaice. Programul este destinat persoanelor fizice pentru achiziționarea și instalarea sistemelor care folosesc sursele de energie regenerabilă, nepoluante, cu o putere instalată de cel puțin 3 Kw/h, în vederea creșterii eficienței energetice și reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Finanțarea se acordă nerambursabil în sumă de până la 20.000 lei/instalație/gospodărie, reprezentând 90% din valoarea cheltuielilor eligibile, iar numărul așteptat de beneficiari este de până la 30.000, echivalentul unei puteri instalate de cca. 90.000 Kw/h. (iv) *Programul Sisteme fotovoltaice pentru gospodării izolate - beneficiari persoane fizice* urmărește creșterea eficienței energetice, îmbunătățirea calității aerului și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră prin producerea de energie electrică din surse regenerabile la locuințele situate la cel puțin de 2 km față de rețeaua națională de distribuție a energiei electrice și prin reducerea utilizării combustibililor convenționali. Până la sfârșitul trim. I/2020, în cadrul programului, 114 autorități locale au depus proiecte pentru 1.943 gospodării izolate, fiind deja semnate 7 contracte. Sumele alocate acestui program se ridică la 230 mil. lei.

²⁰⁴ <https://www.anre.ro/ro/energie-electrica/legislatie/prosumatori>

Încurajarea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatare

Investiții pentru sprijinirea producției de energie din resurse regenerabile mai puțin exploatare (biomasă, biogaz, geotermal) se realizează și cu finanțare din FESI, prin POIM, O.S. 6.1. În acest scop, a fost lansat apelul de proiecte pentru sectorul *Producție*, la data de 17 iulie 2017 și prelungit până la data de 31 decembrie 2019, fiind astfel depuse 45 proiecte în valoare de 229,20 mil. euro, din care nu a fost contractat încă niciun proiect. Urmare a progresului insuficient în implementarea priorității, AM POIM va propune modificarea programului prin completarea OS 6.1 (*producție*) cu o prevedere privind includerea în aria de finanțare și a capacităților de producție de energie electrică pe bază de energie geotermală. Apelul de proiecte pentru sectorul *Distribuție* a fost lansat în data de 3 ianuarie 2018 și prelungit până la data de 31 decembrie 2020, fiind astfel depuse 10 proiecte în valoare de 32,32 mil. euro, din care au fost contractate 4 proiecte în valoare de 12,47 mil euro. Pentru indicatorul "*capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile*" valoarea țintă este de 60 MW, iar prin proiectele selectate valoarea acestui indicator va fi de 58,53 MW. Pentru indicatorul "*reducerea gazelor cu efect de seră - scădere anuală estimată a gazelor cu efect de seră*", valoarea țintă este de 48.000 echivalent tone CO₂, iar prin proiectele selectate valoarea acestui indicator va fi de 8.341 echivalent tone CO₂. Astfel pe OS 6.1 (distribuție) sunt în implementare 4 proiecte, în cadrul cărora s-au efectuat cheltuieli certificate în valoare de 0,98 mil euro.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 6, ODD 7, ODD 9, ODD 11, ODD 12 și ODD 15.

4.5. Eficiența energetică

Conform EUROSTAT, în anul 2018, consumul final de energie a fost de **23,53 Mtep²⁰⁵**. Valorile istorice și cele prognozate asociate consumului final de energie din țara noastră se mențin la un nivel inferior limitei asumate pentru anul 2020 (30,3 Mtep).

Direcții de acțiune:

- ✓ promovarea cogenerării de înaltă eficiență
- ✓ modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică
- ✓ creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale, clădiri publice și sistemele de iluminat public
- ✓ creșterea capacității de interconectare a sistemului național de transport de energie electrică

Promovarea cogenerării de înaltă eficiență

În vederea creșterii eficienței energetice, prin aplicarea schemei de ajutor de stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență, 722 mil. lei au fost acordate ca bonus în anul 2019. Această valoare reprezintă suma bonusurilor lunare primite de producătorii care au accesat schema de sprijin de tip bonus, fără bonusul neacordat/necuvnit determinat în urma calificării anuale realizată în trim. I/2020 și fără supracompensarea/regularizarea ante-supracompensării determinate în trim. I/2020. În anul 2020, în luna ianuarie au fost acordate ca bonus 129 mil. lei și au beneficiat de schema de sprijin 25 de operatori.

Pentru sprijinirea investițiilor în instalațiile și echipamentele care conduc la economii de energie în întreprinderile din industrie, SNGN ROMGAZ SA intenționează să realizeze o centrală electrică, cu ciclu combinat gaze - abur, în condensatie, cu capacitatea de 400 MW și funcționare pe gaze naturale, la Mintia, jud. Hunedoara (studiu de fezabilitate realizat) și va finaliza investiția sa la CTE Iernut până la data de 31 decembrie 2020.

Modernizarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică

Pentru continuarea modernizării sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, prin OUG nr. 53/2019 a fost aprobat *Programul Termoficare*, program ce se implementează în perioada 2019-2027 și căruia i-au fost alocați 400 mil. lei de la Fondul pentru Mediu, pentru toată perioada de implementare a programului. Suplimentar, pentru anul 2020, conform prevederilor Legii bugetului de stat nr. 5/2020 sunt aprobate credite de angajament în valoare de 270 mil. lei și credite bugetare în valoare de 70 mil. lei. Acest program multianual vizează, în principal, asigurarea continuării lucrărilor de modernizare a sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică, pe următoarele componente funcționale: unitatea (unitățile) de producție agent termic; rețeaua de transport agent termic primar (apă fierbinte); stațiile termice sau modulele termice la nivel de imobil, acolo unde se justifică economic; rețeaua de distribuție a apei calde și a agentului termic de încălzire. De asemenea, se va finanța și înființarea sistemelor de alimentare centralizată cu energie termică a localităților. Beneficiarii programului sunt unitățile administrativ-teritoriale. În anul 2019, a fost finanțat obiectivul de investiții “Reabilitarea sursei și a rețelei de transport și distribuție energie termică în Municipiul Vatra Dornei” cu suma de 15,32 mil. lei.

²⁰⁵ Mtep - mil. tone echivalent petrol

Creșterea eficienței energetice în clădiri rezidențiale, clădiri publice și sistemele de iluminat public

În cadrul POR 2014-2020 este implementat un pachet de măsuri care vizează creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale și publice și a sistemelor de iluminat public, cu o alocare din FEDR și de la bugetul de stat, pentru întreaga perioadă, de 1.110 mil. euro. Până în prezent, au fost lansate apelurile de proiecte pentru următoarele operațiuni aferente acestui pachet de măsuri: (i) *operațiunea A - clădiri rezidențiale* - au fost contractate 295 proiecte, cu o valoare eligibilă este de 490,58 mil. euro; (ii) *operațiunea B - clădiri publice* - au fost contractate 377 proiecte, cu o valoare eligibilă de 456,91 mil. euro; (iii) *operațiunea C - iluminat public* - au fost contractate 42 proiecte, cu o valoare eligibilă totală de 120,61 mil. euro.

Prin *Fondul pentru mediu* (din sumele rezultate în urma licitării certificatelor de emisii GES) se finanțează: (i) *Programul privind iluminatul public stradal (lămpi cu LED)*, care vizează modernizarea sistemului de iluminat public prin înlocuirea corpurilor de iluminat cu un consum ridicat de energie electrică cu corpuri de iluminat LED cu eficiență energetică ridicată. Programul are un buget alocat de 384 mil. lei. (ii) *Programul privind creșterea eficienței energetice în clădiri unifamiliale*, care urmărește reabilitarea clădirilor unifamiliale prin izolarea pereților, acoperișului, înlocuirea părților vitrate etc. Programul are un buget alocat de 429 mil. lei. (iii) *Programul privind creșterea eficienței energetice în clădiri publice*, care urmărește reabilitarea clădirilor unifamiliale prin izolarea pereților, acoperișului, înlocuirea părților vitrate etc. Programul are un buget alocat de 384 mil. lei

Prin *Programul național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe pentru perioada 2019-2021*, au fost reabilite 542 de apartamente, plățile efectuate fiind de aproape 7,283 mil. lei, în anul 2019. Conform prevederilor OM nr. 2088/04.07.2019, cu modificările și completările ulterioare, privind aprobarea *Programului național multianual privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe pentru perioada 2019-2021* pentru lucrările de intervenție a celor 16.184 apartamente prevăzute în program, în anul 2019 au fost alocate credite bugetare în valoare de 30 mil. lei și credite de angajament în valoare de 55 mil. lei.

În cadrul POIM, pentru obiectivele care promovează eficiența energetică (OS 6.2, OS 6.4 și OS 7.1), au fost înregistrate următoarele progrese:

- la data de 20 martie 2018, a fost relansat apelul necompetitiv de proiecte privind *promovarea unor sisteme de măsură, evidență și monitorizare a consumurilor de energie de pe platformele industriale* (OS 6.2, cu un buget alocat de 11,75 mil. euro), data închiderii apelului fiind prelungită până la 31 decembrie 2020. Până la sfârșitul trim. I/2020, prin acest program au fost sprijinite 13 societăți și au fost depuse 37 proiecte în valoare de 7,96 mil. euro, dintre acestea numai 13 proiecte, în valoare de 2,53 mil. euro, fiind aprobate și contractate (cheltuieli certificate în valoare de 1,97 mil. euro). De asemenea, se află în pregătire 8 proiecte în valoare totală de 2,22 mil. euro.
- la data de 16 mai 2017, a fost lansat apelul de proiecte privind *realizarea și modernizarea centralelor electrice de cogenerare de înaltă eficiență (maximum 8 MWe) pe gaz natural și biomasă, la nivelul întreprinderilor și care utilizează gaze reziduale provenite din procese industriale* (OS 6.4, cu un buget alocat de 63,52 mil. euro), data închiderii apelului fiind prelungită până la 31 decembrie 2020. Până la sfârșitul trim. I/2020, prin acest program a fost sprijinită o întreprindere și au fost depuse 6 proiecte, în valoare de 27,08 mil. euro, dintre acestea numai 2 proiecte, în valoare totală de 9,87 mil. euro fiind

aprobate și contractate, în cadrul cărora s-au efectuat cheltuieli certificate în valoare de 2,91 mil euro. Capacitatea instalată în cogenerare de înaltă eficiență este de 17,14 MW, iar scădere anuală a gazelor cu efect de seră este estimată la 8.341 echivalent tone de CO₂.

- la data de 9 iunie 2016, a fost lansat apelul de proiecte privind *modernizarea sistemelor centralizate de transport și distribuție a energiei termice din anumite orașe* (OS 7.1, cu un buget alocat de 151,30 mil. euro), data închiderii apelului fiind 31 decembrie 2020. Până la sfârșitul trim. I/2020, au fost depuse 7 proiecte în valoare totală de 124,42 mil. euro, dintre care 6 proiecte în valoare de 117,26 mil. euro au fost aprobate și contractate și în cadrul cărora s-au efectuat cheltuieli certificate în valoare de 34,12 mil euro, iar lungimea rețelei termice reabilitate/extinse fiind de 212,90 km. De asemenea, se află în pregătire 4 proiecte în valoare totală de 221.63 mil. Euro (incluzând aici și proiectul de termoficare aferent municipiului București (finanțat prin OS 7.2).

În vederea asigurării cadrului strategic în domeniul eficienței energetice în clădiri și a îndeplinirii în termen a condiției favorizante privind elaborarea Strategiei naționale de renovare pe termen lung pentru a sprijini renovarea parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, publice și private, într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050, MLPDA implementează proiectul *Consolidarea capacității de planificare strategică a MLPDA în renovarea fondului construit național din perspectiva eficienței energetice și a riscului seismic* (cod SIPOCA 606). Proiectul, finanțat prin POCA 2014-2020, este realizat cu sprijinul Băncii Mondiale în baza acordului prestări servicii consultanță rambursabilă și în parteneriat cu INCD URBAN INCERC. În implementare sunt vizate o serie de măsuri și acțiuni în domeniul eficienței energetice și al riscului seismic. Unul dintre principalele rezultate constă în elaborarea *Strategiei naționale de renovare pe termen lung* (SRTL), conform prevederilor Directivei 844/2018, art. 2.

În acest scop, proiectul de HG pentru aprobarea Strategiei a fost supus consultării publice, însă strategia nu a putut fi promovată până la data de 10.03.2020 și nici transmisă către COM (MLPDA a informat COM cu privire la faptul că strategia națională de renovare pe termen lung a fost finalizată, însă nu a fost aprobată oficial din cauza contextului politic intern, fiind înaintat și proiectul de HG pentru aprobarea strategiei). În data de 30.03.2020, COM a transmis părții române o scrisoare de follow up prin care reiterează solicitarea ca România să notifice oficial *Strategia de renovare a clădirilor pe termen lung*, după aprobarea acestui document la nivel național. După finalizare procedurii de avizare internă la nivelul MLPDA, proiectul de HG va fi înaintat spre avizare interministerială.

Creșterea capacității de interconectare a sistemului național de transport de energie electrică

În ceea ce privește integrarea transfrontalieră a rețelelor energetice, pentru *creșterea capacității de interconectare a sistemului național de transport de energie electrică*, se află în derulare o serie de *proiecte de interes comun* (PIC) aflate pe cea de a patra listă aprobată de COM prin Regulamentul delegat (UE) nr. 2020/389. Astfel, sunt planificate întăriri ale rețelei în zonă, care vor permite eliminarea congestiilor, atât pe direcția est - vest, la granița cu Ungaria și Serbia, cât și pe direcția de tranzit nord-sud, prin întărirea culoarului Porțile de Fier - Reșița - Timișoara - Arad (trecerea de la 220 kV la 400 kV).

Pentru atingerea nivelului de interconectivitate asumat (15,4% în anul 2030), în Planul de dezvoltare a rețelei electrice de transport (RET) sunt prevăzute o serie de proiecte de investiții dintre care următoarele au statutul de proiecte de interes comun:

- LEA 400 kV dublu circuit (d.c.) Reșița (România) - Pancevo (Serbia);
- LEA 400 kV Porțile de Fier - Reșița și extinderea/construcția stației noi de 400 kV la Reșița;
- LEA 400 kV d.c. Reșița - Timișoara - Săcălaz - Arad, inclusiv construirea stațiilor de 400 kV Timișoara și Săcălaz și extinderea stației 400 kV Arad;
- LEA 400 kV d.c. Cernavodă - Stâlp, cu un circuit intrare/ieșire în Gura Ialomiței; LEA 400 kV d.c. Smârdan - Gutinaș;

În Planul de dezvoltare a rețelei electrice de transport (RET) mai sunt prevăzute următoarele proiecte de investiții:

- Proiectul de interconectare asincronă a sistemelor electroenergetice ale Ucrainei și Republicii Moldova la sistemul Europei Continentale
- LEA 400 kV Suceava-Bălți;
- LEA 400 kV Isaccea (România) - Vulcănești (Republica Moldova) și interconectarea prin stația Vulcănești.

Pentru realizarea proiectului *Digitalizarea sistemului energetic românesc, inclusiv a rețelelor de transport și distribuție ("smart grids")*, ANRE a aprobat în 2019 *Calendarul de implementare a sistemelor de măsurare inteligentă (SMI) a energiei electrice la nivel național pentru perioada 2019 - 2028*. Astfel, montarea sistemelor de măsurare inteligentă este gratuită pentru consumatorii finali, operatorii de distribuție urmând să își recupereze costurile prin tariful de distribuție.

În cazul **gazelor naturale**, Transgaz elaborează anual *Planul de dezvoltare a sistemului național de transport gaze naturale* pe o perioadă de 10 ani, ultima ediție (2019-2028) detaliind măsurile privind finanțarea proiectelor majore (estimate la 1,25 mld. euro, din care o pondere de 65% este estimată a fi acoperită din surse atrase). Dintre proiectele propuse amintim:

- **Dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria - România - Ungaria - Austria (BRUA)**, proiect ce se desfășoară în trei faze (faza 1 și faza 2 sunt proiecte de interes comun fiind incluse în cea de-a patra listă aprobată de COM prin Regulamentul delegat (UE) 2020/389), cu termen estimat de finalizare în anul 2025 și o valoare totală estimată a investiției de 1.077,4 mil. euro.
- **Dezvoltarea pe teritoriul României a Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre**, proiect ce presupune construirea unei conducte telescopice pe două tronsoane, cu termen estimat de finalizare în anul 2021 și o valoare totală estimată a investiției de 360,4 mil. euro. Proiectul este inclus în cea de-a patra listă aprobată de COM prin Regulamentul delegat (UE) 2020/389.
- **Interconectarea sistemului național de transport (SNT) gaze naturale cu conducta de transport internațional gaze naturale T1 și reverse flow Isaccea**, proiect ce se desfășoară în două etape, cu termen estimat de finalizare în anul 2020 și o valoare totală estimată a investiției de 77,7 mil. euro.
- **Dezvoltarea sistemului național de transport (SNT) în zona de nord-est a României pentru îmbunătățirea aprovizionării cu gaze naturale a zonei și pentru asigurarea capacității de transport spre Republica Moldova (PI Ungheni)**, proiect cu termen estimat de finalizare în anul 2021 și o valoare totală estimată a investiției de 174,25 mil. euro.
- Pentru **preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre**, Transgaz a depus proiectul pentru o conductă de transport în lungime de aproximativ 25 km și diametru DN 500, de la țărmul Mării Negre până la conducta existentă de transport internațional T1. Valoarea

estimată a investiției este de 9,14 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este anul 2021.

- Proiectul de **interconectare a României cu Serbia** (prin preluarea gazelor naturale din viitoarea conductă BRUA) are o valoare totală estimată a investiției de 53,76 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2020.
- Proiectul **Modernizare SMG Issacea 1 și SMG Negru Vodă 1** (cod. 7.8) va crea posibilitatea unui flux de gaze spre Ucraina pe traseul Conductei Tranzit 1. Valoarea estimată a investiției este de 26,7 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este anul 2021.
- Proiectul de **interconectare a României cu Ucraina, pe direcția Gherăești - Siret** are o valoare totală estimată a investiției de 125,0 mil. euro, iar termenul estimat de finalizare este trim. IV/2025.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 7, ODD 11, ODD 12 și ODD 13.

4.6. Părăsirea timpurie a școlii

Rata părăsirii timpurii a școlii: ținta națională 2020 - 11,3%; evoluția recentă este una constant favorabilă: 18,1% (2017), 16,4% (2018) și 15,3% (2019)

Direcții de acțiune:

- ✓ creșterea calității învățământului și a nivelului de competențe a elevilor și cadrelor didactice
- ✓ extinderea serviciilor de educație timpurie
- ✓ modernizarea curriculumului școlar
- ✓ consolidarea învățământului profesional și tehnic
- ✓ aplicarea Strategiei naționale privind reducerea părăsirii timpurii a școlii
- ✓ consolidarea unei abordări incluzive pentru educație
- ✓ îmbunătățirea infrastructurii educaționale

În contextul evoluțiilor determinate de COVID-19, la 10 martie 2020, ca urmare a Hotărârii nr. 6 a Comitetului Național pentru Situații Speciale de urgență, s-a decis suspendarea, la nivel național, a cursurilor din întreg sistemul de educație preuniversitară din România, începând cu data de 11 martie 2020 până la data de 22 martie 2020, măsura fiind ulterior prelungită până la finalul anului școlar curent, cu unele excepții.

Pe parcursul lunilor martie-aprilie 2020, MEC a derulat un dialog activ cu inspectorii școlari generali și a comunicat publicului precizări legate de:

- *amânarea simulărilor* pentru evaluarea națională, examenul național de bacalaureat, precum și a diferitelor probe practice sau concursuri;
- *înscrierea pentru clasa pregătitoare, realizată online, cu termene prelungite/amânate;*
- *obligația existenței unei comunicări continue între cadrele didactice, părinți și elevi;*
- *informații privind elaborarea și prezentarea, la momentul oportun, a mai multor scenarii privind anul școlar, în concordanță și cu decizii luate de statele membre UE, decizii care sunt dezbătute cu toți actorii educaționali (informații repetate pentru a dezminți știrile false - fake-news);*
- *disponibilitatea a numeroase instrumente online gratuite pentru desfășurarea, de acasă, a procesului educativ, printre care platforma Digital pe educared.ro (digital.educared.ro), precum și parteneriatul cu TVR pentru realizarea de lecții în programe TELEȘCOALĂ, în special pentru elevii din clase terminale și cei care nu au acces sau au acces limitat la Internet;*
- *soluții de consiliere personalizată, online sau telefonic, pentru a gestiona mai ușor această perioadă, prin lansarea primei linii de consiliere psihologică pe tema COVID-19, gratuită, pentru cadre didactice, părinți și elevi, sub denumirea de „AMBASADOR pentru COMUNITATE”;*
- *inițiativa „Reacție pentru educație” - o modalitate prin intermediul căreia tehnologia poate ajunge la profesorii și elevii din comunitățile dezavantajate, prin platforma digitală NaradiX, pe care sunt disponibile spații de lucru pentru cadrele didactice pentru familiarizarea acestora cu aplicațiile, platformele și software-urile educaționale*

disponibile gratuit, precum și clase digitale susținute de oameni de afaceri, personalități din industria spectacolului, profesori și trainerii;

- *alocarea a 25 mil. lei pentru finanțarea unor proiecte de cercetare privind limitarea extinderii și combaterea epidemiei de COVID-19, prin UEFISCDI, în colaborare cu MS (detalii suplimentare la sub-capitolul 4.2 Cercetare, dezvoltare, inovare);*
- *parteneriatul MEC cu Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară din București (USAMV), prin Fundația USAMV, în cadrul campaniei #ÎmiPASĂ #ȘcoaladeACASĂ, prin care au fost donate elevilor din licee situate în comunități dezavantajate, tablete conectate la internet, cu abonament inclus pentru 24 de luni, cu scopul de a se asigura o pregătire online eficientă a elevilor pentru examenul național de Bacalaureat și, ulterior, pentru pregătirea admiterii în universitățile românești;*
- *publicarea unui prim set de resurse de antrenament pentru elevii care vor susține examenele naționale, ale căror soluții și explicații vor fi prezentate și în emisiunile TELEȘCOALA;*
- *lansarea, în parteneriat cu SPEAKINGS, a primului program integrat de public speaking pentru elevii și studenții din România;*
- *inițierea primei linii de consiliere psihologică pe tema COVID-19, pentru cadre didactice, elevi și părinți, în cadrul parteneriatului între MEC și Asociația Proacta EDU, cu sprijinul Grupului Digi România.*

MEC a stabilit, împreună cu MS și în conformitate cu recomandările Comitetului Național pentru Situații de Speciale de Urgență, **măsurile privind continuarea derulării anului școlar în condiții de siguranță pentru elevi, cadre didactice, personalul din școli și părinți.**

Creșterea calității învățământului și a nivelului de competențe a elevilor și cadrelor didactice

În privința creșterii calității învățământului preuniversitar, proiectul de HG privind aprobarea standardelor de autorizare de funcționare provizorie, a standardelor de acreditare, a standardelor de referință și a indicatorilor de performanță pentru evaluarea și asigurarea calității în învățământul preuniversitar se află pe circuitul de avizare al MEC. A fost actualizat și conținutul proiectului de HG privind aprobarea Metodologiei de evaluare instituțională în vederea autorizării, acreditării și evaluării periodice a organizațiilor furnizoare de educație. Au fost evaluate 233 de unități de învățământ preuniversitar de stat. Contractul de prestări servicii pentru derularea activităților de evaluare externă periodică a 176 de unități de învățământ preuniversitar de stat urmează să fie aprobat.

Pentru creșterea nivelului de competențe ale elevilor și ale cadrelor didactice, MEC a relansat implementarea proiectului *Promovarea și susținerea excelenței în educație prin dezvoltarea competențelor în tehnologia informației*, finanțat prin grant nerambursabil subvenționat de Guvernul Japoniei. Proiectul urmărește asigurarea condițiilor optime de pregătire și dezvoltare ale elevilor din clasele IX - XIII (profilul matematică-informatică), capabili de performanțe înalte, prin dotarea și operaționalizarea a 60 de centre de pregătire în informatică. Perioada de implementare a proiectului a fost prelungită până la finalul anului 2020²⁰⁶, iar bugetul alocat este de 8,78 mil. lei²⁰⁷.

²⁰⁶ Luând în considerare faptul că de la momentul scrierii și aprobării fișei proiectului -octombrie 2015 - au trecut peste 4 ani, timp în care tehnologia a evoluat semnificativ, a fost necesară o revizuire a fișei proiectului, pentru a fi în acord cu actualul context educațional și tehnologic. Ca atare, fișa de proiect a fost modificată și actualizată și a fost transmisă către Ambasada Japoniei în vederea validării.

Totodată, pentru îmbunătățirea calității educației, în cadrul proiectului CRED au fost: elaborate și acreditate 17 programe de formare (un program de formare la nivel național și 16 programe la nivelul a opt CCD-uri); a fost elaborat documentul de politici în domeniul curriculumului, care valorifică concluziile dezbaterilor publice tematice organizate în cadrul proiectului CRED; a fost finalizată metodologia privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii, care valorifică concluziile dezbaterilor publice tematice organizate în cadrul proiectului CRED și a cercetării tematice elaborate în cadrul CRED; a fost elaborată o strategie de adaptare curriculară la nivelul clasei/școlii (testată în trei județe cu 180 de profesori); este desfășurată o cercetare privind competențele-cheie la finalul clasei a IV-a (termen finalizare: trim. III/2020) și au fost organizate diverse activități de elaborare a programelor școlare pentru materiile opționale integrate.

Extinderea serviciilor de educație timpurie (0-6 ani)

MEC continuă să aplice măsuri care să asigure clarificarea, din punct de vedere legislativ, a organizării și funcționării serviciilor de educație timpurie, ca servicii integrate, pentru a deveni, treptat, servicii universale. **Metodologia de organizare și funcționare a creșelor și a altor servicii de educație timpurie ante-preșcolară și Standardele de acreditare pentru educația ante-preșcolară sunt în curs de elaborare și vor fi definitive în cadrul proiectului necompetitiv *Educație timpurie incluzivă și de calitate. Regulamentul de organizare și funcționare a învățământului preșcolar*** a fost elaborat și urmează să fie supus dezbaterii publice. Aprobarea celor trei documente menționate anterior va fi realizată până la sfârșitul acestui an.

Curriculumul pentru educația timpurie (copii de 0-6 ani) a fost finalizat și aprobat prin OM nr. 4694/02.08.2019. Acest curriculum are în vedere prevederi și recomandări din documente strategice promovate la nivel european privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții și propune o abordare unitară și sistemică a educației timpurii, corectând abordarea fragmentată a educației timpurii din practica de până acum. Concepția curriculară și abordarea sistemică înglobează educația antepreșcolară și educația preșcolară și promovează un echilibru adecvat între învățare și dezvoltare armonioasă a personalității.

În luna august 2019, a început implementarea proiectul necompetitiv ***Educație timpurie incluzivă și de calitate*** (4 mil. euro) în cadrul căruia a fost elaborat ordinul privind înființarea ***Comitetului Național de Sprijin pentru Educație Timpurie*** (CNSET) și Regulamentul de organizare și funcționare a CNSET. În perioada noiembrie 2019 - februarie 2020, au fost organizate patru întâlniri regionale dedicate colectării informațiilor necesare pentru elaborarea documentului-cadru de politici în domeniul educației timpurii (care vizează copiii cu vârsta cuprinsă între 0 și 6 ani). În cadrul aceluiași proiect, CNSET va finaliza și procesul de elaborare a ***Strategiei Naționale pentru Educație Timpurie***.

Au fost depuse și sunt în curs de evaluare 42 de aplicații în cadrul apelului de proiecte ***Dezvoltarea serviciilor de educație antepreșcolară*** (164 mil. euro), prin care vor fi finanțate acțiuni destinate creșterii ratelor de participare la educație antepreșcolară a copiilor cu vârsta cuprinsă între 0 și 2 ani, prin înființarea unor grupe de creșă.

MEC a elaborat și urmează să aprobe ***Planul Cadru - Intervenție Timpurie destinat copiilor cu surdocecitate/deficiențe senzoriale multiple***.

²⁰⁷ Este luat în considerare faptul că o licitație deschisă de 8,4 mil. lei pentru achiziția echipamentelor IT necesită o perioadă de derulare care va depăși luna iunie 2020, termen de finalizare stabilit inițial în proiect.

Modernizarea curriculumului școlar

Sunt continuate eforturile de **modernizare a curriculumului școlar** pentru învățământul gimnazial, liceal, profesional și tehnic. În acest sens, în conformitate cu Ordinul Ministrului Educației și Cercetării (OMEC) nr. 3261/14.02.2020, a fost aprobată componența Comisiei de elaborare și a Comisiei de validare a **planurilor-cadru pentru învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional**, au fost organizate trei grupuri de lucru pe niveluri de învățământ și a debutat activitatea de elaborare a Planurilor-cadru pentru învățământul liceal.

De asemenea, au fost actualizate unele calificări înscrise în **Registrul Național al Calificărilor Profesionale** (în baza ordinului comun nr. 3177/660/2019 al MEN și MMJS).²⁰⁸ Totodată, a fost derulat și un proces de consultare a partenerilor sociali și operatorilor economici cu privire la revizuirea și dezvoltarea calificărilor din învățământul profesional și tehnic (IPT). Este în curs de elaborare fișa proiectului necompetitiv *Dezvoltarea sistemică a învățământului profesional și tehnic în concordanță cu nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel național, regional* (63 mil. euro). Proiectul susține implementarea acțiunilor Strategiei educației și formării profesionale din România pentru perioada 2015-2020, și va fi implementat de CNDIPT în parteneriat cu MEC și Institutul National de Cercetare Științifică în Domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS). Beneficiarii proiectului vor fi elevii care provin din comunități dezavantajate, mai ales din mediul rural și cei aparținând minorității roma, cadrele didactice precum și personalul din întreprinderi cu atribuții în învățarea la locul de muncă.

Prin proiectul *Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți* (CRED) sunt formate **cadrele didactice din învățământul primar și gimnazial** (55.000 de profesori), ca urmare a aprobării și introducerii progresive, anuale, a noilor programe școlare. Până în prezent, în cadrul CRED: au fost instruiți 400 de formatori (nivel I) și sunt în curs de formare alți 232 de formatori; 10.808 de cadre didactice din învățământul primar și secundar inferior au beneficiat de formare și certificare; 11.296 cadre didactice din învățământul primar și secundar inferior au beneficiat de activități de sprijin; 7.287 cadre didactice din învățământul primar și secundar inferior sunt în curs de formare.²⁰⁹ În cadrul CRED mai sunt în curs de elaborare versiunile de lucru pentru 16 ghiduri metodologice pentru învățământul primar și gimnazial în scopul aplicării noilor programe de studii.

Consolidarea învățământului profesional și tehnic

Un accent deosebit este plasat pe **consolidarea componentei de învățare la locul de muncă**, vizând o parte din măsurile *Master-planului pentru perioada 2015 - 2020*, în vederea punerii în aplicare a programelor de tip ucenicie în sistemul de formare profesională inițială. În context, au fost deja realizate unele măsuri (cap. 1,2, 4.2.2. și 4.2.3) din conținutul Master-planului, în timp ce pentru alte măsuri sunt necesare modificări legislative, inclusiv ale Legii educației naționale. Pentru a răspunde acestei nevoi, în prezent, sunt în curs de elaborare propuneri de modificări legislative.

Proiectul **Strategiei pentru Formare Profesională Inițială în Sistem Dual în vederea dezvoltării învățământului dual din România** (perioada de implementare: trim. IV/2019 - trim. IV/2023) a fost elaborat și încărcat pe site-ul www.anfpisdr.gov.ro, în ianuarie 2020, pentru consultare publică. Totuși, restructurarea structurii responsabile - Autoritatea

²⁰⁸ Au fost elaborate/actualizate documente curriculare specifice pentru calificările: lutier, designer pentru publicitate, electrician auto.

²⁰⁹ Până în prezent au fost realizate 78.600 ore formare cadre didactice și plătite 6.315 subvenții pentru beneficiari.

Națională Pentru Formare Profesională Inițială în Sistem Dual din România (ANFPISDR), prin preluarea structurilor acesteia de către MEC necesită o regândire, la nivelul ministerului, a strategiei dedicate învățământului dual.²¹⁰

Este în curs de evaluare proiectul *Cheia viitorului este făurită de tine!*, finanțat din Granturile SEE și Norvegiene și care are drept obiective reducerea riscului de excluziune socială a elevilor de gimnaziu și liceu, promovarea și sprijinirea integrării elevilor în învățământul dual, sprijinirea comunităților pe termen lung prin informare, formare și consiliere a unui număr de 470 profesori, specialiști educaționali și sociali, părinți.

Apelul competitiv de proiecte **Stagii de practică pentru elevi și studenți în sectorul agroalimentar, industrie și servicii**, finanțat prin POCU printr-o alocare totală de 47,88 mil. euro, vizează susținerea programelor de învățare la locul de muncă pentru studenți și elevi din învățământul gimnazial, liceal și post-liceal²¹¹. Prin această inițiativă, un număr de 13.763 de studenți cursanți au beneficiat de sprijin pentru tranziția de la școală la viața activă și 7.542 de elevi/ucenici au beneficiat de sprijin pentru participarea la programe de educație/formare profesională.

Apelul de proiecte *Stagii de practică pentru studenți*, care beneficiază de o alocare financiară totală de 30 mil. euro (din care 25,5 mil. euro contribuție din fonduri europene), finanțează măsuri de creștere a numărului absolvenților de învățământ terțiar universitar și non-universitar care își găsesc un loc de muncă, ca urmare a accesului la activități de învățare la un potențial loc de muncă/cercetare/inovare. Apelul a fost închis în data de 30 septembrie 2019, fiind depuse 155 de proiecte pentru regiuni mai puțin dezvoltate și 12 proiecte pentru regiunea ITI Delta Dunării. Aplicațiile depuse se află în curs de evaluare.

Apelul de proiecte *Stagii de practică pentru elevi* vizează creșterea participării la programe de învățare la locul de muncă ale elevilor și ucenicilor din învățământul secundar și terțiar non-universitar. Apelul a fost închis în data de 12 septembrie 2019, iar cele 208 cereri de finanțare proiecte depuse sunt în curs de evaluare.

Aplicarea Strategiei naționale privind reducerea părăsirii timpurii a școlii

Este în curs de elaborare Planul de acțiuni pentru 2020 privind implementarea strategiei, din perspectiva corelării acțiunilor specifice cu responsabilitățile, în concordanță cu noua structură organizatorică a MEC.

Proiectul POCA *Monitorizarea și evaluarea strategiilor condiționalități ex-ante în educație și îmbunătățirea procesului decizional prin monitorizarea performanței instituționale la nivel central și local* a fost finalizat. Printre rezultatele acestuia amintim: elaborarea unei metodologii pentru monitorizarea și evaluarea acțiunilor/intervențiilor stabilite în cele patru strategii condiționalitate ex-ante din educație; elaborarea a două rapoarte privind monitorizarea și evaluarea implementării intervențiilor aferente celor patru strategii sectoriale; realizarea unei analize privind rolurile departamentelor și instituțiilor direct subordonate MEC; realizarea a patru studii SABER privind evaluarea politicilor publice în domeniile: dezvoltarea forței de muncă în România, cadrele didactice, dezvoltarea educației timpurii și sistemele informatice; instruirea personalului din MEC și din inspectoratele școlare.

În scopul finalizării și adoptării unui set de proceduri privind identificarea și monitorizarea

²¹⁰ ANFPISDR a încheiat o serie de acorduri cu CCIR și alte camere de comerț, dar MEC urmează să analizeze oportunitatea continuării acestor parteneriate sub egida sa.

²¹¹ În cadrul acestui apel de proiecte au fost aprobate 101 proiecte pentru finanțare din care 88 proiecte sunt în implementare și 13 au fost revocate.

copiilor aflați în afara sistemului de educație, a fost implementat proiectul *Dezvoltarea unui plan de acțiune și a unei metodologii pentru colectarea de date în vederea prevenirii părăsirii școlii în România*, care a avut ca obiectiv realizarea unui *Plan de acțiuni multianual pentru colectarea datelor în vederea prevenirii părăsirii timpurii a școlii și a unei metodologii pentru colectarea și folosirea de date*²¹². În acest sens, s-au realizat planul de acțiuni sus-menționat și metodologia pentru colectarea și folosirea datelor, inclusiv lista indicatorilor-cheie de performanță. A fost elaborată o fișă de proiect pentru faza a III-a a proiectului, *Dezvoltarea unui sistem integrat de prevenire, intervenție și compensare pentru a crește participarea școlară*, care a fost depusă în octombrie 2019 și ulterior aprobată. Obiectivul general al proiectului este implementarea sistemului de avertizare timpurie pentru prevenirea părăsirii timpurii a școlii (care acționează la nivelul școlii) și a mecanismului de intervenție și compensare prin adăugarea pe platforma SIIR a categoriilor de date necesare. De asemenea, vor fi organizate sesiuni de formare a personalului școlar care operează cu date din sistemul de prevenire, precum și de compensare.

De asemenea, în scopul **reducerii și prevenirii abandonului școlar și promovării accesului egal la învățământul preșcolar, primar și secundar de calitate**, sunt în curs de implementare proiectele depuse în urma a două apeluri de proiecte competitive ce sunt cofinanțate prin FSE (POCU):

- *Școală pentru toți* - apel care finanțează măsuri integrate socio-educaționale și vizează în același timp familia, școala și comunitatea. Apelul a fost deschis tuturor școlilor (adresându-se copiilor, elevilor, tinerilor și adulților vizând programe de tipul A doua șansă), dar cele defavorizate au avut prioritate în evaluare. În cadrul acestui apel, au fost contractate 127 proiecte, în valoare totală de 164,82 mil. euro²¹³ prin care: 15.048 de copii beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație, din care 1.578 sunt copii cu vârste de 0-2 ani; 44.270 de elevi beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație, din care 25.733 de elevi din învățământul primar (6-10 ani), respectiv 20.896 de elevi din învățământul gimnazial (11-14 ani); 3.828 tineri/adulți beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (reîntoarcerea la sistemul formal de educație și formare) și 8.633 de cadre didactice/membri de personal beneficiază de programe de formare/schimburi de bune practici;
- *Profesori motivați în școli defavorizate* - apel dedicat școlilor cu cel mai ridicat grad de defavorizare, care au mulți copii aflați în risc de abandon școlar și nu reușesc să atragă sau să mențină în școală profesori calificați. Sunt vizate și școlile organizate în contexte de predare atipice: în spitale, școli din zone geografice greu accesibile și alte forme reglementate prin lege. În cadrul apelului, au fost admise la finanțare și sunt implementate 27 proiecte, în valoare totală de cca. 26,45 mil. euro, prin care 20.193 de cadre didactice/personal de sprijin beneficiază de programe de formare/schimburi de bune practici, din care 8.633 de cadre didactice/personal de sprijin și-au îmbunătățit nivelul de competențe/au fost certificate.

În privința **programului A doua șansă**, a fost elaborat raportul *Evaluarea implementării Programului „A doua șansă” în România*, în contextul evaluării strategiilor sectoriale din domeniul educației (perioada 2015-2018). Pentru continuarea inițiativelor de tipul *A doua șansă*, în cazul apelului competitiv *Măsuri de educație de tip a doua șansă*, au fost depuse 47 de proiecte care sunt în curs de evaluare. Apelul competitiv *Măsuri de educație de tip a doua șansă pentru NEETs*, deschis în perioada 30 octombrie 2019 - 31 ianuarie 2020, va finanța măsuri de susținere a tinerilor NEETs care nu și-au finalizat educația obligatorie, în vederea

²¹² COM a contractat Banca Mondială pentru a elabora și livra aceste rezultate către MEC.

²¹³ 129 de proiecte depuse în valoare de 772,185 mil. lei și două proiecte reziliate

reintrării lor în sistemul de educație și formare. În anul școlar 2019-2020, numărul total al elevilor înscriși în programe de tipul *A doua șansă* în învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional este de 13.372²¹⁴.

Consolidarea unei abordări incluzive pentru educație

Pentru aplicarea unor măsuri de compensare/corecție pentru grupurile dezavantajate este în curs de implementare proiectul *Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*. Obiectivul general al proiectului este creșterea incluziunii sociale și combaterea sărăciei prin dezvoltarea și pilotarea serviciilor comunitare integrate în 139 de comunități rurale și mic urbane cu tip de marginalizare peste medie și severă. Proiectul urmărește consolidarea capacității administrației locale pentru inițierea, coordonarea și implementarea măsurilor de prevenire și combatere a situațiilor de marginalizare și excludere socială, consolidarea rețelei publice de asistență socială comunitară prin îmbunătățirea nivelului de competențe ale specialiștilor care activează în echipele comunitare integrate. Până în prezent, în cadrul proiectului au fost depuse patru cereri de rambursare și sunt în curs de desfășurare două proceduri de selecție de experți externi.

Prin “Programul-pilot de stimulare a participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate” (alocare financiară: 30 mil. lei) urmează să fie sprijiniți cca. 3.000 de copii români cu părinți plecați la muncă în afara țării. Programul va fi implementat în regiunile cele mai afectate de acest fenomen (Nord Est, Sud Est, Sud Muntenia, Sud Vest Oltenia, Vest, Centru și Nord Vest), iar măsurile se adresează preșcolărilor, elevilor din învățământul primar (6-10 ani), gimnazial (11-14 ani) și din cel secundar superior (14-16 ani), dar și părinților sau tutorilor copiilor rămași în țară. Programul finanțează următoarele activități: pachete integrate de servicii pentru elevi, care vor cuprinde servicii de suport educațional și servicii psiho-sociale de sprijin; activități pentru stimularea participării la educație și la activitățile de consiliere ale copiilor, inclusiv la activități recreative și de socializare (oferirea de hrană, rechizite, materiale educative); servicii de educație parentală și de consiliere socială pentru reprezentanții copiilor rămași în țară, adică pentru părintele din România în grija căruia se află (dacă un singur părinte este plecat în străinătate) sau pentru persoanele care au în grijă copiii cu unicul părinte plecat în afara țării sau ai celor aflați departe de ambii părinți. Solicitanții eligibili în proiect sunt școli publice și private din rețeaua școlară națională, furnizori de servicii de orientare sau consiliere școlară, parteneri sociali din învățământul preuniversitar, instituții de cult și asociații religioase, instituții guvernamentale cu atribuții în domeniul incluziunii sociale, dar și ONG-uri. Se preconizează ca în anul 2021 toți copiii care au părinți plecați în străinătate să beneficieze de acest program. Apelul de proiecte este deschis în perioada 25 februarie - 25 mai 2020.

Prin OMEC nr. 5633/2019 a fost adoptată *Metodologia pentru monitorizarea segregării școlare*. Metodologia reglementează monitorizarea segregării școlare, în conformitate cu Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, și cu OMEN nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în toate unitățile de învățământ preuniversitar.

În privința consolidării pachetului social pentru educație vizând elevii aparținând grupurilor cu riscuri particulare, MEC continuă să deruleze programe sociale anuale în scopul susținerii

²¹⁴ Sursa: INS.

elevilor din zonele defavorizate: *Rechizite școlare*²¹⁵, *Bani de liceu*²¹⁶, *Euro 200*²¹⁷, acordarea de burse profesionale²¹⁸, decontarea transportului.

În vederea suplimentării sumei alocate anual programului național de rechizite școlare, de la bugetul de stat se implementează proiectul *Rechizite pentru preșcolari și elevi - șanse egale la educație*, finanțat prin POAD, cu un buget de 27 mil. euro până în 2023. În prezent, la nivelul MEC, se află în lucru o nouă cerere de finanțare prin intermediul căreia se solicită acordarea unor pachete de rechizite pentru preșcolarii și elevii care provin din medii defavorizate.

Referitor la implementarea programului pilot *Masă caldă pentru elevi*, pentru anul 2020, a fost adoptată OUG 9/04.02.2020 privind aprobarea Programului-pilot de acordare a unui suport alimentar pentru preșcolarii și elevii din 150 de unități de învățământ preuniversitar de stat (buget estimat: 81,98 mil. lei).

Se continuă *Programul pentru școli al României*, care prevede **acordarea gratuită de fructe și legume proaspete, lapte, produse lactate și de panificație**. Pentru anul școlar 2020-2021 alocarea financiară va fi de 18,5 mil. euro din fonduri europene.

În scopul stimulării absolvenților de învățământ secundar superior pentru continuarea studiilor în învățământul terțiar (învățământ superior sau alte forme de învățământ postliceal), se continuă implementarea schemei de granturi pentru licee în cadrul *Proiectului privind învățământul secundar românesc - ROSE*. Proiectul ROSE este finanțat printr-un împrumut de la BIRD, fiind implementat în perioada 2017-2021 în cadrul a trei runde, prin care se acordă finanțare liceelor cu performanțe scăzute. În prezent, se află în implementare 728 de proiecte pentru liceele din runda I și a II-a.²¹⁹ De asemenea, este în curs de finalizare evaluarea a 163 de proiecte depuse de liceele repartizate în runda a III-a.²²⁰ Totodată, se află în implementare 59 de granturi în cadrul Schemei de granturi pentru universități *Programe de vară*.²²¹ În cadrul runde a III-a a Schemei de granturi pentru universități *Programe de vară*, au fost depuse 48 de proiecte, cu un buget estimat de peste 21 mil. lei, a căror evaluare va fi

²¹⁵ Acordarea de rechizite școlare pentru elevii care frecventează învățământul primar și gimnazial (cursuri de zi) și care fac parte din familii al căror venit net mediu pe membru de familie reprezintă max. 50% din salariul minim brut la nivel național pe membru de familie. În perioada 2019-2020, bugetul alocat acestui program este de 5,09 mil. lei iar suma estimată pentru perioada 2020-2021 este de 4,78 mil. lei. Numărul estimat de beneficiari ai programului este de 233.417.

²¹⁶ Bursa (alocația) lunară pentru elevii din familii din medii economice și sociale dezavantajate, acordată în scopul continuării studiilor după finalizarea studiilor gimnaziale. Pentru proiectul "Bani de liceu" în luna martie 2020 este preconizată depunerea cererii de rambursare pentru bursele din anul școlar 2018 - 2019 în valoare de 42,041 mil. lei, alocate unui număr de 22.130 elevi beneficiari.

²¹⁷ Ajutorul financiar pentru a stimula achiziționarea de calculatoare personale elevilor/studentilor proveniți din zone dezavantajate economico-social. În anul 2019, programul a avut 4.080 de beneficiari și un buget alocat de 10,66 mil. lei. Pentru anul 2020 a fost elaborat proiectul de HG pentru modificarea Normelor metodologice pentru aplicarea Legii nr. 269/2004 privind acordarea unui ajutor financiar în vederea stimulării achiziționării de calculatoare, aprobate prin HG nr. 1294/2004, proiect transmis către ministerele avizatoare la data de 04.03.2020

²¹⁸ Pentru anul 2020-2021, numărul de elevi beneficiari ai burselor profesionale este 233.417, conform estimărilor transmise de către inspectoratele școlare județene. Prin proiectul retrospectiv-alternativ "Bursa profesională" a fost recuperată și virată către bugetul de stat suma de 275,010 mil. lei, pentru anii școlari 2015-2016, 2016-2017, 2017-2018, pentru un număr de 117.412 beneficiari. În prezent se introduc datele pentru solicitarea sumelor aferente pentru anul școlar 2018-2019 pentru beneficiarii de bursă profesională.

²¹⁹ Continuarea implementării în bune condiții a granturilor semnate este condiționată de alocarea de credite bugetare suplimentare pentru anul 2020, în valoare de aproximativ 107 mil. lei.

²²⁰ Pentru semnarea acestor granturi sunt necesare credite de angajament în valoare de aproximativ 80 mil. lei, precum și credite bugetare în valoare de aproximativ 7,8 mil. lei pentru acordarea primei tranșe de finanțare, după semnarea acordurilor de grant.

²²¹ Continuarea implementării în bune condiții a granturilor semnate este condiționată de alocarea de credite bugetare suplimentare pentru anul 2020, în valoare de peste 6 mil. lei.

finalizată în aprilie 2020. Este de notat faptul că creditele de angajament alocate Unității de Management al Proiectelor cu Finanțare Externă (UMPFE) pentru anul 2020 nu permit semnarea acordurilor de grant pentru toate schemele de granturi de la licee și universități (proiecte evaluate, în evaluare sau care urmează a fi depuse). De asemenea, creditele bugetare alocate ROSE sunt insuficiente pentru acordarea avansului (prima tranșă de finanțare) pentru granturile care urmează a fi semnate atât la licee, cât și la universități.

Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

Referitor la **infrastructura educațională**, prin *Proiectul Reforma Educației Timpurii (PRET)*, ce beneficiază de un buget de 84,98 mil. euro și care are ca obiectiv construirea de grădinițe și dotarea cu mobilier a acestora, în perioada aprilie 2019 - martie 2020 au fost realizate 19 grădinițe (lucrări în valoare de 15,6 mil. euro), din totalul de 215 grădinițe finalizate. *Proiectul privind Reabilitarea Infrastructurii Școlare (PRIS)* s-a încheiat în august 2019, de el beneficiind un total 1.329 de școli și 16 cămine studentești.

Ca urmare a adoptării HG nr. 363/2019, **continuă lucrările de îmbunătățire a condițiilor de învățământ și sanitare** în 857 de unități de învățământ preuniversitar de stat, prin amenajarea de grupuri sanitare și asigurarea cu utilități a acestora. Astfel, la sfârșitul anului 2019, din cele 857 de unități de învățământ vizate, la 430 au fost finalizate lucrările de îmbunătățiri, în cazul a 181 lucrările sunt în curs de execuție, pentru 135 de unități școlare autoritățile locale au finalizat documentația în vederea atribuirii contractului de execuție lucrări, 20 unități de învățământ au fost închise sau se vor închide la sfârșitul anului școlar 2019-2020, pentru 61 de unități nu au fost demarate procedurile de realizare a documentațiilor, iar la 30 de unități de învățământ grupurile sanitare au fost amenajate cu fonduri de la bugetul local sau au fost cuprinse în alte programe de finanțare.²²²

Proiectul **Strategiei naționale privind infrastructura educațională** a fost repus pe circuitul de avizare internă al MEC, ca urmare a observațiilor primite de la celelalte ministere avizatoare. Strategia prevede o monitorizare geospațială a situației la zi a infrastructurii școlare și a numărului de elevi pe baza datelor introduse în timp real de către școli în SIIR, în baza unui instrument geospațial care are în vedere patru criterii (demografic, geografic, economic și de transport).

Prin proiectul **WI-FI Campus (38 mil. euro)**, școlile din România vor beneficia de **conexiune WIFI la internet**. Acest proiect se află într-o fază avansată de implementare (stadiu de implementare tehnică: 35%²²³), achiziția echipamentelor IT aferente fiind deja realizată²²⁴. Prin proiectul **Platforma digitală cu resurse educaționale deschise EDULIB - Biblioteca Virtuală (42 mil. euro)** vor fi elaborate/selectate și incluse resurse educaționale deschise (RED) care vor sprijini profesorii și elevii în procesul educațional (stadiu de implementare tehnică: 15%²²⁵). Acest proiect se află în faza premergătoare achiziției de echipamente IT.²²⁶

Proiectul **necompetitiv SIMS - Sistemul informatic pentru managementul școlarității din învățământul preuniversitar (48 mil. euro)** urmărește dezvoltarea și implementarea unei platforme și metodologii naționale centralizate pentru colectarea, gestionarea și analiza

²²² Bugete alocate programului de îmbunătățire a condițiilor sanitare din școli: 2019 - 65,525 mil. lei; 2020 - 31,4 mil. lei.

²²³ Sursa: MFE

²²⁴ Până la data de 6 martie 2020 au fost realizate plăți de 21,76 mil. euro (sursa: MFE)

²²⁵ Sursa: MFE

²²⁶ Până la data de 6 martie 2020 au fost realizate plăți de 0,99 mil. euro (sursa: MFE)

informațiilor referitoare la rezultatele școlare și activitatea școlară zilnică din învățământul preuniversitar. Proiectul va include și modulul EVON proiectat pentru evaluarea on-line a lucrărilor candidaților la examenele naționale și se află în faza finalizării caietului de sarcini și obținerii avizelor consiliilor tehnico-economice (CTE) aferente.

Pentru **dezvoltarea capacității administrative a MEC și a instituțiilor subordonate**, este vizată îmbunătățirea performanțelor administrației din sectorul educației prin implementarea următoarelor proiecte:

- *Noi perspective în educație (NPE)*, proiect ce are ca obiectiv optimizarea și creșterea calității serviciilor oferite de administrația publică din domeniul educației, prin crearea unui cadru normativ predictibil și stabil și prin dezvoltarea unei politici publice bazată pe orientările strategice în învățământul preuniversitar și universitar la orizontul 2030;
- *Sistem de management al calității pentru Ministerul Educației Naționale și structuri subordonate (CAF)*, proiect ce are drept obiectiv realizarea sistemului de management al calității pentru MEC și structurilor subordonate. În cadrul acestui proiect, a fost finalizată o analiză a bunelor practici la nivel european în ceea ce privește sistemele și instrumentele de management al calității în educație, cu accent pe procesul de implementare a CAF;
- *Dezvoltarea de reglementări instituționale privind etica, integritatea și anticorupția în sistemul de educație* al cărui obiectiv este creșterea capacității instituționale a MEC de aplicare a normelor, mecanismelor și procedurilor în materie de etică, integritate și anticorupție la nivelul activității sale manageriale și administrative, în concordanță cu Strategia pentru Consolidarea Administrației Publice.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 4 și ODD 8.

4.7. Educația terțiară

Ponderea populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară: ținta națională 2020 - 26,7%; evoluția recentă este una oscilantă 26,3% (2017), 24,6% (2018) și 25,8% (2019).

Direcții de acțiune:

- ✓ creșterea calității învățământului superior și a corelării cu piața muncii
- ✓ sprijinirea studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali
- ✓ promovarea educației antreprenoriale
- ✓ crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil
- ✓ dezvoltarea capacității instituționale și creșterea gradului de internaționalizare a învățământului superior
- ✓ dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare

Pentru asigurarea unui învățământ superior deschis, de calitate, competitiv și adaptat pieței muncii, continuă implementarea *Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015-2020*. În acest sens, a fost elaborat Raportul de monitorizare a implementării strategiei pentru anul 2018, iar în prezent are loc implementarea Planului de acțiuni pentru anul 2019.

Creșterea calității învățământului superior și a corelării cu piața muncii

În scopul creșterii calității învățământului superior și corelării cu piața muncii, prin proiectul POCA intitulat *Îmbunătățirea politicilor publice în învățământul superior și creșterea calității reglementărilor prin actualizarea standardelor de calitate - QAFIN*, a fost finalizată *Metodologia de evaluare în scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii* și a fost elaborat proiectul de HG privind aprobarea *Metodologiei de evaluare în scopul clasificării universităților și ierarhizării programelor de studii*, aflată în curs de avizare internă.

În cadrul apelului *Sprijin pentru doctoranzi și cercetători post-doctorat* au fost contractate 18 proiecte în valoare totală de 25,16 mil. euro, prin care sunt finanțate programe de învățare cu componentă aplicativă și de formare a competențelor transversale și antreprenoriale în sprijinul cercetării și inovării, în special în sectoarele economice cu potențial competitiv (termen de finalizare: trim. IV/2021).

Prin FDI 2019, au fost finanțate 36 de proiecte instituționale pentru implementarea măsurilor specifice îmbunătățirii calității activității didactice, inclusiv a respectării deontologiei și eticii (domeniul D5 de finanțare). Totodată, un procent semnificativ de proiecte (aprox. 35%) din domeniul D1 de finanțare (acces, echitate și corelarea ofertei educaționale) vizează și corelarea ofertei educaționale cu cererea de pe piața muncii. A continuat integrarea, în cadrul metodologiilor de finanțare instituțională a universităților, și a subcomponentei de finanțare suplimentară, cu rolul de a stimula excelența instituțiilor și a programelor de studii, cu efecte directe asupra creșterii competitivității universităților românești. Domeniile de finanțare pentru FDI 2019 s-au păstrat și pentru anul 2020.

Până în prezent, prin Centrele de consiliere și orientare în carieră (CCOC) din cadrul universităților, au fost consiliați 38.747 elevi, 41.797 studenți și 17.455 absolvenți de studii universitare.

Sprrijinirea studenților din mediul rural, a grupurilor dezavantajate și a studenților non-tradiționali

MEC continuă implementarea programelor sociale: locuri speciale pentru absolvenții din mediul rural²²⁷, acordarea de burse²²⁸, subvenții pentru cazare și masă, decontarea parțială a transportului. Pentru anul universitar 2018-2019, au fost alocate cifre de școlarizare distincte dedicate pentru absolvenții liceelor situate în mediul rural (2.000 locuri), pentru domeniile prioritare de dezvoltare a României (5.000 locuri - licență, 4.500 - master, 300 - doctorat), precum și pentru formarea inițială a viitoarelor cadre didactice.

Prin Fondul de Dezvoltare Instituțională 2019 (FDI) destinat universităților de stat, a fost menținută, pentru al patrulea an consecutiv, **direcția de finanțare pentru proiectele care au urmărit, la nivel instituțional, creșterea echității sociale în vederea stimulării incluziunii sociale și sporirii accesului la învățământul superior**. Aceasta constantă răspunde acțiunii privind sprijinirea studenților prin măsuri integrate de consiliere, suport și facilitarea accesului la educație terțiară. În acest sens, în anul 2019 au fost finanțate 43 de universități de stat prin proiecte instituționale depuse în domeniul echității și accesului social.²²⁹

Totodată, în anul 2019 a fost lansată în consultare publică metodologia de alocare a FDI pentru anul 2020, iar la începutul anului 2020 a fost publicat OMEN privind aprobarea acesteia și a fost lansată competiția de proiecte FDI 2020, care vizează și componenta de acces și echitate, în cadrul căreia 46 de universități au depus proiecte instituționale.

Prin finanțarea suplimentară, **au fost stimulate universitățile, pentru a lua măsuri în vederea asigurării creșterii accesului la învățământul superior pentru persoane provenite din medii dezavantajate socioeconomic**. Metodologia de repartizare a finanțării suplimentare, implementată în anul 2019, include și un set de indicatori de calitate privind orientarea regională și echitatea socială, urmărind stimularea universităților pentru realizarea acțiunilor de sprijinire a studenților ce provin din grupuri dezavantajate. De asemenea, metodologia de finanțare pentru anul 2020 păstrează direcțiile de finanțare din anul anterior, inclusiv cea privind indicatori de calitate privind orientarea regională și echitatea socială.

În cadrul **proiectului ROSE**, se află în implementare 201 de granturi în cadrul Schemei de granturi necompetitive pentru universități din Proiectul ROSE (60 din runda I și 141 din runda a II-a) și 38 de granturi în Schema de granturi Centre de învățare (13 din runda I, 12 din runda a II-a și 13 din runda a III-a)²³⁰. În cadrul rundeii a treia de granturi pentru universități, lansată în 2019, schema de granturi necompetitive se transformă în granturi competitive pentru sprijin acordat studenților, cu aceleași obiective și activități eligibile. Schema de granturi *Sprrijin Acordat Studenților* are termen de depunere a aplicațiilor aprilie 2020. Remarcăm că în acest caz, creditele de angajament alocate UMPFE pentru anul 2020 nu permit semnarea acordurilor de grant pentru proiectele care urmează a fi depuse. De asemenea, creditele bugetare alocate ROSE sunt insuficiente pentru acordarea avansului (prima tranșă de finanțare) pentru granturile care urmează a fi semnate.

În cadrul apelului *Măsuri de optimizare a ofertelor de studii din învățământul superior în*

²²⁷ În acest an s-a propus prin proiectul de HG, aflat în proces de avizare externă, alocarea a 2000 de locuri

²²⁸ Un număr de 35.293 de studenți au beneficiat de burse sociale în anul universitar 2017 - 2018.

²²⁹ Proiectele au vizat aspecte dedicate: (i) creșterii capacității instituției de incluziune a studenților aflați în situații de risc și abandon universitar și sporirea accesului la învățământul superior; (ii) acordării de sprijin studenților, în special a celor proveniți din medii defavorizate, pentru reducerea abandonului universitar; (iii) îmbunătățirii serviciilor de consiliere și orientare profesională.

²³⁰ Continuarea implementării în bune condiții a granturilor semnate este condiționată de alocarea de credite bugetare suplimentare, în valoare de aproximativ 40 mil. lei.

sprijinul angajabilității, care vizează dezvoltarea și pilotarea furnizării de cursuri complementare cu componentă aplicativă adresate studenților din ciclul de studii de licență, au fost contractate 11 proiecte²³¹ (termen de finalizare: trim. IV/2021).

Promovarea educației antreprenoriale

Au fost finalizate, prin FDI 2019, **32 de proiecte instituționale pentru aplicarea de măsuri specifice pentru susținerea activităților societăților antreprenoriale studențești (SAS)**²³² din cadrul universităților. În anul 2020 au fost acceptate la finanțare, prin FDI, 36 de proiecte, pentru domeniul 4-SAS.

În vederea evaluării potențialului antreprenorial inovativ al instituțiilor de învățământ superior, **șase universități românești au participat la exercițiul HEInnovate, coordonat de către COM și OCDE.**²³³

Referitor la *Registrului Mentorilor Antreprenori din universități*, până în prezent, s-au încheiat 8.055 de parteneriate care implică universitățile de stat și 1.172 de parteneriate care vizează universitățile particulare, rezultând un număr total de 9.227 parteneriate.

Prin Ordinul comun MEC - MMJS nr. 3894/15.04.2019 - nr. 823/10.05.2019, au fost aprobate instrucțiunile specifice privind acreditarea și evaluarea periodică a Centrelor comunitare de învățare permanentă (CCIP), creându-se astfel cadrul legal pentru înființarea CCIP-urilor.²³⁴

Registrul Național al Calificărilor Profesionale (componentă a Registrului Național al Calificărilor - RNC) a fost aprobat la sfârșitul anului 2018, prin HG nr. 917/2018 dar proiectul de Lege de aprobare a OUG nr. 96/2016 (necesară pentru aprobarea RNC) nu a fost încă adoptat de Parlamentul României.

În cadrul apelului *Bursa student antreprenor*, au fost contractate și sunt în implementare 18 proiecte²³⁵, finanțate prin POCU.

Crearea și dezvoltarea unui cadru de învățare pe tot parcursul vieții deschis și accesibil

Continuă aplicarea *Strategiei de învățare pe tot parcursul vieții*, iar **Planul de acțiuni pentru anul 2020 aferent strategiei este în curs de elaborare.** În cadrul strategiei au fost realizate următoarele progrese cantitative: din cele 54 de acțiuni prevăzute inițial, 24 de acțiuni au fost realizate integral²³⁶, 12 acțiuni sunt în derulare (cu o rată de implementare de minim 50%), iar 18 acțiuni au fost nedemarate. În prezent, este în curs de aplicare Planul de Acțiuni pentru 2019.

²³¹ Valoarea totală a proiectelor contractate este de 61,968 mil. lei.

²³² Societățile antreprenoriale studențești (SAS) au fost înființate în baza OMEN nr. 3262/2017, acestea reprezentând un mecanism de sprijinire, dezvoltare și încurajare a spiritului antreprenorial în mediul universitar, în special în rândul studenților și absolvenților de învățământ superior, în vederea creșterii competitivității universităților din România.

²³³ În perioada 20-21 iunie 2019, a avut loc la București conferința *Sprijinirea antreprenoriatului și inovării în și prin învățământul superior* în cadrul căreia a fost prezentat, în mod oficial, Raportul evaluării de țară al României realizat în cadrul acestui exercițiu, precum și principalele rezultate și recomandări ale țărilor participante.

²³⁴ În conformitate cu HG 598/2017 privind aprobarea *Metodologiei de acreditare, evaluare periodică, organizare și funcționare a centrelor comunitare de învățare permanentă*, înființarea CCIP revine administrației publice locale (UAT). În conformitate cu ordinul comun sus-menționat, UAT raportează către MEN și MMPS, la sfârșitul fiecărui an, stadiul înființării CCIP.

²³⁵ Valoarea totală a proiectelor contractate este de 134,356 mil lei.

²³⁶ Unele acțiuni au înregistrat progrese semnificative, depășindu-se ținta inițială, de ex.: mobilitățile realizate în cadrul programului Erasmus+, parteneriatele dintre unitățile de învățământ profesional și tehnic și angajatori și numărul de adulți formați și certificați din instituțiile de învățământ preuniversitar.

Dezvoltarea capacității instituționale și creșterea gradului de internaționalizare a învățământului superior

Au fost finalizate 230 de proiecte finanțate din Fondul de Dezvoltare Instituțională destinat universităților de stat pentru anul 2019 (FDI 2019), de către 46 de universități în vederea aplicării măsurilor instituționale pentru șase direcții strategice naționale²³⁷. Prin metodologia de finanțare pentru anul 2019 s-a continuat aplicarea, pentru întreaga finanțare suplimentară, a indicatorilor de calitate care urmăresc evaluarea procesului didactic, a resursei umane (din punct de vedere al calității acesteia, impactului activității științifice/creației artistice și al performanței activității științifice/creației artistice), a măsurilor privind internaționalizarea învățământului superior și serviciilor pentru studenți.

Au fost continuate eforturile de susținere a promovării învățământului superior românesc, prin participarea la cele mai cunoscute târguri și expoziții dedicate profesioniștilor din domeniu.²³⁸

De asemenea, în prezent se continuă eforturile de susținere a promovării ofertei educaționale a universităților în rândul studenților internaționali, prin dezvoltarea versiunii 2.0 a website-ului *Study in Romania*²³⁹ și a unor materiale promoționale specifice (broșuri, flyere, videoclipuri de promovare, produs de *immersive journalism*), prin promovarea oportunităților de burse (în colaborare cu MAE) și oferirea de informații detaliate tuturor celor interesați să studieze în România. Totodată, a continuat actualizarea programelor de studiu ale universităților din România, promovate pe platforma *Study in Romania*, prin sincronizarea cu nomenclatoarele specifice din RMU.

Dezvoltarea și integrarea sistemului informatic din educație și cercetare

Măsurile implementate pentru participarea tuturor universităților și înregistrarea tuturor studenților de învățământ superior în sistemul RMU sunt: (i) pentru universitățile de stat, menționarea în contractul instituțional a obligativității raportării datelor necesare în sistemele informatice (atât în platforma ANS²⁴⁰, de raportare date statistice, cât și în platforma RMU, pentru raportarea datelor primare privind studenții); (ii) pentru toate universitățile, condiționarea eliberării diplomelor de studii, doar în situația în care studenții sunt înregistrați în RMU (respectiv ANS).

A fost aprobat OMEN 4736/2019 pentru modificarea și completarea Regulamentului de organizare, funcționare și operaționalizare a Registrului Matricol Unic al Universităților din România, aprobat prin OMEN nr. 3.714/2018, în scopul vizualizării de către MEC a traseului educațional al studenților și cursanților din instituțiile de învățământ superior din România și Academia Română în vederea fundamentării, formulării și implementării politicilor publice în domeniu și, implicit, corelării ofertei educaționale cu cerințele pieței muncii, și pentru verificarea autenticității actelor de studii, a documentelor școlare și a parcursului școlar în vederea aplicării vizei MEC prin Centrul Național de Recunoaștere și Echivalare a Diplomelor (CNRED). Totodată, a fost creat un cont special de acces la interogarea datelor în RMU pentru reprezentanții CNRED în vederea verificării datelor înregistrate în RMU pentru studenții/absolvenții care solicită aceasta.

²³⁷ Echitate & Acces; Internaționalizare; Grădini & Stațiuni; SAS - Societăți Antreprenoriale pentru Studenți; Calitate și Susținere cercetare.

²³⁸ În perioada 26-31 mai 2019, 24 de universități românești au participat pentru prima oară sub umbrela *Study in Romania* la 2019 NAFSA Conference and Expo, în Washington DC, iar în 24-27 septembrie 2019, 31 de universități au fost prezente la EAIE Conference and Exhibition, în Helsinki.

²³⁹ <https://www.studyinromania.gov.ro/fp/index.php?>

²⁴⁰ Platforma online de colectare unitară a datelor statistice relevante pentru învățământul superior.

Pentru actualizarea serviciilor de interoperabilitate/interconectare a REI cu sistemul informatic pentru învățământul preuniversitar, au fost stabilite măsurile de facilitare pentru preluarea directă și periodică a datelor privind absolvenții de bacalaureat, prin aplicația “Note Bac”.

Au fost formulate propuneri pentru completarea/modificarea *HG nr. 42/2017 pentru aprobarea Normelor metodologice privind acordarea facilităților de transport intern feroviar și cu metroul pentru elevi și studenți* și au fost identificate posibilități de operaționalizare a interoperabilității cu RMU în vederea facilitării achiziționării online a biletelor de transport pentru studenți. Sistemul REI are servicii web pregătite pentru confirmarea școlarității și urmează să fie încheiat protocolul de interoperabilitate pentru fiecare operator care solicită aceasta.

A fost finalizată integrarea modulului de teze de doctorat în REI, în vederea evaluării tezelor și validării titlului de doctor, inclusiv crearea de facilități de publicare a tezelor.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 4 și ODD 8.

4.8. Incluziunea socială și combaterea sărăciei

În anul 2018, numărul persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială a înregistrat o scădere notabilă la 6.360 mii persoane față de 9.115 mii persoane în anul 2008, adică o reducere cu 2.755 mii persoane.

Direcții de acțiune:

- ✓ dezvoltarea socio-economică a comunităților locale
- ✓ reducerea numărului persoanelor supuse privațiunilor materiale severe
- ✓ dezvoltarea serviciului public de asistență socială
- ✓ măsuri dedicate grupului vulnerabil - copii
- ✓ măsuri dedicate grupului vulnerabil - persoane vârstnice
- ✓ măsuri dedicate grupului vulnerabil - persoane cu dizabilități
- ✓ combaterea violenței de gen
- ✓ finalizarea reformei venitului minim de incluziune
- ✓ reforma sistemului de sănătate

Măsuri de atenuare a impactului social al efectelor produse de epidemia de COVID-19²⁴¹

Măsuri adoptate, pe perioada stării de urgență, cu scopul de a asigura protecția socială și a garanta plata prestațiilor sociale către beneficiari, precum și de a răspunde tuturor nevoilor acestora:

- *continuă acordarea, pe o perioadă de 90 zile, a stimulentului de inserție acordat părinților care revin la muncă înainte de terminarea concediului pentru creșterea copilului și a indemnizației de sprijin pentru creșterea copiilor cu dizabilitate. Plata acestor drepturi nu încetează în următoarele situații: părintelui i-a fost suspendat sau i-a încetat raportul de muncă sau de serviciu prin restructurarea/restrângerea activității angajatorului; pe perioada în care părintele beneficiază de zilele libere în situația închiderii temporare a unităților de învățământ, conform Legii nr. 19/2020 privind acordarea unor zile libere părinților pentru supravegherea copiilor; părintele se află în perioada de șomaj tehnic, conform Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare; părintele beneficiază de concediu medical pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de boli obișnuite sau accidente în afara muncii, pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă, exclusiv pentru situațiile rezultate ca urmare a unor accidente de muncă sau boli profesionale, precum și pentru îngrijirea copilului bolnav. După perioada de 90 zile, dacă părintele realizează venituri supuse impozitării, atunci drepturile vor continua, aplicându-se prevederile legale;*
- *beneficiarilor de indemnizație pentru creșterea copiilor li se va asigura această indemnizație și în situația în care copilul a împlinit vârsta de 2 ani, respectiv 3 ani în cazul copilului cu handicap sau care urmează să împlinească vârsta prevăzută de lege în*

²⁴¹ OUG nr. 30/2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri în domeniul protecției sociale în contextul situației epidemiologice determinată de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2 și OUG nr. 32/2020 privind modificarea și completarea OUG nr. 30/2020 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru stabilirea unor măsuri în domeniul protecției sociale în contextul situației epidemiologice determinate de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2 și pentru stabilirea unor măsuri suplimentare de protecție socială

această perioadă. Prin excepție de la actualele reglementări, aceste persoane vor putea solicita ulterior acordarea stimulentului de inserție, de la data depunerii cererii, dacă vor realiza venituri supuse impozitării, până la împlinirea de către copil a vârstei de 3 ani, respectiv 4 ani, în cazul copilului cu handicap;

- în perioada închiderii temporare a unităților de învățământ, *se acordă fără întrerupere beneficiile de asistență socială care au drept condiție frecventarea cursurilor de către copii sau tineri sau care sunt condiționate de frecventarea regulată a grădiniței, în cazul copiilor preșcolari;*
- *efectuarea anchetei sociale privind acordarea venitului minim garantat (VMG) și a alocației pentru susținerea familiei se suspendă. În cazul în care, după încetarea stării de urgență, în urma verificării se constată că beneficiarul nu îndeplinește condițiile de acordare a dreptului, acesta va înceta;*
- *se suspendă obligația efectuării de acțiuni și lucrări de interes local de către beneficiarii VMG, beneficiarii VMG nu trebuie să facă dovada că sunt în căutarea unui loc de muncă, că nu au refuzat un loc de muncă, participarea la cursuri de formare profesională, calificare/recalificare, sau implicarea în activitățile sezoniere. De asemenea, se suspendă obligația beneficiarilor de lucrări de a transmite primarului, în scris, situația cu persoanele apte de muncă din familiile beneficiare de ajutor social care au efectuat activitățile sezoniere, precum și numărul de ore efectuate;*
- *se interzice încetarea sau suspendarea activității serviciilor sociale, publice sau private, de tipul centrelor rezidențiale de îngrijire și asistență a persoanelor vârstnice, centrelor rezidențiale pentru copii și adulți, cu și fără handicap, precum și pentru alte categorii vulnerabile (servicii sociale definite conform HG nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale)²⁴².*

Au fost aprobate măsuri de simplificare administrativă a relației cu beneficiarii drepturilor de asistență socială, documentele pentru solicitarea beneficiilor de asistență socială putând fi depuse în format letric sau prin poșta electronică.

De asemenea, **decizia de acordare/respingere/încetare/suspendare a unui drept de asistență socială se poate transmite beneficiarului în format letric sau prin poșta electronică** de către agenția teritorială emitentă. Doar în cazuri excepționale, prevăzute de lege, agențiile teritoriale și/sau autoritățile administrației publice locale pot solicita prezentarea la sediul instituției a persoanelor care au depus documentele prin poșta electronică.

Alte măsuri ce au scopul de a reduce impactul social al efectelor COVID-19 au ca obiectiv²⁴³:

- *170.000 persoane aflate în carantină, izolare și autoizolare, precum și persoanele vârstnice instituționalizate în centre de îngrijire și asistență și copiii instituționalizați în centrele de plasament în regim rezidențial beneficiază de distribuirea produselor de igienă și a pachetelor de produse alimentare, finanțate din FEAD;*
- *decontarea (din FSE prin POCU) a cheltuielilor salariale pentru min. 1.000 asistenți sociali/medicali comunitari care sunt implicați în sprijinirea persoanelor vârstnice aflate în izolare la domiciliu pe perioada epidemiei de COVID-19, grupul țintă deservit de aceștia*

²⁴² Ordonanța Militară nr. 8/10.04.2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19

²⁴³ OUG nr. 43/2020 pentru aprobarea unor măsuri de sprijin decontate din fonduri europene, ca urmare a răspândirii coronavirusului COVID-19, pe perioada stării de urgență

fiind de 100.000 persoane vârstnice, cu vârsta peste 65 de ani. Inițiativa urmărește și asigurarea materialelor de protecție pentru personalul implicat în furnizarea serviciilor de sprijin și pentru beneficiarii acestora, precum și a materialelor de dezinfectie și igienizare a locuințelor, mijloacelor de transport, bunurilor și a echipamentelor.

- în vederea identificării problemelor și a nevoilor persoanelor din grupurile vulnerabile, sunt dezvoltate instrumente de susținere a măsurilor de limitare a circulației - *serviciu de tip call center*.
- *autoritățile administrației publice locale au obligația de a identifica și ține evidența persoanelor în vârstă de peste 65 de ani, fără susținători sau altă formă de ajutor și de a asigura sprijinirea acestora²⁴⁴, precum și a persoanelor fără adăpost în vederea asigurării adăpostirii și îngrijirii acestora²⁴⁵.*
- alte măsuri au vizat *asociațiile, fundațiile, cultele cu personalitate juridică care administrează unități de asistență socială a căror activitate s-a închis ca urmare a măsurilor de combatere a răspândirii COVID-19*. Acestea pot beneficia, în continuare, de subvenția acordată din bugetul de stat, dacă realizează activități pentru sprijinirea autorităților administrației publice locale în implementarea măsurilor sociale destinate persoanelor izolate la domiciliu, a măsurilor de informare și consiliere acordate acestor persoane²⁴⁶.
- în plus, alte inițiative civice și private au vizat *utilizarea platformelor on line și a serviciilor de tip call center ce au reunit persoanele aflate în dificultate - persoane cu dizabilități și persoane vârstnice - și voluntarii care le pot oferi ajutor*. Acest ajutor constă în plasarea unor comenzi, livrarea pachetelor cu alimente și a medicamentelor, informații despre organizațiile care îi pot ajuta pentru achiziționarea de produse etc.

Autoritatea națională responsabilă privind drepturile copilului (ANDPDCA) a adoptat o serie de măsuri în contextul epidemiei de COVID-19, astfel:

- elaborarea și transmiterea tuturor structurilor din subordine (DGASPC-uri) a Dispoziției Metodologice cu privire la primele măsuri de informare, prevenire și flexibilizare a programului de lucru din serviciile sociale publice, precum și cu privire la modificarea procedurilor de lucru cu beneficiarii din comunitate, în sensul utilizării mijloacelor de comunicare alternativă (poștă, e-mail, telefon, fax) pentru derularea activităților administrative;
- crearea Secțiunii Info COVID-19 pe pagina de internet andpdca.gov.ro pentru afișarea de informații oficiale, materiale de prevenire și măsuri dedicate;
- crearea Grupului de Comunicare online pentru flux comunicațional în timp real;
- crearea unui mecanism de raportare în timp real a situației legate de criza COVID-19, din perspectiva beneficiarilor și al angajaților;
- elaborarea și transmiterea unui Ghid privind măsurile necesare de prevenire și management a situației generate de epidemia de COVID-19 în serviciile sociale publice din DGASPC-uri. De asemenea, alte măsuri au vizat modul de organizare a serviciilor care vor trebui utilizate în cazul în care în rândul beneficiarilor aflați în sistemul de protecție specială a copilului și al persoanelor adulte cu dizabilități vor fi înregistrate cazuri de infectare cu COVID - 19. Ghidul urmează să fie tradus în limba engleză și promovat cu

²⁴⁴ Ordonanța Militară nr. 2/21.03.2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19, art. 8

²⁴⁵ Ordonanța Militară nr. 3/24.03.2020 privind măsuri de prevenire a răspândirii COVID-19, art. 6

²⁴⁶ Anexa 1 la Decretul nr.195/2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României

- sprijinul UNICEF către alte organisme echivalente de resort din sistemul ONU din regiune;
- colectarea întrebărilor de la beneficiarii din comunitate, adulți cu dizabilități și părinți de copii/copii cu dizabilități, și elaborare secțiune ÎNTREBĂRI și RĂSPUNSURI pentru problemele sesizate pe pagina de internet a ANDPDCA.

Dezvoltarea socio-economică a comunităților locale

Implementarea strategiilor de dezvoltare locală (SDL) prin intervenții integrate la nivelul orașelor cu peste 20.000 locuitori este sprijinită prin instrumentul DLRC. Sunt finanțate investiții (FSE și contribuție națională) destinate îmbunătățirii accesului/menținerii pe piața muncii, dezvoltării antreprenoriatului, furnizării serviciilor sociale, participării la educație, locuirii, acordării de asistență juridică, combaterii discriminării și a segregării²⁴⁷. De asemenea, sunt alocate fonduri (FEDR și contribuție națională) în scopul regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, în funcție de prioritățile identificate la nivel local în cadrul celor 37 SDL selectate pentru finanțare²⁴⁸. Pentru aceasta, în noiembrie 2019 a fost lansat un apel de proiecte care susține investiții în infrastructura de locuire, sănătate, servicii sociale, educație, amenajări ale spațiului urban degradat al comunităților defavorizate, precum și în întreprinderi de economie socială²⁴⁹.

Alocări din FEDR și buget de stat, prin POR, sunt destinate **revitalizării fizice, sociale și economice a comunităților defavorizate din mediul urban**. Până în martie 2020, în vederea îmbunătățirii serviciilor sociale/medicale/educaționale/cultural-recreative, a spațiilor publice urbane și a infrastructurii utilităților de bază la scară mică (gaze, electricitate, apa, salubritate) pentru:

- comunitățile marginalizate din municipiile reședință de județ²⁵⁰ - s-au contractat 23 proiecte, cu o valoare eligibilă de 29,99 mil. euro, fiind realizate plăți în valoare totală de 0,52 mil. euro;
- comunitățile marginalizate din orașele mici și mijlocii (sub 100.000 de locuitori, cu excepția municipiilor reședință de județ) din șapte regiuni de dezvoltare, inclusiv zona ITI Delta Dunării și zona SUERD²⁵¹ - s-au contractat 51 proiecte, cu o valoare eligibilă de 162,68 mil. euro, fiind realizate plăți în valoare totală de 3,12 mil. euro.

Intervențiile (FSE și contribuție națională) dedicate **reducerii sărăciei și integrării socio-economice a persoanelor din comunitățile marginalizate, inclusiv cele în care există populație de etnie romă**²⁵², vizează domenii precum educația și formarea, facilitarea accesului și menținerea pe piața muncii, dezvoltarea antreprenoriatului, furnizarea serviciilor sociale, medicale și îmbunătățirea condițiilor de locuit. Până în martie 2020, 646 persoane din grupurile vulnerabile au beneficiat de servicii integrate.

Comunitățile marginalizate din zona rurală și/sau orașe cu o populație de până la 20.000 locuitori pe teritoriul cărora au fost elaborate SDL, aprobate prin PNDR 2014-2020/Măsura 19 LEADER, sunt finanțate din FSE și contribuție națională în vederea implementării intervențiilor în domeniile ocupării, furnizării serviciilor sociale/socio-medicale, educației,

²⁴⁷ POCU 2014-2020, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, PI 9vi

²⁴⁸ <http://www.fonduri-ue.ro/presa/noutati-am-oi/details/6/393/rezultatul-final-al-procesului-de-evaluare-%C8%99i-selec%C8%9Bie-a-strategiilor-de-dezvoltare-local%C4%83-destinate-comunit%C4%83%C8%9Bilor-marginalizate-urbane>

²⁴⁹ POR 2014-2020, AP 9 Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, PI 9.1 (apelurile de proiecte POR/2019/9/9.1/1/7 REGIUNI, POR/2019/9/9.1/1/BI și POR/2019/9/9.1/1/Întreprinderi)

²⁵⁰ POR 2014-2020, AP 4 Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, PI 4.3.

²⁵¹ POR 2014-2020, AP 13 Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii, PI 9b

²⁵² POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9ii

combaterii discriminării sau a segregării, locuirii²⁵³.

Implementarea acțiunilor prevăzute în SDL, inclusiv cele de interes public pentru comunitate, cum ar fi proiectele de dezvoltare a economiilor locale și infrastructura de servicii sociale nerezidențiale care este deficitară în mediul rural va genera creșterea calității vieții populației rurale. Conform indicatorilor înregistrați în cererile de finanțare, se estimează că prin derularea submăsurii 19.2. *Sprijin pentru implementarea acțiunilor în cadrul strategiei de dezvoltare locală* se vor crea 3.208 noi locuri de muncă.

Sunt derulate investiții destinate **îmbunătățirii conectivității între comunitățile rurale dezavantajate și centrele urbane mai dezvoltate**, oferind astfel acces mai bun la servicii comunitare de utilități publice, dar și noi oportunități de angajare și reducere a excluziunii sociale pentru populația din mediul rural. Proiectele aflate în implementare contribuie la îmbunătățirea accesului populației rurale la servicii și infrastructură de bază, conform indicatorilor înregistrați în cererile de finanțare urmând a fi deserviți 2.704.478 locuitori. Sprijinul financiar (FEADR) acordat pentru crearea, îmbunătățirea și extinderea tuturor tipurilor de infrastructură de bază va contribui la realizarea a:

- 322 grădinițe/creșe, instituții de învățământ secundar superior agricol și *after schools* create/modernizate, din care nouă unități de învățământ pentru teritoriul ITI Delta Dunării;
- 4.771 km rețea conducte apă/apă uzată (lucrări noi/extindere/modernizare), din care 132 km pentru teritoriul ITI Delta Dunării;
- 3.454 km drumuri comunale modernizate/nou construite, din care 153 km pentru teritoriul ITI Delta Dunării.

Punctul Național de Contact pentru Romi (PNCR) implementează proiectul - Platforma Națională de Bune Practici pentru Romi²⁵⁴ - care își propune să contribuie la îmbunătățirea mecanismelor de coordonare și implementare ale SNIR și la fundamentarea viitoarelor politici publice în domeniu. Un alt proiect derulat de PNCR - *Continuarea întăririi capacității Punctului Național de Contact pentru romi - Etapa 2²⁵⁵* - realizează analiza priorităților și a nevoilor de investiții aferente *Strategiei naționale de integrare a romilor și a următorului cadru de programare financiară 2021-2027*.

Proiectul *Dezvoltarea unui sistem funcțional de monitorizare și evaluare la nivel național pentru implementarea Strategiei de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome 2015-2020²⁵⁶*, implementat de ANR, are ca scop sprijinirea autorităților naționale în vederea dezvoltării unei abordări integrate care să asigure coerența între obiectivele urmărite și resursele disponibile, în acest scop fiind elaborate:

- raportul de evaluare a cadrului de monitorizare și evaluare utilizat pentru monitorizarea implementării Planurilor de acțiune locale și județene de implementare a strategiei;
- metodologia preliminară pentru standardizarea elaborării rapoartelor de monitorizare județene;
- primul raport național de monitorizare și a metodologia finală de monitorizare și evaluare.

ANL a continuat derularea programului - pilot Locuințe sociale pentru comunitățile de romi prin care se asigură un acces mai bun al persoanelor de etnie romă la o locuință

²⁵³ POCU 2014-2020, AP 5 Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității, PI 9 vi, apelurile de proiecte *Implementarea strategiilor de dezvoltare locală în comunitățile marginalizate din zona rurală și/sau în orașe cu o populație de până la 20.000 locuitori*

²⁵⁴ Finanțat de către COM - Direcția Generală Justiție și Consumatori (grantul JUST/2015/RDIS/AG/NRP2/8727)

²⁵⁵ POCU 2014-2020, Cod MySMIS 130368

²⁵⁶ Finanțat prin Programului de Sprijin pentru Reforme Structurale 2019, cu o alocare financiară de 300.000 euro

decentă și îmbunătățirea calității vieții acestora (acces la servicii comunitare de utilități publice de tip apă, electricitate, canalizare și sisteme de încălzire), fiind finalizate 189 unități locative. Sunt în diverse stadii de execuție lucrările la 50 unități locative, plățile efectuate în perioada 1 ianuarie - 6 aprilie 2020 însumând 357.998,55 lei. Pentru alte 28 unități locative, este în derulare procedura de achiziție publică pentru restul lucrărilor rămase de executat.

Pentru documentarea fenomenului așezărilor informale și reglementarea acestora din punct de vedere urbanistic, a fost elaborat *Ordinul MLPDA de modificare și completare a Ordinului nr. 233/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism*. Proiectul de Ordin a parcurs etapa consultării publice și se află în prezent în procedură de aprobare internă. Proiectul de Ordin cuprinde prevederi referitoare la: stabilirea mecanismelor de colectare periodică a informațiilor statistice și a datelor care să stea la baza analizei nevoilor și problemelor asociate locuirii în așezări informale, precum și la monitorizarea evoluției situației populației din așezările informale; stabilirea prin documentațiile de urbanism a modului de ocupare a terenurilor, precum și a unor tipuri de intervenții care să conducă la creșterea calității vieții și la reducerea riscurilor la care este expusă populația care locuiește în așezări informale, precum și populația din UAT în care există astfel de așezări.

Problematica cetățenilor români de etnie romă are o abordare orizontală în PNR, alte intervenții regăsindu-se la cap. 4.1. Ocuparea forței de muncă, 4.6. Părăsirea timpurie a școlii și 4.7. Educația terțiară.

Reducerea numărului persoanelor supuse privațiunilor materiale severe

În scopul creșterii calității vieții anumitor categorii de persoane dezavantajate, **continuă implementarea programelor privind venitul minim garantat (VMG), alocația pentru susținerea familiei și ajutoarele pentru încălzirea locuinței, finanțate din bugetul de stat**. În luna ianuarie a anului 2020, 170.109 persoane au beneficiat de VMG, iar 161.035 de familii ce au în îngrijire copii și au realizat venituri mici au primit alocația pentru susținerea familiei. Pe perioada sezonul rece 2019 - 2020, au fost acordate ajutoare pentru încălzirea locuinței pentru 205.661 familii/persoane, după cum urmează: 171.293 beneficiari de ajutoare pentru încălzirea locuinței cu lemne, cărbuni sau combustibili petrolieri, 14.662 beneficiari de ajutoare pentru încălzirea locuinței în sistem centralizat, 18.646 beneficiari de ajutoare pentru încălzirea locuinței cu gaze naturale și 1.060 beneficiari de ajutoare pentru încălzirea locuinței cu energie electrică.

Pentru reducerea sărăciei în rândul persoanelor supuse privațiunilor materiale severe, din FEAD este finanțată **furnizarea pachetelor cu alimente de bază și acordată asistență ce contribuie la inserția socială a persoanelor defavorizate** (plăți efectuate în valoare de 84.224.898 euro). În perioada 2014 - 2018, 6.347.777 persoane au fost sprijinite, din care 2.879.267 femei, 1.277.604 copii în vârstă de max. 15 ani, 1.101.702 persoane cu handicap și 1.555.962 persoane în vârstă de min. 65 de ani²⁵⁷.

În anul 2020, a demarat un proiect în valoare de 141,2 mil. lei prin care se vor distribui 4,7 mil. pachete conținând produse de igienă personală, produse de curățenie și îngrijire a locuinței către persoanele aflate în risc de sărăcie și excluziune socială.

Un alt apel de proiecte, în valoare de peste 28,767 mil. euro (FEAD și contribuție națională), se va adresa **persoanelor aflate temporar în situații critice de viață, inclusiv celor fără**

²⁵⁷ Raportul anual de implementare FEAD 2018

adăpost, care vor beneficia de acordarea unor mese calde în cadrul cantinelor sociale, astfel fiind diversificat sprijinul acordat acestora.

Complementar altor inițiative naționale de reducere a sărăciei, elevii și preșcolarii care sunt înscrși în învățământul de stat și provin din familiile cele mai defavorizate primesc rechizite și ghiozdane, 153.240 elevi beneficiind de ghiozdane, iar 28.153 copii preșcolari de **pachete de rechizite**.

Cuplurile mamă - nou-născut care se află în situații de vulnerabilitate și care prezintă risc social ridicat²⁵⁸ vor beneficia de acordarea trusourilor pentru nou-născuți (12 mil. euro din FEAD și contribuție națională). Intervenția va contribui la reducerea riscului de abandon al nou-născuților proveniți din familii dezavantajate, fiind însoțită și de alte măsuri precum educație sanitară, de prim-ajutor pentru nou-născuți, asigurarea igienei, acces la servicii medicale și sociale etc.

Dezvoltarea serviciului public de asistență socială

În martie 2020, numărul structurilor specializate din cadrul/subordinea autorităților administrației publice locale și autoritățile executive din unitățile administrativ-teritoriale organizate la nivel de comună, oraș, municipiu și sectoare ale municipiului București care au obținut acreditarea ca furnizor de servicii sociale este de 854 (26,69 % din numărul total de UAT-uri). Până la data de 10 martie 2020 au fost licențiate 2.377 servicii sociale oferite de 497 furnizori publici de servicii sociale, din care: 1.469 servicii la nivel de municipii; 82 servicii la nivel de oraș; 26 servicii la nivel de comună.

Bugetul de stat finanțează cu 89.216,4 mii lei (în perioada 2018 - 2020) autoritățile publice locale din UAT-uri/comune în care nu s-au înființat sau nu au fost acreditate serviciile publice de asistență socială/serviciile de asistență comunitară²⁵⁹, în vederea **înființării serviciului public de asistență socială în 1.000 UAT-uri și asigurării plății salariilor a 1.000 asistenți sociali**. Alte fonduri provenite din FSE și bugetul de stat sunt orientate către consolidarea rețelei publice de asistență socială comunitară²⁶⁰, fiind sprijinită înființarea/dezvoltarea serviciilor publice de asistență socială în UAT-uri din comunități marginalizate (înființarea/ocuparea a 350 posturi de asistenți sociali/lucrători sociali), în cursul anului 2019, 171 persoane din sectorul de asistență socială beneficiind de schimb de bune practici.

În vederea **integrării serviciilor medicale, sociale și educaționale**, peste 113,076 mil. lei (FSE și buget de stat)²⁶¹ sunt destinați beneficiarilor din 139 comunități dezavantajate²⁶² cu tip de marginalizare peste medie și severă (132 în mediul rural și șapte în mediul urban). Până în martie 2020, 84 persoane din sectorul asistenței sociale au participat la schimb de bune practici, 94 servicii comunitare au fost sprijinite, din care 31 servicii sociale și 94 servicii medicale, iar 26 instrumente de asistență socială au fost elaborate și sunt în curs de validare.

Dezvoltarea setului de instrumente ce va asigura o mai bună coordonare și colaborare între autoritățile publice cu atribuții în domeniul serviciilor sociale (MMPS în calitate de autoritate publică centrală și DGASPC și SPAS în calitate de autorități ale administrației

²⁵⁸ Mame care au dreptul la venit minim garantat, alocație pentru susținerea familiei

²⁵⁹ HG nr. 427/2018 privind aprobarea programului de interes național *Servicii comunitare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente* și a programului de interes național *Creșterea capacității serviciilor publice de asistență socială din unele unități administrativ-teritoriale*

²⁶⁰ Proiectul *Dezvoltarea sistemului de asistență socială pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*

²⁶¹ Proiectul *Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*

²⁶² Aparate de MMPS, MS și MEC și selectate pe baza unui set de criterii aplicat comunităților marginalizate cu tip de marginalizare peste medie și severă, conform Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Indicelui Dezvoltării Umane Locale din România

publice locale) este susținută din FSE și cofinanțare națională²⁶³. Se urmărește creșterea capacității administrative a SPAS, cele 139 UAT-uri din comunități marginalizate fiind sprijinite pentru elaborarea fișelor de proiect în vederea accesării finanțării FEDR/POR pentru construcția/reabilitarea/dotarea centrelor comunitare integrate.

Pentru a veni în sprijinul autorităților administrației publice locale²⁶⁴, se elaborează un **sistem de monitorizare și evaluare periodică a stadiului tranziției de la îngrijirea în instituții la îngrijirea în comunitate a copiilor** și un ghid de bune practici (seturi de intervenții care pot fi asigurate diferitelor categorii de copii identificați ca fiind în risc de separare de familie și bunele practici privind prevenirea separării copilului de familie).

Creșterea eficienței și a eficacității **politicilor publice care vizează persoanele fără adăpost**²⁶⁵ este susținută financiar din FSE și contribuție națională. MMPS va dezvolta o metodologie de identificare a acestor persoane, va elabora reprezentarea geo-spațială a acestora/analiza localizării în strada și va diagnostica nevoile lor. Este în implementare un proiect prin care se va realiza, printre altele, analiza cantitativă și calitativă a datelor și problemelor cu care se confruntă aceste persoane, va oferi recomandări privind serviciile oferite grupului vulnerabil și va furniza programe de instruire a experților din cadrul MMPS și ANPIS/AJPIS privind politicile publice și intervențiile care vizează persoanele fără adăpost²⁶⁶.

Codul de bună practică a asistentului social²⁶⁷, elaborat pentru prima dată în România, definește standardele profesionale referitoare la practica asistentului social și responsabilitățile acestuia în funcție de competențe, fiind aplicabil tuturor domeniilor (protecția copilului, educație, sănătate etc.). Codul include standardele profesionale, etapele actului profesional, intervențiile în funcție de competențele profesionale, metodele și tehnicile utilizate și formarea profesională necesară.

Măsuri dedicate grupului vulnerabil - copii

Adopția se regăsește printre evenimentele de viață pe care România și-a asumat că le va aduce la nivelul patru de sofisticare, prin Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020. Un astfel de demers îl reprezintă proiectul *Sistemul Informatic Național pentru Adopție SINA*²⁶⁸, implementat de ANDPDCA în parteneriat cu MMPS și MTIC²⁶⁹. SINA (în valoare de 45,970 mil. lei) va *debirocratiza domeniul protecției copilului* prin introducerea informațiilor în sistemul ANDPDCA direct de la nivelul local al SPAS și DGASPC, va crea cadrul

²⁶³ Proiectul *Creșterea capacității MMJS de coordonare metodologică a SPAS-urilor în vederea îndeplinirii atribuțiilor și obligațiilor legale pe domeniul serviciilor sociale și a creșterii calității serviciilor oferite cetățenilor*

²⁶⁴ Proiectul *PROGRES în asigurarea tranziției de la îngrijirea în instituții la îngrijirea în comunitate*, cod SIPOCA 577/SMIS 127380

²⁶⁵ În România, definiția legală a unei persoane fără adăpost este furnizată de Legea asistentei sociale nr. 292/2011 cu modificările și completările ulterioare, și anume *persoanele fără adăpost reprezintă o categorie socială formată din persoane singure ori familii care, din motive singulare sau cumulate, de ordin social, medical, financiar economic, juridic ori din cauza unor situații de forță majoră, trăiesc în stradă, locuiesc temporar la prieteni sau cunoscuți, se află în incapacitate de a susține o locuință în regim de închiriere ori sunt în risc de evacuare ori se află în instituții sau penitenciare de unde urmează ca, în termen de 2 luni, să fie externate, respectiv eliberate și nu au domiciliu ori reședință*, iar Legea nr. 151/2019 privind amenajarea teritoriului și urbanismul a stabilit definiția pentru așezările informale și atribuțiile privind identificarea și limitarea așezărilor informale

²⁶⁶ Proiectul *FIECARE OM CONTEAZA! Evaluarea nevoilor persoanelor fără adăpost și a impactului serviciilor sociale existente asupra calității vieții acestora*

²⁶⁷ Colegiul Național al Asistenților Sociali, Hotărârea nr. 2/2019 privind adoptarea Codului de bună practică al asistentului social

²⁶⁸ HG nr. 700/2019 privind aprobarea Notei de fundamentare referitoare la necesitatea și oportunitatea efectuării cheltuielilor aferente proiectului de investiții *Sistemului Informatic Național pentru Adopție SINA*

²⁶⁹ Proiect finanțat din FEDR prin POC 2014-2020, AP 2, acțiunea 2.3.1

de interoperabilitate cu alte instituții (MAI, MJ) și va permite constituirea unui dosar electronic al copilului.

Consolidarea **rețelei de asistenți maternali**, formarea acestora și a personalului specializat din instituțiile de asistență socială pentru copii și tineri sprijină accelerarea procesului de dezinstituționalizare a copiilor și a tinerilor lipsiți de îngrijire parentală. Până la sfârșitul lunii februarie 2020, în cadrul proiectului *TEAM-UP: Progres în calitatea îngrijirii alternative a copiilor*²⁷⁰, au fost selectați, recrutați și angajați 989 asistenți maternali care îngrijeau 1.531 copii, dintre care 148 copii cu dizabilități.

Dezinstituționalizarea copiilor se bazează, de asemenea, pe furnizarea de **servicii integrate ce facilitează tranziția de la îngrijirea instituționalizată către cea oferită în comunitate**. În vederea dezvoltării serviciilor alternative de sprijin pentru o viață independentă și integrare în comunitate a 300 tineri cu handicap proveniți din sistemul de protecție a copilului, bugetul de stat susține dezvoltarea serviciilor sociale de tip centre de zi (19 centre de zi) și 52 locuințe protejate, 34.778 mii lei fiind alocați printr-un program derulat în perioada 2018-2021²⁷¹. Suplimentar, din FEDR și bugetul de stat se finanțează infrastructura de servicii sociale de tip centre de zi și locuințe de tip familial pentru *grupul vulnerabil copii*, până în martie 2020, fiind contractate 18 proiecte cu o valoare totală de 15,74 mil. euro.

Reducerea numărului copiilor care erau protejați în centre de plasament a fost un obiectiv prioritar. Dacă la începutul anului 2016, numărul copiilor protejați în astfel de centre era de 7.055, la sfârșitul lunii decembrie 2019 acesta a scăzut la 4.427 copii, iar numărul centrelor de plasament în care erau protejați peste 50 copii a scăzut de la 52 la 1 ianuarie 2016, la 20 la 31 decembrie 2019. Aproximativ 1.800 copii, din cei 4.979 găzduiți în centrele de plasament, sunt beneficiari ai proiectelor finanțate din FEDR prin POR și ai celor depuse pe POCU.

Sunt sprijinite financiar, din FSE și contribuție națională, serviciile sociale de îngrijire în comunitate, programele de asistență în vederea integrării socio-economice a tinerilor (vârsta sub 18 ani sau 26 ani dacă sunt incluși în programe de educație/formare) din instituțiile de tip rezidențial și identificarea și monitorizarea copiilor aflați în risc de separare de familie²⁷².

Copiii/tinerii găzduiți în instituții de tip rezidențial se confruntă cu inegalități și marginalizare socială ceea ce atrage după sine necesitatea identificării unor soluții pentru a oferi asistență tinerilor post-instituționalizați. În consecință, este prevăzută lansarea unui apel de proiecte, cu o alocare de 23 mil. euro (FSE și contribuție națională), pentru implementarea unui **program de servicii integrate destinate tinerilor care urmează să părăsească sistemul instituționalizat de protecție**²⁷³ și/sau a celor care au părăsit sistemul în ultimii 4 ani²⁷⁴, a măsurilor de integrare pe piața muncii sau sprijin pentru reîntoarcerea în sistemul de educație și acordarea de sprijin financiar pentru asigurarea unei locuințe și a plății utilităților pentru acești tineri²⁷⁵.

²⁷⁰ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9iv

²⁷¹ HG nr. 317/2019 pentru modificarea anexei la HG nr. 798/2016 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate* și pentru modificarea anexei la HG nr. 193/2018 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale în vederea asigurării tranziției tinerilor cu dizabilități de la sistemul de protecție specială a copilului către sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități*

²⁷² POCU 2014-2020, AP4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9iv, apelul de proiecte *Servicii sociale și socio-profesionale la nivelul comunității pentru copii și tineri*

²⁷³ Vârsta minimă de 16 ani împliniți la momentul intrării în operațiune

²⁷⁴ Vârsta maximă de 25 de ani la momentul intrării în operațiune

²⁷⁵ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9 iv, apelul de proiecte *Prima cameră -*

Copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate pot fi supuși unor riscuri de excluziune socială cu impact asupra evoluției lor și dezvoltării psihice și emoționale ulterioare. Pentru a răspunde cerințelor complexe (sociale, emoționale și educaționale) ale acestor copii, sunt necesare servicii integrate pentru preșcolarii și elevii din ciclul primar și gimnazial, precum și de educație parentală și consiliere pentru reprezentanții lor (părinți/persoane în grija cărora au rămas). Un **Program pilot de stimulare a participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate**²⁷⁶, în valoare de 30 mil. euro, va finanța atât măsuri de prevenire a părăsirii timpurii a școlii, cât și servicii psiho-sociale.

Marginalizarea copiilor cu dizabilități conduce la excluziunea lor socială și la acces redus la sistemul de educație sau la servicii în comunitate. Campania de informare *Creștem mai puternici când creștem împreună*, derulată de ANDPDCA, MEC și UNICEF, are ca obiectiv dezvoltarea unei societăți mai incluzive, fiind adresată atât **familiilor care au copii cu dizabilități (vârsta 0 - 6 ani)**, cât și tuturor părinților și profesioniștilor care lucrează cu copii, inclusiv cu copii cu dizabilități.

Măsuri dedicate grupului vulnerabil - persoane vârstnice

Pentru a preveni efectele excluziunii sociale asupra persoanelor vârstnice aflate în risc de sărăcie sau în altă situație de vulnerabilitate, un program derulat perioada 2018 - 2020, finanțat din bugetul de stat cu 25.184,32 mii lei, asigură **servicii de îngrijire la domiciliu și implementarea managementului de caz pentru persoanele vârstnice dependente** care sunt singure sau a căror familie nu le poate asigura îngrijirea²⁷⁷. Complementar, din FEDR și bugetul de stat s-au alocat fonduri pentru construirea infrastructurii de servicii sociale fără componentă rezidențială²⁷⁸, până în martie 2020 fiind contractate 70 proiecte cu o valoare eligibilă de 41,75 mil. euro.

Alte investiții, susținute din FSE și cofinanțare națională, sunt destinate **înființării serviciilor sociale fără cazare** (centre de zi, centre și/sau unități de îngrijire la domiciliu, cantine sociale, servicii mobile de acordare a hranei, ambulanța socială) și dezvoltării resurselor umane²⁷⁹.

Măsuri dedicate grupului vulnerabil - persoane cu dizabilități

Pentru îmbunătățirea calității serviciilor sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități, dar și a standardului de viață a acestor persoane, în anul 2019 au fost aduse următoarele modificări²⁸⁰:

- revizuirea standardelor de calitate pentru serviciile sociale de tip rezidențial;
- reglementarea distinctă a activităților deprinderi de viață independentă (menținerea/dezvoltarea aptitudinilor cognitive, a deprinderilor zilnice, comunicare, mobilitate, autoîngrijire, îngrijirea propriei sănătăți, autogospodărire, interacțiune) și

Instrumente inovative pentru integrarea socio-profesională a tinerilor care părăsesc sistemul de protecție specială

²⁷⁶ POCU 2014-2020, AP 6 Educație și competențe, PI 10i, apelul de proiecte *Program pilot de stimulare a participării la educație a copiilor cu părinți plecați la muncă în străinătate*

²⁷⁷ HG nr. 427/2018 privind aprobarea programului de interes național *Servicii comunitare la domiciliu pentru persoanele vârstnice dependente* și a programului de interes național *Creșterea capacității serviciilor publice de asistență socială din unele unități administrativ-teritoriale*

²⁷⁸ POR 2014-2020, AP 8 Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale, PI 8.1.

²⁷⁹ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9ii, apelul de proiecte *Bunicii comunității - Servicii sociale și socio-medicale pentru persoane vârstnice*

²⁸⁰ Ordinul ministrului muncii și justiției sociale nr. 82/2019 privind aprobarea standardelor specifice minime de calitate obligatorii pentru serviciile sociale destinate persoanelor adulte cu dizabilități

asistență pentru luarea unei decizii (pregătire, consiliere, informare și sprijin direct în scopul realizării unei alegeri între două sau mai multe alternative), beneficiarul fiind constant în centrul procesului, într-un mediu formalizat și de încredere;

- completarea standardului *Protecție împotriva abuzurilor și neglijării* cu situațiile de exploatare și violență și crearea standardului *Protecția împotriva torturii și tratamentelor crude, inumane sau degradante*;
- standardul *Evaluare* cuprinde reglementări referitoare la evaluarea periodică a beneficiarilor din centrele rezidențiale, inclusiv măsura de protecție prin care se recomandă serviciul rezidențial;
- reglementarea serviciilor de asistență și suport (activități realizate pentru a răspunde nevoilor individuale ale persoanelor adulte cu handicap și ale membrilor familiei sau ale reprezentanților lor în vederea depășirii situațiilor de dificultate și prevenirii instituționalizării), inclusiv a celor de tip *asistență și suport pentru luarea unei decizii*;
- elaborarea standardelor de calitate pentru centrul respiro și cel de criză;
- elaborarea standardului pentru aplicarea metodei *managementului de caz* prin care se urmărește coordonarea și integrarea tuturor activităților destinate persoanei cu handicap, de organizare și gestionare a măsurilor de asistență socială specifice, în acord cu obiectivele stabilite în planurile de intervenție individuale²⁸¹.

ANDPDCA va realiza **setul de criterii medico-psiho-sociale necesare încadrării în grad de handicap a persoanelor cu dizabilități**, acesta devenind etapa de bază pentru intervențiile individualizate și dezvoltarea de servicii, precum și pentru utilizarea mai eficientă a resurselor financiare în cadrul sistemului de protecție. În cadrul unui proiect, finanțat din FSE prin POCA, se va sistematiza legislația și operaționaliza cadrul instituțional funcțional în sistemul de evaluare a dizabilității, concomitent cu îmbunătățirea expertizei și a competențelor specialiștilor din administrația publică centrală și a celor din cadrul serviciilor locale de evaluare²⁸².

Un alt proiect - *Persoane cu dizabilități - tranziția de la servicii rezidențiale la servicii în comunitate*²⁸³ - finanțează elaborarea unei **propuneri de politici publice dedicată sprijinirii vieții independente, integrării în comunitate și prevenirii re/instituționalizării acestor persoane**, precum și a instrumentelor de monitorizare și control ale aplicării standardelor în domeniul serviciilor sociale.

*Sistemul Național de Management privind Dizabilitatea - SNMD*²⁸⁴ are ca scop **crearea unei platforme pentru stocarea informațiilor referitoare la adulții și copiii cu dizabilități**. Sistemul informatic de management de caz va permite crearea și gestionarea dosarelor persoanelor adulte și ale copiilor cu dizabilități, monitorizarea centrelor rezidențiale și nerezidențiale de protecție socială și accesul rapid la informațiile înregistrate de DGASPC. SNMD se va integra cu sisteme existente la nivelul altor instituții (CNPP, Trezorerie, Poșta Română, sistemul bancar, primării), proiectul fiind implementat la nivelul a 41 DGASPC-uri județene, 6 DGASPC-uri ale sectoarelor Bucureștiului și ANDPDCA.

Proiectul *Consolidarea mecanismului de coordonare a implementării Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități*²⁸⁵ va realiza **cadrul general pentru asigurarea**

²⁸¹ Ordin ministrului muncii și justiției sociale nr. 1218/2019 pentru aprobarea standardelor specifice minime obligatorii de calitate privind aplicarea metodei managementului de caz în protecția persoanelor adulte cu dizabilități

²⁸² Proiectul *Modernizarea sistemului de evaluare a dizabilității din România*

²⁸³ Cod SIPOCA/SMIS2014+: 618/127529

²⁸⁴ POC 2014-2020, AP 2 Tehnologia informației și comunicațiilor pentru o economie digitală competitivă, acțiunea 2.3.1

²⁸⁵ Cod SIPOCA/SMIS2014+: 619/127534 (durata de implementare 25 ianuarie 2019 - 25 iunie 2021)

exercitării drepturilor de către persoanele cu handicap, având ca rezultat elaborarea *Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități 2021-2027* și a mecanismului de monitorizare a implementării acesteia.

Una dintre inițiativele pentru creșterea șanselor de **ocupare a persoanelor cu dizabilități** o reprezintă implementarea unui proiect, în valoare de peste 111,978 mil. lei²⁸⁶. Sunt furnizate servicii de informare și consiliere pentru 7.000 persoane cu handicap cu vârsta între 18 - 65 ani, acestea putând beneficia de șanse pentru a-și crește potențialul de integrare pe piața muncii și în comunitate. Fondurile sunt alocate, de asemenea, pentru procurarea echipamentelor asistive de către 700 persoane cu handicap, subvenționarea a 200 de angajatori în vederea adaptării spațiilor de muncă, precum și subvenționarea locurilor de muncă pentru 200 de persoane cu handicap nou angajate.

Atât bugetul de stat, cât și fondurile europene susțin **extinderea infrastructurii serviciilor sociale dezvoltate în comunitate**, în scopul îmbunătățirii abilităților și a capacității persoanelor cu handicap de a participa activ pe piața muncii și la viața socială. Programele derulate, în perioada 2018 - 2021, mobilizează resurse financiare importante (109,3 mil. lei/buget de stat) pentru tranziția a 1.000 persoane cu dizabilități din instituții rezidențiale în infrastructuri de tip familial (141 locuințe protejate) și înființarea serviciilor sociale de tip centre de zi (88 centre de zi) și a opt centre respiro/centre de criză²⁸⁷. Au fost propuse pentru finanțare 50 de proiecte pentru înființarea a 129 locuințe protejate, 45 centre de zi și cinci centre respiro, astfel încât persoanele cu handicap găzduite în centrele rezidențiale de tip vechi vor putea beneficia de noua infrastructură de tip familial. În același scop, din FEDR și bugetul de stat, sunt alocate resurse pentru infrastructura de servicii sociale de tip centre de zi și locuințe protejate pentru *grupul vulnerabil persoane cu dizabilități*²⁸⁸, până în martie 2020, fiind contractate 18 proiecte cu o valoare eligibilă de 12,98 mil. euro. Complementar, fondurile provenite din FSE și cofinanțare națională contribuie la dezinstituționalizarea persoanelor adulte cu dizabilități și tranziția spre servicii sociale oferite în comunitate²⁸⁹.

La data de 31 decembrie 2019, în România erau în funcțiune 143 de locuințe protejate în care erau găzduite 1.029 persoane adulte cu handicap, 300 centre rezidențiale (pregătire pentru viața independentă, de abilitare și reabilitare, de îngrijire și asistență) pentru 16.533 persoane adulte cu handicap și 60 centre nerezidențiale ce asigurau servicii pentru 1.906 persoane adulte cu handicap²⁹⁰.

Combaterea violenței de gen

Furnizarea **serviciilor integrate destinate victimelor violenței domestice**, educația, prevenirea și combaterea violenței în familie, creșterea responsabilității sociale și promovarea inițiativelor de voluntariat sunt finanțate din FSE și contribuție națională (proiecte în valoare de peste 1,577 mil. euro). Prin *Programul național de sprijin pentru victimele violenței domestice (VENUS - Împreună pentru o viața în siguranță!)* sunt alocate

²⁸⁶ Proiectul *Facilitarea inserției pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități*

²⁸⁷ HG nr. 317/2019 pentru modificarea anexei la HG nr. 798/2016 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate* și pentru modificarea anexei la HG nr. 193/2018 privind aprobarea programului de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități *Înființarea de servicii sociale în vederea asigurării tranziției tinerilor cu dizabilități de la sistemul de protecție specială a copilului către sistemul de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități*

²⁸⁸ POR 2014-2020, AP 8 Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale, PI 8.1.

²⁸⁹ POCU 2014-2020, AP 4 Incluziunea socială și combaterea sărăciei, PI 9 iv

²⁹⁰ Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții, Date statistice

fonduri, în valoare de peste 10,999 mil. euro (FSE și contribuție națională), pentru crearea și operaționalizarea unei rețele naționale de min. 42 locuințe protejate, dezvoltarea a 42 grupuri - suport, înființarea a 42 servicii de consiliere vocațională, acțiuni de prevenire și combatere a violenței domestice.

Proiectul *Sprîjin pentru implementarea Convenției de la Istanbul în România*²⁹¹, în valoare de 2,5 mil. euro, are ca obiectiv reducerea violenței în familie și împotriva femeilor. Vor fi create 8 centre regionale de asistență pentru consilierea agresorilor și 10 centre regionale de criză care vor asigura servicii de îngrijire și consiliere pentru victimele violenței sexuale, precum și reglementate măsuri de prevenire a recidivei faptelor de violență în familie.

Finalizarea reformei venitului minim de incluziune

HUB DE SERVICII MMJS (SII MMJS), proiect în valoare de 133.137 mii lei ce urmează a fi implementat de MMPS în colaborare cu MTIC și ANPIS, are ca scop dezvoltarea sistemului informatic și a platformei de interoperabilitate și interconectare între MMPS și instituțiile din subordinea/sub autoritatea/în coordonarea sa (ANDPDCA, ANPIS, ANOFM, CNPP și IM), precum și cu alte instituții la nivel central și local. Va fi facilitată corelarea și gestiunea integrată a sistemelor de management și prelucrare a datelor pentru cele două componente ale domeniului asistență socială (servicii și beneficii sociale), precum și interoperabilizarea datelor privind beneficiarii serviciilor sociale și ai beneficiilor de asistență socială, dar și ai altor măsuri de protecție socială (pensii, șomaj). Cererea de finanțare a proiectului a fost încărcată în platforma electronică MySmis. Este în curs de avizare studiul de fezabilitate, astfel încât proiectul să poată fi depus în condiții de eligibilitate.

Implementarea proiectului *Suport pentru dezvoltarea unui mecanism de indexare și pilotarea noii modalități de plată a beneficiilor de asistență socială în România* continuă și în anul 2020, urmând a fi îmbunătățit sistemul de asistență socială și crescută eficiența tuturor programelor din domeniu prin instituirea unui *mechanism de indexare care va determina revizuirea prestațiilor de asistență socială într-o manieră previzibilă*, așa cum recomandă Rapoartele de țară din 2019 și 2020 privind România. A fost finalizat Raportul asupra contextului național și al practicilor altor State Membre (SM) ale Uniunii Europene privind mecanismele de indexare pentru beneficiile de asistență socială, oferind o imagine de ansamblu asupra mecanismului actual de indexare a beneficiilor de asistență socială din România, dar și din celelalte SM. Spre exemplu, în data de 6 martie 2020 a avut loc un atelier de lucru, în care au fost prezentate mecanismele de indexare din cinci SM (Finlanda, Lituania, Polonia, Spania, Ungaria).

Reforma sistemului de sănătate

În contextul [pandemiei COVID-19](#) pe teritoriul României, la data de 3 aprilie 2020, au fost aprobat, prin ordinul ministrului sănătății nr. 555, Planul de măsuri pentru pregătirea spitalelor în contextul epidemiei Coronavirus COVID-19, Lista spitalelor care asigură asistența medicală pacienților testați pozitiv cu virusul SARS-CoV-2 în faza I și în faza a II-a și Lista cu spitalele de suport pentru pacienții testați pozitiv sau suspecți cu virusul SARS-CoV-2.

De asemenea, MFE sprijină în această perioadă, prin finanțare din fonduri europene, eforturile instituțiilor/autorităților române implicate în combaterea pandemiei pentru procurarea de echipamente medicale, dar și pentru procurarea de echipamente de protecție

²⁹¹ Mecanismul financiar norvegian pentru perioada 2014 - 2021, Programul de finanțare RO20 - Violență domestică și violență bazată pe deosebirea de sex

destinate personalului medical care deservește aceste echipamente, precum și pentru personalul medical care este implicat în tratarea pacienților contaminați cu coronavirus.

Mecanismul de decontare a echipamentelor medicale achiziționate, precum și a echipamentelor de protecție medicală, din fonduri europene se va derula în perioada aprilie-decembrie 2020. Valoarea maximă eligibilă a unui proiect va fi 45 mil. euro și valoarea maximă totală a fondurilor disponibile este de 300 mil. euro.

A continuat punerea în aplicare a unor **măsuri ce vizează creșterea accesului persoanelor (inclusiv a celor vulnerabile) la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și sustenabilității financiare a sistemului sanitar, modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, precum și reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile**, o altă măsură urmărită de către MS fiind monitorizarea implementării *Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020*.

De asemenea, se află în curs de implementare o serie de măsuri pentru atingerea obiectivului specific *Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate* inclus în *Strategia Națională Anticorupție 2016-2020*. Măsurile enunțate, ca și cele destinate intensificării acordării de tratament în ambulatoriu, răspund cerințelor formulate în RST adresate României pentru domeniul medical.

În vederea **creșterii accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate**, a continuat punerea în aplicare a 15 programe de sănătate publică/screening ce acoperă diferite tematici²⁹². În perioada trim. III/2018 - trim. IV/2019, de medicamente acordate în ambulatoriu au beneficiat 544.596 de pensionari cu venituri de până la 990 lei/lună, respectiv 1.139 lei/lună începând cu 1 septembrie 2019. A fost dezvoltată/modernizată rețeaua de asistență medicală organizată la nivelul comunităților locale, la data de 1 martie 2020, fiind funcționale 52 de centre comunitare de sănătate, în cadrul cărora sunt angajați 1.696 asistenți medicali comunitari și 459 mediatori sanitari pentru comunitățile de romi. Normele de aplicare ale actului normativ care reglementează furnizarea asistenței medicale comunitare au fost aprobate prin HG nr. 324/2019, una dintre prevederile incluse, în premieră, dând posibilitatea furnizorilor privați să poată acorda servicii de asistență medicală comunitară, prin hotărârea amintită fiind stabilite și condițiile pentru derularea acestui proces. În plus, se află în implementare, în cadrul unui parteneriat între MMPS, MS și MEC, proiectul *Crearea și implementarea serviciilor comunitare integrate pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale*, la nivelul a 139 de comunități rurale și mic urbane cu tip de marginalizare peste medie și severă.

În sistemul asigurărilor sociale de sănătate, pentru medicii din asistența medicală primară și din ambulatoriul de specialitate (pentru specialitățile clinice din mediul rural și din cel urban) se acordă spor în funcție de condițiile în care se desfășoară activitatea²⁹³.

Au continuat demersurile pentru **favorizarea accesului persoanelor la asistență medicală de calitate**, în completarea măsurilor luate încă din 2018 pentru extinderea numărului de servicii

²⁹² Precum vaccinarea, prevenirea, supravegherea și controlul infecției HIV/SIDA sau al tuberculozei, sănătatea femeii și copilului.

²⁹³ Numărul de puncte per capita convenite medicului din asistența medicală primară, respectiv numărul de puncte pe servicii medicale convenite medicului din ambulatoriul de specialitate pentru specialitățile clinice se recalculează, majorarea fiind cu până la 100%, pe baza criteriilor aprobate prin Ordin al ministrului sănătății și al președintelui CNAS, în funcție de condițiile în care se desfășoară activitatea, cu excepția cabinetelor medicale/punctelor de lucru ale cabinetelor medicale din asistența medicală primară din mediul rural și din mediul urban pentru orașele cu un număr de sub 10.000 de locuitori din aria *Rezervației Biosferei Delta Dunării* pentru care se aplică un procent de majorare de 200%. Pentru medicii din asistența medicală stomatologică, la stabilirea valorii de contract pentru medicii de medicină dentară/dentiști suma ajustată cu gradul profesional se majorează cu 50% pentru medicii din mediul rural.

acordate în ambulatoriu²⁹⁴, avându-se în vedere dezvoltarea infrastructurii aferente.

În ambulatoriul clinic de specialitate sunt prevăzute în pachetul de servicii medicale de bază 116 proceduri diagnostice și terapeutice, atât medicale cât și chirurgicale (34 tratamente chirurgicale simple și 13 complexe), ortopedice și psihiatrice, cu diferite grade de complexitate.

Deoarece a fost extinsă lista specialităților clinice pentru care se poate încheia contract de furnizare de servicii medicale în ambulatoriul clinic de specialitate (ca de exemplu în domeniile genetică medicală, anestezie și terapie intensivă) și s-a reglementat posibilitatea încheierii contractelor pentru furnizare de servicii medicale în ambulatoriul clinic de specialitate de către medicii cu atestat/competență de îngrijiri paliative, la finele anului 2018 s-a înregistrat o scădere a serviciilor realizate peste valoarea de contract în asistența medicală spitalicească (spitalizare continuă), față de anul anterior, cu aproximativ 3,6%.

Astfel, a fost completat pachetul de servicii de spitalizare de zi cu serviciile acordate în cazul unor boli care anterior, preponderent, se asigurau în regim de spitalizare continuă²⁹⁵, a fost elaborat proiectul *Strategiei naționale pentru asigurarea calității în sistemul de sănătate*, iar legea privind vaccinarea persoanelor se află, în continuare, la Camera Deputaților.

În privința *Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020* este prevăzută o actualizare a acesteia și se lucrează la depunerea unei cereri de finanțare prin POCA privind elaborarea noii strategii aferente viitoarei perioade de programare. De asemenea, se află în curs de finalizare un raport de evaluare a implementării strategiei naționale de sănătate, care cuprinde informații referitoare inclusiv la asigurarea accesului echitabil la servicii de sănătate de calitate și eficiente din punct de vedere al costurilor în special pentru grupurile vulnerabile. Acest raport va fi util și pentru identificarea măsurilor suplimentare necesare pentru atingerea țintelor prevăzute în cadrul strategiei.

Pentru dezvoltarea continuă a cunoștințelor și abilităților furnizorilor din asistență medicală primară, inclusiv în domeniul managementului calității serviciilor de sănătate și siguranței pacientului, peste 200 de persoane au fost instruite cu privire la programele de sănătate și serviciile orientate către prevenție, depistare precoce (screening), diagnostic și tratament precoce pentru principalele patologii, în cadrul unui proiect finanțat din POCU.

Cu scopul de a îmbunătăți eficiența și sustenabilitatea financiară a sistemului de sănătate, fondurile alocate asistenței medicale primare, ca parte a asistenței acordate în ambulatoriu, au înregistrat o creștere anuală în perioada 2014-2019 (în anul 2018 acestea fiind mai mari cu ~17% decât în anul anterior, pentru anul 2019 fiind mai mari cu aproximativ 28%, comparativ cu anul 2018). Astfel, în anul 2019, ponderea cheltuielilor cu asistența medicală primară în total cheltuieli cu servicii medicale, medicamente și dispozitive medicale a fost de 9,1%. Conform MFP, în anul 2019, cheltuielile FNUASS²⁹⁶ și ale MS au crescut cu aproximativ 46% față de cele din anul 2017.

Pe parcursul anului 2019 au fost realizate actualizări ale listei de medicamente²⁹⁷ prin care au fost incluse în rambursare, necondiționat, 19 denumiri comune internaționale (DCI) noi și

²⁹⁴ În anul 2018, paleta de servicii ambulatorii a fost extinsă prin introducerea în pachetul de servicii de bază a 11 servicii medicale în scop diagnostic - caz care se pot acorda în cabinetele din ambulatoriu (anterior fiind asigurate predominant prin spitalizare de zi). Începând cu semestrul II/2019, a fost adăugat încă un serviciu medical în scop diagnostic - caz.

²⁹⁵ La data de 31 octombrie 2019, pachetul de servicii medicale spitalicești cuprindea 360 de servicii medicale ce se pot furniza în regim de spitalizare de zi. În pachetul de bază sunt prevăzute 139 de tipuri de cazuri rezolvate prin procedură chirurgicală.

²⁹⁶ Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate

²⁹⁷ Aprobata prin HG nr. 720/2008, cu modificările și completările ulterioare.

condiționat, în baza unor contracte cost volum/cost volum rezultat, un număr de două noi DCI-uri.

În vederea **modernizării infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional**, MS are în curs de realizare construcția (prin POR) a trei spitale regionale de urgență pentru care au fost elaborate studiile de fezabilitate, pentru alte cinci spitale regionale de urgență (Timișoara, Tg. Mureș, Brăila - Galați, Brașov și Constanța) urmând să fie analizată dezvoltarea în parteneriat public privat. Aplicațiile de proiecte majore pentru spitalele regionale de urgență Iași și Cluj au fost trimise la COM, aplicația de proiect major pentru spitalul din Iași fiind aprobată de către COM.

Au beneficiat de fonduri pentru reabilitare/modernizare 15 spitale județene, iar pentru dotări 83 de spitale județene, dar și alte 98 de unități sanitare²⁹⁸, 78 UPU (unități primiri urgențe) și 47 de ambulatorii au fost dotate sau sunt în curs de dotare cu echipamente medicale. În vederea dotării furnizorilor de servicii medicale cu aparatură/echipamente medicale și mijloace de transport, 218 unități sanitare au beneficiat de fonduri din bugetul MS. În cazul măsurilor aflate în responsabilitatea MLPDA, au fost contractate 132 proiecte pentru reabilitarea/extinderea/dotarea ambulatoriilor, 26 proiecte în vederea reabilitării/extinderii/dotării unităților de primiri urgențe, iar pentru achiziționarea de ambulanțe au fost contractate șapte proiecte.

În scopul **reducerii morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile**, se află în curs de implementare *Programul național privind promovarea sănătății* și au fost organizate 23 campanii de informare/educare naționale sau locale, mai ales în rândul grupurilor vulnerabile și dezavantajate, pe diferite tematici. Se au în vedere modificări legislative cu impact asupra reducerii morbidității și mortalității, aflându-se în curs de realizare o serie de acte normative referitoare la stabilirea metodologiei de raportare și de colectare a datelor pentru supravegherea bolilor transmisibile, metoda de raportare online în *Registrul Unic de Vaccinări*, condițiile de organizare și funcționare a centrelor de vaccinare comunitare. Cu privire la formarea de personal în vederea asigurării capacității de supraveghere a bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local, a crescut numărul de posturi pentru specialități deficitare precum boli infecțioase, epidemiologie și igienă.

Pentru **continuarea informatizării sistemului de sănătate**, a fost lansat (la data de 1 octombrie 2018) apelul de proiecte cu depunere continuă pentru consolidarea sistemului informatic integrat în domeniul e-sănătății (inclusiv în cel al telemedicinii) și se așteaptă depunerea de proiecte de către MS și CNAS.

Cele două proiecte sunt: *Sistem informatic pentru gestionarea certificatelor de concediu medical, a biletelor de trimitere, a scrisorilor medicale, a recomandărilor privind îngrijirile la domiciliu precum și a recomandărilor privind dispozitivele medicale, tehnologiile și dispozitivele asistive emise electronic și Sisteme informatice pentru conectarea la Dosarul Electronic de Sănătate (DES)²⁹⁹ a furnizorilor de servicii medicale pentru specialități clinice și pentru specialitatea clinică medicină fizică și de reabilitare, de specialități paraclinice, a furnizorilor de îngrijiri medicale și paliative la domiciliu, de servicii medicale de medicină dentară, de dispozitive medicale, tehnologii și dispozitive asistive și de consultații de urgență la domiciliu și activități de transport sanitar neasistat.*

²⁹⁸ Din fondurile proiectului BM (BIRD 8362RO).

²⁹⁹ Indicatorii DES au următoarele valori: furnizori de servicii medicale care au transmis documente medicale în DES - 11.701, furnizori care oferă atât servicii de medicină de familie cât și servicii de ambulatoriu spitalicesți - 36, furnizori care oferă numai servicii de medicină de familie: 10.587, furnizori care oferă numai servicii spitalicesți - 393, alți furnizori, cabinete medicale individuale - 685.

Suplimentar, la nivelul CNAS, se află în implementare proiectul *Sistem Integrat de Management în Sistemul de Asigurări Sociale de Sănătate*³⁰⁰, finanțat prin POCA, al cărui obiectiv este crearea unui sistem integrat de management care să susțină un proces decizional performant continuu și o planificare strategică fundamentată pe dovezi, pentru atingerea obiectivelor instituționale.

Sistemul Informatic Unic Integrat al Asigurărilor Sociale de Sănătate (SIUI) este utilizat în cadrul celor aprox. 26.750 de contracte de servicii medicale, medicamente și dispozitive medicale, de către 677 spitale, 9.950 furnizori de asistență medicală primară, 3.233 furnizori de servicii medicale ambulatorii clinice de specialitate, 91 servicii de ambulanță, 564 furnizori de servicii medicale în ambulatoriu pentru specialitatea clinică medicină fizică și reabilitare, 18 furnizori de servicii medicale de recuperare în unități sanitare cu paturi (sanatorii și preventorii), 1.343 furnizori de servicii medicale ambulatorii paraclinice.

Au continuat demersurile pentru **îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor**. Astfel, în cadrul obiectivului specific *Creșterea integrității, reducerea vulnerabilităților și a riscurilor de corupție în sistemul public de sănătate din SNA 2016-2020* se află în curs de implementare o serie de măsuri precum continuarea colectării datelor de la pacienți cu privire la serviciile medicale primite în cadrul spitalelor publice prin *Mecanismul de Feedback al Pacienților* (observându-se o scădere a sesizărilor trimise, ca urmare a creșterii salariilor personalului medical), derularea, în mod transparent, a achizițiilor publice din sistemul de sănătate (prin SICAP), funcționarea liniei telefonice anticorupție în asistența medicală, raportarea de către CNAS pe platforma informatică a ANFP a situației privind respectarea *Codului etic* de către funcționarii publici și realizarea de controale comune (MS/CNAS) la nivelul unităților spitalicești³⁰¹. În perioada aprilie 2019 - martie 2020, personalul din cadrul structurii de control organizate la nivelul CNAS a participat, în calitate de membru cooptat, la 6 acțiuni de control efectuate, împreună cu reprezentanții MS, la nivelul furnizorilor de servicii medicale spitalicești, acțiuni dispuse prin ordine ale ministrului sănătății.

Implementarea măsurilor ce vizează domeniul sănătății va continua prin creșterea accesului persoanelor, inclusiv a celor vulnerabile, la servicii medicale de calitate, îmbunătățirea eficienței și a sustenabilității financiare a sistemului sanitar, o altă măsură ce va fi urmărită de către MS fiind monitorizarea implementării *Strategiei Naționale de Sănătate 2014-2020*. Pentru informatizarea sistemului de sănătate, MTIC/CNAS/MS continuă consolidarea sistemului informatic integrat în domeniul e-sănătății, inclusiv în cel al telemedicinii. De asemenea, se are în vedere îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor publice din sistemul sanitar românesc prin promovarea integrității publice și a responsabilității în gestionarea resurselor. Se va urmări în continuare îmbunătățirea accesului la asistență medicală, inclusiv pentru grupurile vulnerabile, prin conjugarea demersurilor avute în vedere la nivelul mai multor instituții, fiind propuse spre finanțare măsuri în cadrul POR și POCU ce vizează modernizarea infrastructurii de sănătate și asistență medicală la nivel regional, dar și perfecționarea personalului medical sau creșterea numărului de persoane care beneficiază de

³⁰⁰ Totodată, proiectul vizează creșterea gradului de interoperabilitate a sistemelor informaționale și informatice utilizate de către CNAS și standardizarea datelor, oferind posibilitatea de prelucrare a volumelor mari de date, prezentarea de informații structurate suplimentar față de analizele prezente, efectuate doar pe domenii de proiect, în vederea sprijinirii CNAS în eficientizarea activităților interne, precum și consolidarea capacității instituționale de a comunica rapid și eficient cu instituțiile care alimentează sistemul de sănătate publică cu date.

³⁰¹ În perioada aprilie 2018 - martie 2019, personalul din cadrul structurii de control organizată la nivelul CNAS a participat, în calitate de membru cooptat, la șapte acțiuni de control efectuate de MS la nivelul furnizorilor de servicii medicale spitalicești, acțiuni dispuse prin ordine ale ministrului sănătății.

programe de sănătate. Totodată, MS va continua să crească numărul de tipuri de servicii medicale acordate în ambulatoriu și are în vedere mai multe modificări legislative vizând reducerea morbidității și mortalității prin boli transmisibile și netransmisibile.

Măsurile prezentate în acest capitol pot contribui la îndeplinirea ODD 1, ODD 3, ODD 5, ODD 10, ODD 11 și ODD 16.

5. ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI IMPLICAREA PĂRȚILOR INTERESATE

Elaborarea PNR 2020

PNR 2020 a fost elaborat sub coordonarea Ministerului Afacerilor Externe³⁰², pe baza contribuțiilor furnizate de instituțiile cu atribuții în punerea în aplicare a obiectivelor *Strategiei Europa 2020*, respectiv în domeniile vizate de elementele-reper ale Semestrului.

Ediția 2020, structurată în acord cu orientările COM adresate statelor membre UE în luna octombrie 2019, precum și în luna aprilie 2020, cuprinde date privind stadiul implementării acțiunilor asumate prin PNR 2019, al măsurilor de răspuns la RST 2019, dar și propuneri de acțiuni noi, definite cu luarea în considerare a priorităților stabilite la nivelul UE și a celor statuate prin *Programul de Guvernare* ori alte documente strategice naționale cu caracter sectorial, inclusiv măsuri dispuse în contextul pandemiei cauzate de noul coronavirus.

De asemenea, PNR 2020 oferă cadrul de răspuns la principalele provocări semnalate de COM în *Raportul de țară din 2020 privind România*³⁰³, în domenii precum *finanțe publice și fiscalitate, piața forței de muncă, educație și politici sociale, productivitate și investiții (cercetare și inovare, infrastructură de transport, energie etc.), competitivitate, reforme și investiții (mediul de afaceri, administrație, inclusiv componentele guvernare electronică, achiziții publice) sau durabilitatea mediului înconjurător*.

Practic, PNR 2020 urmărește să asigure continuitatea reformelor din perioada anterioară, cu adăugarea unor angajamente și măsuri noi, care corespund priorităților actuale. În plus, ediția PNR din acest an cuprinde referiri la proiectele prioritare de investiții (în curs de implementare și/sau preconizate a fi puse în aplicare), îndeosebi cele cu impact asupra îndeplinirii ODD. Capacitatea autorităților publice de a urma politici economice, sociale și fiscal-bugetare în vederea atingerii ODD constituie, de altfel, un factor esențial al succesului³⁰⁴.

Având în vedere *contextul determinat de pandemia COVID-19*, PNR 2020 include, pentru principalele domenii de interes, și informații privind măsurile promovate pe termen scurt pentru a răspunde provocărilor determinate de gestionarea pandemiei de către România, cu precizarea că la momentul prezentării documentului sunt încă în evaluare o serie de alte măsuri punctuale, precum și evaluarea măsurilor de relansare economică, funcție și de obiectivele și instrumentele formulate la nivel european.

Consultarea părților interesate

Pentru a oferi o imagine de ansamblu asupra Semestrului European și a proceselor subsumate acestuia, dar și pentru a asigura transparența implementării, în România, a obiectivelor *Strategiei Europa 2020*, pe pagina de internet a MAE sunt disponibile informații relevante cu privire la tematicile menționate, alături de edițiile PNR, așa cum acestea au fost aprobate.

Atât în anul 2019, cât și în anul 2020, a fost continuată practica de colaborare cu Parlamentul României, prin furnizarea și prezentarea în cadrul diferitor comisii a unor informații despre

³⁰² Potrivit HG nr. 16/2017 privind organizarea și funcționarea MAE, cu modificările și completările ulterioare, art. 2, pct. 36

³⁰³ Bruxelles, 26.2.2020, SWD(2020) 522 final

³⁰⁴ Bruxelles, 17.12.2019, COM(2019) 650 final

documentele definitorii ale Semestrului (ex. *Comunicarea COM privind Recomandările Specifice de Țară, Strategia Anuală pentru 2020 privind Creșterea Durabilă, Comunicarea COM privind Rapoartele de țară*). De asemenea, s-a răspuns solicitărilor Camerei Deputaților și Senatului referitoare la problematica europeană, consolidând astfel dialogul cu reprezentanții acestor instituții.

De asemenea, în a doua jumătate a lunii aprilie 2020, proiectul PNR a fost transmis, spre consultare, actorilor interesați relevanți de la nivel național.

Monitorizarea implementării PNR 2020

Angajamentele prevăzute în PNR sunt puse în aplicare prin intermediul unui *plan de acțiuni*, elaborat cu implicarea tuturor instituțiilor reprezentate, la nivel tehnic, în *Grupul de lucru pentru Semestrul European*. Planul detaliază măsurile definite în PNR și stabilește responsabilități, termene, indicatori de realizare, bugete, constituind un instrument de urmărire coordonată a îndeplinirii acestora. Planul cuprinde, inclusiv, măsuri referitoare la implementarea RST.

Aprobarea acestui instrument de către guvern, pe bază de memorandum, are loc, de regulă, în perioada iulie-august, după adoptarea formală, la nivelul ECOFIN, a RST.

Procesul de monitorizare a implementării PNR implică, în continuare, două componente: una internă, asigurată de fiecare instituție responsabilă pentru realizarea măsurilor din domeniul său de competență și o altă componentă, la nivelul guvernului, prin intermediul instituției coordonatoare de urmărire a ansamblului măsurilor de implementare.

Progresele înregistrate în punerea în aplicare a PNR, respectiv a RST, sunt reflectate în cuprinsul unor rapoarte periodice, realizate de coordonatorul național, cu sprijinul instituțiilor implicate și prezentate executivului, spre informare.

În actualul context, generat de pandemia COVID-19, procesul de elaborare a planului de acțiuni va ține cont și de evoluția dialogului cu COM pe aspectele incluse în RST-uri, precum și de evaluarea cuprinzătoare post COVID-19 și modalitatea de reflectate a acestora în exercițiul Semestrului European 2020/2021.

ANEXA I: ȚINTE NAȚIONALE EUROPA 2020

Obiective Europa 2020	Ținta națională 2020	EVOLUȚIA INDICATORILOR										
		Valoare inițială/ an bază	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Rata de ocupare a populației cu vârsta de 20-64 ani*	70%	-	64,8%	63,8%	64,8%	64,7%	65,7%	66%	66,3%	68,8%	69,9%	70,9%
2. Investiții în cercetare și dezvoltare (% din PIB)**	2% (1% surse publice + 1% surse private)	0,46% (0,27% public + 0,19% privat)/ 2009	0,45% (0,28% public + 0,17% privat)	0,49% (0,31% public + 0,18% privat)	0,48% (0,29% public + 0,19% privat)	0,39% (0,27% public + 0,12% privat)	0,38% (0,22% public + 0,16% privat)	0,49% (0,27% public + 0,22% privat)	0,48% (0,21% public + 0,27% privat)	0,50% (0,21% public + 0,29% privat)	0,51% (0,21% public + 0,30% privat)	n.a.
3. Energie și schimbări climatice (20/20/20)												
Indicele emisiilor GES (exclusiv LULUCF)***	80	100/1990	49,99	51,94	50,58	46,74	46,78	46,84	45,98	47,01	47,05	n.a.
Indicele emisiilor GES din sectoarele ESD***	119	98,1/2005	110,68	108,04	107,02	103,55	103,81	101,11	103,02	100,05	101,50	n.a.
Ponderele energiei din SRE în consumul final brut de energie (%)*	24	17,6/2005	22,83	21,19	22,82	23,89	24,84	24,78	25,03	24,47	23,87	n.a.
Consumul final de energie (Mtep)*	30,3	24,7/2005	22,52	22,70	22,76	21,80	21,69	21,85	22,24	23,21	23,53	n.a.
Consumul de energie primară (Mtep)*	43****	33,9/2005	32,97	33,55	33,26	30,41	30,05	30,73	30,62	32,37	32,48	n.a.
4. Educație												
Rata părăsirii timpurii a școlii *	11,3%	15,9%/2008	19,3%	18,1%	17,8%	17,3%	18,1%	19,1%	18,5%	18,1%	16,4%	15,3%
Rata populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară*	26,7%	16%/2008	18,3%	20,3%	21,7%	22,9%	25%	25,6%	25,6%	26,3%	24,6%	25,8%
5. Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea cu cel puțin 20 mil. a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială*	Reducerea cu 580 mii a nr. de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, față de anul 2008	0/2008	- 689 mii persoane	- 849 mii persoane	- 441 mii persoane	- 723 mii persoane	- 1.071 mii persoane	- 1.680 mii persoane	- 1.420 mii persoane	- 2.074 mii persoane	- 2.755 mii persoane	n.a.

* Sursa: Eurostat

** Sursa: Institutul Național de Statistică

*** Sursa: Date furnizate de ANPM, conform ultimei versiuni a Inventarului Național al Emisiilor de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), elaborat de România în luna martie 2020, pentru perioada 1989-2018.

**** Estimare conform primului Plan național de acțiune în domeniul eficienței energetice (PNAEE 1)